

**Wyjaśnienia Rady Prawa Bankowego
w zakresie interpretacji ustawy z dnia 15 grudnia 2017 r. o zmianie
ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw
(tzw. Ustawa Split Payment, Ustawa SP)**

[Spis treści](#)

Wykaz skrótów.....	str. 8
--------------------	--------

I. RACHUNEK VAT – WYBRANE ZAGADNIENIA OGÓLNE

1. Rachunek VAT a rachunek płatniczy w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych.....str. 10
2. Czy na posiadaczu rachunku będzie spoczywał obowiązek zgłoszenia rachunku VAT do Urzędu Skarbowego, podobnie jak w przypadku innych rodzajów posiadanych rachunków?.....str. 11
3. Problematyka opłat i prowizji.....str. 12
4. Problematyka dotycząca modyfikacji druku wpłaty gotówkowej/polecenia przelewu pod kątem dostosowania do mechanizmu podzielonej płatności oraz odpowiedniego dostosowania systemu EMIR (skanowanie papierowych dokumentów rozliczeniowych i przetwarzanie ich przez Krajową Izbę Rozliczeniową S.A. na postać elektroniczną w celu zasilenia/rozliczenia w systemie Elixir)..... str. 14
5. Problematyka dotycząca sposobu postępowania banków w przypadku złożenia przez klienta zlecenia płatniczego, w którym wskazany zostanie numer faktury przekraczający 35 znaków.....str. 14
6. Problematyka związana z zastosowaniem przepisów wynikających z ustawy Split Payment do banków, które obsługują wyłącznie rachunki osób fizycznych, nieprowadzących działalności gospodarczej. Czy mechanizm podzielonej płatności dotyczy, a jeżeli tak, to w jakim zakresie banków, które obsługują wyłącznie rachunki dla osób fizycznych, nieprowadzących działalności gospodarczej? Umowa o prowadzenie rachunku bankowego zastrzega, iż rachunek nie może być wykorzystywany do prowadzenia działalności gospodarczej, przy czym w praktyce weryfikacja tego faktu jest niemożliwa. Czy bank ma w tej sytuacji obowiązek zwrotu płatności otrzymanej w ramach mechanizmu Split Payment?.....str. 16
7. Problematyka dotycząca zastosowania mechanizmu podzielonej płatności w rozliczeniach z Izbą Rozliczeniową Giełd Towarowych S.A.....str. 17

8. Problematyka dotycząca dysponowania rachunkiem VAT w świetle ustawy z dnia 7 czerwca 2018 r. o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej.....str.18
9. Problematyka zastosowania mechanizmu podzielonej płatności w przypadku spłaty wierzytelności będących przedmiotem cesji na podstawie artykułu 509-517 k.c. ..str.19

II. PROWADZENIE RACHUNKU VAT – WYBRANE ZAGADNIENIA

1. Problematyka otwierania rachunków VAT dla szczególnych typów rachunków
 - a) Rachunek escrow.....str. 22
 - Zagadnienia ogólne.....str. 22
 - Problematyka dopuszczalności prowadzenia rachunku VAT powiązanego z rachunkiem escrow i zarazem z innym rachunkiem rozliczeniowym prowadzonym dla tego samego posiadacza.....(załącznik nr 2 - str. 94)
 - Problematyka uwalniania środków z rachunku VAT prowadzonego do rachunku escrow.....(załącznik nr 2 - str. 95)
 - b) Rachunki loro i nostro.....str. 26
 - c) Rachunek sum depozytowych (RDS).....str. 29
 - d) Rachunki rozliczeniowe jednostek samorządu terytorialnego.....str. 30
 - e) Rachunek karty przedpłaconej.....str. 32
 - f) Rachunki gospodarki własnej banków – pojęcie „rachunku, niebędącego rachunkiem rozliczeniowym” w rozumieniu art. 62a ust. 11 ustawy - pr. bank.....str. 33
 - g) Czy w świetle Ustawy SP dopuszczalne jest prowadzenie przez bank rachunku rozliczeniowego do rozliczeń pay-by-link dla dostawcy świadczącego usługi płatnicze bez powiązanego z tym rachunkiem rachunku VAT?.....(załącznik nr 1 - str. 55)
 - h) Kwestia zasad i trybu naliczania oraz utrzymywania wymaganej rezerwy obowiązkowej, naliczanej na podstawie stanów środków pieniężnych, o których mowa w art. 38 ust. 2 ustawy o Narodowym Banku Polskim w odniesieniu do środków pieniężnych zdeponowanych na rachunkach VAT.....(załącznik nr 2 - str. 90)
2. Przeprowadzanie rozliczeń – wybrane zagadnienia szczegółowe
 - a) Czy prawidłowe jest na gruncie Ustawy SP uznanie, iż instytucja finansowa nie jest obowiązana do sprawdzenia prawidłowości wpisanego numeru faktury czy numeru NIP, czy prawidłowości korzystania przez klientów z funkcjonalności przekazania własnego?.....(załącznik nr 1 - str. 57)
 - b) Czy podatnicy, którzy otrzymali fakturę z wykazaną kwotą podatku w wysokości 0 złotych, mogą - przy dokonywaniu płatności kwoty należności wynikającej z takiej faktury - zastosować mechanizm podzielonej płatności.....(załącznik nr 2 - str. 78)

- c) Problematyka związana z możliwością dokonania storna na rachunku VAT. Czy prawidłowa jest interpretacja wskazująca na możliwość dokonania storna błędu własnego banku na rachunku VAT i odpowiednie zastosowanie art. 25 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości?str. 34
- d) Problematyka uwalniania środków z rachunku VAT prowadzonego do rachunku escrow.....(załącznik nr 2 - str. 95)
- e) Czy przekazanie środków na inny rachunek VAT posiadacza rachunków VAT prowadzonych w tym samym banku ma być wykonane przez rachunki rozliczeniowe?.....str. 35
- f) Czy podatek do Urzędu Skarbowego ma być wysyłany z rachunku rozliczeniowego? Czy w związku z tym, środki z rachunku VAT mają być pobrane do wysokości salda z rachunku VAT, a brakująca kwota z rachunku rozliczeniowego? W jaki sposób bank powinien zaksięgować otrzymany zwrot z rozliczenia międzybankowego, dotyczący płatności z tytułu podatku VAT do Urzędu Skarbowego w sytuacji, gdy środki na podatek VAT zostały pobrane w całości lub części z rachunku VAT płatnika a komunikat płatniczy służący do przekazania podatków VAT do Urzędu Skarbowego nie jest komunikatem Split Payment (kod dokumentu 53) tylko zwykłym przelewem (kod dokumentu 71).....str. 35
- g) Czy prawidłowa jest na gruncie Ustawy SP możliwość dokonywania przez banki księgować zbiorczych dla transakcji objętych mechanizmem podzielonej płatności zarówno w odniesieniu do transakcji przychodzących jak i wychodzących.....(załącznik nr 1 - str. 44)
- h) Problematyka dotycząca trybu wykonania księgować na rachunku VAT i rachunku rozliczeniowym, w przypadku naliczenia przez bank odsetek od środków zgromadzonych na rachunku VAT (interpretacja art. 62b ust. 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Pr. bank.).....(załącznik nr 1 - str. 51)
- i) Problematyka trybu wykonania księgować na rachunku VAT i rachunku rozliczeniowym w przypadkach wskazanych w art. 62b ust. 2 pkt 7) i 9) Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Pr. bank., w brzmieniu nadanym Ustawą o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw.....(załącznik nr 2 - str. 85)
- j) Czy prawidłowy jest na gruncie Ustawy SP zwrot klientowi banku całości środków pieniężnych komunikatem przelewu w ramach Split Payment na rachunek VAT w sytuacji, gdy dokonywany jest zwrot komunikatu płatniczego dla którego zainicjowania tylko część środków pobrana została z rachunku VAT (np. z uwagi na brak wystarczających środków na rachunku VAT)?(załącznik nr 1 - str. 53)
- k) Problematyka związana ze zwrotem VAT w odniesieniu do rachunków VAT prowadzonych przez oddziały instytucji kredytowych... (załącznik nr 1 - str. 54)

- l) Problematyka konsolidowania środków na różnych rachunkach VAT tego samego klienta, w tym samym banku, w celu realizacji płatności w trybie Split Payment, w świetle brzmienia art. 62c Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - pr. bank., w brzmieniu nadanym Ustawą SP.....(załącznik nr 2 - str. 82)
 - m) Problematyka realizacji przelewów na indywidualne rachunki składowe prowadzone w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych na gruncie przepisów Ustawy SP.....(załącznik nr 3 - str. 98)
3. Zamykanie rachunku VAT – wybrane zagadnienia
- a) Czy do czasu planowanej nowelizacji Ustawy SP, prawidłowe jest podejście oparte na wykładni literalnej art. 62e Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - pr. bank., prowadzące do wniosku, że w sytuacji wypowiedzenia umowy o prowadzenie rachunku rozliczeniowego (wypowiedzenie umowy traktowane jako czynność systemowa/techniczna banku), bank po rozwiązaniu tej umowy może nadal utrzymywać w swoich systemach operacyjnych powiązany z tym rachunkiem rozliczeniowym rachunek VAT do czasu zadysponowania tymi środkami zgodnie z postanowieniami Ustawy SP do momentu, w którym na tymże rachunku nie będą znajdowały się żadne środki pieniężne?.....(załącznik nr 1 - str. 47)
 - b) Określenie trybu postępowania przez bank/SKOK w przypadku obiektywnej niemożności realizacji przez bank/SKOK postanowienia Naczelnika Urzędu Skarbowego, o którym mowa w art. 108b ust. 1-4 Ustawy SP – z uwagi na niezgodność danych wskazanych w otrzymanej, w tym zakresie, informacji ze stanem faktycznym/prawnym.....(załącznik nr 2 - str. 87)
 - c) Problematyka raportowania w ramach STIR rachunków VAT skutecznie wypowiedzianych, a nie zamkniętych, w rozumieniu art. 62e Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - prawo bankowe.....str. 38

III. PROBLEMATYKA ZAJĘĆ EGZEKUCYJNYCH

- 1. Czy odsetki na rachunku VAT podlegają zajęciu egzekucyjnemu rachunku VAT?.....str. 40
- 2. Kwestia realizacji zajęcia na podstawie administracyjnego tytułu wykonawczego, dotyczącego egzekucji należności z tytułu podatku od towarów i usług.....(załącznik nr 1 - str. 52)
- 3. Problematyka przyjęcia przez bank do realizacji polecenia przelewu w mechanizmie podzielonej płatności lub płatność podatku VAT w przypadku, kiedy rachunek VAT lub rachunek rozliczeniowy w walucie polskiej jest zablokowany, np. blokada Szafa KAS lub zajęcie egzekucyjne na rachunku rozliczeniowym.....str. 41

4. Powiązanie blokad Szefa KAS vs zajęcia rachunku VAT. Czy Szef KAS może zablokować rachunek VAT? Blokada Szefa KAS może się przekształcić w zajęcie, czy jest możliwość powiązania takich zajęć?.....str. 41
5. Czy blokada rachunku podmiotu kwalifikowanego upada z dniem dokonania na podstawie zarządzenia zabezpieczenia w trybie przepisów ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji zabezpieczenia zobowiązania podatkowego z tytułu podatku akcyzowego w sytuacji, gdy blokada Szefa KAS była ustanowiona w związku z obawą, że podmiot kwalifikowany nie wykona zobowiązania podatkowego w podatku VAT? Jaki tryb postępowania powinien w tym przypadku przyjąć bank?.....str. 42

IV. FAKTORING

1. Czy prawidłowe jest uznanie rachunków cesyjnych, niezbędnych do rozliczeń z tytułu przelewanych wierzytelności za rachunki gospodarki własnej instytucji finansowej, a tym samym uznanie, iż do przedmiotowych rachunków odnoszą się regulacje, o których mowa w rozdziale 3a Ustawy SP.....(załącznik nr 1 - str. 58)
2. Czy na podstawie Ustawy SP możliwa jest płatność zaliczki w faktoringu prostym w mechanizmie podzielonej płatności oraz czy zwalnia to faktora z solidarnej odpowiedzialności, jeśli tak to w jakim zakresie? Czy dokonując zapłaty zaliczki w mechanizmie podzielonej płatności faktor może korzystać ze środków zgromadzonych na rachunku VAT faktora do zapłaty zobowiązania w zakresie podatku VAT?.....(załącznik nr 1 - str. 62)
3. Czy w faktoringu odwrotnym faktor (który spłaca z rachunku własnego dług swojego klienta na jego zlecenie i za jego zgodą w celu wejścia w prawa wierzyciela) może dokonać zapłaty za fakturę w mechanizmie podzielonej płatności w rozumieniu art. 108a ust. 1 Ustawy o VAT oraz czy wówczas jeśli faktor zapłaci dostawcy za fakturę w mechanizmie podzielonej płatności to czy wraz z tą zapłatą odbiorca (dłużnik wierzytelności z faktury) korzysta z uprawnień – korzyści z art. 108c Ustawy o VAT?(załącznik nr 1 - str. 67)
4. Czy, uznając, że w faktoringu odwrotnym faktor może dokonać zapłaty za faktury przy użyciu mechanizmu podzielonej płatności na podstawie art. 108a ust. 1 Ustawy o VAT, to w stosunku do faktora powstaje odpowiedzialność solidarna z art. 108a ust. 5 Ustawy o VAT? Czy, w przypadku odpowiedzi twierdzącej na pytanie pierwsze, zapłata za fakturę VAT przez faktora na rzecz dostawcy towarów lub usług w mechanizmie podzielonej płatności, przed otrzymaniem przez faktora płatności od dłużnika wierzytelności, wyłącza jego odpowiedzialność solidarną, zgodnie z art. 108a ust. 6 Ustawy o VAT do wysokości, w jakiej zasilł on rachunek VAT dostawcy?(załącznik nr 1 - str. 69)

5. Czy w świetle art. 108a ust. 5 w zw. z ust. 6 zmienianej Ustawy o VAT w zw. z art. 9 Ustawy SP, podatnik inny niż wskazany na fakturze, na rzecz którego dokonano płatności z faktury przy wykorzystaniu mechanizmu podzielonej płatności, będzie solidarnie odpowiedzialny wraz z dostawcą towarów lub usługodawcą za nierozliczony przez dostawcę towarów lub usługodawcę podatek wynikający z tej dostawy towarów lub tego świadczenia usług do wysokości kwoty otrzymanej na rachunek VAT, gdy podatnik, który nabył wierzytelność z przedmiotowej faktury w kwocie brutto dokonał jej wykupu/zapłacił za nią przed datą wejścia w życie Ustawy SP?.....(załącznik nr 2 - str. 92)

V. POLECENIE ZAPŁATY.....(załącznik nr 1 - str. 72)

- VI. Stanowiska Ministerstwa Finansów z dnia 27 kwietnia 2018 r. oraz z dnia 8 czerwca 2018 r. w zakresie wątpliwości interpretacyjnych dotyczących stosowania przepisów Ustawy SP podniesionych w wystąpieniach ZBP z dnia 10 kwietnia 2018 r. i 15 maja 2018 r., (przedstawione w kolejności: 1. Zagadnienie, 2. Propozycja interpretacji zagadnienia przez ZBP, 3. Odpowiedź Ministerstwa Finansów.....(załącznik nr 1 - str. 44)

- VII. Stanowisko Ministerstwa Finansów z dnia 8 czerwca 2018 r. w zakresie wątpliwości interpretacyjnych dotyczących stosowania przepisów Ustawy SP podniesionych w wystąpieniach ZBP z dnia 10 kwietnia 2018 r. i 15 maja 2018 r., (przedstawione w kolejności: 1. Zagadnienie, 2. Propozycja interpretacji zagadnienia przez ZBP, 3. Odpowiedź Ministerstwa Finansów.....(załącznik nr 2 - str. 78)

- VIII. Wystąpienie Związku Banków Polskich z dnia 16 maja 2018 r. do Departamentu Systemu Płatniczego Narodowy Bank Polski w sprawie realizacji przelewów na indywidualne rachunki składowe prowadzone w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych.....(załącznik nr 3 - str. 98)

- IX. Stanowisko Narodowego Banku Polskiego z dnia 21 maja 2018 r., zawierające odpowiedź na Wystąpienie Związku Banków Polskich z dnia 16 maja 2018 r. do Departamentu Systemu Płatniczego Narodowy Bank Polski w sprawie realizacji przelewów na indywidualne rachunki składowe prowadzone w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych.....(załącznik nr 4 - str. 99)

- X. Rekomendacja Związku Banków Polskich dotycząca sposobu wypełnienia papierowego formularza przelewu pod realizację płatności podzielonej - wersja 1.0(załącznik nr 5 - str. 100)

- XI.** Wystąpienie ZBP z dnia 28 lutego 2018 r. w zakresie wątpliwości interpretacyjnych sektora bankowego dotyczących stosowania przepisów ustawy z dnia 15 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw (tzw. I tura).....(załącznik nr 6 - str. 104)
- XII.** Stanowisko Ministerstwa Finansów z dnia 27 kwietnia 2018 r., zawierające odpowiedzi na wątpliwości interpretacyjne sektora bankowego dotyczące stosowania przepisów ustawy z dnia 15 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw, wystosowane przez Związek Banków Polskich w dniu 28 lutego 2018 r.....(załącznik nr 7 - str. 132)
- XIII.** Wystąpienie ZBP z dnia 10 kwietnia 2018 r. w zakresie wątpliwości interpretacyjnych sektora bankowego dotyczących stosowania przepisów ustawy z dnia 15 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw (tzw. II tura).....(załącznik nr 8 - str. 141)
- XIV.** Stanowisko Ministerstwa Finansów z dnia 8 czerwca 2018 r., zawierające odpowiedzi na wątpliwości interpretacyjne sektora bankowego dotyczące stosowania przepisów ustawy z dnia 15 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw, wystosowane przez Związek Banków Polskich w dniu 10 kwietnia 2018 r.....(załącznik nr 9 - str. 155)
- XV.** Uzupełniające Stanowisko Ministerstwa Finansów z dnia 8 czerwca 2018 r., w zakresie problematyki związanej z poleceniem zapłaty.....(załącznik nr 10 - str. 161)

Wykaz skrótów

Akty prawne

Konstytucja RP - Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)

k.c. - ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1025)

ustawa SP – ustawa z dnia 15 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 62)

ustawa STIR - ustawa z dnia 24 listopada 2017 r. o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania wykorzystaniu sektora finansowego do wyłudzeń skarbowych (Dz. U. 2017 poz. 2491)

ustawa o NBP – ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1373)

ustawa o VAT - ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1221, 2491, z 2018 r. poz. 62, 86, 650)

pr. bank. – ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Pr. bank. (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1876, 2361, 2491, z 2018 r. poz. 62, 106, 138, 650, 685, 723, 864, 1000, 1075)

u.u.p. – ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2003, z 2018 r. poz. 62, 650, 723, 864, 1000, 1075)

u.z.s. - ustawa z dnia 7 czerwca 2018 r. o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej (według stanu na dzień 27 czerwca 2018 r. - w dniu 8 czerwca 2018 r., po III czytaniu na posiedzeniu Sejmu Ustawa została przekazana Prezydentowi i Marszałkowi Senatu, termin rozpatrzenia ustawy przez Senat upływa w dniu 8 lipca 2018 r.)

u.r. – ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 395, 398, 650)

o.p. - ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja Podatkowa (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 800, 650, 723, 771, 1000, 1039, 1075)

u.s.g. - ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 994, 1000)

u.s.p. - ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 995, 1000)

u.s.w. - ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2018 r. poz. 913, 1000)

u.f.p. - ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2077, z 2018 r. poz. 62, 1000)

u.p.e.a. - ustawa z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1201, 1475, 1954, 2491, z 2018 r. poz. 138, 398, 1000, 1009)

I. RACHUNEK VAT – WYBRANE ZAGADNIENIA OGÓLNE

1. Rachunek VAT a rachunek płatniczy w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych

Przepisy Ustawy SP, jak również przepisy pr. bank., w brzmieniu nadanym Ustawą SP nie określają, czy rachunek VAT stanowi rachunek płatniczy w rozumieniu u.u.p.

Zgodnie z art. 2 pkt 25 u.u.p., rachunek płatniczy to rachunek prowadzony dla jednego lub większej liczby użytkowników służący do wykonywania transakcji płatniczych, przy czym przez rachunek płatniczy rozumie się także rachunek bankowy oraz rachunek członka spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej, jeżeli rachunki te służą do wykonywania transakcji płatniczych.

Rolą rachunku płatniczego jest rejestrowanie środków pieniężnych użytkownika lub takich, które zostały mu udostępnione, znajdujących się na tym rachunku oraz wykonywanie transakcji płatniczych czyli wpłat, wypłat oraz realizacja transferów pieniężnych z jego udziałem. Rachunek taki prowadzony jest dla klienta (użytkownika) w związku z umową ramową zawartą z dostawcą usług płatniczych, czyli umową regulującą wykonywanie indywidualnych transakcji płatniczych, która może zawierać postanowienia w zakresie prowadzenia rachunku płatniczego.

Wykonywanie przez banki usług płatniczych następuje z reguły z wykorzystaniem rachunku bankowego. Jednak nie każdy rachunek bankowy jest rachunkiem płatniczym. Będzie on nim tylko wtedy, gdy z jego użyciem będzie możliwe wpłacanie lub wypłacanie pieniędzy, wykonywania poleceń przelewów czy poleceń zapłaty, czyli wykonywania operacji stanowiących transakcje płatnicze.

W świetle przepisów u.u.p. niewątpliwie rachunkiem płatniczym jest rachunek rozliczeniowy, jak również rachunek oszczędnościowo- rozliczeniowy, w rozumieniu przepisu art. 49 ust. 1 pr. bank.

Za rachunek płatniczy może być również uznany rachunek oszczędnościowy (konto oszczędnościowe), o ile na podstawie zawartej umowy umożliwia wykonywanie wpłat na rachunek, transfer środków pieniężnych na inny rachunek oraz wypłaty środków z rachunku. Natomiast co do zasady nie jest rachunkiem płatniczym rachunek lokaty terminowej, chyba że z uwagi na swoją umowną funkcjonalność będzie umożliwiał wykonywanie transakcji płatniczych w zakresie szerszym aniżeli wykonanie przelewu środków pieniężnych z innego rachunku na rachunek lokaty w wykonaniu zawartej umowy lokaty terminowej.

Mając na uwadze powyższe cechy rachunku płatniczego oraz uwzględniając szczególny charakter rachunku VAT, wyrażający się tym, iż w świetle pr. bank., w brzmieniu nadanym ustawą SP:

- Rachunek VAT otwierany i prowadzony jest z mocy Ustawy SP, bez zawierania w tym zakresie odrębnej umowy a jego kluczowe cechy wyznacza Ustawa SP, a nie umowa;
- Rachunek VAT jest wprawdzie rachunkiem bankowym, jednakże o ograniczonej funkcjonalności, wynikającej wprost z przepisów pr. bank., która wyłącza prawo swobodnego dysponowania rachunkiem VAT przez jego posiadacza – vide, w szczególności:
 - zamknięty katalog transakcji uznaniowych i obciążających rachunek VAT - art. 62b ust. 1 i 2 pr. bank.;
 - brak możliwości wydania instrumentu płatniczego do rachunku VAT- art. 62a ust. 10 pr. bank.;
 - wyłączenie stosowania przepisu art. 728 Kodeksu Cywilnego – art. 62a ust. 9 pr. bank.;
 - brak możliwości swobodnego zamknięcia rachunku VAT przez jego posiadacza, w sytuacji gdy rachunek VAT jest powiązany z jedynym rachunkiem rozliczeniowym, prowadzonym w danym banku dla posiadacza tego rachunku VAT - vide argument z przepisu art. 62e pr. bank.
- Rachunek VAT nie służy bezpośrednio do przeprowadzania rozliczeń pieniężnych - zgodnie z dyspozycją art. 62b ust. 3 pr. bank., każde uznanie i obciążenie rachunku VAT dokonywane jest odpowiednio przez obciążenie albo uznanie rachunku rozliczeniowego posiadacza rachunku VAT. Tym samym – w świetle aktualnie obowiązujących przepisów - numer rachunku VAT nie funkcjonuje samodzielnie w obrocie gospodarczym (oprócz jego wyraźnego wskazania w decyzji Naczelnika Urzędu Skarbowego z art. 108b Ustawy o VAT).

W ocenie zespołu d.s. interpretacji Ustawy SP, zasadną jest teza, iż rachunek VAT nie jest rachunkiem płatniczym - ze wszystkimi konsekwencjami wynikającymi z tak dokonanej kwalifikacji.

2. Czy na posiadaczu rachunku będzie spoczywał obowiązek zgłoszenia rachunku VAT do Urzędu Skarbowego, podobnie jak w przypadku innych rodzajów posiadanych rachunków?

Zgodnie z zapowiedziami Ministerstwa Finansów, kwestia ta zostanie ujęta w Objasnieniach wydanych przez Ministerstwo Finansów w trybie o.p. Zgodnie z

wstępnie wyrażanym poglądem w tej kwestii przez Ministerstwo Finansów, posiadacz rachunku VAT nie będzie zobowiązany do zgłoszenia rachunku VAT do urzędu skarbowego, co ponadto zostało wskazane w artykule prasowym Dziennika Gazety Prawnej pod tytułem: *„Split payment: Rachunku VAT nie trzeba będzie zgłaszać fiskusowi”*, w którym powołując się na odpowiedź Ministerstwa Finansów wskazano, iż: *„Podatnicy nie będą musieli przysyłać do urzędu skarbowego informacji o dodatkowym koncie utworzonym dla celów split payment. Potwierdziło to Ministerstwo Finansów w odpowiedzi na pytanie DGP. Przepisy dotyczące split payment, czyli mechanizmu podzielonej płatności, wejdą w życie 1 lipca br. Na razie mechanizm ten będzie dobrowolny. Kupujący będzie mógł zdecydować, czy przeleje cenę netto na zwykły rachunek sprzedawcy, a równowartość podatku od towarów i usług – na rachunek VAT.”*¹

3. Problematyka opłat i prowizji

Zgodnie z przepisem art. 62 a) ust. 7 pr. bank., wprowadzonym Ustawą SP, otwarcie i prowadzenie rachunku VAT jest wolne od dodatkowych prowizji i opłat dla banku. Jak wskazano w uzasadnieniu do Ustawy SP: *„(...) Zakłada się w projekcie, że samo otwarcie i prowadzenie rachunku VAT ma być neutralne finansowo dla podatników a zatem nie może wiązać się z dodatkowymi opłatami za rachunek VAT. Jeżeli więc opłata za normalny przelew wynosi np. 2 zł, to opłata za przelew w mechanizmie podzielonej płatności nie może być wyższa niż 2 zł. Czynniki finansowy nie może być czynnikiem zniechęcającym podatników do korzystania z mechanizmu podzielonej płatności”*.

Dodatkowo pr. bank. nakłada na bank/skok ustawowy obowiązek poinformowania posiadacza rachunku rozliczeniowego o ustalonych zasadach i terminach informowania posiadacza rachunku rozliczeniowego o saldzie na rachunku VAT, zastrzegając zarazem, iż do rachunku VAT nie stosuje się przepisu art. 728 k.c.

W świetle powyższych przepisów uznać należy, iż bank/skok:

- a) nie jest uprawniony do pobierania dodatkowych opłat i prowizji z tytułu otwarcia i prowadzenia rachunku VAT, a zatem w szczególności nie jest uprawniony do pobierania tytułem realizowania przelewu w mechanizmie podzielonej płatności opłaty wyższej, aniżeli pobieranej przez bank/skok zgodnie z wynikającą z taryfy opłat i prowizji stawką przypisaną do rachunku rozliczeniowego i określonego trybu złożenia zlecenia, jak również nie jest uprawniony do pobierania dodatkowej opłaty z tytułu dokonywania przeksięgowania pomiędzy rachunkiem VAT a powiązanym

¹ <http://podatki.gazetaprawna.pl/artykuly/1124366,rachunku-vat-nie-trzeba-bedzie-zglaszac-fiskusowi.html>

rachunkiem rozliczeniowym w celu uznania bądź obciążenia rachunku VAT, zgodnie z przepisem art. 62b ust. 4 pr. bank.:

- b) jest obowiązany we wskazanym terminie poinformować bezpłatnie posiadacza rachunku o saldzie na rachunku VAT, nie jest jednak zobowiązany przysyłać bezpłatnie posiadaczowi rachunku VAT, co najmniej raz w miesiącu, wyciągu z rachunku z informacją o zmianach stanu rachunku i ustaleniem salda;
- c) nie jest zobowiązany do informowania posiadacza rachunku VAT o każdej zmianie stanu tego rachunku.

Wskazując na powyższe uznać należy, iż w świetle obowiązujących przepisów, w tym pr. bank., bank będzie miał możliwość ustalenia w taryfie opłat i prowizji dodatkowych opłat za usługi powiązane z prowadzeniem rachunku (a zatem inne aniżeli te, które dotyczą wprost otwarcia i prowadzenia rachunków VAT) - w szczególności np. tytułem:

- a) sporządzenia wyciągu z rachunków VAT,
- b) wydania zaświadczenia o stanie rachunku VAT i innych zaświadczeń/opinii bankowych,
- c) potwierdzenia transakcji,
- d) obsługi informacji o postanowieniu Naczelnika Urzędu Skarbowego,
- e) sporządzenia duplikatu jakiegokolwiek dokumentu dot. rachunku VAT (np. wyciągu),
- f) wystawianie wtórników dokumentów (np. pojedynczych transakcji),
- g) sporządzenia zestawienia transakcji w określonym formacie (np. na rzecz określonego beneficjenta lub za określony okres,
- h) wydania archiwalnej kopii dokumentu,
- i) opłata (należna bankowi) z tytułu obsługi przez bank zajęcia/zabezpieczenia/blokady skierowanych do rachunku VAT,
- j) zamknięcia rachunku VAT,

przy czym podkreślić należy, iż z uwagi na szczególny charakter rachunku VAT, kwestia ustalania i pobierania dodatkowych opłat za usługi powiązane z prowadzeniem tego rachunku powinna być przedmiotem szczególnej analizy i oceny co do możliwości pobrania opłaty za konkretną usługę.

Ponadto, wskazać należy, iż z uwagi na ustawowo określony katalog obciążeń rachunku VAT (vide: art. 62b ust. 2 pr. bank.), wszelkie opłaty i prowizje za usługi dodatkowe z tytułu prowadzenia rachunku VAT nie mogą być dokonywane w ciężar tego rachunku, a zatem z reguły będą pobierane przez bank z rachunku rozliczeniowego, powiązanego z tym rachunkiem VAT.

4. Problematyka dotycząca modyfikacji druku wpłaty gotówkowej/polecenia przelewu pod kątem dostosowania do mechanizmu podzielonej płatności oraz odpowiedniego dostosowania systemu EMIR (skanowanie papierowych dokumentów rozliczeniowych i przetwarzanie ich w KIR na postać elektroniczną w celu zasilenia/rozliczenia w systemie Elixir)

Sposób wypełniania papierowego formularza przelewu pod realizację płatności podzielonej został ujęty w Rekomendacji ZBP z marca 2018 r., wypracowanej i skierowanej do banków przez Zespół ds. standaryzacji dokumentów bankowych, działający przy Radzie ds. Usług Płatniczych i skierowanej do banków, stanowiący załącznik nr 4 do niniejszego dokumentu. Zaproponowany w Rekomendacji sposób wypełniania dokumentu umożliwia przekazanie wymaganych dodatkowych danych tj. kwoty VAT, numerów NIP, numeru faktury wraz ze słowami kodowymi poprzez powiększenie pola „tytułem” o wykorzystanie drugiej linii dane zleceniodawcy cd. , co pozwoli na dostosowanie się środowiska bankowego do wymogu przekazywania żądanych informacji na formularzu papierowym, bez dodatkowych nakładów i w terminie wynikającym z Ustawy SP.

Rekomendacja została rozesłana do wszystkich banków – członków ZBP pismem Prezesa Zarządu ZBP z dnia 6 kwietnia 2018 r. W ocenie Zarządu ZBP zaproponowany Rekomendacją sposób wypełnienia dokumentu umożliwia przekazanie w wymaganych Ustawą SP dodatkowych danych i pozwoli na dostosowanie się środowiska bankowego do wymogów przekazywania na formularzu papierowym żądanych informacji w terminie i bez dodatkowych nakładów. Banki, do których została skierowana Rekomendacja mogą udostępniać jej treść lub bezpośrednio odwoływać się do niej.

Jednocześnie, w toku prac grupy roboczej zgłoszona została propozycja docelowego uregulowania kwestii wzoru formularza Split Payment w drodze rozporządzenia Ministra Finansów. Uzgodniony wzór formularza miałby zastosowanie zarówno w sytuacji przyjmowania i wprowadzania przelewów Split Payment bezpośrednio w systemach banków, jak i do obsługi tych przelewów z udziałem systemu EMIR prowadzonego przez Krajową Izbę Rozliczeniową S.A.

5. Problematyka dotycząca sposobu postępowania banków w przypadku złożenia przez klienta zlecenia płatniczego, w którym wskazany zostanie numer faktury przekraczający 35 znaków

W nawiązaniu do Rekomendacji Zespołu interpretacyjnego ds. Ustawy Split Payment, dotyczącej sposobu postępowania banków w przypadku złożenia przez

klienta zlecenia płatniczego, w którym wskazany zostanie numer faktury przekraczający 35 znaków, należy wskazać, iż zgodnie z art. 108a ust. 3 pkt 3 ustawy o VAT, zapłata z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności dokonywana jest w złotych polskich przy użyciu komunikatu przelewu udostępnionego przez bank lub spółdzielczą kasę oszczędnościowo-kredytową, przeznaczonego do dokonywania płatności w mechanizmie podzielonej płatności, w którym podatnik wskazuje w szczególności numer faktury, w związku z którą dokonywana jest płatność. Po stronie banku leży zatem obowiązek umożliwienia klientowi złożenia zlecenia płatniczego, w którym zostanie podany kompletny numer faktury.

W toku testów związanych z wdrożeniem komunikatów MPP (kod dokumentu 53) zidentyfikowano przypadki stosowania przez wystawców dłuższych numerów faktur niż 35 znaków, czyli dłuższych niż liczba znaków przeznaczonych dla pola INV (zawartego razem z polami VAT, IDC, TXT w polu nr 70 Szczegóły płatności) komunikatu MPP, pierwotnie ustalona w toku prac Strumienia Biznesowego ds. Ustawy SP, a następnie wdrożona przez KIR w systemach Elixir i Express Elixir, przez NBP w systemie Sorbnet2 oraz przez banki w ich systemach teleinformatycznych.

Zgodnie z dostępnymi informacjami z Ministerstwa Finansów skala tego zjawiska jest nieduża - wyrażana w promilach w stosunku do ogółu faktur w obiegu. W związku z powyższym, wprowadzenie zmiany w zakresie długości pola INV (przeznaczonego na numer faktury), co skutkowałoby koniecznością wdrożenia przed dniem 1 lipca br. przez wszystkie banki zmian w ich systemach teleinformatycznych, nie jest zasadne. Jednocześnie z informacji przekazywanych przez niektóre banki wynika, że w związku z udostępnionymi klientom banków na początku roku informacjami dotyczącymi zleceń płatniczych split payment, klienci, którzy stosują numery faktur dłuższe niż 35 znaków, podjęli już działania mające na celu dostosowanie numerów faktur do formatek do obsługi komunikatów MPP stosowanych w bankowości elektronicznej. Nie można jednakże wykluczyć pojawienia się przypadków składania zleceń płatniczych, w których wskazany zostanie numer faktury przekraczający 35 znaków.

Zatem zasadnym jest przyjęcie przez sektor jednolitego trybu postępowania w takich sytuacjach, iż w przypadku, gdy numer faktury jest dłuższy niż 35 znaków wpisywanie tego numeru było kontynuowane w kolejnym polu /TXT/.

Przykładowo:

Dla komunikatu 11n 53 MPP gdzie numer faktury liczy 11 znaków "F1234567890" pole nr 70 Szczegóły płatności (tytułem) ma postać:
/VAT/213,00/IDC/1111111111/INV/F1234567890.

Dla komunikatu 11n 53 MPP gdzie numer faktury liczy 41 znaków "F1234567890123456789012345678901234567890" pole nr 70 Szczegóły płatności (tytułem) miałoby postać:
/VAT/213,00/IDC/1111111111/INV/F1234567890123456789012345678901234/TXT/567890.

Stosowanie takiego rozwiązania nie wymaga dokonania zmian w specyfikacjach technicznych systemów Elixir, Express Elixir oraz Sorbnet2. Zasady walidacji słów kluczowych dla komunikatów 53 MPP nie ulegną zmianie.

- 6. Problematyka związana z zastosowaniem przepisów dot. Split Payment do banków, które obsługują wyłącznie rachunki osób fizycznych, nieprowadzących działalności gospodarczej. Czy mechanizm podzielonej płatności dotyczy, a jeżeli tak, to w jakim zakresie banków, które obsługują wyłącznie rachunki dla osób fizycznych, nieprowadzących działalności gospodarczej? Umowa o prowadzenie rachunku bankowego zastrzega, iż rachunek nie może być wykorzystywany do prowadzenia działalności gospodarczej, przy czym w praktyce weryfikacja tego faktu jest niemożliwa. Czy bank ma w tej sytuacji obowiązek zwrotu płatności otrzymanej w ramach mechanizmu Split Payment?**

Zgodnie z przepisem art. 62a w zw. z przepisem art. 49 ust. 1 pkt. 1 pr. bank., rachunek VAT prowadzony jest do rachunku rozliczeniowego.

Rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy jest – w świetle przepisów pr. bank. (art. 49 ust. 1) – odrębną od rachunku rozliczeniowego kategorią rachunku bankowego.

W świetle pr. bank., w brzmieniu nadanym Ustawą SP brak jest podstaw prawnych do otwarcia przez bank i prowadzenia rachunku VAT do rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego - i to także w sytuacji, gdy w praktyce (nawet wbrew postanowieniom regulaminów bankowych) rachunek taki może być wykorzystywany do rozliczeń z tytułu prowadzonej przez osobę fizyczną działalności gospodarczej.

Zgodnie z art. 62c ust. 11 pr. bank., w przypadku gdy płatność za fakturę zostanie dokonana na podstawie komunikatu przelewu na rachunek odbiorcy, dla którego bank nie prowadzi rachunku VAT, bank dokonuje zwrotu środków przy użyciu komunikatu przelewu.

Wskazany przepis znajduje wprost zastosowanie do sytuacji opisanej w pytaniu, a zatem brak jest jakichkolwiek podstaw prawnych dla uznania przez bank komunikatu przelewu skierowanego do rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego za zwykły przelew i dokonania na tej podstawie uznania rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego kwotą brutto wskazaną w komunikacie przelewu.

7. Problematyka dotycząca zastosowania mechanizmu podzielonej płatności w rozliczeniach z Izbą Rozliczeniową Giełd Towarowych S.A.

Izba Rozliczeniowa Giełd Towarowych (IRGIT) prowadzi rozrachunek pieniężny z tyt. transakcji zawieranych na Towarowej Giełdzie Energii (TGE). Transakcje są zawierane przez przedsiębiorców będących uczestnikami TGE. Rozliczenie pieniężne odbywa się poprzez realizację komunikatu płatniczego w formacie SWIFT MT101 dostarczonego przez IRGIT ze wskazaną kwotą do obciążenia lub uznania rachunku przedsiębiorcy w korespondencji z rachunkiem IRGIT prowadzonym w banku. IRGIT w świetle Ustawy SP wprowadzającej mechanizm płatności podzielonej IRGIT nie przekazał bankom wytycznych co do stosowania, bądź nie stosowania mechanizmu podzielonej płatności w rozliczeniach pieniężnych z przedsiębiorcami. Z punktu widzenia konieczności implementacji mechanizmu podzielonej płatności w rozliczeniach między przedsiębiorcami oraz specyfiki rozliczeń prowadzonych przez IRGIT istotnym jest uzyskanie od IRGIT informacji/decyzji co do implementacji (bądź jej braku) w w/w rozliczeniach.

Izba Rozliczeniowa Giełd Towarowych w dniu 23 maja 2018r. przekazała komunikat w formie korespondencji elektronicznej, iż w związku ze zbliżającą się datą wejścia w życie Ustawy SP, zgodnie z informacją potwierdzoną w korespondencji prowadzonej przez Izbę Rozliczeniową Giełd Towarowych S.A. („IRGiT”) z Ministerstwem Finansów, mechanizm podzielonej płatności, z uwagi na wymogi określone w ust. 3 art. 108a Ustawy o VAT nie będzie dotyczył płatności realizowanych w ramach rozrachunku transakcji giełdowych.

Jednocześnie, Izba Rozliczeniowa Giełd Towarowych poinformowała, iż celem potwierdzenia pisemnego stanowiska Ministerstwa Finansów, IRGiT złożyła do Krajowej Informacji Skarbowej wnioski o wydanie indywidualnej interpretacji w przedmiotowej sprawie oraz, że z chwilą jej uzyskania, przekaże odrębny komunikat

zawierający stanowisko Krajowej Informacji Skarbowej, a także informację o dalszych działaniach IRGiT w tym zakresie.

8. Problematyka dotycząca dysponowania rachunkiem VAT w świetle u.z.s.

Celem u.z.s. jest określenie zasad tymczasowego zarządzania przedsiębiorstwem przedsiębiorcy będącego osobą fizyczną po jego śmierci oraz kontynuowania działalności gospodarczej wykonywanej przy użyciu tego przedsiębiorstwa w okresie przejściowym, tj. od śmierci przedsiębiorcy (otwarcia spadku) do czasu ustalenia następców prawnych przedsiębiorcy.

Wprowadzenie do porządku prawnego rozwiązań umożliwiających kontynuację funkcjonowania przedsiębiorstwa osoby fizycznej po jej śmierci (w tym w zakresie działania zarządcy sukcesyjnego), będzie wymagało również wejścia w życie zmiany licznych ustaw, w tym m.in.: z zakresu szeroko rozumianego prawa cywilnego, pr. bank., prawa administracyjnego, oraz prawa podatkowego.

Zgodnie z u.z.s.:

- W okresie od chwili śmierci przedsiębiorcy będącego osobą fizyczną do dnia ustanowienia zarządu sukcesyjnego, a jeżeli zarząd sukcesyjny nie został ustanowiony - do dnia wygaśnięcia uprawnienia do powołania zarządcy sukcesyjnego, osoba o której mowa w art. 14 ustawy (m.in. spadkobierca ustawowy, spadkobierca testamentowy przedsiębiorcy, zapisobiorca windykacyjny, któremu zgodnie z ogłoszonym testamentem przysługuje udział w przedsiębiorstwie w spadku; małżonek przedsiębiorcy któremu przysługuje udział w przedsiębiorstwie w spadku) może dokonywać czynności koniecznych do zachowania majątku lub możliwości prowadzenia przedsiębiorstwa w spadku, jak również dokonywania czynności zwykłego zarządu w zakresie przedmiotu działalności gospodarczej wykonywanej przez przedsiębiorcę przed śmiercią, jeżeli ciągłość tej działalności jest konieczna do zachowania możliwości jej kontynuacji lub uniknięcia poważnej szkody- art. 13 u.z.s.,
- Od chwili ustanowienia zarządcy sukcesyjnego, zarządca sukcesyjny będzie wykonywał prawa i obowiązki zmarłego przedsiębiorcy wynikające z prowadzonej przez niego działalności gospodarczej oraz prawa i obowiązki w sprawach wynikających z prowadzenia przedsiębiorstwa w spadku,
- Ustawa ta zakłada zapewnienie zarządcy sukcesyjnemu dostępu do rachunku bankowego zmarłego przedsiębiorcy związanego z działalnością gospodarczą i środków tam zgromadzonych,

- Zarządca sukcesyjny będzie zobowiązany dokonywać płatności lub otrzymywać wpłaty za pośrednictwem rachunku bankowego lub rachunku w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej na zasadach powszechnie obowiązujących - vide np. art. 61 § 1 o.p. (zapłata podatków), art. 87 ust. 2 ustawy o VAT (zwrot różnicy podatku na rachunek bankowy podatnika),
- W u.z.s. po art. 59b pr. bank., dodano art. 59c (art. 79 u.z.s.), w brzmieniu:

„Art. 59c. 1. Po śmierci przedsiębiorcy bank nadal prowadzi rachunek związany z prowadzoną przez niego działalnością, jeżeli został ustanowiony zarząd sukcesyjny w rozumieniu ustawy z dnia ... o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej (Dz. U. poz. ...).

2. W okresie od ustanowienia do dnia wygaśnięcia zarządu sukcesyjnego dostęp do środków zgromadzonych na rachunku, o którym mowa w ust. 1, oraz prawo do wydawania dyspozycji przysługują zarządcy sukcesyjnemu.

3. Zarządca sukcesyjny niezwłocznie informuje bank o osobach, które go powołały, a także o osobach, które uzyskały tytuł prawny do spadku po posiadaczu rachunku, o którym mowa w ust. 1.”;
- Jednocześnie u.z.s. nie przewiduje wprowadzenia zmian w zakresie przepisów rozdziału 3a pr. bank. w brzmieniu nadanym Ustawą SP.

W świetle powyższego, mając zarazem na uwadze, iż rachunek VAT jest rachunkiem zawsze powiązany z rachunkiem rozliczeniowym w rozumieniu przepisu art. 49 ust. 1 pr. bank., zasadną wydaje się teza, iż o ile spadkobierca/y, zapisobiorca windykacyjny bądź zarządca sukcesyjny będzie w świetle przepisów prawa uprawniony do dysponowania danym rachunkiem rozliczeniowym zmarłego przedsiębiorcy będącego osobą fizyczną, wówczas uprawnienie to obejmować będzie również prawo do dysponowania rachunkiem VAT, który na zasadach określonych w pr. bank. będzie prowadzony przez bank do tego rachunku rozliczeniowego.

9. Problematyka zastosowania mechanizmu podzielonej płatności w przypadku spłaty wierzytelności będących przedmiotem cesji na podstawie artykułu 509-517 k.c.

W rzeczywistości gospodarczej banki udzielają finansowania, którego zabezpieczeniem są wierzytelności z tytułu dostarczonego przez klienta banku towaru, czy wykonanej usługi. W praktyce odbiorca towaru/usługobiorca dokonuje płatności za fakturę wystawioną przez klienta banku nie na rachunek tego klienta, ale na rachunek techniczny banku/rachunek cesji.

Zgodnie ze stanowiskiem Ministerstwa Finansów z dnia 27 kwietnia 2018 r. (sygn. PT8.812.12.2018):

- dopuszczalne jest wykorzystanie przez podatnika mechanizmu podzielonej płatności do spłat w przypadku wierzytelności, które są przedmiotem cesji na podstawie artykułu 509-517 k.c. (m.in. spłat faktur finansowanych faktoringiem lub spłat kredytów zabezpieczonych wierzytelnościami),
- rachunek gospodarki własnej banku powinien w szczególności służyć bankowi do dokonywania zapłaty za nabywane towary i usługi, ale może także służyć do przyjmowania spłat związanych z cesją wierzytelności lub faktoringiem,
- rachunki gospodarki własnej banku, prowadzone jako rachunki techniczne/rachunki cesji, powinny być traktowane analogicznie, jak rachunki rozliczeniowe podatnika,
- zgodnie z art. 62a ust. 11 ustawy pr. bank. do takich rachunków należy otwierać rachunki VAT.

W konsekwencji powyższego, o ile na dzień 1 lipca 2018 r. bank nie otworzy rachunków VAT do rachunków cesji, to płatności zrealizowane z wykorzystaniem mechanizmu podzielonej płatności na rachunek cesji zostaną zwrócone automatycznie do płatnika.

Jednocześnie, ustawa SP (znowelizowany art. 108a ust. 5 i 6 ustawy o VAT) rozstrzyga, że podatnik (w tym przypadku bank prowadzący rachunek cesji), na którego rzecz dokonano podzielonej płatności, a który nie został wskazany na fakturze, staje się solidarnie odpowiedzialny wraz z dostawcą towarów lub usługodawcą za nierozliczony przez tego dostawcę towarów lub usługodawcę podatek VAT, do wysokości kwoty otrzymanej na rachunek VAT (w tym przypadku rachunek VAT powiązany z rachunkiem cesji).

Odpowiedzialność solidarna podatnika (w tym przypadku banku) jest wyłączona w przypadku dokonania przez tego podatnika płatności na rachunek VAT dostawcy towarów lub usługodawcy wskazanego na fakturze lub zwrotu płatności na rachunek VAT płatnika, w kwocie otrzymanej na rachunek VAT (w tym przypadku rachunek VAT powiązany z rachunkiem cesji). Jak podkreślono w uzasadnieniu do ustawy SP, regulacja art. 108a ust. 6 ma na celu uniemożliwienie dokonywania działań zmierzających do niepłacenia podatku przy jednoczesnym dopuszczeniu płatności w schemacie faktoringu, pod warunkiem, że płatności te będą przechodziły przez rachunek VAT nabywcy, faktora i faktoranta. Wydaje się, iż analogiczne uzasadnienie i schemat działania znajduje szersze zastosowanie – a mianowicie ogólnie w przypadku wierzytelności, które są przedmiotem cesji dokonanej na podstawie art. 509-517 k.c., a zatem nie tylko w przypadku spłat finansowanych

faktoringiem, ale także w przypadku spłat kredytów zabezpieczonych wierzytelnościami.

W świetle powyższego wydaje się zasadne przyjęcie, iż jeżeli na rachunek cesji/rachunek techniczny dedykowany do spłat prowadzony w walucie PLN, bank otrzyma płatność międzybankową lub wewnętrzną zrealizowaną w mechanizmie płatności podzielonej, wówczas wykona księgowania analogiczne do realizowanych na rachunku rozliczeniowym i rachunku VAT klienta. Najpierw wykona księgowanie brutto na rachunku cesji a następnie przeksięguje kwotę VAT wskazaną w płatności na rachunek VAT powiązany z rachunkiem cesji.

Jeśli do rachunku cesji nie zostanie przypisany rachunek VAT lub rachunek cesji będzie prowadzony w walucie innej niż PLN to bank dokona automatycznego zwrotu płatności do nadawcy (przypadek płatności międzybankowej) lub nie przyjmie zlecenia do realizacji (przypadek płatności wewnętrznej).

Wskazać ponadto należy, iż w przypadku finansowania wierzytelności jedynie w kwocie netto, faktura będąca zabezpieczeniem finansowania może być opłacana przez dłużnika klienta banku w poniższy sposób:

- kwota podatku wnikająca z faktury może być zapłacona z wykorzystaniem mechanizmu podzielonej płatności na rachunek wystawcy faktury (tj. dłużnika banku),
- kwota netto wynikająca z faktury może być zapłacona standardowym przelewem na rachunek banku celem spłaty wierzytelności dłużnika banku.

Na przyjęcie takiego rozwiązania bank nie ma jednak wpływu. Kwestia ta może być jedynie elementem dwustronnych uzgodnień dostawcy i odbiorcy towaru/usługi. Podobnie jak w przypadku ewentualnego uzgodnienia zapłaty całej należności na rachunek cesji w trybie standardowego polecenia przelewu.

Dodatkowo, mając na uwadze istotę rachunku VAT przypisanego do rachunku cesji/rachunku technicznego służącego spłatom, uznać należy, iż w zakresie takiego rachunku VAT:

- klient nie może zlecić płatności podzielonej, przelewu do Urzędu Skarbowego, konsolidacji środków wykorzystując środki zgromadzone na rachunku VAT przypisanym do rachunku cesji,
- bank nie zrealizuje uwolnienia środków na wniosek klienta z rachunku VAT przypisanego do rachunku cesji.

II. PROWADZENIE RACHUNKU VAT – WYBRANE ZAGADNIENIA

1. Problematyka otwierania rachunków VAT dla szczególnych typów rachunków

a) Rachunek escrow

➤ Zagadnienia ogólne

W ramach prac związanych z wdrażaniem w bankach wymogów wynikających z Ustawy SP, zdefiniowana została wątpliwość, czy tzw. rachunek zastrzeżony lub rachunek escrow (dalej – rachunek escrow) należy uznać za rachunek rozliczeniowy, o którym mowa w art. 49 ust. 1 pkt 1 pr. bank., a w konsekwencji czy do rachunku escrow bank prowadzi rachunek VAT, o którym mowa w art. 62a ust. 1 pr. bank., w brzmieniu nadanym art. 3 Ustawy SP.

Przyjęcie stanowiska, iż rachunek escrow jest rachunkiem rozliczeniowym w rozumieniu art. 49 ust. 1 pkt. 1 pr. bank. wiązać się będzie konsekwentnie z uznaniem, iż po stronie banku zachodzi wymóg otwarcia i prowadzenia rachunku VAT do rachunku escrow, albowiem ustawa Pr. bank. jednoznacznie przesądza, iż rachunki VAT prowadzone są do rachunków rozliczeniowych w rozumieniu art. 49 ust 1 pr. bank..

I. Charakter prawny rachunku escrow

Przepisy prawa nie zawierają legalnej definicji rachunku escrow.

Należy jednakże zwrócić uwagę na brzmienie art. 49 ust. 1 pr. bank., który zawiera otwarty katalog rachunków bankowych, wskazując, iż banki mogą w szczególności prowadzić następujące rodzaje rachunków bankowych:

- a) rachunki rozliczeniowe, w tym bieżące i pomocnicze oraz prowadzone dla nich na zasadach określonych w rozdziale 3a rachunki VAT;
- b) rachunki lokat terminowych;
- c) rachunki oszczędnościowe, rachunki oszczędnościowo-rozliczeniowe, w tym rachunki rodzinne oraz rachunki terminowych lokat oszczędnościowych;
- d) rachunki powiernicze.

Niewątpliwie zatem pr. bank., nie wymienia wprost rachunków escrow jako odrębnego typu rachunku bankowego, a jednocześnie nie wyłącza możliwości

uregulowania szczególnych ram stosunku prawnego nienazwanej umowy rachunku bankowego (zasada swobody umów).

W sektorze bankowym pojawiają się rozbieżne możliwości zakwalifikowania rachunku escrow (z uwagi na jego funkcjonalność):

1. jako rachunku powierniczego, bądź
2. jako rachunku rozliczeniowego, bądź
3. jako rachunek gospodarki własnej banku

przy czym, z uwagi na brzmienie art. 49 ust.1 pr. bank., oczywistym jest, iż pr. bank. traktuje odrębnie rachunki powiernicze i rachunki rozliczeniowe, co oznacza, że rachunki powiernicze nie są rachunkami rozliczeniowymi.

Ad. 1 – rachunek escrow a rachunek powierniczy

Część sektora bankowego uznaje za zasadną interpretację, iż różnica pomiędzy rachunkiem escrow a rachunkiem rozliczeniowym wynika przede wszystkim z odmiennej funkcji obu rachunków. Rachunki rozliczeniowe z art. 49 ust. 1 pkt 1 pr. bank. służą generalnie do dokonywania rozliczeń zobowiązań posiadaczy rachunków wobec osób trzecich lub zobowiązań tych osób wobec posiadacza rachunku. Natomiast rachunki escrow otwierane są, co prawda w związku z potrzebą rozliczenia określonej transakcji, jednak dokonanie płatności na ten rachunek nie prowadzi do ostatecznego rozliczenia. Ten element w sposób zasadniczy odróżnia rachunek escrow od rachunku rozliczeniowego, a przybliża jego funkcjonalność oraz konstrukcję do rachunku powierniczego, regulowanego wprost w pr. bank. (art. 59).

Rachunki zastrzeżone (escrow), co do zasady służą zabezpieczeniu należytego wykonania określonej umowy bądź transakcji. Wpłacane środki są deponowane na rachunku i objęte blokadą do czasu wykazania w banku prowadzącym rachunek spełnienia uzgodnionych przez strony transakcji oraz bank określonych warunków. Dopiero spełnienie tych warunków pozwala na odblokowanie rachunku i zadysponowanie środkami na rachunku jednej ze stron transakcji (np. sprzedającemu). Brak spełnienia warunków w określonym czasie skutkuje zwrotem wpłaconych środków płatnikowi (np. kupującemu).

Funkcja tych rachunków jest bardzo zbliżona do rachunków powierniczych a w wielu przypadkach nawet taka sama.

Wskazuje się przy tym, iż rachunek escrow – z uwagi na brak szczególnej regulacji prawnej oraz definicji legalnej tego typu rachunku - cechuje go dużo większa elastyczność, wynikająca z istoty swobody umów i swobody stron w zakresie kreowania ram łączącego je stosunku prawnego. W przeciwieństwie do umowy rachunku powierniczego, nie ogranicza stron umowy rachunku jedynie do banku oraz powiernika – zawierane są umowy trójstronne (bank, strony transakcji) a posiadaczem rachunku może być zarówno wpłacający, jak i odbiorca płatności. Nie mniej, z uwagi na swoją funkcjonalność rachunek escrow wydaje się być zbliżony do rachunku powierniczego i z tych względów rachunek escrow podobnie jak rachunek powierniczy nie powinien być uznany za rachunek rozliczeniowy.

Ad. 2 – rachunek escrow a rachunek rozliczeniowy

Część banków, dzieląc co do zasady stanowisko, iż zasadniczo funkcje rachunków escrow i rachunków rozliczeniowych są odmienne, to jednak pojawia się wątpliwość, związana z tym, czy w każdej konstrukcji prawidłowe jest stanowisko, zgodnie z którym rachunek escrow nie jest rodzajem rachunku rozliczeniowego - zwłaszcza w tych konstrukcjach, w których jest otwierany na rzecz posiadacza, a posiadacz ten ogranicza swoje uprawnienie do swobodnego dysponowania środkami poprzez wprowadzenie określonego warunku wypłaty, w trybie art. 50 ust. 1 pr. bank.

Zwolennicy tej koncepcji podkreślają, bezdyskusyjność podejścia, iż rachunek rozliczeniowy służy bieżącym rozliczeniom. Niemniej stanowisko, zgodnie z którym rachunek escrow nigdy nie może służyć rozliczeniu, choćby pojedynczej transakcji, wydaje się być zbyt daleko idące. Przykładowo konstrukcja taka może mieć miejsce w przypadkach, w których rachunek zasilany jest przez inwestora na rachunek prowadzony na rzecz wykonawcy, a kwota uwalniana jest po przedstawieniu w banku faktury i odpowiednich dokumentów będących dowodem na prawidłowe wykonanie usługi, a także w tych przypadkach, gdy inwestor/usługobiorca wpłaca środki na rachunek, zaś rozliczenie środków z rachunku escrow przeznaczone jest dla wykonawcy/dostawcy oraz podwykonawców/poddostawców - escrow zabezpiecza roszczenia podwykonawców.

Z tego względu – w ocenie zwolenników powyższej koncepcji - wydaje się, iż nie można wykluczyć sytuacji, że środki wpłacane na rachunek typu escrow będą wpłacane tytułem zapłaty za wystawioną fakturę. W takiej sytuacji stanowisko, zgodnie z którym wpłata na rachunek escrow nie ma na celu dokonania definitywnego rozliczenia zobowiązania wydaje się zbyt daleko idące - jeśli warunki wypłaty z escrow się spełnią, nastąpi takie właśnie definitywne rozliczenie. Jeśli tak - biorąc pod uwagę intencję ustawodawcy, pojawia się pytanie z jakiego powodu część

podmiotów (dłużników), którzy regulują płatności za fakturę na rachunek escrow mieliby być pozbawieni możliwości skorzystania z mechanizmu podzielonej płatności (Split Payment) – zwłaszcza, jeśli docelowo system podzielonej mechanizm podzielonej płatności miałby być wprowadzony jako obowiązkowy w części przypadków.

Ad. 3 rachunek escrow jako rachunek gospodarki własnej banku

Niezależnie od wskazanych powyżej poglądów, wskazać należy na potencjalną możliwość uznania rachunków escrow za rachunki prowadzone przez bank w ramach gospodarki własnej – w sytuacji, gdy rachunek escrow (inaczej - rachunek zastrzeżony) jest rachunkiem wewnętrznym banku (zastrzegający nie jest jego posiadaczem), który bank prowadzi za zlecenie zastrzegającego na podstawie umowy rachunku zastrzeżonego na rzecz zastrzegającego i beneficjenta. Postanowienia ogólnego regulaminu rachunków stosuje się w takich przypadkach do rachunku zastrzeżonego jedynie odpowiednio.

Wskazać należy, iż w obowiązującym stanie prawnym brak jest legalnej definicji „rachunku gospodarki własnej”, natomiast zgodnie z przepisem art. 62a ust. 11 pr. bank., w brzmieniu nadanym ustawą SP – rachunki gospodarki własnej nie są rachunkami rozliczeniowymi, natomiast bank obowiązany jest do takiego rachunku otworzyć i prowadzić rachunek VAT.

Mając zatem na uwadze powyższe rozważania stwierdzić należy, co następuje:

1. art. 49 ust. 1 pr. bank. zawiera otwarty katalog rachunków bankowych, a tym samym dopuszczalne jest, na zasadzie swobody umów, ukształtowanie przez strony szczególnych warunków prowadzenia przez bank rachunku bankowego;
2. brak jest legalnej definicji umowy rachunku zastrzeżonego/rachunku escrow;
3. brak jest jednolitego podejścia sektora bankowego w zakresie przyjmowanej interpretacji charakteru prawnego rachunku escrow, a w szczególności co do jednoznacznego uznania rachunku escrow za rachunek rozliczeniowy bądź za rachunek powierniczy (które to typy rachunków bankowych są uregulowane wprost w pr. bank.);
4. istnieją argumenty formalno-prawne zarówno za obroną tezy, iż rachunek escrow, z uwagi na jego funkcjonalność jest rachunkiem bankowym spełniającym kryteria uznania go za rachunek rozliczeniowy; jak i za obroną tezy, iż rachunek escrow jest szczególnym typem umowy rachunku powierniczego.

W konsekwencji powyższego wydaje się, iż kwestia ustalenia charakteru prawnego rachunków escrow powinna być pozostawiona do decyzji biznesowej danego banku, przy uwzględnieniu:

- wyników analiz obowiązujących w danym banku regulacji, odnoszących się do prowadzonych przez ten bank rachunków escrow; oraz ewentualnie
- wyników analiz, co do podejścia rynku w zakresie przyjmowanej interpretacji charakteru prawnego rachunku escrow.

Wydaje się przy tym, iż decyzje biznesowe w tym zakresie mogą opierać się na koncepcji:

- a) jednolitego podejścia wobec wszystkich prowadzonych obecnie i w przyszłości rachunków escrow w danym banku i uznania ich bądź za rachunki rozliczeniowe, bądź za rachunki powiernicze, bądź za rachunki prowadzone przez bank w ramach gospodarki własnej; albo
- b) dokonywania indywidualnej oceny poszczególnych umów rachunków escrow i kwalifikacji tych rachunków jako rachunków rozliczeniowych bądź rachunków powierniczych w zależności od funkcjonalności poszczególnych rachunków; bądź
- c) uznania - w przypadku, gdy rachunek escrow jest lub byłby prowadzony jako rachunek własny banku - iż rachunek escrow jest rachunkiem prowadzonym przez bank w ramach gospodarki własnej.

b) Rachunki loro i nostro

➤ Istota rachunku loro/nostro

Rachunki loro/nostro są to rachunki prowadzone w danym banku dla innych banków krajowych lub zagranicznych. Określenie rachunku jako loro czy nostro zależy od tego, czy definiuje się go z punktu widzenia banku, który prowadzi rachunek, czy z punktu widzenia banku, dla którego prowadzony jest ten rachunek.

Dany bank określa jako loro (czasami stosuje się nazwę vostro) rachunki innego banku, które prowadzi w swoich księgach. Dla przykładu są to rachunki innych banków krajowych i zagranicznych, które są prowadzone w centrali banku. Natomiast, jako nostro określa się te rachunki, które dany bank otwiera w innych

krajowych lub zagranicznych bankach. Dla przykładu jako nostro określić można rachunki, których posiadaczem jest bank, ale są one otwarte w innych bankach.

Podstawą bankowości korespondencyjnej jest prowadzenie rachunków loro/nostro. bank, który prowadzi tego typu rachunek na rzecz innego banku, nazywany jest jego korespondentem.

Głównym zadaniem rachunków loro/nostro jest umożliwienie rozliczeń z tytułu różnych transakcji bankowych w obrocie międzynarodowym. Banki otwierają w innych bankach rachunki nostro, aby móc rozliczyć płatności przede wszystkim w walucie, w której nie są bezpośrednim uczestnikiem danego systemu rozliczeniowego. Dla przykładu banki zagraniczne otwierają rachunki nostro w polskich bankach w walucie PLN, co umożliwia rozliczenie transakcji ze zlecenia i na rzecz swoich klientów w walucie PLN. Kolejnym przykładem jest otwieranie przez bank z siedzibą w Rzeczypospolitej Polskiej rachunków nostro w walucie USD w bankach amerykańskich, w EUR w krajach UE, gdzie walutą rozliczeniową jest EUR itd. Posiadanie przez bank rachunku nostro w USD w banku amerykańskim umożliwia rozliczenie płatności w walucie USD kierowanej do dowolnego banku na świecie.

Na rachunkach nostro banki gromadzą wpływy na swoją rzecz oraz na rzecz swoich klientów, a także realizują własne transakcje oraz transakcje swoich klientów do dalszego rozliczenia.

Rozliczenia transakcji na rachunkach loro/nostro są bezgotówkowe, a dyspozycje do wykonania odpowiednich rozliczeń są przesyłane za pośrednictwem komunikatów SWIFT (MT103 w przypadku commercial payment, czyli dotyczących klientów danego banku oraz MT202 w przypadku rozliczeń Bank-to-Bank).

Zgodnie ze stanowiskiem Ministerstwa Finansów wyrażonym w piśmie z dnia 27 kwietnia 2018 r. skierowanym do Związku Banków Polskich, podzielającym argumentację prawną wyrażoną przez ZBP w wystąpieniu z dnia 28 lutego 2018 r., zasadnym jest uznanie, iż rachunki loro prowadzone przez banki krajowe dla innych banków, instytucji kredytowych oraz banków zagranicznych, a także oddziałów banków zagranicznych położonych poza granicami RP, podlegają wyłączeniu z obowiązku raportowania, o którym mowa w Ustawie STIR.

Rachunek loro/nostro a Ustawa SP

Analizując przepisy Ustawy SP za zasadną należy uznać tezę, iż mechanizm podzielonej płatności ma zastosowanie wyłącznie w odniesieniu do płatności kwoty odpowiadającej kwocie podatku od towarów i usług z tytułu nabycia towarów lub usług dokonywanej na rachunek VAT dostawcy towarów lub usługodawcy. Instytucje kredytowe oraz banki zagraniczne w rozumieniu pr. bank., które nie prowadzą działalności na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w formie oddziału, nie podlegają regulacji dot. mechanizmu podzielonej płatności, w związku z czym nie prowadzą rachunków VAT dla swoich klientów.

Stanowisko powyższe wynika z istoty mechanizmu podzielonej płatności, wskazanej wprost w art. 108a ust. 2 o.p., w brzmieniu nadanym Ustawą SP oraz literalnej wykładni art. 62b ust. 2 pkt 1 lit. a pr. bank., z której wynika, że z rachunku VAT podatnik może dokonywać wyłącznie przelewu na rachunek VAT dostawcy towarów i usług.

W związku z powyższą interpretacją należałoby odpowiednio uznać, iż rachunki loro/nostro, ze względu również na zakres regulacji Ustawy SP obejmującą wyłącznie rachunki prowadzone w polskich złotych wskazać należy, iż rachunki loro/nostro nie podlegają pod regulację Ustawy SP.

Dodatkowo, w odniesieniu do problematyki związanej z przesłaniem błędnego komunikatu rachunku loro/nostro przez bank nadawcy, wskazać należy, iż w takim przypadku bank odbiorcy obowiązany jest odrzucić przedmiotową transakcję, jako niedopuszczalną na gruncie przepisów Ustawy SP.

Przyjęta powyżej koncepcja jest zgodna z założeniami Rządowego Projektu z dnia 4 czerwca 2018 r. ustawy o zmianie ustawy – Ordynacja podatkowa oraz niektórych innych ustaw, opublikowanego w dniu 5 czerwca 2018 r. na stronie Biuletynu Informacji Publicznej, który został ujęty w Wykazie prac legislacyjnych Rady Ministrów pod numerem UD387.

Wskazać należy, iż zgodnie z art. 4 projektowanej ustawy, w pr. bank., w art. 62b dodaje się ust. 5 w brzmieniu:

„5. Przepisu ust. 2 pkt 1 i 3–6 nie stosuje się, jeżeli rachunek odbiorcy jest prowadzony przez instytucję kredytową lub bank zagraniczny, które nie działają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w formie oddziału.”

Jak wskazano w uzasadnieniu do projektu nowelizacji „(...)Dodanie w art. 62b ust. 5 ma na celu uniknięcie mogącego powstać rozszczelnienia systemu mechanizmu podzielonej płatności. Dodawany przepis wyraźnie wskazuje, że nie jest możliwe obciążenie rachunku VAT, w celu dokonania płatności przy użyciu komunikatu przelewu, jeżeli rachunek odbiorcy jest prowadzony przez zagraniczny bank lub instytucję kredytową, która nie działa w formie oddziału na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a więc nie podlega Prawu bankowemu. Chodzi o uniknięcie sytuacji, gdy wysłany zostanie przelew w podzielonej płatności do banku lub instytucji kredytowej, które nie podlegają Prawu bankowemu i tym samym nie założyły rachunków VAT ani nie mają obowiązku odrzucenia przelewu, z uwagi na brak rachunku VAT.”

c) Rachunek sum depozytowych (RDS)

Zgodnie z przepisem art. 62a ust. 1 pr. bank., bank prowadzi rachunek VAT do rachunku rozliczeniowego w rozumieniu art. 49 ust. 1 pkt. 1 pr. bank. Rachunki VAT prowadzone są również do rachunku niebędącego rachunkiem rozliczeniowym, jeżeli bank prowadzi go w ramach gospodarki własnej.

Rozważając zatem, czy do rachunku sum depozytowych należy otworzyć/prowadzić rachunek VAT, należałoby w pierwszej kolejności rozstrzygnąć, czy RDS jest rachunkiem rozliczeniowym w rozumieniu art. 49 ust. 1 pkt 1 pr. bank. (bądź – czy na gruncie regulacji konkretnego banku, rachunek ten jest np. prowadzony w ramach gospodarki własnej banku.

Mając na uwadze cel RDS, jakim jest deponowanie/przechowanie środków pieniężnych w celu zabezpieczenia roszczeń posiadacza rachunku wobec płatnika, wynikających z różnych łączących ich stosunków prawnych, wydaje się wątpliwym czy rachunki sum depozytowych mają służyć przeprowadzaniu rozliczeń, w tym rozliczania transakcji dostawy towarów lub usług, a tym samym czy spełniają kryteria zakwalifikowania ich do kategorii rachunku rozliczeniowego w rozumieniu przepisów pr. bank. Zasadniczo bowiem RDS-y służą do przechowania wpłaconych kaucji ze stosunku najmu (na zabezpieczenie zapłaty czynszu i roszczeń odszkodowawczych), wadium w przetargach, kwot stanowiących zabezpieczenie należytego wykonania umowy etc. Kwoty te co do zasady podlegają zwrotowi, jeśli nie powstanie przesłanka ich wykorzystania na zaspokojenie zabezpieczonego roszczenia. Tytułem wpłaty na RDS nie jest zatem rozliczenie zobowiązania zapłaty za nabyte towary lub usługi), lecz zabezpieczenie ewentualnych przyszłych roszczeń z określonego tytułu prawnego.

Wydaje się zatem, iż tak skonstruowany RDS - podobnie jak rachunek escrow - stanowi typ rachunku nie skatalogowanego w art. 49 ust.1 pr. bank. Skoro zatem pr. bank. nie wymienia wprost rachunku sum depozytowych jako odrębnego typu rachunku bankowego, a jednocześnie nie wyłącza możliwości uregulowania szczególnych ram stosunku prawnego nienazwanej umowy rachunku bankowego (zasada swobody umów) wydaje się, iż kwestia ustalenia charakteru prawnego rachunków sum depozytowych powinna być pozostawiona do decyzji biznesowej danego banku, przy uwzględnieniu wyniku analizy obowiązujących w danym banku regulacji odnoszących się do prowadzonych przez ten bank rachunków RDS.

d) Rachunki rozliczeniowe jednostek samorządu terytorialnego

Gmina, powiat i województwo mają osobowość prawną, co wynika z art. 165 ust. 1 Konstytucji RP oraz odpowiednich ustaw: u.s.g., u.s.p. oraz u.s.w.

W celu wykonywania zadań publicznych jednostki samorządu terytorialnego mogą tworzyć jednostki organizacyjne zarówno pozbawione osobowości prawnej, jak i jednostki organizacyjne posiadające osobowość prawną. O formie prawnej jednostki decyduje organ stanowiący.

Samorządowe jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej to np. szkoły publiczne, przedszkola publiczne, miejskie ośrodki pomocy społecznej, powiatowe urzędy pracy, domy dziecka, domy pomocy społecznej, centra pomocy rodzinie, zarządy dróg, urzędy gminy, starostwa powiatowe i urzędy marszałkowskie. Jednostki te zawsze działają w imieniu i na rachunek gminy, powiatu czy województwa.

Samorządowe jednostki organizacyjne posiadające osobowość prawną to np. spółki akcyjne, spółki z o.o., fundacje, publiczne samodzielne zakłady opieki zdrowotnej, samorządowe instytucje kultury i inne gminne osoby prawne zakładane przez gminę.

Za posiadaczy rachunku rozliczeniowego uznawane są jednostki posiadające osobowość prawną.

Z drugiej strony, samorządowe jednostki organizacyjne, w tym te nieposiadające osobowości prawnej, stanowią pod względem organizacyjnym i finansowym odrębne jednostki sektora finansów publicznych. Finansowe wyodrębnienie przejawia się w szczególności w posiadaniu odrębnego rachunku bankowego dla celów obsługi takiej jednostki (np. odrębne rachunki bankowe prowadzone dla zakładów budżetowych –

par. 35 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 7 grudnia 2010 r. w sprawie sposobu prowadzenia gospodarki finansowej jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych, gromadzenie dochodów na wydzielonym rachunku przez jednostki budżetowe działające w obszarze oświaty na warunkach określonych w art. 223 u.f.p.).

Z uwagi na ww. przepisy, specyfikę obsługi jednostek sektora publicznego oraz różne systemy informatyczne, w których prowadzone są rachunki rozliczeniowe, w systemach informatycznych niektórych banków posiadacz rachunku rozliczeniowego o którym mowa w art. 62a ust. 3 pr. bank. w brzmieniu nadanym Ustawą SP nie pokrywa się z posiadaczem rachunku rozliczeniowego, dla którego bank prowadzi rachunki rozliczeniowe w systemie informatycznym. W szczególności, w niektórych systemach informatycznych, występuje brak możliwości wyodrębnienia posiadaczy rachunków prowadzonych dla celów obsługi jednostek organizacyjnych jednostek samorządu terytorialnego nieposiadających osobowości prawnej.

Jest to szczególnie istotne przy otwieraniu rachunków VAT dla rachunków rozliczeniowych otwartych przez bank w trybie art. 7 Ustawy SP.

Zgodnie z art. 7 Ustawy SP, banki zobowiązane są do otwarcia do dnia 30 czerwca 2018 r. rachunku VAT dla każdego prowadzonego rachunku rozliczeniowego, przy czym dla rachunków rozliczeniowych prowadzonych dla tego samego posiadacza, tj. dla gminy, powiatu i województwa, bank prowadzi jeden rachunek VAT, niezależnie od liczby prowadzonych dla tego posiadacza rachunków rozliczeniowych. W przypadku prowadzenia więcej niż jednego rachunku rozliczeniowego dla tego samego posiadacza, bank prowadzi, na wniosek tego posiadacza, więcej niż jeden rachunek VAT (art. 62a ust. 3 pr. bank. w brzmieniu nadanym Ustawą SP).

W konsekwencji powyższego, wydaje się, iż w sytuacji, gdy w systemach informatycznych niektórych banków:

1. posiadacz rachunku rozliczeniowego, o którym mowa w art. 62a ust. 3 pr. bank. w brzmieniu nadanym Ustawą SP, nie pokrywa się z posiadaczem rachunku rozliczeniowego, dla którego bank prowadzi rachunki rozliczeniowe,
2. dla celów otwarcia rachunków VAT w trybie art. 7 Ustawy SP, występuje brak możliwości wyodrębnienia w systemie informatycznym posiadaczy rachunków prowadzonych dla celów obsługi jednostek organizacyjnych jednostek samorządu terytorialnego nieposiadających osobowości prawnej,

w przypadku otwarcia przez bank w trybie art. 7 Ustawy SP rachunków również dla jednostek organizacyjnych jednostek samorządu terytorialnego nieposiadających osobowości prawnej, za prawidłowe należy uznać podejście, polegające na tym, że:

1. rachunki otwarte w nadmiarze nie stanowią rachunków VAT i są to rachunki otwarte przez Bank, wychodząc naprzeciw oczekiwaniom Klienta z uwagi na złożoną strukturę jego jednostek organizacyjnych i staną się one rachunkami VAT, jeżeli klient niezwłocznie nie złoży wniosku (o którym mowa w pkt. 2 poniżej) w przedmiocie ich zamknięcia lub utrzymania,
2. zwróci się do jednostek samorządu terytorialnego, dla którego jednostek organizacyjnych zostały otwarte rachunki z dyspozycją złożenia przez te jednostki wniosków wskazujących rachunki VAT, które powinny być prowadzone w celu obsługi jednostek organizacyjnych danej jednostki samorządu terytorialnego oraz rachunki VAT, które powinny zostać zamknięte.

Jednocześnie, należy wskazać, że gminne jednostki budżetowe nie są uznawane za podatników podatku od towarów i usług, co potwierdza uchwała NSA z dnia 24 czerwca 2013 r., sygn. akt I FPS 1/13. Zgodnie ze stanowiskiem sądu podatnikiem podatku od towarów i usług jest dana jednostka samorządu terytorialnego, a nie jednostki budżetowe. Dlatego też daną jednostkę samorządu terytorialnego należy uznać za podmiot, który dokonuje płatności do urzędu skarbowego, a tym samym dokonując takich płatności może korzystać z podatku od towarów i usług zgromadzonego na rachunku VAT, a także występować o uwolnienie środków zgromadzonych na rachunku VAT (zgodnie z art. 108b ust. 1 Ustawy o VAT wniosek może złożyć podatnik). W sytuacji, gdy na potrzeby poszczególnych jednostek budżetowych otwierane są dedykowane rachunki VAT, również z uwagi na powyższe zasadne jest uznanie, iż posiadaczem tych rachunków jest dana jednostka samorządu terytorialnego. Okoliczność, iż to jednostka samorządu terytorialnego jest posiadaczem rachunków VAT otwartych na potrzeby jej jednostek budżetowych umożliwia dokonywanie między tymi rachunkami VAT **przekazań własnych**, o których mowa we wprowadzanych do pr. bank. art. 62b ust. 1 pkt 3 oraz ust. 2 pkt 6.

e) Rachunek karty przedpłaconej

W przypadku, gdy bank - z uwagi na funkcjonalność danego rachunku karty przedpłaconej, zakwalifikuje ten rachunek jako rachunek rozliczeniowy w rozumieniu art. 49 ust. 1 pkt 1 pr. bank, wówczas bank winien do takiego rachunku prowadzić rachunek VAT.

f) Rachunki gospodarki własnej banków – pojęcie „rachunku, niebędącego rachunkiem rozliczeniowym” w rozumieniu art. 62a ust. 11 pr. bank.

Zgodnie z przepisem art. 62a ust. 11 pr. bank., bank prowadzi rachunek VAT *„również do rachunku niebędącego rachunkiem rozliczeniowym, jeżeli bank prowadzi go w ramach gospodarki własnej”*.

Przepisy prawa nie definiują pojęcia *„rachunek niebędący rachunkiem rozliczeniowym, prowadzonym przez bank w ramach gospodarki własnej”*, natomiast w praktyce pod tym pojęciem rozumie się prowadzone przez banki konta księgowe, które są prezentowane w formacie NRB. Na potrzeby uczestniczenia w systemie rozliczeń, banki generują jedynie numer w formacie NRB dla kont księgowych, które nie są typowymi rachunkami bieżącymi w rozumieniu przepisów pr. bank. (rachunki aktualnie wskazywane w zgłoszeniach identyfikacyjnych, prowadzone są według poniżej przedstawionych zasad, a więc w istocie są kontami księgowymi prezentowanymi w formacie NRB). Bez takiego formatu kontrahenci banków nie mogliby rozliczać się z bankami w formie bezgotówkowej.

W tym kontekście uznać należy, że jako konto księgowe prezentowane w formacie NRB, będą prowadzone rachunki VAT banków.

W związku z powyższym należy wskazać, że rachunki gospodarki własnej w rozumieniu art. 62a ust. 11 pr. bank. dotyczą:

- a. kont księgowych, bądź rachunków technicznych, które są prowadzone przez banki na własne potrzeby, tj. są prowadzone w celu dokonywania i otrzymywania płatności za nabyte/sprzedane towary i usługi. Dotyczy to zarówno czynności opodatkowanych, jak i zwolnionych z podatku do towarów i usług,
- b. rachunków cesyjnych (rachunków technicznych), o których mowa w stanowisku Ministerstwa Finansów z dnia 27 kwietnia 2018 r. (załącznik nr 1).

W konsekwencji należy uznać za prawidłowy taki system implementacji 62a ust. 11 pr. bank. w bankach, który będzie sprowadzał się do tego, że płatności otrzymywanie i wykonywane z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności będą uwidaczniane na kontach księgowych służących do ewidencjonowania przychodów i kosztów, przy jednoczesnym wykazywaniu kwot podatku od towarów i usług na koncie/kontach określanych, jako konta służące do ewidencji tego podatku w związku z wykonywanymi i otrzymywanymi płatnościami z wykorzystaniem MPP. Płatności wykonane/otrzymane z zastosowaniem MPP będą uwidaczniane w stosownych

raportach generowanych z systemów księgowych banków, w formatach które będą umożliwiające przez dany system księgowy.”

- g) Czy w świetle Ustawy SP dopuszczalne jest prowadzenie przez bank rachunku rozliczeniowego do rozliczeń pay-by-link dla dostawcy świadczącego usługi płatnicze bez powiązanego z tym rachunkiem rachunku VAT?.....(załącznik nr 1 – str. 55)
- h) Kwestia zasad i trybu naliczania oraz utrzymywania wymaganej rezerwy obowiązkowej, naliczanej na podstawie stanów środków pieniężnych, o których mowa w art. 38 ust 2 ustawy o Narodowym Banku Polskim w odniesieniu do środków pieniężnych zdeponowanych na rachunkach VAT(załącznik nr 2 – str. 90)

2. Przeprowadzanie rozliczeń – wybrane zagadnienia szczegółowe

- a) Czy prawidłowe jest na gruncie Ustawy SP uznanie, iż instytucja finansowa nie jest obowiązana do sprawdzenia prawidłowości wpisanego numeru faktury czy numeru NIP, czy prawidłowości korzystania przez klientów z funkcjonalności przekazania własnego?.....(załącznik nr 1 – str. 57)
- b) Czy podatnicy, którzy otrzymali fakturę z wykazaną kwotą podatku w wysokości 0 złotych, mogą - przy dokonywaniu płatności kwoty należności wynikającej z takiej faktury - zastosować mechanizm podzielonej płatności(załącznik nr 2 – str. 78)
- c) Problematyka związana z możliwością dokonania storna na rachunku VAT. Czy prawidłowa jest interpretacja wskazująca na możliwość dokonania storna błędu własnego banku na rachunku VAT i odpowiednie zastosowanie art. 25 u.r.?

Analizując powyższe zagadnienie, wskazać należy w pierwszej kolejności, iż zgodnie z ukształtowanym stanowiskiem doktryny i orzecznictwem sądowym, wpisy na rachunku bankowym mają charakter deklaratoryjny, nie posiadają żadnego samodzielnego znaczenia w płaszczyźnie materialnoprawnej (W. Pyziół, Umowa rachunku bankowego, Warszawa 1997, s. 111; tenże (w:) System prawa prywatnego, t. 8, s. 351). Z kolei w uchwale z dnia 4 stycznia 1995 r., III CZP 162/94 (OSNC 1995, nr 4, poz. 60) Sąd Najwyższy stwierdził, że wpis nie kreuje w sposób samoistny wiarytelności klienta banku w kwocie na którą opiewa, gdyż o tym, czy

taka wierzytelność istnieje i w jakiej wysokości, decyduje ocena zdarzenia prawnego, stanowiącego podstawę dokonanego wpisu. Nie ma tu więc miejsca na swoisty automatyzm wpisowy, ponieważ - w razie wątpliwości - rozstrzyga ustalenie, czy objęta wpisem kwota rzeczywiście się klientowi banku należy. I odwrotnie - klient może domagać się dokonania wpisu bankowego wykazując, że przysługuje mu na podstawie dokonanych operacji określona kwota, nie objęta wpisem.

Zatem uznając deklaratoryjny charakter wpisu na rachunek bankowy oraz zasadę, że księgi rachunkowe powinny odzwierciedlać stan prawny i faktyczny, należałoby co do zasady przyjąć, że bank ma prawo do dokonania w każdym czasie korekty własnego błędnego (pomyłkowego) zapisu na rachunku bankowym, czyli do wykonania storna, bez potrzeby uzyskiwania zgody posiadacza rachunku bankowego. Mając na uwadze powyższe, skoro rachunek VAT jest rodzajem rachunku bankowego i służy rozliczeniom podatku VAT, to można założyć dopuszczalność korygowania przez bank własnych błędnych zapisów rachunkowych na tym rachunku, posiłkując się dodatkowo możliwością samodzielnego dokonywania przez podatników korekt zapisów w księgach rachunkowych podatników, prowadzonych dla celów podatkowych (art. 25 u.r.).

d) Problematyka uwalniania środków z rachunku VAT prowadzonego do rachunku escrow.....(załącznik nr 2 - 95)

e) Czy przekazanie środków na inny rachunek VAT posiadacza rachunków VAT prowadzonych w tym samym banku ma być wykonane przez rachunki rozliczeniowe?

Art. 62b ust. 3 pr. bank. formułuje generalną zasadę, iż uznanie i obciążenie rachunku VAT dokonywane jest odpowiednio przez obciążenie albo uznanie rachunku rozliczeniowego posiadacza rachunku VAT prowadzonego w tym samym banku i to niezależnie od celu dokonywania obciążenia rachunku jak i zastosowanej formy przelewu (komunikat przelewu czy zwykły przelew)

f) Czy podatek do Urzędu Skarbowego ma być wysyłany z rachunku rozliczeniowego? Czy w związku z tym środki z rachunku VAT mają być pobrane do wysokości salda z rachunku VAT, a brakująca kwota z rachunku rozliczeniowego? W jaki sposób bank powinien zaksięgować otrzymany zwrot z rozliczenia międzybankowego, dotyczący płatności z tytułu podatku VAT do Urzędu Skarbowego w sytuacji gdy środki na podatek VAT zostały pobrane w całości lub części z rachunku VAT płatnika a komunikat płatniczy służący do

przekazania podatków VAT do US nie jest komunikatem Split Payment (kod dokumentu 53) tylko zwykłym przelewem (kod dokumentu 71)

Odpowiadając na pierwsze z pytań wskazać należy, iż art. 62b ust. 3 pr. bank. formułuje generalną zasadę, iż uznanie i obciążenie rachunku VAT dokonywane jest odpowiednio przez obciążenie albo uznanie rachunku rozliczeniowego posiadacza rachunku VAT prowadzonego w tym samym banku i to niezależnie od celu dokonywania obciążenia rachunku jak i zastosowanej formy przelewu (komunikat przelewu czy zwykły przelew).

Kwestia kolejności obciążania rachunku VAT i rachunku rozliczeniowego w celu realizacji przelewu na rachunek urzędu skarbowego tytułem m.in. wpłaty podatku VAT regulują wprost przepisy art. 62c ust. 7-9 pr. bank., w brzmieniu nadanym Ustawą SP.

Dodatkowo - mając na uwadze wykładnię literalną przepisu art. 62b pr. bank., uznać należy, iż – o ile pr. bank. nie stanowi wprost, że płatność następuje „przy użyciu komunikatu przelewu”, płatność taka następuje w drodze zwykłego przelewu – a zatem także w przypadkach, o których mowa w pkt. 7 i 9 art. 62b ust. 2 pr. bank.

Odpowiadając na ostatnie pytanie wskazać należy, iż w sytuacji otrzymanego zwrotu z rozliczenia międzybankowego, dotyczącego płatności z tytułu podatku VAT do Urzędu Skarbowego na poczet którego środki zostały pobrane w całości lub części z rachunku VAT płatnika a pierwotny komunikat płatniczy służący do przekazania podatków VAT do US jest zwykłym przelewem (kod dokumentu 71), zrealizowanym przez płatnika zgodnie z art. 62b. ust. 2 pkt. 2 pr. bank., bank otrzymujący zwrot w/w płatności powinien zaksięgować otrzymane zwrotnie środki VAT na rachunku VAT płatnika.

Jeżeli na potrzeby zapłaty podatku VAT do US, z rachunku VAT została pobrana część środków użytych w transakcji pierwotnej (do wysokości salda rachunku VAT) a pozostała część środków została uzupełniona środkami dostępnymi na rachunku rozliczeniowym, wówczas zwrot płatności powinien zostać zaksięgowany na rachunku odbiorcy w schemacie:

- a) Zwrot całości środków na rachunek VAT podatnika lub
- b) Zwrot środków na rachunek VAT podatnika w kwocie która została pobrana z rachunku VAT w transakcji pierwotnej (wówczas część środków, która została uzupełniona z rachunku rozliczeniowego pozostaje na rachunku rozliczeniowym).

Ponieważ kwestia dotyczy komunikatu płatniczego (przelew VAT do US) nie będącego przelewem Split Payment (nie zawierającym w swojej treści dwóch kwot płatności) rekomendowane jest wypracowanie jednolitego podejścia do obsługi tego typu przypadku.

- g) Czy prawidłowa jest na gruncie Ustawy SP możliwość dokonywania przez banki księgowania zbiorczych dla transakcji objętych mechanizmem podzielonej płatności zarówno w odniesieniu do transakcji przychodzących jak i wychodzących.....(załącznik nr 1 – str. 44)**
- h) Problematyka dotycząca trybu wykonania księgowania na rachunku VAT i rachunku rozliczeniowym, w przypadku naliczenia przez bank odsetek od środków zgromadzonych na rachunku VAT (interpretacja art. 62 b ust. 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Pr. bank.).....(załącznik nr 1 – str. 51)**
- i) Problematyka trybu wykonania księgowania na rachunku VAT i rachunku rozliczeniowym w przypadkach wskazanych w art. 62b ust. 2 pkt 7) i 9) Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Pr. bank., w brzmieniu nadanym Ustawą o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw(załącznik nr 2 – str. 85)**
- j) Czy prawidłowy jest na gruncie Ustawy SP zwrot klientowi banku całości środków pieniężnych komunikatem przelewu w ramach Split Payment na rachunek VAT w sytuacji, gdy dokonywany jest zwrot komunikatu płatniczego dla którego zainicjowania tylko część środków pobrana została z rachunku VAT (np. z uwagi na brak wystarczających środków na rachunku VAT)?(załącznik nr 1 – str. 53)**
- k) Problematyka związana ze zwrotem VAT w odniesieniu do rachunków VAT prowadzonych przez oddziały instytucji kredytowych....(załącznik nr 1 – str. 54)**
- l) Problematyka konsolidowania środków na różnych rachunkach VAT tego samego Klienta, w tym samym banku, w celu realizacji płatności w trybie Split Payment, w świetle brzmienia artykułu 62c Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Pr. bank., w brzmieniu nadanym Ustawą SP.....(załącznik nr 2 – str. 82)**
- m) Problematyka realizacji przelewów na indywidualne rachunki składkowe prowadzone w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych na gruncie przepisów Ustawy SP.....(załącznik nr 3 – str. 98)**

3. Zamykanie rachunku VAT – wybrane zagadnienia

- a) Czy do czasu planowanej nowelizacji Ustawy SP, prawidłowe jest podejście oparte na wykładni literalnej art. 62e Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Pr. bank., prowadzące do wniosku, że w sytuacji wypowiedzenia umowy o prowadzenie rachunku rozliczeniowego (wypowiedzenie umowy traktowane jako czynność systemowa/techniczna banku), bank po rozwiązaniu tej umowy może nadal utrzymywać w swoich systemach operacyjnych powiązany z tym rachunkiem rozliczeniowym rachunek VAT do czasu zadysponowania tymi środkami zgodnie z postanowieniami Ustawy SP do momentu, w którym na tymże rachunku nie będą znajdowały się żadne środki pieniężne?.....(załącznik nr 1 – str. 47)
- b) Określenie trybu postępowania przez bank/SKOK w przypadku obiektywnej niemożności realizacji przez bank/SKOK postanowienia Naczelnika Urzędu Skarbowego, o którym mowa w art. 108b ust. 1-4 Ustawy SP – z uwagi na niezgodność danych wskazanych w otrzymanej, w tym zakresie, informacji ze stanem faktycznym/prawnym.....(załącznik nr 2 – str. 87)
- c) Problematyka raportowania w ramach STIR rachunków VAT skutecznie wypowiedzianych a nie zamkniętych w rozumieniu art. 62e pr. bank.

Zgodnie z przepisami ustawy STIR, banki obowiązane są przekazywać do izby rozliczeniowej m.in. informacje dotyczące rachunków podmiotów kwalifikowanych oraz informacje o rachunkach oszczędnościowych i rachunkach oszczędnościowo-rozliczeniowych prowadzonych dla osób fizycznych, niebędących rachunkami podmiotów kwalifikowanych - w terminie i zakresie szczegółowo wskazanym w ustawie.

Rachunkiem podmiotu kwalifikowanego jest m.in. rachunek VAT (art. 119 zg ust. 5 lit. d ustawy Ordynacja podatkowa, w brzmieniu nadanym Rządowym Projektem ustawy z dnia 4 czerwca 2018 r. o zmianie ustawy – Ordynacja podatkowa oraz niektórych innych ustaw, opublikowanym w dniu 5 czerwca 2018 r. na stronie Biuletynu Informacji Publicznej, który został ujęty w Wykazie prac legislacyjnych Rady Ministrów pod numerem UD387.

Zgodnie ze stanowiskiem Ministerstwa Finansów, wyrażonym w piśmie z dnia 27 kwietnia 2018 r. (stanowiącym załącznik nr 1 do niniejszych Wyjaśnień, zamknięcie

rachunku rozliczeniowego, z którym powiązany jest rachunek VAT możliwe jest - w przypadku wypowiedzenia umowy rachunku rozliczeniowego przez posiadacza rachunku bądź w przypadku wypowiedzenia umowy rachunku rozliczeniowego przez bank - **wyłącznie w sytuacji, gdy saldo na rachunku VAT wynosi zero.**

W przypadku, gdy posiadacz rachunku nie zadysponuje środkami zgromadzonymi na rachunku VAT w sposób przewidziany w ustawie pr. bank. (art. 62 e) i środki te będą nadal pozostawały na rachunku VAT, bank nie może dokonać zamknięcia rachunku rozliczeniowego, z którym powiązany jest ten rachunek VAT.

W ocenie Ministerstwa Finansów należy przyjąć: *„(...)że w takiej sytuacji umowa z upływem okresu wypowiedzenia rachunku bankowego zostaje rozwiązana ale rachunek rozliczeniowy i powiązany z nim rachunek VAT nie może zostać zamknięty.”*

W ocenie ZBP przyjęcie powyższej wykładni art. 62e pr. bank. skutkować będzie utrzymywaniem przez banki niezdefiniowanych w pr. bank. rachunków, których konstrukcja będzie zbliżona do konstrukcji tzw. rachunków uśpionych – o których mowa w art. 59a ust. 4 pr. bank, tj. umowy rachunków rozliczeniowych „rozwiązanych ale wiążących”). Konstrukcja tychże rachunków oparta jest na uznaniu, iż w przypadku, gdy umowa rachunku ulegnie rozwiązaniu, uważać się ją będzie za wiążącą do chwili wypłaty wszystkich środków pieniężnych zgromadzonych na tym rachunku.

Problematyka raportowania w ramach STIR o tzw. rachunkach uśpionych, była przedmiotem wystąpienia ZBP, skierowanego do Ministerstwa Finansów pismem z dnia 26 stycznia 2018 r.

We wspomnianym piśmie podniesiono, iż w świetle brzmienia przepisu art. 14 ust. 1 i 2 ustawy STIR, nakładającego na banki obowiązek przekazania w ciągu 30 dni od wejścia w życie tej ustawy informacji o rachunkach oszczędnościowych i oszczędnościowo-rozliczeniowych osób fizycznych prowadzonych na dzień wejścia w życie ustawy STIR, pojawiła się wątpliwość, czy do izby rozliczeniowej należy przekazać informacje o rachunkach, w odniesieniu do których umowy o ich prowadzenie wygasły lub zostały rozwiązane zgodnie z art. 59a ust. 1 pr. bank. (śmierć, brak dyspozycji do rachunku powyżej 10 lat).

Jednocześnie, ze względu na to, iż w systemach informatycznych banków wspomniane rachunki pozostają nadal czynne, a jedynie zablokowane do uznań i

obciążeń, w piśmie ZBP zasugerowano podejście uznające zasadność przekazania do STIR informacji również o rachunkach, o których mowa w art. 59a ust. 4 pr. bank.

Ministerstwo Finansów w piśmie z dnia 1 marca 2018 r. (SP5.8012.22.2018), stanowiącym odpowiedź na powyższe wystąpienie, podzieliło stanowisko ZBP oraz zaprezentowaną w piśmie argumentację, uznając, iż: informacje o powyższych rachunkach powinny być przesyłane do STIR, ponieważ w systemach informatycznych rachunki są nadal czynne, a jedynie zablokowane do uznań i obciążeń.”

Mając na uwadze, iż konstrukcja rachunków VAT niezamkniętych w trybie art. 62 e pr. bank., oparta jest na tym samym założeniu co w przypadku tzw. rachunków uśpionych” (tj. uznaniu, iż w przypadku, gdy umowa rachunku ulegnie rozwiązaniu, uważać się ją będzie za wiążącą do chwili wypłaty wszystkich środków pieniężnych zgromadzonych na tym rachunku), przyjąć należy, iż w drodze analogii, informacje o rachunkach VAT skutecznie wypowiedzianych a nie zamkniętych w rozumieniu 62epr. bank. powinny być raportowane do STIR.

Jednocześnie należy podnieść, iż w ocenie sektora bankowego , aktualne brzmienie art. 62 f pr. bank. winno być przedmiotem pilnej nowelizacji, która pozwoli bankom na zadysponowanie środkami pieniężnymi pozostałymi na rachunku klienta, w sytuacji braku wytycznych klienta co do ich zadysponowania po zamknięciu rachunku, a tym samym przyczyni się do uniknięcia utrzymywania przez sektor bankowy i raportowania w systemie STIR znacznej liczby rachunków, nie znajdujących legalnych definicji ani wytycznych w zakresie możliwości zakwalifikowania tychże rachunków do jakiegokolwiek kategorii rachunków bankowych.

III. PROBLEMATYKA ZAJĘĆ EGZEKUCYJNYCH

1. Czy odsetki na rachunku vat podlegają zajęciu egzekucyjnemu rachunku VAT?

Zgodnie z celem Ustawy SP, na rachunku VAT przechowywane są środki z tytułu podatku VAT. Uznać zatem należy, iż w przypadku oprocentowania rachunku VAT (vide: art. 62a ust. 8 pr. bank.), naliczone i należne posiadaczowi rachunku VAT odsetki są należnością uboczną i tracą tym samym charakter należności VAT. W konsekwencji powyższego przyjąć należy, iż odsetki naliczone od środków zgromadzonych na rachunku VAT nie podlegają zajęciu na rachunku VAT tytułem egzekucji należności z tytułu podatku od towarów i usług i niezależnie od

dokonanego zajęcia tego rachunku, winny być automatycznie przeksięgowywane na rachunek rozliczeniowy.

Jednocześnie wskazać należy, iż przeksięgowane na rachunek rozliczeniowy odsetki od środków zgromadzonych na rachunku VAT, podlegają zajęciu egzekucyjnemu na standardowych zasadach.

2. Kwestia realizacji zajęcia na podstawie administracyjnego tytułu wykonawczego, dotyczącego egzekucji należności z tytułu podatku od towarów i usług.....(załącznik nr 1 – str. 52)

3. Problematyka przyjęcia przez bank do realizacji polecenia przelewu w mechanizmie podzielonej płatności lub płatność podatku VAT w przypadku, kiedy rachunek VAT lub rachunek rozliczeniowy w walucie polskiej jest zablokowany, np. blokada Szafa KAS lub zajęcie egzekucyjne na rachunku rozliczeniowym.

W przypadku zablokowania rachunku rozliczeniowego można przyjąć do realizacji transakcje w mechanizmie podzielonej płatności pod warunkiem, że środki przeznaczone do jej realizacji będą pochodzić wyłącznie z rachunku VAT (zgodnie z katalogiem dostępnych obciążeń dla rachunku VAT, czyli np. zapłata części faktury tylko kwoty VAT, przekazania własnego, zapłaty podatku VAT do Urzędu Skarbowego).

W przypadku zablokowania rachunku VAT, można przyjąć do realizacji transakcje w mechanizmie podzielonej płatności pod warunkiem, że całość środków na jej realizację jest wyłącznie na rachunku rozliczeniowym w walucie polskiej (zgodnie z Ustawą SP, transakcje, takie jak np.: zapłata faktury, zapłata podatku VAT do Urzędu Skarbowego, zapłata części faktury w zakresie tylko kwoty VAT).

4. Powiązanie blokad KAS vs zajęcia rachunku VAT. Czy KAS może zablokować rachunek VAT? Blokada KAS może się przekształcić w zajęcie, czy jest pomysł jak obie sprawy mają być powiązane?

Zgodnie ze stanowiskiem Ministerstwa Finansów wyrażonym w piśmie z dnia 20 kwietnia 2018 r. (DPP9.852.9.2018) skierowanym do Krajowej Izby Rozliczeniowej S.A., Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Krajowej Rady Komorniczej, Curenda Sp. z o.o., Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy, Urzędu Miasta Lublin oraz CKEA w Szczecinie, wynika, iż: *„Blokada rachunku rozliczeniowego spowoduje, że nie będzie możliwe obciążenie rachunku VAT związanego z zablokowanym rachunkiem*

rozliczeniowym. Ponadto należy zauważyć, że blokada nie przekształca się w zajęcie. Blokada może upaść w związku z zajęciem zabezpieczającym.”

- 5. Czy blokada rachunku podmiotu kwalifikowanego upada z dniem dokonania na podstawie zarządzenia zabezpieczenia w trybie przepisów u.p.e.a. zabezpieczenia zobowiązania podatkowego z tytułu podatku akcyzowego w sytuacji gdy blokada Szefa KAS była ustanowiona w związku z obawą, że podmiot kwalifikowany nie wykona zobowiązania podatkowego w podatku VAT? Jaki tryb postępowania powinien w tym przypadku przyjąć bank?**

Zgodnie ze stanowiskiem Ministerstwa Finansów wyrażonym w piśmie z dnia 20 kwietnia 2018 r. (DPP9.852.9.2018) skierowanym do Krajowej Izby Rozliczeniowej S.A., Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Krajowej Rady Komorniczej, Curenda Sp. z o.o., Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy, Urzędu Miasta Lublin oraz CKEA w Szczecinie, wynika, iż: „Zgodnie z art. 119zzc § 1 pkt 4 Op. blokada upada z chwilą dokonania zajęcia na podstawie zarządzenia zabezpieczenia w trybie u.p.e.a. – jednak w części odpowiadającej wysokości określonej odpowiednio w zarządzeniu zabezpieczenia lub postanowieniu.

Przepisy ustawy STIR nie ograniczają upadku blokady do sytuacji zabezpieczenia należności, których dotyczy blokada. W związku z tym należy przyjąć, że blokada będzie upadała w kwocie wskazanej w zawiadomieniu o zabezpieczeniu bez względu na rodzaj zabezpieczonego zobowiązania podatkowego i rodzaj zabezpieczonej należności celnej oraz organ dokonujący zabezpieczenia.”

IV. FAKTORING

- 1. Czy prawidłowe jest uznanie rachunków cesyjnych, niezbędnych do rozliczeń z tytułu przelewanych wierzytelności za rachunki gospodarki własnej instytucji finansowej, a tym samym uznanie, iż do przedmiotowych rachunków odnoszą się regulacje, o którym mowa w rozdziale 3a Ustawy SP(załącznik nr 1 – str. 58)**
- 2. Czy na podstawie Ustawy SP możliwa jest płatność zaliczki w faktoringu prostym w mechanizmie podzielonej płatności oraz czy zwalnia to faktora z solidarnej odpowiedzialności, jeśli tak to w jakim zakresie? Czy dokonując zapłaty zaliczki w mechanizmie podzielonej płatności faktor może korzystać ze środków zgromadzonych na rachunku VAT faktora do zapłaty zobowiązania w zakresie podatku VAT?.....(załącznik nr 1 – str. 62)**

3. Czy w faktoringu odwrotnym faktor (który spona z rachunku wlasnego dlug swojego klienta na jego zlecenie i za jego zgoda w celu wejscia w prawa wierzyciela) moze dokonac zaplaty za fakture w mechanizmie podzielonej platnosci w rozumieniu art. 108a ust. 1 Ustawy o VAT oraz czy wowczas jesli faktor zaplati dostawcy za fakture w mechanizmie podzielonej platnosci to czy wraz z ta zaplata odbiorca (dluznik wierzytelnosci z faktury) korzysta z uprawnie – korzysci z art. 108c Ustawy o VAT?.....(załącznik nr 1 – str. 67)
4. Czy, uznajac, ze w faktoringu odwrotnym faktor moze dokonac zaplaty za faktury przy uzyciu mechanizmu podzielonej platnosci na podstawie art. 108 a ust. 1 Ustawy o VAT, to w stosunku do faktora powstaje odpowiedzialnosc solidarna z art. 108a ust. 5 Ustawy o VAT? Czy, w przypadku odpowiedzi twierdzacej na pytanie pierwsze, zaplata za fakture VAT przez faktora na rzecz dostawcy towarow lub uslug w mechanizmie podzielonej platnosci, przed otrzymaniem przez faktora platnosci od dluznika wierzytelnosci, wyklacza jego odpowiedzialnosc solidarna, zgodnie z art.108a ust. 6 Ustawy o VAT do wysokosci, w jakiej zasilil on rachunek VAT dostawcy?.....(załącznik nr 1 – str. 69)
5. Czy w swietle art. 108 a ust. 5 w zw. z ust. 6 zmienianej Ustawy o VAT w zw. z art. 9 Ustawy SP, podatnik inny niz wskazany na fakturze, na rzecz ktorego dokonano platnosci z faktury przy wykorzystaniu mechanizmu podzielonej platnosci, bedzie solidarnie odpowiedzialny wraz z dostawca towarow lub uslugodawca za nierozliczony przez dostawce towarow lub uslugodawce podatek wynikajacy z tej dostawy towarow lub tego swiadczenia uslug do wysokosci kwoty otrzymanej na rachunek VAT, gdy podatnik, ktory nabyt wierzytelnosc z przedmiotowej faktury w kwocie brutto dokonat jej wykupu/zaplatil za nia przed data wejscia w zycie Ustawy SP?.....(załącznik nr 2 – str. 92)

V. POLECENIE ZAPLATY.....(załącznik nr 1 – str. 72)

Stanowiska Ministerstwa Finansów z dnia 27 kwietnia 2018 r. oraz z dnia 8 czerwca 2018 r. w zakresie wątpliwości interpretacyjnych dotyczących stosowania przepisów Ustawy SP, podniesionych w wystąpieniu ZBP z dnia 28 lutego 2018 r. oraz w wystąpieniu ZBP z dnia 10 kwietnia 2018 r. (przedstawione w kolejności: 1. Zagadnienie, 2. Propozycja interpretacji zagadnienia przez ZBP, 3. Odpowiedź Ministerstwa Finansów)

W związku ze zidentyfikowaniem istotnych wątpliwości w zakresie stosowania ustawy SP, wymagających w ocenie sektora bankowego ich formalnego rozstrzygnięcia w trybie Objaśnień wydanych na podstawie ustawy – Ordynacja Podatkowa, bądź ewentualnie w odrębnym, pisemnym stanowisku Ministerstwa Finansów, Związek Banków Polskich, pismem dnia 28 lutego 2018 r. zwrócił się do Ministerstwa Finansów z zapytaniami dotyczącymi trzech obszarów tematycznych (tj. w zakresie zagadnień ogólnych, zagadnień dotyczących faktoringu i zagadnień z zakresu polecenia zapłaty), przedstawiając jednocześnie kierunkowe stanowisko sektora bankowego w poszczególnych kwestiach (tzw. I tura wątpliwości dotyczących Ustawy SP).

Stanowisko Ministerstwa Finansów w zakresie I tury wątpliwości dotyczących stosowania SP przesłane zostało do ZBP pismem z dnia 27 kwietnia 2018 r. oraz dodatkowo, w zakresie polecenia zapłaty oraz II tury wątpliwości dotyczących stosowania SP, w piśmie z dnia 8 czerwca 2018 r.

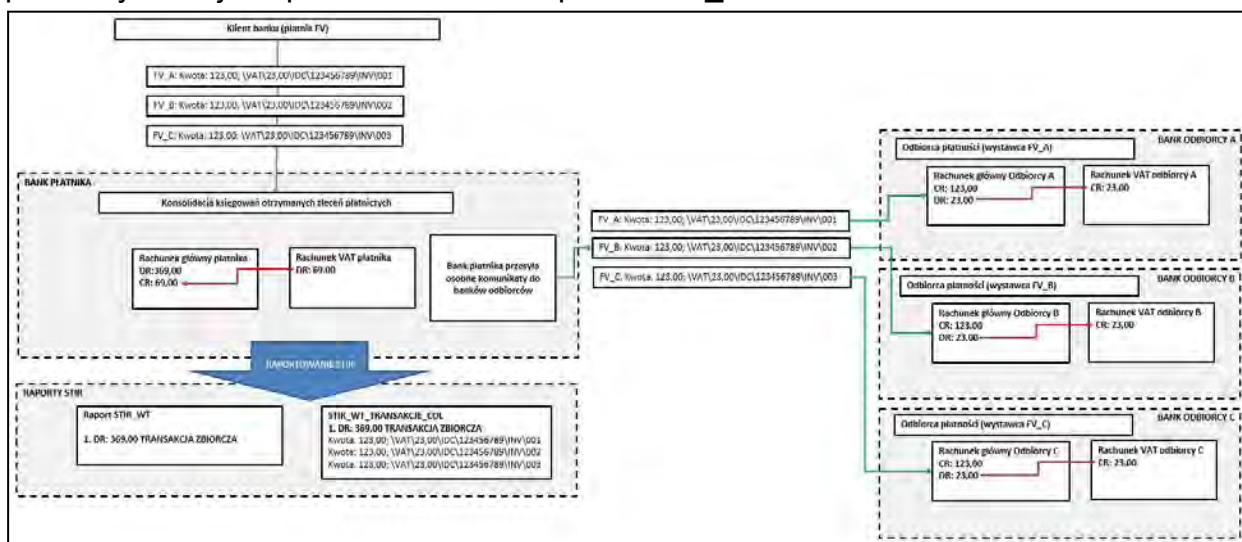
Poniżej przedstawiono pytania ZBP (wraz ze stanowiskiem sektora bankowego w poszczególnych kwestiach) ujęte w piśmie z dnia 28 lutego 2018 r. oraz odpowiedzi Ministerstwa Finansów, udzielone w piśmie z 27 kwietnia 2018 r. oraz 8 czerwca 2018 r.:

I. ZAGADNIENIA OGÓLNE

Wystąpienie ZBP:

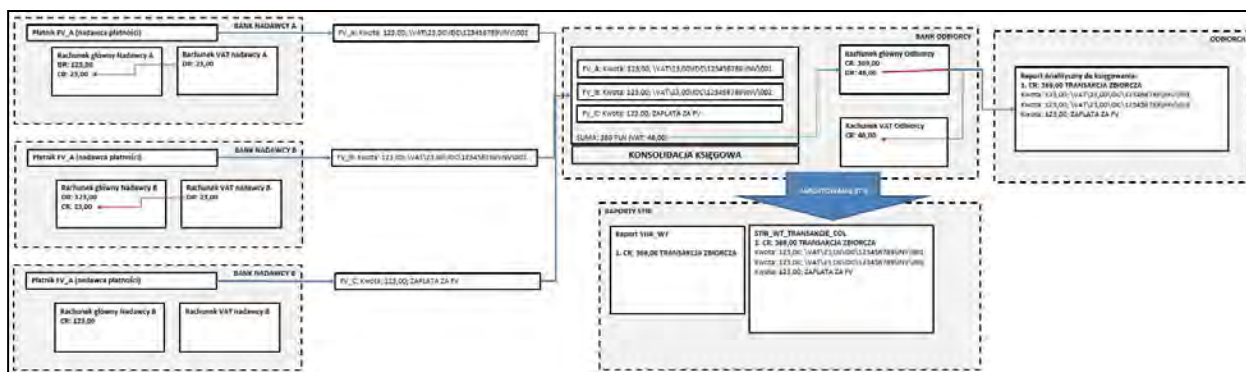
- 1. W zakresie problematyki dotyczącej księgowania zbiorczych płatności powstaje wątpliwość czy prawidłowa jest na gruncie Ustawy SP możliwość dokonywania przez banki księgowania zbiorczych dla transakcji objętych mechanizmem podzielonej płatności zarówno w odniesieniu do transakcji przychodzących jak i wychodzących. Oczywiście prawidłowość tego typu księgowania jest dopuszczalna pod warunkiem, iż bank ich dokonujący zapewni rozdzielne księgowanie środków dotyczących VAT na dedykowanych rachunkach VAT.**

Obecnie stosowanym na rynku rozwiązaniem, jest umożliwienie konsolidacji księgowania transakcji zlecanych lub otrzymanych przez Klientów banku. W przypadku transakcji zlecanych (schemat 1), Klient banku przekazuje zestawienie zleceń (z pełnymi danymi beneficjenta) do banku, który po weryfikacji poprawności danych, dokonuje księgowania (pobrania środków będących pokryciem złożonych zleceń) w sposób zbiorczy. W efekcie po złożeniu wielu zleceń przelewu, nadawca (właściciel obciążonego rachunku) otrzyma potwierdzenie księgowania tych zleceń na swoim rachunku w formie pojedynczego księgowania na kwotę zbiorczą. Wyciąg bankowy zleceńodawcy nie będzie zawierał szczegółów poszczególnych zleceń. Jednakże dane te będą w posiadaniu banku. Dodatkowo w myśl regulacji STIR dane te będą przekazywane jako pliki dodatkowe do pliku STIR_WT.

Schemat 1

W przypadku, odwrotnym, otrzymania zleceń (schemat 2). Bank odbiorcy, może udostępniać swojemu Klientowi usługę konsolidacji wpłat. Wpłaty dokonywane na rachunek Klienta (lub tzw. rachunki wirtualne przypisane do tego Klienta) są konsolidowane księgowo i zapisywane na rachunku bankowym odbiorcy w postaci jednej operacji (lub kilku operacji zbiorczych w ciągu dnia). W efekcie odbiorca wpłat otrzymuje na wyciągu bankowym pojedynczą operację księgową – na kwotę łączną otrzymanych zleceń. Równolegle Odbiorca (właściciel rachunku) otrzymuje od banku plik analityczny pozwalający na identyfikację poszczególnych wpłat odpowiadających dokonaniu przez bank księgowaniu. Bank, dodatkowo, pozostając w zgodzie z regulacjami STIR, dokonuje raportowania księgowania zbiorczego jak i danych szczegółowych i odpowiadających mu transakcji pojedynczych.

Schemat 2

W świetle regulacji wprowadzających mechanizm podzielonej płatności, wątpliwości banków budzą zapisy Art. 62b, określające scenariusze w których rachunki VAT mogą być uznane lub obciążone. Przepisy te odnoszą się do „komunikatu przelewu”, który to może być interpretowany jako pojedyncza transakcja. Co za tym idzie banki zgłosiły niejasności interpretacyjne co do możliwości zastosowania przedstawionych wyżej schematów księgowych (w odniesieniu do transakcji przychodzących jak i wychodzących). Mając na względzie pozostawanie w zgodzie z przepisami dotyczącymi podzielonej płatności jak i minimalizację zmian procesów po stronie klientów, banki skłaniają się ku przyjęciu interpretacji, która pozwala dokonywać księgowania dotyczących transakcji objętych mechanizmem podzielonej płatności, w sposób zbiorczy, przy jednoczesnym zapewnieniu wydzielienia środków dotyczących kwot VAT na odrębne rachunki oraz zapewnieniu stosownej analityki powiązanej z księgowaniami zbiorczymi.

Tym samym, zwracamy się z prośbą o potwierdzenie podejścia banków zakładającego dopuszczalność dokonywania księgowania zbiorczych transakcji wysyłanych lub otrzymywanych przy zastosowaniu mechanizmu podzielonej płatności w formie księgowania zbiorczych na rachunkach głównych Klientów jak i odpowiadających im księgowaniach zbiorczych pomiędzy rachunkami Klientów a rachunkami VAT (dotyczącymi kwoty VAT).

Przy pozytywnej opinii Ministerstwa Finansów, na przedstawione powyżej podejście, środowisko bankowe przyjęłoby interpretację, w myśl której sam sposób dokonania zapisu księgowego – niezależnie od jego modelu (księgowanie łączne dotyczy tylko transakcji nie objętych mechanizmem podzielonej płatności, a objęte są księgowane pojedynczo lub także zbiorczo oraz księgowania wszystkich transakcji pojedynczo lub zbiorczo łącznie) na rachunku Klienta nie wpływa na zgodność z regulacjami dotyczącymi mechanizmu podzielonej płatności o ile zapewnione jest przeksięgowanie środków dotyczących VAT na wydzielone konto, a informacje analityczne dotyczące skonsolidowanych księgowania są udostępnione Klientom oraz uprawnionym organom Administracji Państwowej. Przy czym opis księgowania zbiorczych nie musi wypełniać założonych schematów właściwych dla transakcji księgowanych w mechanizmie podzielonej płatności. Tym samym stosowanie księgowania zbiorczych zawierających transakcje dokonane w mechanizmie podzielonej płatności uznaje się za dopuszczalne. Jednocześnie dopuszczenie takiego podejścia minimalizuje zmiany w funkcjonowaniu produktów opartych o

księgowania zbiorcze, co jak wskazano powyżej nie wpływa negatywnie na założenia regulacji dotyczących mechanizmu podzielonej płatności.

Stanowisko MF:

„ (...)W odniesieniu do obecnie stosowanego na rynku rozwiązania, które umożliwia konsolidację księgowania transakcji zlecanych lub otrzymanych przez klientów banku wskazać należy, iż takie rozwiązanie jest dopuszczalne na gruncie regulacji ww. ustawy pod warunkiem, iż zapewniona będzie możliwość powiązania konkretnej płatności z konkretną fakturą, a informacje analityczne dotyczące skonsolidowanego księgowania będą dostępne zarówno dla podatnika jak i organów podatkowych, przyjmując jednocześnie, że realizacja zapłaty w takim przypadku następuje per faktura.

Sam sposób dokonania zapisu księgowego nie powinien wpływać na zgodność z regulacjami dotyczącymi mechanizmu podzielonej płatności, o ile zapewnione jest przeksięgowanie środków dotyczących kwoty odpowiadającej kwocie podatku VAT na rachunek VAT, a informacje analityczne dotyczące skonsolidowanych księgowania są udostępnione posiadaczom rachunków oraz uprawnionym organom podatkowym. Należy przy tym zaznaczyć, że nie jest dopuszczalną sytuacją, w której podatnik mógłby dokonać jednego przelewu z tytułu zapłaty za wiele faktur. Dopuszczalna jest wyłącznie możliwość zbiorczego księgowania, z zachowaniem pełnej analityki, paczki np. 500 przelewów z tytułu zapłaty za np. 500 faktur (i analogicznie zbiorczego księgowania przelewów przychodzących). Nie jest natomiast dopuszczalne dokonanie jednego przelewu z tytułu np. 500 faktur.

Kwestia możliwości stosowania mechanizmu podzielonej płatności dla zbiorczych przelewów zostanie omówiona w przygotowywanych przez resort finansów Objasnieniach podatkowych”.

Wystąpienie ZBP:

2. Czy, do czasu planowanej nowelizacji Ustawy SP, prawidłowe jest podejście oparte na wykładni literalnej art. 62e Pr. bank., prowadzące do wniosku, że w sytuacji wypowiedzenia umowy o prowadzenie rachunku rozliczeniowego (wypowiedzenie umowy traktowane jako czynność systemowa/techniczna banku), bank po rozwiązaniu tej umowy może nadal utrzymywać w swoich systemach operacyjnych powiązany z tym rachunkiem rozliczeniowym rachunek VAT do czasu zadysponowania tymi środkami zgodnie z postanowieniami ustawy do momentu, w którym na tymże rachunku nie będą znajdowały się żadne środki pieniężne?

Z literalnej wykładni art. 62e Pr. bank. wynika, iż przed zamknięciem rachunku rozliczeniowego bank zamyka rachunek VAT, który jest prowadzony dla tego rachunku rozliczeniowego, jeżeli ten rachunek VAT nie jest prowadzony dla innego rachunku rozliczeniowego. Przed zamknięciem rachunku VAT bank przeksięguje

środki zgromadzone na rachunku VAT na wskazany przez posiadacza rachunku VAT jego inny rachunek VAT, prowadzony w tym samym banku. W przypadku, gdy na rachunku VAT zgromadzone będą środki a bank nie prowadzi innego rachunku VAT dla tego posiadacza, posiadacz w celu przelania tych środków na swój rachunek rozliczeniowy musi wystąpić z wnioskiem do naczelnika urzędu skarbowego o uwolnienie środków zgromadzonych na rachunku VAT (art. 108b ustawy o VAT). Wówczas bank na podstawie otrzymanego postanowienia naczelnika urzędu skarbowego o wyrażeniu zgody na taką czynność dokona przeksięgowania środków na rachunek rozliczeniowy posiadacza rachunku VAT (ust. 3).

Oznacza to, że podatnik chcąc przekazać środki zgromadzone na rachunku VAT na rachunek rozliczeniowy będzie obowiązany do wystąpienia do naczelnika urzędu skarbowego z wnioskiem o przekazanie tych środków, zaś naczelnik urzędu skarbowego po przeprowadzeniu postępowania powinien wydać postanowienie o wyrażeniu zgody, lub decyzję o odmowie, jeżeli wystąpią przesłanki tej odmowy wskazane w ustawie o VAT.

Jeżeli więc podatnik będzie chciał zamknąć rachunek rozliczeniowy, z którym jest powiązany rachunek VAT, wówczas podatnik będzie musiał:

- dokonać przelewu środków z tego rachunku VAT na inny swój rachunek VAT, prowadzony dla innego rachunku rozliczeniowego w tym samym banku, albo
- wystąpić do naczelnika urzędu skarbowego z wnioskiem o przekazanie środków z rachunku VAT na zamykany rachunek rozliczeniowy.

Podatnik będzie mógł również uwolnić środki z rachunku VAT poprzez ich użycie do zapłaty VAT swojego dostawcy lub usługodawcy albo do zapłaty VAT do urzędu skarbowego.

W związku z powyższą literalną wykładnią przepisu, pojawia się w ocenie banków wątpliwość interpretacyjna, związana z tym, iż zgodnie z brzmieniem Ustawy, banki powinny utrzymywać otwarty w swoich systemach rachunek rozliczeniowy i powiązany z nim rachunek VAT tak długo, jak długo znajdują się na nim środki pieniężne.

Jednocześnie, wskazać należy, iż banki nie posiadają legitymacji czynnej, aby w jakikolwiek sposób móc zadysponować tymi środkami pieniężnymi, np. przekazać do Urzędu Skarbowego. Skutkować będzie to utrzymywaniem przez banki nieokreślonych w ustawie rachunków (na wzór konstrukcji tzw. rachunków uśpionych – o których mowa w art. 59a ust. 4 Pr. bank., tj. umowy rachunków rozliczeniowych „rozwiązanych ale wiążących”). Konstrukcja tychże rachunków polega na przyjęciu, iż w przypadku, gdy umowa rachunku ulegnie rozwiązaniu, uważać się ją będzie za wiążącą do chwili wypłaty wszystkich środków pieniężnych zgromadzonych na tym rachunku. Powyższa wykładnia pozwoli bankom oraz SKOK zarządzać na dotychczasowych zasadach środkami pieniężnymi, które były zdeponowane na rachunkach, których umowy uległy rozwiązaniu, aż do chwili przekazania tych

środków np. do Urzędu Skarbowego. Konstrukcję rozwiązania zaczerpnięto z art. 749 Kodeksu cywilnego.

W związku z powyższym oraz ze względu na brak rozstrzygnięcia przez ustawodawcę skutków rozwiązania umowy, ale dalszego jej wiązania, należy wyróżnić dwa możliwe przedstawione poniżej (lit. A lub lit. B) scenariusze, w zależności od tego, która ze stron umowy rachunku bankowego inicjuje jej rozwiązanie, w sytuacji gdy bank nie prowadzi dla tego podmiotu innego rachunku rozliczeniowego (wypowiadany rachunek rozliczeniowy jest jedynym rachunkiem rozliczeniowym powiązany z rachunkiem VAT, co w praktyce oznacza możliwość zaistnienia poniżej wskazanych scenariuszy:

- **SCENARIUSZ A: wypowiedzenie umowy rachunku rozliczeniowego przez klienta;**
- **SCENARIUSZ B: wypowiedzenie umowy rachunku rozliczeniowego przez bank.**

- A. W sytuacji wypowiedzenia umowy rachunku rozliczeniowego przez klienta – jeśli w dniu upływu okresu wypowiedzenia umowy rachunku, na rachunku VAT znajdują się środki pieniężne, którymi klient nie zadysponował w trybie przewidzianym w ustawie, wnioskodawca w powyższej sytuacji uznaje za zasadne przyjęcie interpretacji, iż z upływem okresu wypowiedzenia umowa rachunku bankowego zostaje rozwiązana, a bank utrzymuje w swoich systemach operacyjnych rachunek rozliczeniowy i powiązany z nim rachunek VAT do czasu otrzymania postanowienia Naczelnika Urzędu Skarbowego, stanowiącego podstawę wyksięgowania przez bank z rachunku VAT całości środków pieniężnych, zgodnie z dyspozycją art. 62e Pr. bank..
- Przyjęta wykładnia literalna powyższego problemu powinna uznawać za prawidłowe podejście sprowadzające się do stwierdzenia, że bank może prowadzić rachunek VAT (i powiązany z nim rachunek rozliczeniowy) do momentu w którym na rachunku VAT nie będzie już żadnych środków pieniężnych.

Przyjmując omawiane rozwiązanie, bank w praktyce dokona blokady rachunku, co w praktyce oznacza, że bank nie będzie wykonywał żadnych dyspozycji w odniesieniu do rachunku rozliczeniowego, w szczególności, takich czynności jak wysyłanie wyciągów bankowych czy też nie będzie informował o zmianach w Tabeli opłat i prowizji. Ponadto, w ramach omawianego wariantu, można uznać, że z chwilą rozwiązania umowy wygasają te z funkcjonalności rachunku, które wiążą się, bądź które można wywieść z instytucji pełnomocnictwa: polecenie zapłaty, stałe zlecenia, pełnomocnictwa, ewentualne inne usługi (karty, usługi bankowości elektronicznej).

- B. Zgodnie z drugim scenariuszem - **wypowiedzenia umowy rachunku rozliczeniowego przez bank**, w praktyce może powstać wątpliwość czy na banku spoczywa obowiązek uznawania umowy, pomimo rozwiązania, za wiążącą do

momentu, w którym na tym rachunku będą znajdowały się jeszcze środki pieniężne, ponieważ Ustawa nie reguluje powyższej problematyki.

W odniesieniu do scenariusza B. – wypowiedzenie umowy rachunku rozliczeniowego przez bank, w tym wypowiedzenie umowy bez wypowiedzenia, np. na podstawie wytycznych wskazanych w ustawie o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, banki winny przyjąć analogiczny tryb postępowania jak opisany w sytuacji A.

Bank, powinien analogicznie przyjąć konstrukcję opierającą się na konieczności prowadzenia rachunku do momentu, gdy na rachunku tym będą znajdowały się jeszcze środki pieniężne, jednak w tym wariancie nie istnieją tożsame możliwości dotyczące wskazań, jakie znajdują się w wytycznych dotyczących sytuacji wypowiedzenia umowy przez klienta oraz dokonania tego wypowiedzenia poprzez stosowny formularz wypowiedzenia umowy rachunku, w związku z powyższym, należy przyjąć, że cała aktywność zmierzająca do uwolnienia środków z rachunku VAT, np. poprzez przelew do urzędu skarbowego powinna spoczywać na kliencie.

W powyższym zakresie niezbędne są wytyczne Ministerstwa Finansów, które w precyzyjny sposób określą możliwości podejmowanych działań przez banki w opisanych powyżej przypadkach, do czasu wejścia w życie ewentualnych zmian w Ustawie.

Jednocześnie, mając na uwadze powyższe wątpliwości, sektor bankowy wskazuje na konieczność nowelizacji ustawy, która pozwoli bankom na zadysponowanie środkami pieniężnymi pozostałymi na rachunku klienta, w sytuacji braku wytycznych klienta co do ich zadysponowania po zamknięciu rachunku, a tym samym przyczyni się do uniknięcia utrzymywania przez sektor bankowy rachunków, nie znajdujących legalnych definicji ani wytycznych w zakresie możliwości zakwalifikowania tychże rachunków do jakiegokolwiek kategorii rachunków bankowych.

Stanowisko MF:

„(...)Zgodnie z postanowieniami ustawy (art. 62e ustawy Pr. bank.) zamknięcie rachunku rozliczeniowego, z którym powiązany jest rachunek VAT możliwe jest w sytuacji wypowiedzenia umowy rachunku rozliczeniowego przez posiadacza rachunku oraz w sytuacji wypowiedzenia umowy rachunku rozliczeniowego przez bank jednak wyłącznie w sytuacji, gdy na rachunku VAT saldo wynosi zero.

Jeżeli wypowiedzenie umowy następuje z inicjatywy klienta to wówczas środki zgromadzone na rachunku VAT mogą zostać przekazane na wskazany przez tego posiadacza jego inny rachunek VAT prowadzony w tym samym banku.

Jeżeli posiadacz nie dokona wskazania innego rachunku VAT bądź bank nie prowadzi dla tego posiadacza innego rachunku VAT, wówczas środki zgromadzone na rachunku VAT mogą zostać przekazane na powiązany z tym rachunkiem rachunek rozliczeniowy, wyłącznie po otrzymaniu przez bank od naczelnika urzędu skarbowego zgody na uwolnienie środków, wyrażonej w informacji o postanowieniu.

W sytuacji gdy posiadacz rachunku nie zadysponuje w jeden z wyżej opisanych sposobów środkami zgromadzonymi na rachunku VAT i środki te będą nadal pozostawały na rachunku VAT wówczas bank nie może dokonać zamknięcia rachunku rozliczeniowego, z którym powiązany jest ten rachunek VAT.

Należy w związku z tym przyjąć, że w takiej sytuacji umowa z upływem okresu wypowiedzenia rachunku bankowego zostaje rozwiązana ale rachunek rozliczeniowy i powiązany z nim rachunek VAT nie może zostać zamknięty.”

Wystąpienie ZBP:

- 3. Dotyczy trybu wykonania księgowania na rachunku VAT i rachunku rozliczeniowym w przypadku naliczenia przez bank odsetek od środków zgromadzonych na rachunku VAT (interpretacja art. 62b ust. 4 ustawy Pr. bank., w brzmieniu nadanym Ustawą SP).**

W ocenie sektora na powyższe pytanie należy udzielić odpowiedzi twierdzącej.

Uzasadniając powyższy pogląd wskazać należy, iż:

- Art. 62b ust. 2 pr. bank. obejmuje zamknięty katalog sytuacji obciążania rachunku VAT w wyniku realizacji określonej dyspozycji, natomiast ust. 4 art. 62b pr. bank. dotyczy całkowicie odrębnej sytuacji, a mianowicie obciążenia rachunku VAT i uznania przez bank powiązanego/wskazanego rachunku rozliczeniowego „bez odrębnej dyspozycji”- a zatem automatycznie. Tym samym przepis ust. 4 stanowi samoistną podstawę uznawania/obciążania rachunku VAT;

Ponadto:

- zgodnie z intencją Ustawy, na rachunku VAT przechowywane są środki z tytułu podatku VAT. W przypadku oprocentowania rachunku VAT, zgodnie z ustaleniami stron (vide: art. 62a ust. 8 ustawy pr. bank.), naliczone i należne posiadaczowi rachunku VAT odsetki są należnością uboczną i tracą tym samym charakter należności VAT;

Powyżej przytoczona problematyka dotycząca trybu wykonania księgowania na rachunku VAT i rachunku rozliczeniowym w przypadku naliczenia przez bank odsetek od środków zgromadzonych na rachunku VAT (interpretacja art. 62b ust. 4 pr. bank., w brzmieniu nadanym Ustawą).

Niezbędne jest uwzględnienie w planowanej interpretacji Ministerstwa Finansów również możliwości obciążania rachunku VAT podatkiem dochodowym pobieranym od odsetek naliczanych na rachunkach prowadzonych na rzecz nierezydentów.

Art. 62a ust. 8 pr. bank., w brzmieniu nadanym Ustawą SP dopuszcza oprocentowanie środków zgromadzonych na rachunku VAT. Z drugiej strony tego typu operacja również nie jest uwzględniona w katalogu przypadków, w których może nastąpić obciążenie rachunku VAT (art. 62b ust. 2 pr. bank., w brzmieniu nadanym Ustawą SP).

Rachunki VAT mogą być prowadzone również dla nierezydentów, rachunki te mogą być oprocentowane stąd niezbędne jest umożliwienie obciążania rachunku VAT kwotą podatku dochodowego z tytułu odsetek naliczanych na rachunkach VAT prowadzonych na rzecz nierezydentów.

Stanowisko MF:

„(...)W przypadku naliczenia odsetek od środków zgromadzonych na rachunku VAT bank bez odrębnej dyspozycji posiadacza rachunku VAT uznaje kwotę tych odsetek rachunek rozliczeniowy, dla którego jest prowadzony rachunek VAT.

Skoro odsetki są przekazywane na rachunek rozliczeniowy, to pobieranie podatku dochodowego od odsetek naliczanych na rachunkach prowadzonych na rzecz nierezydentów należy przeprowadzać na dotychczasowych zasadach (stosując odpowiednie normy prawa krajowego i międzynarodowego)”.

Wystąpienie ZBP:

4. Kwestia realizacji zajęcia na podstawie administracyjnego tytułu wykonawczego, dotyczącego egzekucji należności z tytułu podatku od towarów i usług.

Przyjmując podstawowe założenie, iż kierowane do banku zajęcia egzekucyjne będą musiały wyraźnie wskazywać, iż zajęcie dotyczy należności z tytułu podatku VAT, pojawia się wątpliwość, czy w świetle wskazanych wyżej przepisów Ustawy - z rachunku VAT może być egzekwowana:

- 1) wyłącznie należność główna (zaległość podatkowa, powiększona o naliczane odsetki za zwłokę w podatku VAT) - przy czym wyraźnego ustalenia wymaga, czy z rachunku VAT mogą być egzekwowane odsetki od zaległości w podatku VAT za cały okres zaległości – a zatem do dnia zrealizowania zajęcia (zapłaty). W przypadku przyjęcia takiej interpretacji pozostałe koszty np. upomnień, egzekucyjne, w tym także ewentualnie objęte w tym zakresie tytułem wykonawczym podlegałyby egzekucji z innych wierzytelności podatnika; bądź
- 2) wszystkie należności wskazane w zajęciu (dochodzone należności) , a zatem nie tylko należność z tytułu zaległości w zapłacie podatku VAT, powiększona o naliczane odsetki za zwłokę w podatku VAT, ale także koszty upomnień, egzekucji itp.

W ocenie banków mając na uwadze cel Ustawy oraz brzmienie przepisu art. 62b ust. 2 pkt. 9 Pr. bank., należy przyjąć interpretację wskazaną powyżej w pkt. 2, co oznacza, iż bank w ramach realizacji zajęcia na podstawie administracyjnego tytułu wykonawczego, dotyczącego egzekucji należności z tytułu podatku od towarów i usług, może obciążyć rachunek VAT zarówno kwotą zaległości podatkowej z tytułu VAT wraz z odsetkami wskazanymi w zajęciu oraz naliczanymi przez bank odsetkami z tytułu niezapłacenia należności podatkowej w terminie, należnymi od dnia

następnego po dniu wystawieniu przez organ zawiadomienia o zajęciu wierzytelności z rachunku bankowego do dnia przekazania organowi egzekucyjnemu środków pieniężnych uzyskanych z zajęcia (art. 70 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji), jak również kwotą pozostałych dochodzonych należności objętych zajęciem (koszty upomnień, koszty egzekucji). Niewątpliwie uznać należy, iż wszystkie wskazane powyżej należności objęte są zakresem pojęcia: „realizacji zajęcia (...), a tym samym zakresem dyspozycji pkt. 9 art. 62b ust 2 Ustawy.

Stanowisko MF:

„(...)Zgodnie z postanowieniami art. 62b ust. 2 pkt 9 ustawy Pr. bank. rachunek VAT może być obciążony w celu realizacji zajęcia na podstawie administracyjnego tytułu wykonawczego, dotyczącego egzekucji należności z tytułu podatku od towarów i usług. Konstrukcja tego przepisu wskazuje, że z rachunku VAT mogą być egzekwowane nie tylko należności główne (zaległość podatkowa w podatku VAT wraz z należnymi odsetkami) ale również pozostałe koszty zajęcia, tj. koszty upomnień, egzekucji.

Kwestia ta zostanie omówiona w Objaśnieniach podatkowych”.

Wystąpienie ZBP:

- 5. Czy prawidłowy jest na gruncie Ustawy zwrot klientowi banku całości środków pieniężnych komunikatem przelewu w ramach Split Payment na rachunek VAT w sytuacji, gdy dokonywany jest zwrot komunikatu płatniczego dla którego zainicjowania tylko część środków pobrana została z rachunku VAT (np. z uwagi na brak wystarczających środków na rachunku VAT)?**

Zwrot nadanego komunikatu płatniczego realizowanego w mechanizmie podzielonej płatności następuje na podstawie otrzymanej instrukcji (definicja kwoty VAT w opisie transakcji), nie wynika z pierwotnego schematu księgowego użytego do zainicjowania oryginalnego zlecenia. Dotyczy to sytuacji, w której oryginalny przelew inicjowany mechanizmem podzielonej płatności nie wykorzystał lub wykorzystał tylko część środków z rachunku VAT (saldo na rachunku VAT było niższe niż kwota wskazanego VAT, więc brakujące środki pochodziły z rachunku głównego), odbiorca otrzymuje zwrot, który jest rozksięgowywany w pełnej kwocie VAT na rachunek VAT. Dokonywanie rozksięgowania zwrotu transakcji, włączając w to zarówno płatności jak i komunikaty polecenia zapłaty w oparciu o oryginalnie użyty schemat księgowy zwiększałoby skomplikowanie procesu rozliczeń tych transakcji co znacząco mogłoby wpłynąć na szczelność schematu przepływu VAT. Dodatkowe zależności wprowadzone na tym etapie mogą stanowić pole do potencjalnych nadużyć, Również od strony banków realizacja powiązania zwracanej transakcji z oryginalnym komunikatem księgowym ją inicjującym wymagałaby znacznych nakładów informatycznych, które oprócz efektów kosztowych mogłyby negatywnie wpłynąć na efektywność rozliczeń.

Płatność związana ze zwrotem komunikatu płatniczego (włączając w tę definicję zarówno przelew jak i polecenie zapłaty) powinna być traktowana jako nowy komunikat płatniczy. Tym samym jego księgowanie powinno być dokonane na bazie treści nowego komunikatu płatniczego a nie komunikatu pierwotnego.

Przyjęcie powyższej wykładni spowoduje znaczne ułatwienie realizacji głównych celów Ustawy jakimi są uszczelnienie systemu podatku od towarów i usług oraz zapewnienie większej stabilności wpływów z tytułu podatku od towarów i usług, jak również zapobieganie unikania płacenia podatku, dodatkowo przyczyni się do skuteczniejszego uniemożliwienia nadużyć podatkowych.

Stanowisko MF:

„(...)W przypadku zwrotu płatności realizowanej z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności księgowanie powinno być dokonywane na bazie treści komunikatu przelewu bez badania czy kwota odpowiadająca kwocie podatku VAT wykazana w komunikacie pierwotnie pochodziła w całości z rachunku VAT czy też (z uwagi na brak wystarczających środków) częściowo z rachunku rozliczeniowego.

Płatność związana ze zwrotem komunikatu płatniczego (włączając w tę definicję zarówno przelew jak i polecenie zapłaty) powinna być traktowana jako nowy komunikat płatniczy. Tym samym jego księgowanie powinno być dokonane na bazie treści nowego komunikatu płatniczego a nie komunikatu pierwotnego.

Przyjęcie innej wykładni skutkowałoby skomplikowaniem procesu realizacji przez bank zwrotnego komunikatu przelewu, który byłby obowiązany w takim przypadku ustalać źródło, z którego pierwotnie pobrano kwotę odpowiadającą kwocie podatku VAT wskazaną w komunikacie przelewu.”

Wystąpienie ZBP:

6. Problematyka związana ze zwrotem VAT w odniesieniu do rachunków VAT prowadzonych przez oddziały instytucji kredytowych.

Czy prawidłowa jest interpretacja, iż przedsiębiorca posiadający rachunek rozliczeniowy w oddziale instytucji kredytowej otrzyma zwrot VAT z urzędu skarbowego na swój rachunek VAT w tym oddziale instytucji kredytowej (komunikatem Split Payment) a następnie po wyrażeniu zgody przez właściwego naczelnika urzędu skarbowego zwrot ten zostanie przekazany na rachunek rozliczeniowy przedsiębiorcy prowadzony przez oddział instytucji kredytowej do tego rachunku VAT?

Zgodnie z art. 87 ust. 6a Ustawy na wniosek podatnika złożony wraz z deklaracją podatkową urząd skarbowy jest obowiązany dokonać zwrotu różnicy podatku, o której mowa w ust. 2, na rachunek VAT podatnika, zatem na dowolny rachunek VAT,

tj. prowadzony zarówno przez bank z siedzibą na terytorium kraju, jak i polski oddział instytucji kredytowej.

Zgodnie natomiast z art. 108b ust. 1 Ustawy na wniosek podatnika, naczelnik urzędu skarbowego wydaje w drodze postanowienia, zgodę na przekazanie środków zgromadzonych na wskazanym przez podatnika rachunku VAT na wskazany przez niego rachunek bankowy albo rachunek w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, dla których jest prowadzony ten rachunek VAT.

Biorąc powyższe przepisy Ustawy pod uwagę, należałoby zatem przyjąć, iż w przypadku jeżeli przedsiębiorca posiada rachunek rozliczeniowy w oddziale instytucji kredytowej i otrzyma on zwrot VAT z urzędu skarbowego na swój rachunek VAT w tym oddziale instytucji kredytowej (komunikatem Split Payment), wówczas po uzyskaniu zgody naczelnika urzędu skarbowego, kwota tego zwrotu VAT w każdym przypadku zostanie przekazana na wskazany przez tego przedsiębiorcę rachunek rozliczeniowy prowadzony przez oddział instytucji kredytowej do tego rachunku VAT.

Stanowisko MF:

„(...)Zgodnie z art. 87 ust. 6a ustawy o podatku od towarów i usług na wniosek podatnika złożony wraz z deklaracją podatkową urząd skarbowy jest obowiązany dokonać zwrotu różnicy podatku na rachunek VAT podatnika. Zatem taki zwrot będzie mógł być dokonywany również na rachunki VAT prowadzone przez inne instytucje niż bank z siedzibą na terytorium kraju (przykładowo oddział instytucji kredytowej mającej siedzibę poza RP). Warunkiem jest aby dany oddział instytucji kredytowej prowadził rachunek VAT w rozumieniu i na podstawie pr. bank..

Do tego typu rachunków będą miały również zastosowanie przepisy o „uwalnianiu” środków z rachunku VAT na rachunek rozliczeniowy wskazane w art. 108b ww. ustawy o podatku od towarów i usług.

Zatem należy przyjąć, iż podatnik posiadający rachunek VAT prowadzony w oddziale instytucji kredytowej może wystąpić do naczelnika urzędu skarbowego z wnioskiem o wyrażenie zgody na przekazanie środków zgromadzonych na tym rachunku VAT na rachunek rozliczeniowy prowadzony również przez tą instytucję kredytową.

Kwestia ta zostanie omówiona w ww. Objasnieniach podatkowych”.

Wystąpienie ZBP:

- 7. Czy w świetle Ustawy dopuszczalne jest prowadzenie przez bank rachunku rozliczeniowego do rozliczeń pay-by-link dla dostawcy świadczącego usługi płatnicze bez powiązanego z tym rachunkiem rachunku VAT?**

Art. 6 Ustawy wprowadzający do ustawy z dnia 19 sierpnia 2011r. o usługach płatniczych art. 39b dopuszcza pośrednictwo dostawców usług płatniczych w płatnościach z zastosowaniem mechanizmu podzielonej.

Stosownie do w/w przepisu, dostawcy usług płatniczych polegających na wykonywaniu transakcji płatniczych, w tym transferu środków pieniężnych na rachunek płatniczy u dostawcy użytkownika lub u innego dostawcy przez wykonywanie usług polecenia przelewu, w tym stałych zleceń mogą pośredniczyć w płatnościach z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności.

Art. 62a ust. 1 pr. bank. (art. 3 ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw) stanowi, że dla rachunku rozliczeniowego bank prowadzi rachunek VAT. Wyjątek stanowi rachunek rozliczeniowy prowadzony w walucie innej niż polska, dla którego otwarcie i prowadzenie rachunku VAT jest niedopuszczalne.

W art. 62f pr. bank. wprowadzonego Ustawą SP określone zostały rachunki, do których ustawa wprowadzająca mechanizm podzielonej płatności nie ma zastosowania. Wśród tychże wyłączeń brak jest rachunków prowadzonych na rzecz dostawców świadczących usługi płatnicze.

Oznacza to, że dla rachunków rozliczeniowych dedykowanych rozliczeniom pay-by-link prowadzonych w złotych dla dostawców świadczących usługi płatnicze należy otworzyć powiązane z tymi rachunkami rachunki VAT.

Stanowisko MF:

„(...) Zgodnie z generalną zasadą rachunki VAT należy otwierać do rachunków rozliczeniowych w rozumieniu ustawy Pr. bank..

Wskazać jednakże należy na dopuszczalność pośrednictwa dostawców usług płatniczych w płatnościach z zastosowaniem mechanizmu podzielonej (art. 6 ww. ustawy z dnia 15 grudnia 2017 r. wprowadzający do ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych art. 39b). Stosownie do tego przepisu, dostawcy usług płatniczych polegających na wykonywaniu transakcji płatniczych, w tym transferu środków pieniężnych na rachunek płatniczy u dostawcy użytkownika lub u innego dostawcy przez wykonywanie usług polecenia przelewu, w tym stałych zleceń mogą pośredniczyć w płatnościach z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności.

Art. 62a. ust. 1 ustawy Pr. bank. stanowi, że dla rachunku rozliczeniowego bank prowadzi rachunek VAT. Wyjątek stanowią rachunki wskazane w art. 62f tej ustawy, które służą wyłącznie rozliczeniom z tytułu wykonania czynności, do których nie mają zastosowania przepisy ustawy o podatku od towarów i usług.

Zatem wskazać należy, iż skoro rachunki rozliczeniowe do rozliczeń pay-by-link dostawców świadczących usługi płatnicze nie mieszczą się w katalogu wyłączeń określonych w art. 62f, oznacza to, że do takich rachunków powinny być otwarte rachunki VAT.

Reasumując, dla rachunków rozliczeniowych dedykowanych rozliczeniom pay-by-link prowadzonych w walucie polskiej dla dostawców świadczących usługi płatnicze należy otworzyć powiązane z tymi rachunkami rachunki VAT”.

Wystąpienie ZBP:

- 8. Czy prawidłowe jest na gruncie ustawy uznanie, iż instytucja finansowa nie jest obowiązana do sprawdzenia prawidłowości wpisanego numeru faktury czy numeru NIP, czy prawidłowości korzystania przez klientów z funkcjonalności przekazania własnego?**

Art. 62c ust. 10 („Bank nie jest obowiązany do sprawdzenia prawidłowości obliczenia kwoty odpowiadającej kwocie podatku od towarów i usług wskazanej w komunikacie przelewu.”) – z prośbą o potwierdzenie, że zapis ten nie powinien być traktowany jako przepis szczególny, tj. zawężająco. W szczególności, **bank nie jest też obowiązany do sprawdzenia prawidłowości wpisanego numeru faktury czy numeru NIP, czy prawidłowości korzystania przez klientów z funkcjonalności przekazania własnego**, gdyż za prawidłowe skorzystanie z tej możliwości odpowiada podatnik inicjujący przelew/przekazanie środków. Warto zaznaczyć, że jeśli przelew międzybankowy z numerem faktury „przekazanie własne” miały być wstrzymany przez bank nadawcy, to tworzyłoby to trudności w sytuacjach, gdy klienci próbują zrobić „przekazanie własne” lub dowolną z niemal nieskończonej liczby kombinacji próbującej ominąć restrykcje na ten ciąg znaków. Powyższe podejście oznaczałoby także, że banki winny przyjmować i księgować przelewy przychodzące, w których jako numer faktury nadawca wskazał np.: „przekazanie własne”, „przekazanie własne” lub jakiegokolwiek inny ciąg znaków.

Stanowisko MF:

„(...) W zakresie sprawdzania poprawności wpisanego w komunikacie przelewu NIP oraz numeru faktury należy przyjąć, że instytucja finansowa nie ma obowiązku sprawdzania tych danych. Sprawdzenie tych danych przez instytucje finansowe byłoby zresztą w praktyce niewykonalne, gdyż wymagałoby dostępu do systemów księgowych firm, czy wręcz do dokumentów źródłowych (faktura, umowa, itp.).

Odnosząc się do tzw. przekazania własnego to zgodnie z postanowieniami ustawy taka forma przelewania środków możliwa jest wyłącznie w ramach rachunków VAT prowadzonych w ramach jednej instytucji finansowej. Nie jest możliwe stosowanie przekazania własnego jako komunikatu międzybankowego. Nie jest zatem dopuszczalne, aby posiadacz rachunku VAT przekazał środki z rachunku VAT na inny swój rachunek VAT prowadzony w ramach innej instytucji”.

II. FAKTORING

Wystąpienie ZBP:

- 1. Czy prawidłowe jest uznanie rachunków cesyjnych, niezbędnych do rozliczeń z tytułu przelewanych wierzytelności za rachunki gospodarki własnej instytucji**

finansowej, a tym samym uznanie, iż do przedmiotowych rachunków odnoszą się regulacje, o którym mowa w rozdziale 3a Ustawy.

Ustawa wprowadza do polskiego systemu podatkowego tzw. mechanizm podzielonej płatności, zgodnie z którym płatność za nabyty towar lub usługę jest dokonywana za pomocą specjalnego komunikatu przelewu w taki sposób, że zapłata odpowiadająca wartości sprzedaży netto jest płacona przez nabywcę na rachunek rozliczeniowy dostawcy lub jest rozliczana w inny sposób, natomiast pozostała zapłata odpowiadająca kwocie podatku od towarów i usług jest płacona na specjalny rachunek bankowy dostawcy – rachunek VAT.

Ustawa nowelizująca rozstrzyga jednocześnie (art.108a ust. 1 ustawy VAT), iż inicjatywa w zastosowaniu mechanizmu podzielonej płatności zostaje pozostawiona nabywcy towarów lub usług.

Ustawa nowelizująca rozstrzyga ponadto (art. 108a ust. 5 ustawy o VAT), że podatnik, na którego rzecz dokonano podzielonej płatności, o której mowa powyżej, a który nie został wskazany na fakturze, staje się solidarnie odpowiedzialny wraz z dostawcą tych towarów lub usługodawcą za nierozliczony przez dostawcę towarów lub usługodawcę podatek wynikający z tej dostawy towarów lub tego świadczenia usług do wysokości kwoty otrzymanej na rachunek VAT. Jednocześnie art. 108a ust 6 ustawy o VAT określa warunki wyłączenie odpowiedzialności solidarnej podatnika, o którym mowa w ust.5 za nierozliczony podatek VAT. Jak podkreśla się w uzasadnieniu do projektu ustawy nowelizującej, regulacja ust. 6 art. 108a ma na celu uniemożliwienie dokonywania działań zmierzających do niepłacenia podatku przy jednoczesnym dopuszczeniu płatności w schemacie np. faktoringu – pod warunkiem, że płatności te będą przechodziły przez rachunek VAT nabywcy , faktora oraz faktora.

Wskazane wyżej przepisy przesądzają zatem, iż znowelizowana ustawa o VAT dopuszcza dokonywanie spłat przez przedsiębiorców z wykorzystaniem komunikatu Split Payment również w przypadku wierzytelności, które są przedmiotem cesji, dokonanej na podstawie art. 509-517 k.c. (tj. m.in. w przypadku spłat faktur finansowanych faktoringiem lub w przypadku spłat kredytów zabezpieczonych wierzytelnościami).

Mając zatem na uwadze, iż:

- Znowelizowana ustawa o VAT (art. 108a) zakłada dobrowolność w stosowaniu mechanizmu podzielonej płatności, zaś inicjatywę w tym zakresie pozostawia nabywcy towarów i usług , który decyduje, którą fakturę i wobec którego dostawcy zapłaci z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności;
- Płatność dokonana na podstawie komunikatu przelewu na rachunek, dla którego bank nie prowadzi rachunku VAT, podlega zwrotowi;

- Rachunki VAT otwierane są i prowadzone przez banki do rachunków rozliczeniowych w rozumieniu art. 49 ust. 1 pkt 1 ustawy Pr. bank. oraz do rachunków niebędących rachunkami rozliczeniowymi, jeżeli bank prowadzi je w ramach gospodarki własnej (art. 62a ust. 1 i 11 ustawy pr. bank. w brzmieniu nadanym Ustawą nowelizującą) koniecznym jest umożliwienie otwierania przez bank rachunków VAT do rachunków cesji tj. rachunków technicznych, których właścicielem jest bank, dedykowanych do księgowania spłat od przedsiębiorców, których wierzytelności są przedmiotem cesji. Wobec powyższego niezbędne jest uzyskanie interpretacji potwierdzającej, że bank może prowadzić dla tych rachunków powiązane z nimi rachunki VAT. Mechanizm funkcjonowania rachunków cesyjnych przy faktoringu a także dla zabezpieczeń wierzytelności kredytowych przedstawiają poniższe schematy:

Rachunki cesji prowadzone dla wszystkich wyżej wymienionych przypadków to rachunki techniczne otwarte na imię banku w formule NRB (26 cyfr). Ich funkcją jest

przyjęcie spłaty z faktury VAT od dłużnika a następnie przelanie środków na spłatę zaangażowania faktoringowego lub kredytowego.

Nie są to rachunki bankowe w rozumieniu art. 49 pr. bank.

Art. 62a ust. 1 pr. bank. (wprowadzony art. 3 Ustawy SP) stanowi, że dla rachunku rozliczeniowego bank prowadzi rachunek VAT. Niedopuszczalne jest otwarcie i prowadzenie rachunku VAT dla rachunku rozliczeniowego w walucie innej niż waluta polska.

Na podstawie ust. 11 tego przepisu zrównane zostały z rachunkami rozliczeniowymi rachunki gospodarki własnej banku. Zgodnie z tym przepisem rachunki gospodarki własnej banku nie są uznane za rachunki rozliczeniowe. Brak jest legalnej definicji rachunku gospodarki własnej banku.

Rachunki cesji służące rozliczeniom kredytów i wierzytelności faktoringowych pełnią funkcje rachunków rozliczeniowych (wpłaty, przelewy).

W przypadku rachunków cesji o których mowa wyżej, uznanie rachunku obejmują spłaty wierzytelności banku, przelanych na bank w drodze umowy przelewu wierzytelności.

Jak wskazano na wstępie, znowelizowana ustawa o VAT, wprowadzająca mechanizm podzielonej płatności (art. 108a ust. 5) dopuszcza dokonywanie spłat przez przedsiębiorców z wykorzystaniem komunikatu Split Payment również w przypadku wierzytelności, które są przedmiotem cesji, dokonanej na podstawie art. 509-517 k.c. Spłaty dokonywane są na rachunek cesji. Płatności w mechanizmie SP wymagają księgowania na parach rachunków, uznanie albo obciążenie rachunku VAT następuje poprzez uznanie albo obciążenie rachunku rozliczeniowego.

Prawidłowe w świetle przepisów ustawy zaksięgowanie płatności dokonanej z wykorzystaniem SP wymaga prowadzenia rachunku rozliczeniowego albo rachunku gospodarki własnej banku i powiązanego z tym rachunkiem rachunku VAT.

Zakwestionowanie przyznania rachunkowi cesji, który działa na zasadach opisanych powyżej, (a zatem z uwagi na jego funkcjonalność służy także rozliczeniom z tytułu należności VAT) statusu rachunku gospodarki własnej skutkować będzie brakiem możliwości rozliczenia spłaty dokonanej w mechanizmie SP przez przedsiębiorcę korzystającego z faktoringu w banku. Wierzytelności nabyte w drodze przelewu to wierzytelności banku. bank je rozlicza poprzez rachunek własny (określony jako rachunek cesyjny). Wobec dopuszczenia przez ustawę możliwości otwarcia rachunków VAT dla rachunków gospodarki własnej banku i braku legalnej definicji rachunku gospodarki własnej banku, a także funkcjonowania rachunków cesyjnych jak rachunków rozliczeniowych, uzasadnionym jest potraktowanie tego rodzaju rachunku jako rachunku gospodarki własnej Banku i co się z tym wiąże otwarcie dla tego rachunku powiązanego rachunku VAT.

W ocenie Wnioskodawcy zaproponowana interpretacja jest też zgodna z celem ustawy, której istotą jest uszczelnienie systemu podatków od towarów i usług oraz zapewnienie większej stabilności wpływów z tytułu podatku VAT.

Ponadto taka interpretacja wydaje się być spójna z podejściem projektodawcy, który w piśmie przedkładającym projekt Ustawy nowelizującej celem jego rozpatrzenia przez Radę Ministrów (pismo z dnia 12 września 2017 Idz. PT8.8100.4.2017.TXZ.440E), uzasadniając zmianę art. 62a pr. bank. w zakresie dodania ust. 8, objął/zrównał zakresem pojęcia „rachunek gospodarki własnej” także „tzw. rachunki techniczne banku”.

W konsekwencji należy uznać za prawidłowy taki system implementacji 62a ust. 11 pr. bank. w bankach, który będzie sprowadzał się do tego, że płatności otrzymywanie i wykonywane z zastosowaniem MPP w oparciu o rachunki cesyjne, będą uwidaczniane na kontach księgowych służących do ewidencjonowania przychodów i kosztów, przy jednoczesnym wykazywaniu kwot podatku od towarów i usług na koncie/kontach określanych, jako konta służące do ewidencji tego podatku w związku z wykonywanymi i otrzymywanymi płatnościami z wykorzystaniem MPP. Płatności wykonane/otrzymane z zastosowaniem MPP będą uwidaczniane w stosownych raportach generowanych z systemów księgowych banków, w formatach które będą umożliwiające przez dany system księgowy.

Stanowisko MF:

„(...) W zakresie uznania rachunków cesyjnych za rachunki gospodarki własnej banku czyli za rachunki, o których mowa w art. 62a ust. 11 ustawy Pr. bank., należy wskazać, iż regulacje wprowadzające mechanizm podzielonej płatności (art. 108a. ust. 5 ustawy o podatku od towarów i usług) dopuszczają dokonywanie spłat przez podatników z wykorzystaniem mechanizmu podzielonej płatności również w przypadku wierzytelności, które są przedmiotem cesji.

Rachunki gospodarki własnej banku powinny być traktowane analogicznie, jak rachunki rozliczeniowe podatnika. Wprowadzenie odrębnej regulacji dotyczącej rachunków gospodarki własnej banku wynika z faktu, że bank otwiera taki rachunek sam dla siebie i wobec tego nie zawiera z samym sobą umowy, a więc rachunek taki nie jest w sensie prawnym rachunkiem rozliczeniowym banku. Rachunek gospodarki własnej powinien w szczególności służyć bankowi do dokonywania zapłaty za nabyte towary lub usługi, ale również może służyć do przyjmowania spłat związanych z cesją wierzytelności lub faktoringiem. W związku z tym powinien do niego być utworzony rachunek VAT, żeby umożliwić nabywcy towaru lub usługi zapłatę na rzecz banku w podzielonej płatności.

Zatem zgodnie z przywołanym art. 62a ust. 11 ustawy Pr. bank. do takich rachunków należy również otwierać rachunki VAT.”

Wystąpienie ZBP:

- 2. Czy na podstawie ustawy możliwa jest płatność zaliczki w faktoringu prostym w mechanizmie podzielonej płatności oraz czy zwalnia to faktora z solidarnej odpowiedzialności, jeśli tak to w jakim zakresie? Czy dokonując zapłaty zaliczki w mechanizmie podzielonej płatności faktor może korzystać ze środków zgromadzonych na rachunku VAT faktora do zapłaty zobowiązania w zakresie podatku VAT?**

W związku z uchwaleniem Ustawy SP, w przekonaniu Wnioskodawcy występuje konieczność wydania przez Ministra właściwego do spraw finansów publicznych na podstawie art. 14a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa interpretacji ogólnej następujących przepisów:

- art. 108a ust. 5 i 6 zdanie pierwsze wprowadzonych - na mocy art. 1 pkt 4 Ustawy nowelizującej - do ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług [dalej: *Ustawa o VAT*] oraz na gruncie ustalenia, czy (zdarzenie przyszłe):
 1. Zapłata zaliczki (określony w umowie % ceny nabycia wierzytelności z faktur VAT) przez faktora na rzecz dostawcy towarów lub usług w mechanizmie podzielonej płatności z tytułu scedowanych faktur wyłącza jego odpowiedzialność solidarną, zgodnie z art. 108a ust. 6 ustawy o VAT do wysokości, w jakiej zasilł on rachunek VAT dostawcy, pomimo że płatność ta miała miejsce przed otrzymaniem przez faktora płatności od dłużnika wierzytelności?
 2. Dokonując zapłaty zaliczki w mechanizmie podzielonej płatności faktor może korzystać ze środków zgromadzonych na rachunku VAT faktora do zapłaty zobowiązania w zakresie podatku VAT?

Wspomniane przepisy wejdą w życie w dniu 1 lipca 2018 r. Ustawa nowelizująca, wprowadza do polskiego systemu podatkowego tzw. mechanizm podzielonej płatności. Istota tego rozwiązania polega na tym, że płatność za nabyty towar lub usługę jest dokonywana za pomocą specjalnego komunikatu przelewu w taki sposób, że zapłata odpowiadająca wartości sprzedaży netto jest płacona przez nabywcę na rachunek rozliczeniowy dostawcy lub jest rozliczana w inny sposób, natomiast pozostała zapłata odpowiadająca kwocie podatku od towarów i usług jest płacona na specjalny rachunek bankowych dostawcy – rachunek VAT.

Ustawa nowelizująca rozstrzyga jednocześnie (art. 108a ust. 5 ustawy o VAT), że podatnik, na którego rzecz dokonano podzielonej płatności, o której mowa powyżej, a który nie został wskazany na fakturze, staje się solidarnie odpowiedzialny wraz z dostawcą tych towarów lub usługodawcą za nierozliczony przez dostawcę towarów lub usługodawcę podatek wynikający z tej dostawy towarów lub tego świadczenia usług do wysokości kwoty otrzymanej na rachunek VAT.

Powyższy przepis art. 108a ust. 5 ustawy o VAT znajdzie w opinii Wnioskodawcy zastosowanie do banków i innych przedsiębiorców oferujących w ramach

prowadzonej działalności gospodarczej usługi faktoringowe (finansowanie działalności przedsiębiorców poprzez wykup/cesję ich wierzytelności, które to wierzytelności wynikają z wystawianych przez danego przedsiębiorcę faktur). Dłużnik scedowanej wierzytelności, tj. odbiorca towarów lub usług, będzie bowiem dokonywał zapłaty już nie na rachunek danego przedsiębiorcy, ale na rachunek nowego wierzyciela w postaci faktora, który nie został wskazany na fakturze.

W praktyce rynkowej w umowie faktoringu prostego klient (dostawca towarów lub usług) poprzez cesję wierzytelności wynikającej z wystawianych faktur na faktora otrzymuje od faktora finansowanie - wypłatę zaliczki określonej jako % wierzytelności brutto (ceny brutto na jaką opiewają faktury VAT) bezpośrednio po wystawieniu i przesłaniu do faktora kopii faktury wraz z potwierdzeniem realizacji usługi bądź dostawy towarów. Klient na początku, jeszcze na długo przed terminem płatności, otrzymuje ustaloną w umowie wysokość zaliczki (np. 90%), a po spłacie faktury przez dłużnika (odbiorcę towaru lub usługi) pozostałą część kwoty faktury brutto. Zapłata następuje więc w przeważającej mierze przed otrzymaniem płatności od odbiorcy.

Zgodnie z wprowadzonym art. 108a ust. 6 zdanie pierwsze ustawy o VAT:

„Odpowiedzialność solidarna podatnika, o którym mowa w ust. 5, jest wyłączona w przypadku dokonania przez tego podatnika płatności na rachunek VAT dostawcy towarów lub usługodawcy wskazanego na fakturze, o której mowa w ust. 3 pkt 3, albo zwrotu otrzymanej płatności na rachunek VAT podatnika, od którego otrzymano tę płatność, niezwłocznie po powzięciu informacji o jej otrzymaniu, w kwocie otrzymanej na rachunek VAT.”

Z powyższego wynika, że w sytuacji, gdy dłużnik wierzytelności zapłaci otrzymaną fakturę w mechanizmie podzielonej płatności na rzecz faktora, faktor może zwolnić się od odpowiedzialności solidarnej poprzez dokonanie płatności na rachunek VAT dostawcy towarów lub usług (a więc na rzecz swojego klienta) albo poprzez zwrot otrzymanej płatności na rachunek VAT podatnika, od którego ta płatność nastąpiła (a więc na rzecz dłużnika wierzytelności). Jednakże brzmienie przepisu budzi wątpliwości w zakresie następstwa czasowego zdarzeń jakie mają miejsce i co za tym idzie możliwości zwolnienia się z odpowiedzialności przez faktora poprzez zapłatę określonego % ceny nabycia wierzytelności/faktur w sposób wyprzedzający ich spłatę przez dłużnika, tj. jeszcze przed otrzymaniem płatności od dłużnika. Z art. 108a ust. 5 wynika bowiem, że odpowiedzialność solidarna podatnika innego niż wskazany na fakturze (w tym przypadku faktora) aktualizuje się w momencie dokonania płatności na rzecz tego podatnika. Z kolei wspomniany wcześniej ust. 6 tego samego artykułu dotyczy wyłączenia odpowiedzialności poprzez płatność lub zwrot „w kwocie otrzymanej na rachunek VAT”.

Powyższa wątpliwość związana jest również z nowym brzmieniem art. 62b ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Pr. bank. o treści:

Art. 62b.

2. Rachunek VAT może być obciążony wyłącznie w celu:

4) przekazania przy użyciu komunikatu przelewu kwoty odpowiadającej kwocie podatku od towarów i usług na rachunek VAT dostawcy towarów lub usługodawcy przez podatnika, który:

a) **otrzymał płatność przy użyciu komunikatu przelewu oraz**

b) **nie jest dostawcą towarów lub usługodawcą wskazanym na fakturze, za którą jest dokonywana płatność;**

Na podstawie analizy nowych przepisów ustawy o VAT oraz Pr. bank. powstaje kilka zagadnień związanych z tą samą operacją gospodarczą (wypłatą zaliczki na poczet ceny nabycia wierzytelności z faktury):

- czy zapłata zaliczki (określony w umowie % ceny nabycia wierzytelności z faktur VAT) przez faktora na rzecz dostawcy towarów lub usług w mechanizmie podzielonej płatności z tytułu sędowanych faktur wyłącza jego odpowiedzialność solidarną, zgodnie z art.108a ust. 6 ustawy o VAT w wysokości, w jakiej zasiłił on rachunek VAT dostawcy, pomimo że płatność ta miała miejsce przed otrzymaniem przez faktora płatności od dłużnika wierzytelności?,

- czy dokonując płatności zaliczki w mechanizmie podzielonej płatności faktor może obciążyć swój rachunek VAT na podstawie art. 62b ust.2 pkt 1 lit. a)?

W opinii Wnioskodawcy odpowiedź na powyższe pytania jest twierdząca biorąc pod uwagę zarówno wykładnię językową jak i funkcjonalną (celowościową).

- a. **Wykładnia językowa:** Przepisy nie wskazują, że podatnik może się zwolnić z odpowiedzialności solidarnej, lecz mówią wprost, że odpowiedzialność ta w dwóch opisanych przypadkach **„jest wyłączona”** (art. 108a ust.6 zdanie pierwsze ustawy o VAT), a więc już niejako z góry wyeliminowana. Co więcej budowa zdania i zastosowanie spójnika „albo” świadczącego o rozłączności (wymienności) dwóch części zdania wskazuje, że pierwszy przypadek wyłączenia odpowiedzialności solidarnej dotyczy dokonania płatności na rachunek VAT dostawcy wskazanego na fakturze – bez wskazania w jakim momencie ma ta płatność nastąpić, zaś drugi dokonania zwrotu otrzymanej płatności na rachunek VAT podatnika, od którego otrzymano tę płatność, niezwłocznie po powzięciu informacji o jej otrzymaniu. W obydwu przypadkach zaś odpowiedzialność jest wyłączona, gdy płatność (1) albo zwrot (2) będą obejmowały taką kwotę, jaką faktor otrzymał na swój rachunek VAT. Wedle powyższego, następstwo czasowe zdarzeń zostało więc określone jedynie w drugim przypadku, tj. w przypadku zwrotu otrzymanej płatności na rachunek VAT podatnika, od którego płatność ta nastąpiła, co wynika także z dosłownego rozumienia słowa „zwrot” jako oddanie czegoś, tj. danie komuś czegoś z powrotem. Powyższa wykładnia prowadzi zatem do wniosku, że odpowiedzialność faktora aktualizuje się w momencie otrzymania płatności od odbiorcy, ale w tym samym momencie jest już wyłączona w zakresie w jakim uprzednio faktor dokonał płatności zaliczki na rachunek VAT dostawcy towarów lub usług już w momencie, w którym może się zaktualizować.

b. Wykładnia funkcjonalna (celowościowa): Zgodnie z uzasadnieniem do projektu Ustawy nowelizującej *celem proponowanego rozwiązania jest zapewnienie większej stabilności wpływów z tytułu podatku od towarów i usług, ale również zapobieganie unikaniu płacenia podatku od towarów i usług, co zapewni większe bezpieczeństwo podatkowe*. Odwołując się więc do funkcji i celu jaki mają spełnić analizowane przepisy, stwierdzić należy, iż przedstawiona powyżej wykładnia stosowania nowych przepisów spełnia tę funkcję, gdyż faktor wpłacając środki na rachunek VAT dostawcy towarów lub usług (z tytułu konkretnych faktur tego dostawcy), jeszcze przed otrzymaniem płatności od dłużnika, zapewnia wpływ należnego podatku. Faktor staje się wręcz jeszcze silniejszym gwarantem stabilności wpływów z tytułu podatku, dokonując jego płatności na rachunek VAT dostawcy na długo przed terminem wymagalności i przejmując na siebie ryzyko braku spłaty ze strony odbiorcy towarów lub usług.

Przy takim rozumieniu ww. przepisów zdaniem Wnioskodawcy należy przyjąć, że odpowiedzialność faktora w zakresie w jakim dokonał wypłaty zaliczki na rachunek VAT dostawcy towarów lub usług jest wyłączona w momencie przekazania przez faktora płatności do dostawcy tych towarów lub usług w mechanizmie podzielonej płatności, niezależnie od tego, czy faktor otrzymał wcześniej płatność za tę fakturę od odbiorcy.

W związku z powyższą wykładnią logicznym jest, aby faktor dokonując płatności zaliczki w części podatku VAT korzystał ze środków zgromadzonych na rachunku VAT, a płatność do dostawcy realizowana była w oparciu o nowe brzmienie art. 62b ust. 2 pkt 1 lit. a) ustawy Pr. bank., stanowiącego, że „*Rachunek VAT może być obciążony wyłącznie w celu dokonania płatności kwoty odpowiadającej kwocie podatku od towarów i usług z tytułu nabycia towarów lub usług na rachunek VAT.*”

Z uwagi na fakt, iż w niniejszym wniosku Wnioskodawca przedstawia nie tylko zdarzenie przyszłe, ale i stan prawny, który ma zacząć obowiązywać 1 lipca 2018 r., nie można jeszcze mówić o niejednolitym stosowaniu przepisów podatkowych. Tym niemniej w ocenie Wnioskodawcy istnieje konieczność wydania przedmiotowej interpretacji z uwagi na występujące już w tej chwili w środowisku faktorów niejednolite rozumienie wskazanych przepisów i wiążące się z tym znaczne ryzyko niejednolitego stosowania przepisów podatkowych.

Przepisy art. 108 a ust. 5 i 6 zdanie pierwsze zostały bowiem ukształtowane w taki sposób, że w odniesieniu do określonych rodzajów sytuacji faktycznych, możliwe są różne jego interpretacje, w tym błędne w ocenie Wnioskodawcy przyjęcie, że dopiero po otrzymaniu przez podatnika nie wskazanego na fakturze płatności w mechanizmie podzielonej płatności otwiera przed nim możliwość zwolnienia się odpowiedzialności solidarnej, zaś wcześniejsze jego działania jako przedwczesne takiej odpowiedzialności nie wyłączają.

W opinii Wnioskodawcy wydanie interpretacji ogólnej na podstawie art. 14a § 1 pkt 1 Ordynacji podatkowej zapewni jednolite stosowanie ww. przepisów przez organy podatkowe w przyszłości.

Stanowisko MF:

„(...) Odnosząc się do wniosku dotyczącego wydania interpretacji ogólnej, o której mowa w art. 14a § 1 pkt 1 ustawy Ordynacja podatkowa w zakresie wprowadzanego z dniem 1 lipca 2018 r. do ustawy o podatku od towarów i usług art. 108a ust. 5 i 6 uprzejmie informuję, że na chwilę obecną wydanie takiej interpretacji nie jest możliwe. Zgodnie bowiem z przepisem regulującym tą kwestię interpretacje ogólne wydawane są w celu zapewnienia jednolitego stosowania przepisów prawa podatkowego przez organy podatkowe. Trudno w tej chwili mówić o rozbieżnościach w stosowaniu przez organy podatkowe art. 108a ust. 5 i 6 ww. ustawy skoro regulacja ta jeszcze nie funkcjonuje. Obawy co do ewentualnego wystąpienia rozbieżności w tym zakresie nie mogą być przesłanką do wydania takiej interpretacji. Niemniej jednak w celu wyjaśnienia wątpliwości co do użytego w art. 108a ust. 6 ustawy o podatku od towarów i usług zwrotu „kwoty otrzymanej” uprzejmie informuję, że sytuacja w której faktor przed otrzymaniem od nabywcy towaru lub usługi płatności za fakturę dokumentującą wierzytelność nabytą przez faktora dokonał płatności przy zastosowaniu mechanizmu podzielonej płatności do zbywcy wierzytelności będącym dostawcą towaru lub usługi mieści się w tym zwrocie. Nie ma zatem znaczenia fakt odwrócenia następstwa czasowego zdarzeń.

W takiej sytuacji decydującym dla uwolnienia się przez faktora od odpowiedzialności solidarnej będzie fakt przekazania na rachunek VAT dostawcy towaru lub usługi (faktoranta) kwoty odpowiadającej kwocie podatku VAT wykazanej na fakturze wystawionej przez tego faktoranta.

Kwestia ta zostanie omówiona w Objasnieniach podatkowych.

Mając na uwadze powyższe, zasadnym jest potwierdzenie stanowiska Pana Prezesa, że faktor dokonując wcześniejszej płatności z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności może, w oparciu o nowe brzmienie art. 62b ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy Pr. bank., obciążyć rachunek VAT w celu dokonania płatności wysokości kwoty odpowiadającej kwocie podatku od towarów i usług.”

Wystąpienie ZBP:

- 3. Czy w faktoringu odwrotnym faktor (który spłaca z rachunku własnego dług swojego klienta na jego zlecenie i za jego zgodą w celu wejścia w prawa wierzyciela) może dokonać zapłaty za fakturę w mechanizmie podzielonej płatności w rozumieniu art.108 a ust. 1 oraz czy wówczas jeśli faktor zapłaci dostawcy za fakturę w mechanizmie podzielonej płatności to czy wraz z tą zapłatą odbiorca (dłużnik wierzytelności z faktury) korzysta z uprawnień – korzyści z art. 108c Ustawy o VAT?**

Umowa faktoringu odwrotnego oparta jest o konstrukcję subrogacji i art. 518 k.c. Faktor (bank) spłaca dług klienta wynikający z dostawy towarów lub usług potwierdzonej fakturą z wykazaną kwotą podatku VAT. Zgodnie z zapisami umowy, spłacając dług klienta Faktor wchodzi w prawa zaspokojonego wierzyciela.

W związku z uchwaleniem Ustawy SP, występuje konieczność wydania objaśnień podatkowych celem ustalenia, czy faktor – spłacając dług swojego klienta - może dokonać zapłaty za fakturę w mechanizmie podzielonej płatności i czy wówczas taka płatność daje odbiorcy (klientowi faktora) korzyści, o których mowa w art. 108c ust.1.

Zdaniem pytającego odpowiedź na obydwa pytania postawione powyżej powinna być twierdząca.

Zgodnie z art. 108a ust. 1 *podatnicy, którzy otrzymali fakturę z wykazaną kwotą podatku, przy dokonywaniu płatności kwoty należności wynikającej z tej faktury mogą zastosować mechanizm podzielonej płatności*. Kolejne ustępy 2 i 3 regulują sposób dokonywania takiej podzielonej płatności. Wykładnia literalna powyższego przepisu prowadzi do wniosku, że podatnik może zastosować mechanizm podzielonej płatności, a podstawą tego uprawnienia jest wyłącznie otrzymanie faktury VAT. Ustawodawca przy tym nie ogranicza podatnika co do konieczności samodzielnego dokonywania płatności. Zdaniem pytającego, gdyby intencją ustawodawcy było nałożenie na podatnika obowiązku osobistego działania, wynikałoby to wprost z analizowanych przepisów. Skoro takiego wymogu nie ma, podatnik może zatem zlecić bankowi/faktorowi wykonanie przelewu w mechanizmie podzielonej płatności zgodnie z art. 108a ust. 2 i 3. W zobowiązaniach cywilnych, którymi przecież są umowy dostaw towarów i usług, osobistego świadczenia przez dłużnika można żądać tylko wtedy, gdy taki obowiązek dłużnika wynika z treści czynności prawnej, z ustawy albo z właściwości świadczenia – co wynika z art. 356 § 1 KC. W innym wypadku, zobowiązanie może być zrealizowane przez osobę третią. Obowiązek osobistego działania dłużnika w przepisach ustawy powinien być określony wprost (tak jak w art. 106 KC - *musi działać osobiście*, art. 647¹ KC - *będzie wykonywał osobiście*, art. 738 § 1 KC - *może powierzyć wykonanie zlecenia osobie trzeciej tylko wtedy, gdy*, itp.). Skoro Ustawodawca nie zdecydował się wprowadzić takiego wymogu w art. 108a ust.1, oznacza to, że podatnik może zlecić bankowi/faktorowi wykonanie przelewu w mechanizmie podzielonej płatności zgodnie z art. 108a ust. 2 i 3.

Również wykładnia celowościowa przepisu art. 108a ust.1 prowadzi do wniosku, że faktor może dokonać spłaty długu swojego klienta wynikającego z faktury VAT z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności. W opinii wnioskodawcy, wykonanie przelewu przez faktora/osobę третią nie narusza dyspozycji art. 108a ust. 1. Zasadniczym celem wprowadzenia analizowanych przepisów jest bowiem zapobieganie unikaniu płacenia podatku od towarów i usług. Tymczasem w opisanej sytuacji, w wyniku przelewu zrealizowanego przez faktora z tytułu określonej dostawy towarów i usług w mechanizmie podzielonej płatności, kwota podatku wynikająca z tej dostawy znajduje się na rachunku VAT dostawcy. Ryzyko niezapłacenia podatku od tej dostawy zostaje więc zminimalizowane.

Jednocześnie, w momencie uznania rachunku VAT dostawcy kwotą należnego podatku, dostawca pozostaje wyłącznie odpowiedzialny za jego prawidłowe rozliczenie. Tym samym realizacja przelewu przez faktora w mechanizmie

podzielonej płatności wyłącza jakąkolwiek odpowiedzialność odbiorcy (klienta faktora) oraz faktora.

Z kolei zgodnie z art. 108c. 1. *do wysokości kwoty odpowiadającej kwocie podatku wynikającej z otrzymanej faktury, zapłaconej z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności, przepisów art. 105a ust. 1, art. 112b ust. 1 pkt 1 i ust. 2 pkt 1 oraz art. 112c nie stosuje się*. Oznacza to, że podatnikowi, który decyduje się na stosowanie mechanizmu podzielonej płatności, przysługują korzyści w postaci wyłączenia stosowania dodatkowych sankcji związanych z niewłaściwym wykazaniem kwoty zobowiązania podatkowego lub kwoty podatku naliczonego w deklaracji.

W opinii pytającego, wobec odbiorcy (klienta faktora), którego dług wynikający z faktury VAT został przez faktora spłacony z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności znajdzie zastosowanie art. 108 c, tzn. wobec tego odbiorcy nie zostaną zastosowane przepisy art. 105a ust. 1, art. 112b ust. 1 pkt 1 i ust. 2 pkt 1 oraz art. 112c ustawy o podatku od towarów i usług do wysokości kwoty VAT, która została przez faktora zapłacona w mechanizmie podzielonej płatności, z chwilą dokonania takiej zapłaty przez faktora. Jest to konsekwencja uznania, że odbiorca ten ma prawo dokonać płatności za pośrednictwem osoby trzeciej/przez osobę trzecią. Należy bowiem wskazać, iż prawa i obowiązki podatnika są związane z konkretną dostawą towarów lub usług, tj. z konkretną fakturą a nie z osobą płatnika.

Stanowisko MF:

„(...) Przepisy omawianej ustawy dopuszczają sytuacje, w których regulowanie należności pomiędzy kontrahentami dokonywane jest przy udziale „osób trzecich”, przykładowo z wykorzystaniem możliwości jakie daje faktoring. Możliwe jest zatem aby nabywca towaru lub usługi zlecił bankowi (faktorowi) dokonanie w jego imieniu płatności wynikających z otrzymanej faktury przy zastosowaniu mechanizmu podzielonej płatności. Nabywca natomiast w uzgodnionym z faktorem (późniejszym) terminie dokonuje płatności na rzecz faktora również w mechanizmie podzielonej płatności.

Z uwagi na fakt, że w takim przypadku płatność przez nabywcę za fakturę dokonana jest w mechanizmie podzielonej płatności na rzecz podatnika innego niż wskazany na fakturze (tutaj na rzecz faktora), faktor odpowiada solidarni wraz z dostawcą za nierozliczony przez dostawcę podatek wynikający z tej dostawy do wysokości kwoty otrzymanej na rachunek VAT (zgodnie z art. 108a ust. 5 ustawy o podatku od towarów i usług).

Wynikającą z powyższych przepisów odpowiedzialność solidarną można wyłączyć poprzez dokonanie płatności na rachunek VAT dostawcy wskazanego na fakturze w wysokości płatności otrzymanej od nabywcy na swój rachunek VAT.

Ponieważ w omawianej sytuacji faktor dokonuje płatności na rachunek VAT dostawcy wykazanego na fakturze jeszcze przed otrzymaniem od nabywcy płatności na swój rachunek VAT to odpowiedzialność podatkowa zostaje już w tym momencie wyłączona.

Jak wspomniałem powyżej decydującym dla uwolnienia się przez faktora od odpowiedzialności solidarnej będzie fakt przekazania na rachunek VAT dostawcy towaru lub usługi (faktoranta) kwoty odpowiadającej kwocie podatku VAT wykazanej na fakturze wystawionej przez tego faktoranta.

Przechodząc do drugiego zagadnienia czyli możliwości korzystania przez nabywcę (klienta faktora) z korzyści, o których mowa w art. 108c ust. 1 ustawy o podatku od towarów i usług w sytuacji gdy płatność za fakturę dokonana została w mechanizmie podzielonej płatności ale przy zaangażowaniu faktora uprzejmie informuję Pana Prezesa, że nabywca (klient faktora) może korzystać z wymienionych w tym przepisie szczególnych rozwiązań.

Jak słusznie wskazał Pan Prezes zastosowanie tej normy uzależnione jest od faktu dokonania płatności wynikającej z otrzymanej faktury z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności. Nie ma znaczenia, że płatność ta została dokonana za pośrednictwem osoby trzeciej czyli faktora.”

Wystąpienie ZBP:

- 4. Czy, uznając, że w faktoringu odwrotnym faktor może dokonać zapłaty za faktury przy użyciu mechanizmu podzielonej płatności na podstawie art.108 a ust. 1 Ustawy o VAT, to w stosunku do faktora powstaje odpowiedzialność solidarna z art. 108a ust. 5 Ustawy o VAT?**

Czy, w przypadku odpowiedzi twierdzącej na pytanie pierwsze, zapłata za fakturę VAT przez faktora na rzecz dostawcy towarów lub usług w mechanizmie podzielonej płatności, przed otrzymaniem przez faktora płatności od dłużnika wierzytelności, wyłącza jego odpowiedzialność solidarną, zgodnie z art.108a ust. 6 ustawy o VAT do wysokości, w jakiej zasilł on rachunek VAT dostawcy?

Świadczenie usług faktoringu odwrotnego polega na spłacaniu przez faktora (za zgodą i na polecenie klienta) zobowiązań klienta wynikających z dostawy towarów lub usług potwierdzonych fakturami VAT. Z tytułu tej spłaty faktor wstępuje na mocy art. 518 kodeksu cywilnego (subrogacja ustawowa) w prawa wierzyciela, a klient zobowiązany jest dokonać spłaty zobowiązania na rzecz faktora. W zależności od postanowień umowy zawartej z klientem, faktor może dokonać spłaty zobowiązania dwuetapowo tj. poprzez zapłatę określonego w umowie % wartości brutto wierzytelności (z reguły 80-90 %), a następnie po otrzymaniu płatności od swojego klienta, pozostałej części wartości wierzytelności brutto.

Zdaniem Wnioskodawcy w opisanej powyżej sytuacji odpowiedzialność solidarna faktora nie powstaje, głównie z tego powodu, że w tym przypadku w przeciwieństwie do faktoringu prostego, nie dochodzi do cesji wierzytelności, a do subrogacji ustawowej na mocy art. 518 k.c. – wejście w prawa wierzyciela, ponieważ faktor płaci za fakturę zamiast swojego klienta – odbiorcy usług lub towarów, na podstawie art. 108 a ust. 1 Ustawy o VAT. Szersza argumentacja w tym zakresie została zawarta w pytaniu nr 3.

Jeżeli jednak Minister Finansów doszedłby do wniosku, że odpowiedzialność solidarna na mocy art. 108 a ust. 5 ustawy o VAT powstaje w stosunku do faktora, to w związku z brzmieniem art. 108a ust. 5, powstaje wątpliwość w zakresie następstwa czasowego zdarzeń jakie mają miejsce i co za tym idzie możliwości zwolnienia się z odpowiedzialności przez faktora poprzez zapłatę określonej faktury jeszcze przed otrzymaniem płatności od klienta - odbiorcy towarów lub usług. Z powyższego przepisu wynika bowiem, że odpowiedzialność solidarna podatnika innego niż wskazany na fakturze (w tym przypadku faktora) aktualizuje się w momencie dokonania płatności na rzecz tego podatnika, i tylko jeśli płatność ta została zrealizowana w mechanizmie podzielonej płatności. Z kolei wspomniany wcześniej ust. 6 tego samego artykułu dotyczy wyłączenia odpowiedzialności poprzez płatność lub zwrot „w kwocie otrzymanej na rachunek VAT”.

Zdaniem Wnioskodawcy, nawet gdyby przyjąć solidarną odpowiedzialność faktora, faktor dokonując spłaty zobowiązania z tytułu faktur VAT zwolnił już się z solidarnej odpowiedzialności zgodnie z dyspozycją art. 108a ust. 6 ustawy o VAT, poprzez dokonanie płatności na rachunek VAT dostawcy towarów lub usługodawcy wskazanego na fakturze, jeszcze przed otrzymaniem zapłaty z tytułu spłaty zobowiązania od dłużnika wierzytelności- swojego klienta. Oczywiście zwolnienie z odpowiedzialności następuje w wysokości, w jakiej zasilił on rachunek VAT dostawcy.

Gdyby przyjąć, iż zwolnienie z solidarnej odpowiedzialności następuje dopiero wraz z dokonaniem takiej zapłaty przez faktora po otrzymaniu płatności od dłużnika- nabywcy towarów, to faktor musiałby dokonać ponownie tej samej płatności, pomimo, że wykonawca usługi/dostawca towaru otrzymał już taką zapłatę z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności. W przypadku faktoringu odwrotnego (subrogacji) spłata wierzytelności potwierdzonej fakturą VAT odbywa się zawsze przed otrzymaniem płatności od zobowiązanego wskazanego na fakturze, ponieważ do czasu dokonania spłaty zamiast zobowiązanego (klienta) faktor nie wstępuje w prawa wierzyciela, a więc nie realizuje się podstawa, na mocy której odbiorca towaru/usługi jest zobowiązany do zapłaty na rzecz faktora. Wymóg ponownej zapłaty do dostawcy – byłby pozbawiony logiki i sprzeczny z istotą regulacji, która sprowadza się do zapewnienia wpływu środków na rachunek VAT dostawcy (oczywiście tylko jeden raz za jeden tytuł). Ponadto za powyższym przemawia zarówno wykładnia językowa jak i funkcjonalna (celowościowa) analizowanych przepisów.

a. Wykładnia językowa: Przepisy nie wskazują, że podatnik może się zwolnić z odpowiedzialności solidarnej, lecz mówią wprost, że odpowiedzialność ta w dwóch opisanych przypadkach „jest wyłączona” (art. 108a ust.6 zdanie pierwsze ustawy o VAT), a więc już niejako z góry wyeliminowana. Co więcej budowa zdania i zastosowanie spójnika „albo” świadczącego o rozłączności (wymienności) dwóch części zdania wskazuje, że pierwszy przypadek wyłączenia odpowiedzialności

solidarnej dotyczy dokonania płatności na rachunek VAT dostawcy wskazanego na fakturze – bez wskazania w jakim momencie ma ta płatność nastąpić, zaś drugi dokonania zwrotu otrzymanej płatności na rachunek VAT podatnika, od którego otrzymano tę płatność, niezwłocznie po powzięciu informacji o jej otrzymaniu. W obydwu przypadkach zaś odpowiedzialność jest wyłączona, gdy płatność (1) albo zwrot (2) będą obejmowały taką kwotę, jaką faktor otrzymał na swój rachunek VAT. Wedle powyższego, następstwo czasowe zdarzeń zostało więc określone jedynie w drugim przypadku, tj. w przypadku zwrotu otrzymanej płatności na rachunek VAT podatnika, od którego płatność ta nastąpiła, co wynika także z dosłownego rozumienia słowa „zwrot” jako oddanie czegoś, tj. danie komuś czegoś z powrotem. Powyższa wykładnia prowadzi zatem do wniosku, że odpowiedzialność faktora aktualizuje się w momencie dokonania płatności od odbiorcy, ale w tym samym momencie jest już wyłączona w zakresie w jakim uprzednio faktor dokonał płatności na rachunek VAT dostawcy towarów lub usług.

b. Wykładnia funkcjonalna (celowościowa): Zgodnie z uzasadnieniem do projektu Ustawy nowelizującej celem proponowanego rozwiązania jest zapewnienie większej stabilności wpływów z tytułu podatku od towarów i usług, ale również zapobieganie unikaniu płacenia podatku od towarów i usług, co zapewni większe bezpieczeństwo podatkowe. Odwołując się więc do funkcji i celu jaki mają spełnić analizowane przepisy, stwierdzić należy, iż przedstawiona powyżej wykładnia stosowania nowych przepisów spełnia tę funkcję, gdyż faktor wpłacając środki na rachunek VAT dostawcy towarów lub usług (z tytułu konkretnych faktur tego dostawcy), jeszcze przed otrzymaniem płatności od odbiorcy, zapewnia wpływ należnego podatku. Faktor staje się wręcz jeszcze silniejszym gwarantem stabilności wpływów z tytułu podatku, dokonując jego płatności na rachunek VAT dostawcy na długo przed terminem wymagalności i przejmując na siebie ryzyko braku spłaty ze strony odbiorcy towarów lub usług.

Przy takim rozumieniu ww. przepisów zdaniem Wnioskodawcy należy przyjąć, że odpowiedzialność faktora w zakresie w jakim dokonał zapłaty na rachunek VAT dostawcy towarów lub usług jest wyłączona już w momencie dokonania tej zapłaty, natomiast w pozostałym zakresie (np. jeżeli faktor zapłacił kwotę, która odpowiada jedynie części kwoty podatku wynikającej z faktury) może się od tej odpowiedzialności zwolnić – zgodnie z art.108 a ust. 6 ustawy o VAT - dokonując płatności na rachunek VAT dostawcy w wysokości stanowiącej różnicę pomiędzy kwotą przekazaną dotychczas, a pełną kwotą podatku wynikającą z konkretnej faktury albo zwrot płatności otrzymanej na rachunek VAT faktoranta, od którego faktor płatność tę otrzymał.

Stanowisko MF:

„(...)Odpowiedź na to pytanie wynika już z zaprezentowanego powyżej stanowiska (odpowiedź MF na pytanie nr 3), że w tym przypadku (z uwagi na dokonanie

płatności na rzecz podatnika innego niż wskazany na fakturze) dochodzi do odpowiedzialności solidarnej faktora. Niemniej jednak, odpowiedzialność ta w momencie dokonania płatności przez faktora na rachunek VAT wystawcy wskazanego w fakturze zostaje wyłączona”.

Wystąpienie ZBP:

C. POLECENIE ZAPŁATY

Polecenie zapłaty jest formą dokonywania zapłaty z tytułu zobowiązań charakteryzującą się odwróceniem roli strony inicjującej transakcję. W przypadku płatności to płatnik po otrzymaniu faktury dokonuje zlecenia płatności na rzecz wystawcy faktury. W przypadku polecenia zapłaty role zostają odwrócone, działając na bazie zgody udzielonej przez Płatnika, Wystawca faktury „sam sięga” do rachunku płatnika i pobiera środki wynikające z zapłaty uprzednio przesłanej mu faktury. W efekcie płatnik otrzymawszy fakturę spodziewa się iż w ciągu kilku dni jego konto wskazane w podpisanym wystawcy faktury upoważnieniu, zostanie obciążone kwota wynikającą z tej faktury.

Z uwagi na fakt, iż działanie podlega kontroli strony nie będącej właścicielem rachunku (to wystawca faktury definiuje kwotę na jaka ma zostać dokonane obciążenie), płatnik jest zabezpieczony od strony prawnej poprzez mechanizm gwarantujący mu możliwość wnioskowania o zwrot środków (wniosek taki nie wymaga od płatnika podania przyczyny, może wynikać z innej niż spodziewana kwota obciążenia lub dowolnego powodu na podstawie którego Płatnik nie zgadza się z pobrana kwotą). Prawo do opisanego zwrotu jest zdefiniowane dla Polecenia Zapłaty w Ustawie o Usługach płatniczych.

Mechanizm zwrotu jest następujący. Płatnik zwraca się do swojego banku z żądaniem zwrotu pobranych w drodze polecenia zapłaty środków. Jeśli żądanie złożone jest w dopuszczalnym okresie (dla firm 5 dni) środki najpóźniej następnego dnia zwracane są na rachunek Płatnika. Zwrotu dokonuje bank płatnika. Jednocześnie występuje on do banku wystawcy faktury (strony która oryginalnie środki otrzymała) o zwrot środków, które zostały oddane płatnikowi. Bank płatnika na podstawie umowy zawartej ze swoim Klientem – wystawcą faktury – ma prawo do obciążenia jego rachunku środkami zwróconymi przez bank płatnika.

W kontekście mechanizmu podzielonej płatności zidentyfikowano dwa obszary, co do których obecna wersja ustawy nie niesie jednoznacznej odpowiedzi:

1. Możliwość dokonywania zwrotów nienależnie otrzymanych środków, otrzymanych poleceniem zapłaty a następnie podlegającym odwołaniu przez płatnika.
2. Brak potrzeby uzyskiwania odrębnych zgód na stosowanie polecenia zapłaty w mechanizmie podzielonej płatności.

Ad. 1. W odniesieniu do punktu 1, środowisko bankowe przedstawiło następującą interpretację:

Ujęty w regulacjach dotyczących MPP katalog księgowania dopuszczalnych na rachunkach VAT nie wskazuje księgowania związanych z poleceniem zapłaty, jako dozwolonych. Wobec faktu, iż możliwość odwołania polecenia zapłaty jest integralną częścią mechanizmu polecenia zapłaty, nie ma możliwości stosowania tej formy rozliczeń z wyłączeniem możliwości zwrotu. Dokonywanie zwrotów w całości z rachunku podstawowego odbiorcy nie wydaje się także rozwiązaniem satysfakcjonującym – szczególnie dla odbiorcy.

Zwrot kwot rozliczonych z tytułu polecenia zapłaty jest spowodowany niezgodą płatnika na obciążenie swego rachunku, co według banków może być użyte, wobec braku mocniejszych argumentów kontekście sformułowania „(...)nienależnie otrzymanej płatności na rachunek VAT posiadacza rachunku (...)”. Według banków ten zapis powinien być zinterpretowany jako podstawa prawna do obciążenia rachunku VAT jak i w konsekwencji jego uznania.

Tym samym środowisko bankowe proponuje uznanie, iż zapis art. 62b punkt 2 podpunkt 5 pr. bank. o treści:

2. Rachunek VAT może być obciążony wyłącznie w celu:

(...)

5) zwrotu przy użyciu komunikatu przelewu nienależnie otrzymanej płatności na rachunek VAT posiadacza rachunku, od którego otrzymano tę płatność przy użyciu komunikatu przelewu;

powinien być rozumiany, jako odnoszący się także do komunikatów polecenia zapłaty, które są swoistą odmianą komunikatu przelewu.

Takie podejście w rozumieniu banków zdaje się wspierać zapis zmiany do art. 63d ust. 10 o treści:

„10. Do transakcji polecenia zapłaty z tytułu zapłaty faktury między wierzycielem i dłużnikiem będącymi przedsiębiorcami stosuje się odpowiednio przepisy rozdziału 3a.”

Tym samym banki proponują, aby księgowanie zwrotów polecenia zapłaty, zainicjowanego komunikatem MPP mogły być dokonywane w oparciu o analogiczny komunikat (także zawierający mechanizm MPP) i mogły na podstawie art. 62b pkt 2 podpunkt 5 obciążać rachunek VAT odbiorcy, jak również w konsekwencji uznać rachunek VAT płatnika.

Jednocześnie banki wskazują, iż uznanie VAT rachunku płatnika nie jest także ujęte w katalogu transakcji dopuszczalnych do księgowania na rachunku VAT. Jednak mając na względzie powyższe jak i cel wprowadzanych przepisów w naszej ocenie nie stanowi to uszczerbku dla założeń MPP.

Ad. 2) W odniesieniu do punktu 2, środowisko bankowe podnosiło fakt, iż o zastosowaniu MPP decyduje płatnik. W przypadku polecenia zapłaty zainicjowanie komunikatu rozliczeniowego odbywa się po stronie odbiorcy, który decyduje czy komunikat zostanie zainicjowany standardowo czy w formie MPP. Należy jednak pamiętać, iż zgoda udzielona przez płatnika dotyczy możliwości obciążenia rachunku nie precyzując dodatkowych opcji. Dlatego środowisko bankowe rekomenduje przyjęcie podejścia, iż dla stosowania w poleceniu zapłaty MPP nie jest wymagana dodatkowa zgoda płatnika, gdyż, jeśli nie zgadza się on ze sposobem obciążenia w drodze polecenia zapłaty ma możliwość odwołania go i po kontakcie z odbiorcą zlecenia obciążenia w oczekiwany sposób.

Stosowanie MPP w rozliczeniach wierzytelności w drodze polecenia zapłaty powinno być przedmiotem odrębnych uzgodnień pomiędzy płatnikiem a odbiorcą.

Stanowisko MF:

W odpowiedzi z dnia 27 kwietnia 2018 r. MF wskazało, iż:

„(...)W obszarze polecenia zapłaty z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności wskazał Pan Prezes na dwa obszary budzące wątpliwości, a mianowicie:

- 1. możliwość dokonywania zwrotów nienależnie otrzymanych środków, otrzymanych poleceniem zapłaty a następnie podlegającym odwołaniu przez płatnika;*
- 2. brak potrzeby uzyskania odrębnych zgód na stosowanie polecenia zapłaty w mechanizmie podzielonej płatności.*

W zakresie pierwszej kwestii czyli sytuacji odwołania przez nabywcę (dłużnika) pojedynczego polecenia zapłaty dokonanego z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności, które jest możliwe w terminie 5 dni roboczych od dnia obciążenia rachunku a co się z tym wiąże koniecznością natychmiastowego uznania rachunku nabywcy (dłużnika) kwotą odwołanego polecenia zapłaty przy jednoczesnym obciążeniu rachunku wystawcy (wierzyciela) tą kwotą, należy przychylić się do stanowiska Pana Prezesa w tym zakresie.

Z uwagi na fakt, że odwołanie konkretnego polecenia zapłaty oznacza de facto podważenie przez nabywcę (płatnika) prawidłowości faktury, w związku z którą dokonane zostało obciążenie jego rachunku VAT można uznać, że w tym przypadku mamy do czynienia z nienależnie pobraną kwotą. W związku z tym zastosowanie może tutaj znaleźć rozwiązanie wskazane w art. 62b ust. 2 pkt 5 ustawy Pr. bank., które przewiduje możliwość dokonania zwrotu przy użyciu komunikatu przelewu nienależnie otrzymanej płatności na rachunek VAT posiadacza rachunku, od którego otrzymano tę płatność przy użyciu komunikatu przelewu.

U wystawcy kwestionowanej faktury (wierzyciela) doszłoby do obciążenia rachunku VAT natomiast u nabywcy (dłużnika) rachunek VAT zostałby uznany kwotą wskazaną w „zwrotnym” komunikacie przelewu.

Odnosząc się natomiast do drugiego zagadnienia należy zauważyć, że w myśl przepisów o podzielonej płatności, inicjatorem zastosowania mechanizmu podzielonej płatności jest zawsze nabywca (dłużnik), bo to on ponosi ryzyko co do bezpieczeństwa podatku naliczonego. Decyzję o zastosowaniu dobrowolnej podzielonej płatności powinien więc zawsze wyrażać w sposób aktywny nabywca.

Fakt, że polecenie zapłaty jest szczególną formą regulowania należności, w której następuje odwrócenie roli strony inicjującej transakcję płatniczą czyli to dostawca (wierzyciel) jest stroną, która inicjuje zapłatę za fakturę, nie wpływa na zmianę wprowadzonych zasad.

Zatem w poleceniu zapłaty również niezbędne jest uzyskanie zgody nabywcy (dłużnika) na stosowanie takiej formy rozliczeń. Nie ma jednakże przeszkód, żeby zgoda nabywcy na stosowanie mechanizmu podzielonej płatności mogła być udzielana jednorazowo, z góry i w praktyce obejmować cały okres obowiązywania polecenia zapłaty.

Ułatwieniem w uzyskaniu takiej zgody jest przykładowo modyfikacja formularza zgody na stosowanie polecenia zapłaty (poprzez dodanie znacznika), z którego jasno będzie wynikało, czy nabywca (dłużnik) wyraża zgodę na stosowanie mechanizmu podzielonej płatności w poleceniu zapłaty.

Przy zastosowaniu takiego rozwiązania nie będzie konieczności uzyskiwania zgody na zapłatę w podzielonej płatności każdorazowo przy obciążaniu rachunku nabywcy (dłużnika). Przy czym nabywca (dłużnik) musi mieć zagwarantowane, że w każdej chwili będzie mógł zmienić swoją dyspozycję, tzn. wycofać się z dokonywania płatności w poleceniu zapłaty przy użyciu podzielonej płatności. Nabywca (dłużnik) powinien być również w sposób jednoznaczny i niebudzący wątpliwości poinformowany, że wyraża jednorazowo zgodę na dokonywanie zapłaty w podzielonej płatności i zgoda ta obejmuje każdorazową płatności na rzecz danego dostawcy (wierzyciela), do czasu jej odwołania.”

Dodatkowe wystąpienie ZBP w odniesieniu do stanowiska MF w zakresie Polecenia zapłaty (w części dot. pytania drugiego)

W związku ze zgłoszonymi przez sektor bankowy problemami dotyczącymi praktycznego wykonania stanowiska MF w zakresie uzyskania zgody nabywcy (dłużnika) na stosowanie mechanizmu podzielonej płatności w poleceniu zapłaty, ZBP

pismem z dnia 08 Maja 2018 przekazał do MF uzupełniające wyjaśnienia wraz ze szczegółowo przedstawionym opisem schematu polecenia zapłaty w kontekście mechanizmu podzielonej płatności.

Uzupełniające stanowisko MF

W odpowiedzi na dodatkowe wystąpienie ZBP, Ministerstwo Finansów, w piśmie z dnia 8 czerwca 2018 r., wskazało, iż:

„(...)Fakt, że polecenie zapłaty jest szczególną formą regulowania należności, w której następuje odwrócenie roli strony inicjującej transakcję płatniczą czyli to dostawca (wierzyciel) jest stroną, która inicjuje zapłatę za fakturę nie może oznaczać, że nabywca (dłużnik) pozbawiony jest możliwości wyboru co do formy, w jakiej zapłata za fakturę ma się odbywać (zapłata z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności czy zapłata na dotychczasowych zasadach).

Zatem w poleceniu zapłaty również niezbędne jest uzyskanie zgody nabywcy (dłużnika) na stosowanie mechanizmu podzielonej płatności. Nie ma przeszkód, żeby zgoda nabywcy na taką formę rozliczania mogła być udzielana niezależnie od zgody na obciążenie rachunku nabywcy w formie polecenia zapłaty. Zatem bez uczestnictwa banków w tym procesie (ustaleniach).

Nabywca mógłby udzielić takiej zgody bezpośrednio dostawcy, który inicjując zapłatę za fakturę (mając stosowną zgodę) wskazywałby, że realizacja zapłaty ma nastąpić z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności.

Zgoda nabywcy udzielona dostawcy na stosowanie mechanizmu podzielonej płatności mogłaby być wyrażona jednorazowo, z góry i w praktyce obejmować cały okres obowiązywania polecenia zapłaty stosowanej w relacji pomiędzy danym dostawcą a odbiorcą.

Należy mieć również na uwadze, że nabywca ma ustawowo zagwarantowaną możliwość bezwarunkowego odwołania każdej wykonanej transakcji. Taka możliwość (nawet przy nieodwołaniu wcześniej udzielonej zgody na stosowanie mechanizmu podzielonej płatności) zapewnia dostawcy wybiórcze (do konkretnych faktur) stosowanie mechanizmu podzielonej płatności w poleceniu zapłaty.

Zatem w przypadku, gdyby wbrew oczekiwaniom nabywcy (czy wbrew jego wcześniejszym ustaleniom z dostawcą), zastosowany został mechanizm podzielonej płatności ma on możliwość (poprzez odwołanie transakcji) wyrazić swój sprzeciw co do zastosowanej formy płatności, zatem ma on pełną kontrolę, jeśli chodzi o dokonany w poleceniu zapłaty sposób rozliczenia.

Oznacza to, że opisany w Pana piśmie sposób realizacji płatności poprzez polecenie zapłaty, z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności, jest akceptowalny i zgodny z przepisami.”

Stanowisko Ministerstwa Finansów z dnia 8 czerwca 2018 r. w zakresie wątpliwości interpretacyjnych dotyczących stosowania przepisów Ustawy SP podniesionych w wystąpieniach ZBP z dnia 10 kwietnia 2018 r. i 15 maja 2018 r. (przedstawione w kolejności: 1. Zagadnienie, 2. Propozycja interpretacji zagadnienia przez ZBP, 3. Odpowiedź Ministerstwa Finansów)

W związku ze zidentyfikowaniem dalszych istotnych wątpliwości w zakresie stosowania przepisów Ustawy SP, wymagających w ocenie sektora bankowego ich formalnego rozstrzygnięcia w trybie Objaśnień wydanych na podstawie ustawy – Ordynacja Podatkowa, bądź ewentualnie w odrębnym, pisemnym stanowisku Ministerstwa Finansów, Związek Banków Polskich, pismami dnia 10 kwietnia 2018 r. oraz z dnia 15 maja 2018 r. zwrócił się do Ministerstwa Finansów z kolejnymi zapytaniami, przedstawiając jednocześnie kierunkowe stanowisko sektora bankowego w poszczególnych kwestiach (tzw. II tura wątpliwości dotyczących ustawy SP).

Stanowisko Ministerstwa Finansów w zakresie II tury wątpliwości dotyczących stosowania SP przesłane zostało do ZBP pismem z dnia 8 czerwca 2018 r.

Poniżej przedstawiono pytania ZBP (wraz ze stanowiskiem sektora bankowego w poszczególnych kwestiach), ujęte w piśmie z dnia 10 kwietnia 2018 r. oraz odpowiedzi Ministerstwa Finansów, udzielone w piśmie z 8 czerwca 2018 r.

Wystąpienie ZBP:

- I. Dotyczy interpretacji art. 108a ust. 1 Ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług, w brzmieniu nadanym Ustawą SP.**

W świetle brzmienia artykułu 108a ust. 1 Ustawy SP powstała wątpliwość, czy podatnicy, którzy otrzymali fakturę z wykazaną kwotą podatku w wysokości 0 złotych, mogą - przy dokonywaniu płatności kwoty należności wynikającej z takiej faktury - zastosować mechanizm podzielonej płatności.

Literalna wykładnia art. 108a ust. 1 Ustawy SP może prowadzić do wniosku, iż dokonywanie w trybie mechanizmu podzielonej płatności – w drodze dedykowanego komunikatu przelewu – płatności faktur z jednoczesnym wskazaniem **kwoty 0 zł** – w części dotyczącej wskazania w komunikacie przelewu „*kwoty odpowiadającej całości*

albo części kwoty podatku wynikającej z faktury, która ma być zapłacona w systemie podzielonej płatności”, jest niedopuszczalne, jako niezgodne z definicją mechanizmu podzielonej płatności, wynikającą z postanowienia art. 108a ust. 1 – 3 Ustawy SP, jako że:

- art. 108a ust. 1 stanowi o: „ fakturze z wykazaną kwotą podatku VAT”;
- art. 108a ust. 2 stanowi, iż zastosowanie mechanizmu podzielonej płatności polega na tym, że zapłata kwoty odpowiadającej całości albo części kwoty podatku wynikającej z otrzymanej faktury jest dokonywana na rachunek VAT.

W konsekwencji przyjęcia powyższej wykładni, płatności dokonywane w drodze dedykowanego komunikatu przelewu z jednoczesnym wykazaniem zerowej kwoty VAT winny być odrzucane przez izbę rozliczeniową/banki.

W ocenie ZBP powyższa wykładnia budzi wątpliwości do zgodności z celem ustawy, wykluczając z mechanizmu podzielonej płatności realizację płatności wynikających faktur za usługi/towary zwolnione z podatku VAT bądź opodatkowane zerową stawką VAT.

Wskazać należy, iż zgodnie z Ustawą o VAT:

- istnieje szereg czynności, towarów i usług, które zostały zwolnione z VAT, przy czym podlegają one zwolnieniu zawsze, niezależnie od tego, kto i w jakich okolicznościach je wykonuje – vide usługi wymienione w załączniku nr 4 do Ustawy o VAT;
- bądź w odniesieniu, do których obowiązuje preferencyjna stawka podatku VAT, określona w wysokości 0% podstawy opodatkowania.

–

O ile podatnicy zwolnieni od podatku, co do zasady – chociaż i tu są wyjątki określone w art. 86 ust. 1 i 9 Ustawy o VAT – nie mają prawa do pomniejszenia podatku należnego o naliczony (bowiem w przypadku sprzedaży zwolnionej nie występuje kategoria podatku należnego), o tyle podatnik stosujący stawkę zerową dokonuje sprzedaży opodatkowanej, tyle tylko, że stawką 0%. Tym samym, może dokonać odliczenia podatku naliczonego przy zakupie towarów i usług dotyczących tej sprzedaży, bowiem jest ona opodatkowana. Podatnik może, w związku z tym, zażądać od Urzędu Skarbowego zwrotu całości podatku naliczonego w terminach określonych w Ustawie SP.

W ocenie ZBP istnieje realne ryzyko, iż klienci banków mogą wskazywać, iż podejście oparte na literalnej wykładni przepisu art. 108a ust. 1 Ustawy SP będzie skutkować brakiem możliwości zapłaty przez klienta w drodze komunikatu przelewu faktury z wykazaną stawką VAT „0”, bądź z wykazaniem zwolnienia z VAT – czyli w praktyce zapłaty w trybie mechanizmu podzielonej płatności (komunikatem przelewu) za niektóre usługi i dostawy. Klienci są natomiast zainteresowani płaceniem w trybie

mechanizmu podzielonej płatności wszystkich faktur VAT – także tych za usługi ze stawką 0% VAT - chcąc być transparentnymi wobec Urzędów Skarbowych i swoich kontrahentów.

W ocenie klientów banków – a także ZBP - dopuszczalna jest interpretacja Ustawy SP, iż w przypadku usług/towarów z 0 % stawką VAT, bądź zwolnionych z VAT *”wykazana kwota podatku”*, o której mowa w art. 108 a ust. 1 może wynosić „0” złotych.

Wskazać należy, iż faktura z 0% VAT może być wystawiona wyłącznie przez przedsiębiorcę zarejestrowanego w urzędzie skarbowym, jako czynny podatnik VAT. W myśl art. 41 ust. 3 i 4 ustawy o VAT, stawkę podatku VAT w wysokości 0% stosuje się w eksporcie i wewnątrzwspólnotowej dostawie towarów, z zastrzeżeniem spełnienia warunków określonych w art. 41 ust. 5 i 6 oraz art. 42 tej ustawy. Szczególne przypadki zastosowania omawianej stawki przy sprzedaży towarów i usług są wykazane w art. 83 ww. ustawy, gdzie wśród nich można wymienić m.in.:

- a) dostawy - różnego rodzaju statków armatorom morskim, części do środków transportu morskiego, rybołówstwa morskiego i statków ratowniczych morskich, środków transportu lotniczego oraz części zamiennych do nich, towarów służących bezpośrednio zaopatrzeniu statków, towarów do wolnych obszarów celnych, itp.,
- b) usługi - w zakresie kontroli i nadzoru ruchu lotniczego, świadczonych na obszarze portów morskich, usług ratownictwa morskiego, nadzoru nad bezpieczeństwem żeglugi morskiej i śródlądowej, usługi najmu, dzierżawy, leasingu lub czarteru środków transportu morskiego, itp.,
- c) import - środków transportu morskiego, rybołówstwa morskiego i statków ratowniczych morskich, środków transportu lotniczego oraz części zamiennych do nich i wyposażenia pokładowego, itp.

Z uwagi na wewnątrzwspólnotową dostawę towarów i usług, w której kontrahent posiada siedzibę w kraju należącym do Unii Europejskiej - wymagane jest, aby posiadał aktualny numer VAT-UE, służący tego typu transakcjom. Co istotne, nawet stosując stawkę 0% VAT dla sprzedaży, podatnik ma obowiązek wykazać opodatkowaną w ten sposób transakcję w deklaracji VAT. Jest ona bowiem nadal traktowana jako sprzedaż opodatkowana, mimo że faktycznie rozliczenie nie wpłynie na wysokość podatku należnego. Oznacza to, że podatnik może ubiegać się o zwrot podatku VAT w przypadku nabycia związanego ze sprzedażą opodatkowaną 0% stawką podatku VAT.

Jednocześnie, na tle podniesionej wyżej wątpliwości podnieść należy, iż banki z założenia nie mają uprawnień ani możliwości, aby kontrolować wysokość podatku VAT wskazywanego w fakturach przez klientów, a jedynie rozdzielać czy też agregować strumienie płatności VAT. Oznacza to, że bank nie może weryfikować stawki VAT wskazanej na fakturze (np.: 8%, 23% czy 0%). Prawidłowość rozliczenia

leży po stronie wystawcy faktury i to na nim ciąży odpowiedzialność za ewentualne błędy związane z prawidłowością wystawionej faktury.

Mając na uwadze, iż sektor bankowy przyjął w ramach budowanych rozwiązań IT - w ślad za literalnym brzmieniem Ustawy SP oraz specyfikacjami KIR S.A. - iż płatności z wykazaną w komunikacie przelewu zerową kwotą VAT nie będą mogły być realizowane w mechanizmie podzielonej płatności, koniecznym jest pilne rozstrzygnięcie powyższego zagadnienia przez Ministerstwo Finansów, w kontekście problemu klasyfikacji faktur wystawianych za usługi opodatkowane zerową stawką VAT, bądź zwolnione z podatku VAT.

Stanowisko MF:

„(...)Przywołany przez Pana Prezesa art. 108a ustawy o podatku od towarów i usług wyraźnie wskazuje, że mechanizm podzielonej płatności może być stosowany tylko w przypadku faktury z wykazaną kwotą podatku VAT.

Mechanizm podzielonej płatności polega bowiem na zapłacie:

- *kwoty odpowiadającej całości albo części kwoty podatku wynikającej z otrzymanej faktury na rachunek VAT oraz*
- *zapłacie całości albo części kwoty odpowiadającej wartości sprzedaży netto na rachunek bankowy lub rachunek w SKOK, czy też rozliczenie jej w inny sposób.*

Przyjmując więc nawet, że technicznie byłaby możliwość wykazania w komunikacie przelewu kwoty odpowiadającej kwocie podatku w wysokości „zero” to w istocie i tak, z uwagi na brak kwoty która jest płacona na rachunek VAT, nie byłaby to zapłata w mechanizmie podzielonej płatności.

W związku z powyższym w przypadku faktur, w których nie wykazano kwoty podatku (przykładowo wskazana przez Pana Prezesa sytuacja faktur dokumentujących sprzedaż zwolnioną od podatku czy czynności opodatkowane stawką 0%) zastosowanie mechanizmu podzielonej płatności siłą rzeczy nie jest możliwe.

Należy przy tym zauważyć, że wszelkie korzyści dla płatącego w tym mechanizmie odnoszą się do kwoty odpowiadającej kwocie podatku wynikającej z otrzymanej faktury, zapłaconej w mechanizmie podzielonej płatności. Zatem jeżeli faktura nie zawiera kwoty podatku to i nie występują korzyści, z których płatący mógłby skorzystać.

Jeżeli jednak dopuszczenie możliwości zapłaty w mechanizmie podzielonej płatności faktur, w których nie wykazano kwoty podatku ma jakiś inny cel, który nie spowoduje

zagrożenia dla systemu albo uzyskania nieuprawnionych korzyści przez podatników, przykładowo jeżeli jest to kwestia upraszczająca stosowane przez firmy mechanizmy zlecenia płatności, to uprzejmie proszę o ewentualne doprecyzowanie tej kwestii.”

Wystąpienie ZBP :

- II. Problematyka konsolidowania środków na różnych rachunkach VAT tego samego Klienta, w tym samym banku, w celu realizacji płatności w trybie Split Payment, w świetle brzmienia artykułu 62c Ustawy Pr. bank., w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 15.12.2017 o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw.**

Klienci banków będący posiadaczami rachunków rozliczeniowych korzystają obecnie z usługi konsolidacji sald. Usługa ta umożliwia realizację płatności z jednego rachunku rozliczeniowego klienta pod warunkiem posiadania dostępnych środków na innym rachunku rozliczeniowym tego samego klienta prowadzonym w tym samym banku.

Obecnie usługa konsolidacji sald funkcjonuje w oparciu o rachunki rozliczeniowe. Do tych rachunków rozliczeniowych zostaną otwarte rachunki VAT.

Intencją banków jest, aby po otwarciu rachunków VAT, oferowane dotychczas usługi konsolidacji sald mogły obejmować zarówno rachunki rozliczeniowe jak i nowo otwarte rachunki VAT.

W ocenie banków możliwe są dwa scenariusze funkcjonowania usługi konsolidacji sald rachunków rozliczeniowych i rachunków VAT:

SCENARIUSZ A: konsolidacja on-line rachunków VAT

W ramach obecnie funkcjonującej usługi konsolidacji sald online z każdego rachunku rozliczeniowego można realizować płatności w ciężar środków dostępnych na innych rachunkach rozliczeniowych tego samego klienta.

Umożliwia to realizację płatności z jednego rachunku rozliczeniowego klienta pod warunkiem posiadania i przekazania przed realizacją płatności dostępnych środków z innego rachunku rozliczeniowego tego samego klienta, w tym samym banku.

W przypadku realizacji płatności w trybie opisanym powyżej, tuż przed realizacją płatności z jednego rachunku bank automatycznie przekaże środki potrzebne do realizacji tej płatności z innego rachunku tego klienta, na którym są dostępne środki.

Po otwarciu rachunków VAT usługa konsolidacji sald on-line byłaby realizowana w następujący sposób:

1. klient posiada 3 rachunki rozliczeniowe i dla każdego z tych rachunków bank prowadzi odrębne rachunki VAT;
2. klient zleca płatność SP z rachunku rozliczeniowego 1, jednak na rachunku VAT 1 powiązanym z tym rachunkiem rozliczeniowym brak jest wystarczających środków VAT;

3. system bankowy automatycznie weryfikuje czy na rachunkach VAT 2 i 3 jest saldo środków VAT wystarczające do realizacji tej płatności;
- **w sytuacji weryfikacji pozytywnej, bank:**
 - a) dokonuje automatycznego przekazania brakujących środków z rachunków VAT 2 i 3 na rachunek VAT 1;
 - b) umożliwia realizację płatności SP z rachunku rozliczeniowego 1 i rachunku VAT 1.
- **w sytuacji weryfikacji negatywnej, bank:**
 - a) w przypadku posiadania środków na rachunku rozliczeniowym 1 w wysokości wystarczającej do realizacji płatności będzie miał zastosowanie art. 62 c) ust. 3;
 - b) w przypadku posiadania środków na rachunku rozliczeniowym 1 w wysokości nie wystarczającej do realizacji płatności będzie miał zastosowanie art. 62 c) ust. 4.

SCENARIUSZ B: konsolidacja rachunków VAT z tzw. limitem technicznym

W ramach obecnie funkcjonującej usługi konsolidacji sald na każdym rachunku rozliczeniowym można realizować płatności w ciężar tzw. limitu technicznego, który umożliwia realizację płatności z jednego rachunku rozliczeniowego klienta pod warunkiem posiadania i zablokowania dostępnych środków na innym rachunku rozliczeniowym tego samego klienta.

W przypadku realizacji płatności w trybie opisanym powyżej, na koniec tego samego dnia bank automatycznie prześle zablokowane środki na rachunek, z którego została zrealizowana płatność.

Po otwarciu rachunków VAT usługa konsolidacji sald z tzw. limitem technicznym byłaby realizowana w następujący sposób:

1. klient posiada 3 rachunki rozliczeniowe i dla każdego z tych rachunków bank prowadzi odrębne rachunki VAT,
2. klient zleca płatność SP z rachunku rozliczeniowego 1, jednak na rachunku VAT 1 powiązonym z tym rachunkiem rozliczeniowym brak jest wystarczających środków VAT,
3. na rachunku VAT 1 jest ustawiony tzw. limit techniczny, w takiej sytuacji system bankowy automatycznie weryfikuje czy na rachunkach VAT 2 i 3 jest saldo środków VAT wystarczające do realizacji tej płatności,
- **w sytuacji weryfikacji pozytywnej, bank:**
 - a) blokuje na rachunkach VAT 2 i 3 saldo odpowiednie do realizacji płatności SP w ciężar rachunku rozliczeniowego 1 i rachunku VAT 1,
 - b) umożliwia realizację płatności SP z rachunku rozliczeniowego 1 i rachunku VAT 1 w ciężar tzw. limitu technicznego ustawionego na rachunku VAT 1 i blokuje tę kwotę na rachunkach VAT 2 i 3,
 - c) na koniec tego dnia dokonuje automatycznego przekazania środków z rachunków VAT 2 i 3 na rachunek VAT 1 w celu pokrycia tzw. limitu technicznego.
- **w sytuacji weryfikacji negatywnej, bank:**
 - a) w przypadku posiadania środków na rachunku rozliczeniowym 1 w wysokości wystarczającej do realizacji płatności będzie miał zastosowanie art. 62 c) ust. 3,
 - b) w przypadku posiadania środków na rachunku rozliczeniowym 1 w wysokości nie wystarczającej do realizacji płatności będzie miał zastosowanie art. 62 c) ust. 4.

W przypadku, gdy na rachunkach VAT 2 i 3 znajdują się środki wystarczające pokrycia tzw. limitu technicznego w rachunku VAT 1 do realizacji Płatności Split Payment, nie będzie miał zastosowania art. 62 c) ust. 3.

W sytuacji otrzymania decyzji Szefa KAS o zablokowaniu salda na rachunku rozliczeniowym i/lub rachunku VAT w sytuacji wykorzystania tzw. limitu technicznego na rachunku VAT, tj. w czasie pomiędzy pomyślną realizacją płatności Split Payment a uzupełnieniem środków na rachunku VAT na którym wykorzystano tzw. limit techniczny, bank uznaje zablokowaną kwotę (na spłatę tzw. limitu technicznego) za środki już wykorzystane do płatności i blokada Szefa KAS nie może objąć środków już wykorzystanych i oczekujących na przeksięgowanie pomiędzy rachunkami VAT w celu zasilenia rachunku VAT na którym wykorzystano tzw. limit techniczny.

Analogiczne zasady obowiązują obecnie dla rachunków rozliczeniowych, w sytuacji gdy bank otrzymuje zajęcie egzekucyjne skierowane do rachunku rozliczeniowego na którym znajdują się środki przeznaczone na spłatę tzw. limitu technicznego w innym rachunku rozliczeniowym.

Realizacja scenariuszy opisanych wyżej jest możliwa i ma oparcie w przepisach. Art. 62 b) ust. 1 pkt 3) oraz ust. 2 pkt 6) Ustawy umożliwiają przekazywanie środków pomiędzy różnymi rachunkami VAT tego samego klienta. W sytuacji, gdy dokonywanie tego typu płatności jest dopuszczone do realizacji przez klienta na podstawie przepisów Ustawy, to nie ma przeszkód aby klienci korzystali z usługi konsolidacji sald tj. zawierali z bankami umowy zarządzania środkami na rachunkach VAT na podstawie których bank będzie dokonywał tego typu płatności na bazie upoważnienia wynikającego z uprzednio zawartej umowy z klientem.

Należy zwrócić uwagę, iż w przypadku klientów o rozbudowanej strukturze rachunków bankowych i istniejących, w dniu wejścia w życie Ustawy, na tych rachunkach usług zarządzania środkami, brak możliwości kontynuacji tych usług na rachunkach VAT, może skutkować utrudnieniami w zarządzaniu płynnością takich klientów.

Przy pozytywnej opinii Ministerstwa Finansów, na przedstawione powyżej podejście, środowisko bankowe przyjęłoby interpretację, w myśl której aktualne brzmienie Ustawy nie wyklucza możliwości zawierania przez banki z klientami umów dotyczących zarządzania środkami na rachunkach rozliczeniowych obejmujących jednocześnie powiązane z nimi rachunki VAT, w tym w szczególności umów konsolidowania środków na różnych rachunkach rozliczeniowych i rachunkach VAT tego samego klienta, w tym samym banku.

Stanowisko MF:

„(...) Kwestię konsolidacji przez bank środków na różnych rachunkach VAT tego samego klienta w tym samym banku należy rozpatrywać w dwóch aspektach, tj.

konsolidację dokonywaną online oraz konsolidację dokonywaną na koniec dnia czyli z tzw. limitem technicznym.

Jeżeli chodzi o pierwszą konsolidację czyli dokonywaną on-line to w mojej ocenie mogłaby ona być dokonywana. Należy bowiem zauważyć, że dopuszczalne jest w świetle ustawy wprowadzającej mechanizm podzielonej płatności dokonywanie „przekazania” środków pomiędzy rachunkami VAT prowadzonymi w ramach tego samego banku. Co prawda, inicjatywę w tym zakresie pozostawiono klientowi, jednakże nie widzę przeszkód aby za zgodą klienta konsolidacja ta była dokonywana przez bank. Oczywiście przy założeniu, że „przekazanie” takie dokonywane byłoby przy użyciu komunikatu przelewu jako „przekazanie własne”, zgodnie z właściwymi przepisami pr. bank..

W mojej ocenie dopuszczenie wyżej opisanej konsolidacji nie naruszałoby postanowień art. 62c ust. 1 - 4 ustawy Pr. bank. regulujących postępowanie banku w celu realizacji przelewu. Do konsolidacji dochodziłoby bowiem na wcześniejszym etapie czyli jeszcze przed realizacją przelewu.

Natomiast konsolidacja z tzw. limitem technicznym w mojej ocenie naruszałaby brzmienie przepisu art. 62c ust. 1 – 4 ustawy Pr. bank.. Należy bowiem zauważyć, że realizacja przez bank przelewu następowałaby w tej sytuacji jeszcze przed konsolidacją. Zatem zgodnie z wyżej przywołaną normą jeżeli na rachunku VAT klient nie posiada wystarczających środków na zapłatę kwoty odpowiadającej kwocie podatku od towarów i usług wskazanej w komunikacie przelewu wówczas bank ma obowiązek „pobrać” brakującą kwotę z powiązanego z tym rachunkiem rachunku rozliczeniowego.”

Wystąpienie ZBP:

III. Problematyka trybu wykonania księgowania na rachunku VAT i rachunku rozliczeniowym w przypadkach wskazanych w art. 62b ust. 2. pkt 7) i 9) Ustawy Pr. bank., w brzmieniu nadanym Ustawą o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw

Zgodnie z art. 62b ust. 2 Ustawy Pr. bank., rachunek VAT może być obciążony wyłącznie m.in w celu:

- pkt. 7) – przekazania środków na rachunek wskazany przez naczelnika urzędu skarbowego w informacji o postanowieniu, o której mowa w art. 108b ust. 4 ustawy z dnia 11 marca 2004r. o podatku od towarów i usług,

- pkt. 9) – realizacji zajęcia na podstawie administracyjnego tytułu wykonawczego dotyczącego egzekucji należności z tytułu podatku od towarów i usług.

W ramach analizy przepisów Ustawy wyłoniła się wątpliwość:

- a) Czy we wskazanych wyżej przypadkach, przekazanie środków z rachunku VAT:
 - w sytuacji o której mowa w pkt. 7 art. 62b ust. 2 – na rachunek rozliczeniowy powiązany z tym rachunkiem VAT,
 - w sytuacji o której mowa w pkt. 9 art. 62b ust. 2 - na rachunek podmiotu uprawnionego,

może nastąpić bezpośrednio w ciężar rachunku VAT, z pominięciem obciążenia rachunku rozliczeniowego powiązanego z tym rachunkiem VAT, czy też w obu przypadkach sposób realizacji przelewu winien być zgodny z zasadą wynikającą z brzmienia art. 62b ust 3:

- b) Czy we wskazanych wyżej przypadkach przekazanie środków winno nastąpić standardowym przelewem, czy przy użyciu komunikatu przelewu o którym mowa w art. 108a ust. 3, czyli przelewem Split Payment.

W ocenie ZBP (odnosząc się do wątpliwości wskazanej w pkt a) - mając na uwadze systematykę art. 62b, uznać należy że art. 62b ust. 3 Ustawy Pr. bank. formułuje generalną zasadę, iż uznanie i obciążenie rachunku VAT dokonywane jest odpowiednio przez obciążenie albo uznanie rachunku rozliczeniowego posiadacza rachunku VAT prowadzonego w tym samym banku i to niezależnie od celu dokonywania obciążenia rachunku jak i zastosowanej formy przelewu (komunikat przelewu czy zwykły przelew).

W związku z powyższym realizacja przelewu będzie się odbywać w sposób następujący:

- w sytuacji o której mowa w pkt. 7 art. 62b ust. 2 – poprzez bezpośrednie obciążenie rachunku VAT i uznanie rachunku rozliczeniowego powiązanego z tym rachunkiem VAT,
- w sytuacji o której mowa w pkt. 9 art. 62b ust. 2 – poprzez bezpośrednie obciążenie rachunku VAT i uznanie rachunku rozliczeniowego powiązanego z tym rachunkiem VAT, a następnie poprzez obciążenie rachunku rozliczeniowego i przekazanie środków na rachunek podmiotu uprawnionego.

Z kolei (odnosząc się do wątpliwości wskazanej w pkt b) – mając na uwadze wykładnię literalną przepisu art. 62b, uznać należy, iż – o ile Ustawa Pr. bank. nie stanowi wprost, że płatność następuje „przy użyciu komunikatu przelewu”, płatność taka następuje w drodze zwykłego przelewu – a zatem także w przypadkach, o których mowa w pkt. 7 i 9 art. 62b ust. 2 Ustawy Pr. bank..

W ocenie ZBP, z uwagi m.in. na ryzyko sporów z klientami, kwestia ta powinna być wyjaśniona w Objasnieniach Ministra Finansów, a docelowo uregulowana wprost w Ustawie.

Stanowisko MF:

„(...) Przychylam się do stanowiska Pana Prezesa, zgodnie z którym przekazanie środków z rachunku VAT na rachunek rozliczeniowy powiązany z tym rachunkiem VAT w wyniku realizacji informacji o postanowieniu (cel wskazany w art. 62b ust. 2 pkt 7) oraz realizacji zajęcia na podstawie administracyjnego tytułu wykonawczego, dotyczącego egzekucji należności z tytułu podatku od towarów i usług (cel wskazany w art. 62b ust. 2 pkt 9) powinno odbywać się poprzez bezpośrednie obciążenie rachunku VAT i uznanie rachunku rozliczeniowego powiązanego z tym rachunkiem.

Realizacja powyższych czynności czyli obciążenie rachunku VAT w celu przekazania środków z rachunku VAT na rachunek rozliczeniowy, zgodnie z otrzymaną informacją o postanowieniu, jak i obciążenie rachunku VAT w celu realizacji zajęcia na podstawie administracyjnego tytułu wykonawczego dotyczącego egzekucji należności z tytułu podatku VAT, powinna odbywać się w drodze zwykłego przelewu”.

Wystąpienie ZBP :

IV. Określenie trybu postępowania przez bank/SKOK w przypadku obiektywnej niemożności realizacji przez bank/SKOK postanowienia Naczelnika Urzędu Skarbowego, o którym mowa w art. 108b ust. 1-4 Ustawy – z uwagi na niezgodność danych wskazanych w otrzymanej, w tym zakresie, informacji ze stanem faktycznym/prawnym.

Zgodnie z art. 108b Ustawy SP:

- a) Naczelnik Urzędu Skarbowego - na wniosek podatnika - wydaje, w drodze postanowienia, zgodę na przekazanie środków zgromadzonych na wskazanym przez podatnika rachunku VAT na wskazany przez niego rachunek bankowy albo rachunek w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, dla których jest prowadzony ten rachunek VAT.
- b) Podatnik we wniosku określa wysokość środków zgromadzonych na rachunku VAT, jaka ma zostać przekazana.
- c) Naczelnik Urzędu Skarbowego przekazuje, przy wykorzystaniu systemu teleinformatycznego albo z użyciem środków komunikacji elektronicznej, informację o postanowieniu, o którym mowa w art. 108b ust. 1 Ustawy, bankowi albo spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, które prowadzą rachunek VAT wskazany we wniosku.
- d) Informacja zawiera dane niezbędne do realizacji postanowienia, w tym:

- numer rachunku VAT, o którym mowa powyżej w literze a) powyżej;
- numer rachunku bankowego albo rachunku w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, o których mowa powyżej w literze a) powyżej;
- wysokość środków, jaka ma być przekazana.

Jednocześnie - zgodnie z art. 62c ust. 12 i 13 ustawy - Pr. bank., w brzmieniu nadanym Ustawą:

„12. W przypadku otrzymania przez bank informacji o postanowieniu, o której mowa w art. 108b ust. 4 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług, bank niezwłocznie obciąża rachunek VAT posiadacza rachunku kwotą wskazaną w tej informacji i uznaje tą kwotą jego rachunek rozliczeniowy.

13. W przypadku gdy kwota wskazana w informacji o postanowieniu, o której mowa w art. 108b ust. 4 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług, przewyższa wysokość środków zgromadzonych na rachunku VAT, bank obciąża rachunek VAT do wysokości salda na tym rachunku i uznaje tą kwotą rachunek rozliczeniowy. W tym przypadku uznaje się, że obowiązek, o którym mowa w ust. 12, został wykonany w całości.”

Na tle tak sformułowanych przepisów pojawiła się istotna wątpliwość dotycząca tego czy:

1. bank/skok jest uprawniony/bądź wręcz zobowiązany do odmowy wykonania postanowienia Naczelnika Urzędu Skarbowego, w sytuacji gdy:
 - a) numer rachunku bankowego albo rachunku w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, na który mają zostać przekazane środki z określonego rachunku VAT, byłby rachunkiem prowadzonym w innym banku/skok lub nie byłby rachunkiem rozliczeniowym, dla którego jest prowadzony ten rachunek VAT (w tym także sytuacja wystąpienia błędu we wskazaniu numeru rachunku),
 - b) w okresie pomiędzy złożeniem przez podatnika wniosku do Urzędu Skarbowego o wydanie zgody na przekazanie środków zgromadzonych na wskazanym przez podatnika rachunku VAT, a datą wpływu do banku/skok informacji o postanowieniu, nastąpiła zmiana stanu faktycznego w zakresie relacji banku/skok z podatnikiem, w tym przykładowo:
 - nastąpiło zamknięcie określonej relacji z klientem, np.:
 - klient wypowiedział – z nieznanych dla banku/skoku przyczyn - umowę rachunku rozliczeniowego wskazanego w treści wniosku, powiązanego z rachunkiem VAT, z którego następuje uwolnienie środków; bądź
 - nastąpiło skuteczne rozwiązanie umowy rachunku rozliczeniowego wraz z powiązaniem z nim rachunkiem VAT – albowiem nie można wykluczyć, iż w terminie 60 dni na wydanie postanowienia przez Naczelnika Urzędu Skarbowego, nastąpi

„wyzerowanie” środków na rachunku VAT (np. w wyniku regulowania zobowiązań VAT z tego rachunku) i klient będzie mógł skutecznie zamknąć relację z bankiem/skokiem, bądź

- bank/skok w oparciu o regulacje zawarte w ustawie z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, i uprawnienie wynikające z regulaminu prowadzenia konta, dokona skutecznego zamknięcia rachunku rozliczeniowego, na który – zgodnie z informacją o postanowieniu -mają zostać przekazane środki z określonego rachunku VAT.
2. Czy i w jakim trybie bank/skok miałby dokonać powiadomienia Urzędu Skarbowego o obiektywnej przeszkodzie w wykonaniu informacji o postanowieniu. Mając bowiem na uwadze brak legitymacji czynnej banków/skok w postępowaniu przed Urzędem Skarbowym - w aktualnym stanie prawnym brak jest podstaw prawnych do formalnego powiadomienia naczelnika Urzędu Skarbowego o stwierdzonej nieprawidłowości bądź przeszkodzie.

Stanowisko MF:

„(...) W zakresie tego zagadnienia powstała wątpliwość czy bank/SKOK jest uprawniony bądź wręcz zobowiązany do odmowy wykonania informacji o postanowieniu otrzymanej od naczelnika urzędu skarbowego w sytuacji gdy:

- *numer rachunku bankowego albo rachunku w SKOK, na który mają zostać przekazane środki ze wskazanego w tej informacji rachunku VAT byłby prowadzonym w innym banku/SKOK-u lub nie byłby rachunkiem rozliczeniowym, dla którego jest prowadzony ten rachunek VAT;*
- *w okresie pomiędzy złożeniem przez podatnika wniosku do naczelnika urzędu skarbowego o wydanie zgody na przekazanie środków zgromadzonych na wskazanym przez podatnika rachunku VAT a datą wpływu do banku/SKOK-u informacji o postanowieniu nastąpiła zmiana stanu faktycznego w zakresie relacji bank/SKOK (przykładowo zamknięcie rachunku rozliczeniowego z inicjatywy klienta – przy założeniu, że saldo rachunku VAT wynosi zero -czy też z inicjatywy banku w oparciu o regulacje wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu).*

Odnosząc się do powyższej wątpliwości uprzejmie informuję, że tryb realizacji przez bank/SKOK otrzymanej informacji o postanowieniu został uregulowany w art. 62c ust. 12 i 13 ustawy Pr. bank..

Zgodnie z tymi regulacjami bank/SKOK ma obowiązek niezwłocznego obciążenia rachunku VAT stosowną kwotą i uznania tą kwotą rachunku rozliczeniowego. Zarówno numer rachunku VAT jak i rachunku rozliczeniowego będzie wskazany

przez naczelnika urzędu skarbowego w informacji o postanowieniu. Zatem bank/SKOK realizuje uwalnianie środków zgodnie z danymi zawartymi w informacji o postanowieniu.

Jeżeli dane w zakresie numerów rachunków zawarte w informacji o postanowieniu są niezgodne ze stanem faktycznym bank/SKOK nie realizuje informacji o postanowieniu.

Takie sytuacje mogą mieć miejsce jedynie w zakresie opisanym w tiret drugie. Nie dopuszcza się bowiem sytuacji wskazania w informacji o postanowieniu rachunków prowadzonych w różnych bankach/SKOK-ach. Naczelnik urzędu skarbowego będzie obowiązany weryfikować poprawność wskazanych przez podatnika we wniosku rachunków jeszcze przed wydaniem postanowienia.

W zakresie zgłoszonej przez Pana Prezesa wątpliwości „czy i w jakim trybie bank/skok miałby dokonać powiadomienia urzędu skarbowego o obiektywnej przeszkodzie w wykonaniu informacji o postanowieniu” uprzejmie informuję, że bank/SKOK nie ma obowiązku informowania naczelnika urzędu skarbowego o takiej sytuacji.

W sytuacji gdy bank/SKOK nie będzie mógł zrealizować informacji o postanowieniu z przyczyn opisanych w tiret drugie podatnik, w celu przekazania środków z rachunku VAT na rachunek rozliczeniowy, będzie obowiązany do ponownego wystąpienia do naczelnika urzędu skarbowego z nowym wnioskiem, w którym wskaże właściwe numery rachunków.”

Wystąpienie ZBP:

- V. W ramach swojej działalności banki są uprawnione do ewidencjonowania środków z tytułu VAT otrzymywanego komunikatami dedykowanymi przez Bank (jako odbiorcę przelewów) po stronie aktywów na koncie odzwierciedlającym stan rachunku bieżącego w NBP, po stronie pasywów na kontach klientów (wydzielone subkonto rachunku klienta).**

Zgodnie z przyjętą konstrukcją, ograniczenie w dysponowaniu środkami na tych rachunkach (zgodnie z przepisami Ustawy) nie przeczą założeniu, że środki z tytułu VAT są w dyspozycji banku i nie są wymagane szczególne warunki wyłączenia ich po stronie aktywów banku (w praktyce bankowej takim przykładem wyłączenia po stronie aktywów są zabezpieczenia na rzecz BFG przetrzymywane w papierach wartościowych).

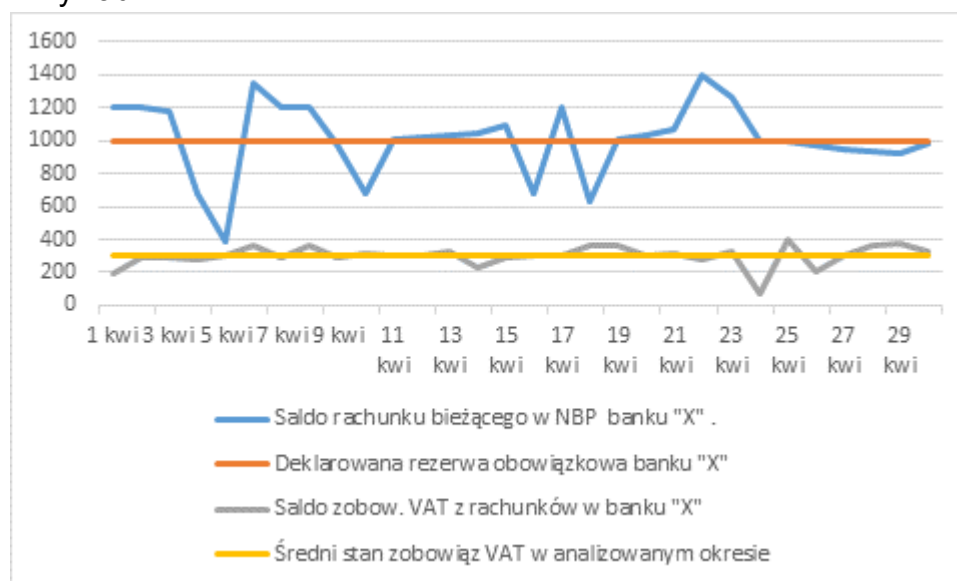
W konsekwencji powyższych stwierdzeń można przyjąć że od strony aktywów środki z tytułu VAT nie muszą być wyodrębnione z ewidencji środków banku na rachunku bieżącym prowadzonym przez NBP (Ustawa wyraźnie wyłącza możliwość

prowadzenia przez NBP rachunków VAT dla banków w rozumieniu przepisów Ustawy).

W związku z wdrożeniem obowiązków wynikających z Ustawy oraz warunków utrzymania wymaganej rezerwy obowiązkowej naliczanej na podstawie stanów środków pieniężnych, o których mowa w art. 38 ust 2 ustawy o NBP, powstała wątpliwość czy prawidłowe jest przyjęcie, iż:

1. Nie ulega zmianie sposób wyliczania wysokości rezerwy obowiązkowej banku. Pasywne konta księgowe banku, gdzie rejestrowane są zobowiązania z tytułu VAT klienta banku wlicza się do stanów, na podstawie których ustala się podstawę wyliczenia deklarowanego poziomu rezerw obowiązkowych. W przypadku gdy nie ulega zmianie, to takie pasywa banku powiększają wartość rezerwy obowiązkowej (praktyka stosowana obecnie).
2. Nie ulega zmianie sposób ustalenia dotrzymania deklaracji wymaganego poziomu utrzymywanych środków banku (rezerwy obowiązkowej) na rachunku bieżącym w NBP. Zaobserwowane poziomy stanów na rachunku bieżącym banku w NBP nie będą obniżane o zobowiązania banku z tytułu środków VAT (zarówno VAT naliczony dla banku przy pobieraniu opłat za usługi świadczone przez bank jak i VAT otrzymany w przelewach na rachunki klientów banku).

Przykład 1

Przyjmując, że jest bank X, którego w analizowanym okresie deklarowany poziom rezerwy obowiązkowej liczony na stanach rachunków klientów wynosi 1000 zł i hipotetycznie średni stan należności z tytułu VAT wynosił 300 zł.

W przypadku, gdy środki z tytułu VAT wpływałyby na ustalenie poziomu rezerwy obowiązkowej (pytanie 1) oraz istniałby wymóg wyłączenia środków z VAT

utrzymywanych na rachunku bieżącym w NBP od pozostałych środków na tym rachunku służącym do zarządzania płynnością banku oznaczałoby to:

- a. Konieczność zablokowania kwot z tytułu VAT (w tym przypadku to jest około 300 zł średnio miesięcznie a realnie może to stanowić 25% poziomu deklarowanego).
- b. Operacyjnie wysoki stopień trudności zarządzania instrumentem jakim jest rezerwa obowiązkowa z korektą o środki z VAT. Bank w trakcie dnia roboczego decydując jaki poziom salda pozostawić na rachunku w NBP nie jest w stanie dysponować informacją jaki poziom zapewnić na zobowiązania VAT, gdyż suma sald uzyskiwana jest po przetwarzaniu na bilans otwarcia i wygenerowaniu specjalnych raportów lub co najmniej po ostatniej sesji KIR. Szacowanie takiej kwoty obarczone jest dużym błędem a konsekwencje błędu mogłyby wygenerować karę za nie dotrzymanie poziomu deklarowanego poziomu rezerwy obowiązkowej. Przekroczenie salda może się wiązać ze zwiększonym monitoringiem ze strony NBP i zapewne KNF (czyli przygotowywanie dodatkowych informacji itp.).

3. Bank dysponujący środkami z VAT (części wpływów na rachunki klientów) traktuje je jak inne zobowiązania wobec budżetu państwa z tytułu środków zgromadzonych na rachunkach prowadzonych na rzecz jednostek budżetowych w celu gromadzenia nadwyżek i (np. depozyty terminowe i rachunki rozliczeniowe na których jednostki budżetowe przechowują swoje nadwyżki finansowe).

Stanowisko MF:

„(...)Kwestia zasad i trybu naliczania oraz utrzymywania rezerwy obowiązkowej, jak i rodzaje środków pieniężnych, których nie dotyczy obowiązek utrzymywania rezerwy obowiązkowej pozostaje w gestii Zarządu Narodowego Banku Polskiego. Zatem adresatem powyższej wątpliwości powinien być NBP”.

Wystąpienie ZBP:

- VI. Czy w świetle art. 108a ust. 5 w zw. z ust. 6 zmienianej ustawy o VAT w zw. z art. 9 Ustawy, podatnik inny niż wskazany na fakturze, na rzecz którego dokonano płatności z faktury przy wykorzystaniu mechanizmu podzielonej płatności, będzie solidarnie odpowiedzialny wraz z dostawcą towarów lub usługodawcą za nierozliczony przez dostawcę towarów lub usługodawcę podatek wynikający z tej dostawy towarów lub tego świadczenia usług do wysokości kwoty otrzymanej na rachunek VAT, gdy podatnik, który nabył wierzytelność z przedmiotowej faktury w kwocie brutto dokonał jej wykupu/zapłacił za nią przed datą wejścia w życie Ustawy?**

Przekładając pytanie na przypadek praktyczny: Bank na podstawie umowy wykupu wierzytelności w styczniu 2017 dokonał wykupu wierzytelności z faktury VAT w kwocie brutto. Wykup wierzytelności nastąpił przed wejściem w życie Ustawy. Termin wymagalności wierzytelności dokumentowanej fakturą to lipiec 2018. Dłużnik (nabywca towarów/usług dokumentowanych fakturą) w terminie wymagalności dokonuje zapłaty za fakturę VAT do Banku-faktora (podatnik nie będący dostawcą towarów lub usług). Płatność dłużnika zrealizowana jest z wykorzystaniem mechanizmu podzielonej płatności. W związku z powyższym powstała wątpliwość dotycząca tego, czy w takim przypadku podatnik inny niż wystawca faktury, tj. Bank-faktor, nie będzie solidarnie odpowiedzialny z dostawcą towarów/usług za nierozliczony przez dostawcę podatek VAT.

Wątpliwości interpretacyjne nasuwają się także w związku z rozumieniem art. 9 Ustawy, a w szczególności wyrażenia: „płatności realizowanych od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy”. Czy w przypadku rozliczeń faktoringowych, o których mowa w art. 108a ust. 5 ustawy o VAT, ze względu na rozłożenie w czasie dwóch płatności, ustawodawca miał na myśli płatności, tj. zapłatę za FV dokonaną na rzecz wystawcy przez podatnika/Bank (faktora), czy jednak zapłatę przez dłużnika na rzecz podatnika/Banku(faktora) należności z tytułu wykupionej wierzytelności z FV.

W pierwszej kolejności wykładnia literalna art. 9 Ustawy prowadzi do wniosku, iż ustawodawca dookreślił, iż przepisy art. 103a i art. 108a w zakresie dotyczącym realizowanych płatności mają zastosowanie od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy. Odpowiedzialność podatnika nie będącego dostawcą towarów lub usług jest uregulowana w art. 108a ust. 5 oraz 6 zmienianej ustawy o VAT i jest to ewidentnie konsekwencja dokonanego wyboru mechanizmu płatności. W związku z powyższym zasadnym jest wniosek, iż pomimo umieszczenia norm określających zasady odpowiedzialności podatnika nie będącego wystawcą faktury w art. 108 a, to z uwagi, iż nie precyzują zasad realizowanych płatności, a dotyczą konsekwencji dokonanego wyboru mechanizmu płatności, to wiążą adresatów ustawy, niezależnie od daty realizowanej płatności, od dnia 1 lipca 2018 r.

Dodatkowo, w ocenie sektora bankowego, fundamentalne znaczenie ma w tym przypadku reguła, będąca elementem poprawnej legislacji, iż prawo nie działa wstecz. Zgodnie powyższą zasadą, nie można stanowić norm prawnych, które nakazywałyby stosować nowe prawo do zdarzeń, które miały miejsce przed wejściem w życie tych norm prawnych.

Na tej podstawie, przepisy dotyczące solidarnej odpowiedzialności podatnika innego niż wskazany na fakturze, na rzecz którego dokonano płatności z faktury przy wykorzystaniu mechanizmu podzielonej płatności, który dokonał wykupu wierzytelności/zapłaty za fakturę VAT, przed dniem wejścia w życie ustawy (1 lipca 2018r.) nie będą miały zastosowania. W ocenie banku, zasadną jest interpretacja, iż podatnik inny niż wskazany na fakturze, na rzecz którego dokonano płatności z faktury przy wykorzystaniu mechanizmu podzielonej płatności, będzie

odpowiedzialny solidarnie wraz z dostawcą towarów lub usługodawcą za nierozliczony przez dostawcę towarów lub usługodawcę podatek wynikający z tej dostawy towarów lub tego świadczenia usług do wysokości kwoty otrzymanej na rachunek VAT tylko w przypadku, gdy obydwie płatności, tj. zapłata za FV dokonana na rzecz wystawcy przez podatnika/Bank oraz zapłata przez dłużnika na rzecz podatnika/Banku należności z tytułu wykupionej wierzytelności z FV miały miejsce po dacie wejścia w życie Ustawy.

Powyższa interpretacja jest zgodna z brzmieniem art. 9 Ustawy w zw. ze zmienionym począwszy od dnia 1 lipca 2018r. brzmieniem art. 108a ust 5 i 6 ustawy o VAT, a przede wszystkim nie narusza zasady *lex retro non agit*.

Stanowisko MF:

„(...)Dostrzegam problem interpretacyjny opisany przez Pana Prezesa w zakresie możliwości uwolnienia się od odpowiedzialności solidarnej firm faktoringowych w sytuacji dokonania przez nich płatności na rzecz dostawcy/usługodawcy wskazanego na fakturze przed wejściem w życie ww. ustawy z dnia 15 grudnia 2017 r. w przypadku gdy otrzymają one płatność od podatnika na swój rachunek VAT po 1 lipca 2018 r.

W celu jasności interpretacyjnej zapisu art. 9 ww. ustawy zostanie on doprecyzowany w ustawie nowelizacyjnej, która mam nadzieję wejdzie w życie z dniem 1 lipca 2018 r.”

Wystąpienie ZBP:

VII. Problematyka dopuszczalności prowadzenia rachunku VAT powiązanego z rachunkiem escrow i zarazem z innym rachunkiem rozliczeniowym prowadzonym dla tego samego posiadacza.

Mając na uwadze szczególny charakter prawny rachunku escrow, pojawiła się wątpliwość, czy – w przypadku prowadzenia przez bank dla posiadacza rachunku escrow, lecz także innego/innych rachunków rozliczeniowych, dopuszczalnym jest otwarcie/prowadzenie przez bank tylko jednego rachunku VAT, powiązanego z rachunkiem escrow i zarazem z innym rachunkiem rozliczeniowym. Zgodnie bowiem z pr. bank., w brzmieniu nadanym ustawą SP, co do zasady bank prowadzi dla posiadacza (i otwiera do dnia 30 czerwca 2018r.) tylko jeden rachunek VAT, zaś – w przypadku wielości rachunków rozliczeniowych prowadzonych dla tego samego posiadacza, otwarcie kolejnego rachunku VAT następuje na wniosek klienta.

Zważywszy na szczególny charakter prawny rachunków escrow (zasadniczo mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa obrotu gospodarczego i

przeprowadzanie rozliczeń pieniężnych, wynikających z zawartych lub planowanych transakcji realizowanych w obrocie gospodarczym z udziałem strony trzeciej (bank) i na zasadach określonych w umowie rachunku escrow), wydaje się, iż w świetle celu ustawy SP i mechanizmów rozliczeń w niej przewidzianych, nie jest dopuszczalnym otwarcie i prowadzenie przez bank tylko jednego rachunku VAT, powiązanego z rachunkiem escrow i zarazem z innym rachunkiem rozliczeniowym tego samego posiadacza – a zatem bank winien prowadzić do rachunku escrow odrębny rachunek VAT, nie powiązany z jakimkolwiek innym rachunkiem rozliczeniowym .

Stanowisko takie nie wynika wprost z literalnego brzmienia ustawy, nie mniej może znaleźć uzasadnienie celowościowe, stąd zasadnym jest wyraźne uregulowanie tej kwestii co najmniej w Objasnieniach MF do ustawy SP. Wskazać bowiem należy, iż w konsekwencji powyższego założenia:

1. w przypadku uznania przez bank, iż prowadzony aktualnie rachunek escrow jest rachunkiem rozliczeniowym i jednocześnie prowadzenia przez ten bank dla tego samego klienta innego/innych rachunków rozliczeniowych, bank – kierując się literalnym brzmieniem ustawy SP - winien w praktyce przed dniem 30 czerwca 2018 r. powiadomić klienta o celowości/zasadności otwarcia odrębnego rachunku VAT, dedykowanego wyłącznie rozliczeniom na rachunku escrow. Otwarcie takiego rachunku winno nastąpić na wniosek posiadacza rachunku escrow. Brak rachunku VAT powiązanego z rachunkiem escrow będzie bowiem skutkował odrzuceniem przez bank płatności kierowanych na ten rachunek w mechanizmie podzielonej płatności (komunikatem przelewu) – zgodnie z art. 62 c ust. 11 Pr.Bank. w brzmieniu nadanym Ustawą SP;
2. w przypadku rachunku escrow, otwieranego po dniu 30 czerwca 2018 r., który z uwagi na swoją funkcjonalność określoną w umowie o otwarcie rachunku, będzie -w ocenie danego banku- spełniał kryteria rachunku rozliczeniowego, bank powinien otworzyć do tego rachunku dedykowany (odrębny) rachunek VAT– zgodnie z treścią złożonego w tym zakresie wniosku przez posiadacza tego rachunku escrow.

Stanowisko MF:

„(...)Mając na uwadze szczególny charakter prawny rachunków escrow popieram stanowisko Pana Prezesa, że zasadnym jest prowadzenie odrębnego rachunku VAT (otwieranego na wniosek), niepowiązanego z jakimkolwiek innym rachunkiem rozliczeniowym prowadzonym w danym banku”.

Wystąpienie ZBP:

VIII. Problematyka uwalniania środków z rachunku VAT prowadzonego do rachunku escrow.

1. Kwestia przekazania własnego w ramach konsolidacji środków na rachunkach VAT tego samego posiadacza w danym banku

Z uwagi na szczególny charakter prawny rachunku escrow i w konsekwencji szczególny charakter rachunku VAT dedykowanego do tego rachunku (we wstępnej ocenie MF powiązanego wyłącznie z rachunkiem escrow) za niedopuszczalną należy uznać możliwość obciążania tego rachunku VAT przez posiadacza rachunku escrow w trybie art. 62 b ust. 2 pkt 6 pr. bank., tytułem tzw. przekazania własnego w ramach konsolidacji środków na rachunkach VAT tego samego posiadacza w danym banku.

W ocenie Zespołu interpretacyjnego ds. Split Payment, takie stanowisko znajduje uzasadnienie w przepisach pr. bank. w brzmieniu nadanym Ustawą SP. Niewątpliwie bowiem, mając na uwadze generalną zasadę, iż obciążanie/uznawanie rachunku VAT dokonywane jest zawsze za pośrednictwem powiązanego z nim rachunku rozliczeniowego (argument z art. 62b ust. 4 pr. bank.) oraz uwzględniając ograniczenia w zakresie swobodnego dysponowania przez posiadacza rachunkiem escrow, nie będzie możliwym (z zastrzeżeniem opisanym poniżej) wykonanie dyspozycji posiadacza rachunku escrow w zakresie przekazania własnego środków z rachunku VAT powiązanego z rachunkiem escrow na inny rachunek VAT prowadzony dla tego samego posiadacza w tym samym banku.

Wskazać jednak należy, iż przy założeniu, że rachunek escrow jest rachunkiem dostawcy towarów/usługodawcy, a spełnienie warunków określonych w umowie rachunku escrow przywraca posiadaczowi rachunku escrow pełną swobodę w dysponowaniu środkami wpłaconymi na rachunek escrow, wydaje się, że od tego momentu nie będzie problemu w złożeniu przez posiadacza dyspozycji konsolidacji środków na rachunku VAT otwartym dla rachunku escrow. Rachunek ten nie będzie mógł być zamknięty, dopóki nie zostanie zamknięty otwarty dla niego rachunek VAT i wyzerowane saldo na nim. Nastąpić to może właśnie w drodze przekazania środków z rachunku VAT na inny rachunek VAT posiadacza. Nie ma przeszkód, zatem, aby w takiej sytuacji nastąpiło to przez uznanie i obciążenie rachunku escrow.

Zgodzić się należy natomiast, co do tego, że nie będzie to możliwe przed wypełnieniem warunków określonych w umowie rachunku escrow, tj. przed uzyskaniem przez posiadacza rachunku escrow pełnej możliwości zadysponowania środkami na rachunku escrow, przy czym wynika to zasadniczo z istoty rachunku escrow, która przejawia się w ograniczeniu uprawnień posiadacza tego rachunku do czasu wypełnienia warunków określonych w umowie rachunku escrow. Środki na rachunku VAT prowadzonego dla rachunku escrow muszą pozostać do czasu wypełnienia warunków określonych w umowie rachunku escrow (do upływu czasu oznaczonego na ich wypełnienie), nie mogą być przedmiotem koncentracji, bo

teoretycznie w razie niespełnienia warunków określonych w umowie rachunku escrow, będą podlegały zwrotowi.

2. Kwestia trybu uwalniania środków z rachunku VAT w przypadku niewypełnienia się warunków określonych w umowie rachunku escrow.

Z uwagi na szczególny charakter prawny rachunku escrow i w konsekwencji szczególny charakter rachunku VAT powiązanego z tym rachunkiem, koniecznym jest potwierdzenie przez Ministerstwo Finansów trybu uwalniania środków z rachunku VAT w przypadku niewypełnienia się warunków określonych w umowie rachunku escrow.

W ocenie banków zasadnym jest uznanie, iż w takim przypadku zwrot środków znajdujących się na rachunku VAT winien nastąpić w trybie art. 62b ust. 2 ust. 5 pr. bank. w brzmieniu nadanym Ustawą SP, a zatem obciążenie rachunku VAT winno nastąpić w celu zwrotu – przy użyciu komunikatu przelewu – nienależnie otrzymanej płatności na rachunek VAT posiadacza rachunku, od którego otrzymano tę płatność przy użyciu komunikatu przelewu. W ocenie sektora bankowego, nie wypełnienie się warunków umowy escrow, czyni płatność otrzymaną na rachunek VAT płatnością nienależną.

Zwrot kwot znajdujących się na rachunku VAT w trybie wskazanym powyżej, a zatem w drodze komunikatu przelewu należy zabezpiecza środki z tytułu VAT zdeponowane na tym rachunku przed ich nieuzasadnionym wypływem poza system.

Stanowisko MF:

„(...)Przychylam się również do stanowiska Pana Prezesa w zakresie sposobu uwalniania środków zgromadzonych na rachunku VAT prowadzonym dla rachunku escrow.

Dla zachowania funkcjonalności rachunku escrow konieczne jest aby środki na rachunku VAT prowadzonym dla tego typu rachunków pozostały na rachunku VAT do czasu wypełnienia warunków określonych w umowie tego rachunku (do upływu czasu oznaczonego na ich wypełnienie).

W przypadku niewypełnienia się warunków określonych w umowie rachunku escrow środki znajdujące się na rachunku VAT prowadzonym dla takiego rachunku traktowane byłyby jako nienależnie otrzymana płatność. W związku z tym ich zwrot następowałby w trybie art. 62b ust. 2 pkt 5 przy użyciu komunikatu przelewu”.

Wystąpienie Związku Banków Polskich z dnia 16 maja 2018 r. do Departamentu Systemu Płatniczego Narodowy Bank Polski w sprawie realizacji przelewów na indywidualne rachunki składkowe prowadzone w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych

W związku ze zidentyfikowanym przez sektor bankowy problemem dotyczącym realizacji przelewów na indywidualne rachunki składkowe prowadzone w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych na gruncie przepisów Ustawy SP, ZBP zwrócił się do NBP o:

- potwierdzenie, iż indywidualny numer rachunku składkowego nie będzie uczestniczył w mechanizmie Split Payment oraz
- potwierdzenie wypracowanego przez zespół interpretacyjny ds. Split Payment w Związku Banków Polskich przy udziale Przedstawicieli Departamentu Podatku od Towarów i Usług Ministerstwa Finansów, stanowiska w tym zakresie, a sprowadzającego się do wskazania, iż w oparciu o obowiązujące od dnia 1 stycznia 2018 r. przepisy prawa w zakresie odprowadzania składek z tytułu ubezpieczeń oraz funduszy na indywidualny rachunek składkowy w ZUS należałoby przyjąć, iż składki te są odprowadzane przez płatników zwykłym przelewem, w konsekwencji czego płatność zlecona na taki indywidualny numer rachunku składkowego w mechanizmie Split Payment zostanie zwrócona do banku nadawcy z zachowaniem formatu dedykowanego dla mechanizmu Split Payment.

Odpowiedź na powyższe zagadnienie jest zawarta w załączniku nr 4 do niniejszego dokumentu (str. 99).

Stanowisko NBP

Narodowy Bank Polski

DRF-WSF-JM-0413-87/2018

S - 2450

Warszawa, 21 maja 2018 r.

Pan Lp. T. Białek

Sz. Pan
Jerzy Bańka
Wiceprezes
Związku Banków Polskich

ul. Zbigniewa Herberta 8
00-380 Warszawa

Szanowny Panie Prezesie,

W odpowiedzi na pismo z dnia 16 maja br., uprzejmie informujemy, iż przepisy ustawy z dnia 15 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 62), nie mają zastosowania do indywidualnych rachunków składkowych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, prowadzonych przez Narodowy Bank Polski. Rachunek VAT nie będzie otwierany i prowadzony dla tego typu rachunków w oparciu o przepis art.62f pkt3 lit.a prawa bankowego wprowadzany wyżej przywołaną ustawą.

Potwierdzamy, że w przypadku otrzymania komunikatu podzielnej płatności pochodzącej z systemów rozliczeniowych, adresowanego na indywidualny rachunek składkowy, NBP będzie automatycznie zwracał środki do nadawcy z zachowaniem formatu dedykowanego dla płatności podzielonej.

Funkcjonalność oraz sposób dokonywania płatności na indywidualny rachunek składkowy w ZUS nie ulega zmianie, tj. składki winny być odprowadzane przez płatników zwykłym przelewem.

2 upoważnień

Zastępca Dyrektora
Departamentu Rachunkowości i Finansów

Jacek Gos

1/1

**Rekomendacja
Związku Banków Polskich
dotycząca sposobu wypełnienia papierowego formularza przelewu pod
realizację płatności podzielonej
- wersja 1.0**

Warszawa, listopad 2017

Spis treści

1.	Wprowadzenie	100
1.1.	Odwołania do zewnętrznej dokumentacji.	100
1.2.	Stosowana notacja.	101
1.3.	Dopuszczalne znaki	101
2.	Opis wypełnienia druku	101
2.1.	Wymagania KIR.	101
2.2.	Sposób wypełnienia dokumentu papierowego	102

1. Wprowadzenie

1.1. Odwołania do zewnętrznej dokumentacji.

	Numer dokumentu	Tytuł	Wydawca
1	PN-F-01101:2017	Norma Polska. Bankowość i pokrewne usługi finansowe. Formularz wpłaty gotówkowej/polecenia przelewu (WP).	PKN

2	Specyfikacja techniczna nr 12	Wymiana danych między systemami informatycznymi banku a systemami Elixir i Euro Elixir. Cz. I v. 1.2	KIR
3			

1.2. Stosowana notacja.

Nazwa elementu w tabeli	Opis
Format pola	n – dozwolone tylko cyfry (0-9)
	a – dozwolone tylko wielkie litery (A-Z)
	x – dowolny znak
	c – dozwolone tylko wielkie litery i cyfry (A-Z), (0-9)
	d – liczba dziesiętna
	! – stała długość
	[] – wartość opcjonalna

1.3. Dopuszczalne znaki

W treści zlecenia dopuszczalne są następujące znaki:

- małe i wielkie litery,
- cyfry,
- znaki specjalne:
/ - ? : () . , ' +

2. Opis wypełnienia papierowego formularza

2.1. Wymagania KIR dla polecenia przelewu.

Zgodnie z zapisami Specyfikacji Technicznej nr 12 cz. I komunikat płatniczy powinien zawierać nst. dane w polu 70 – pole tytułem:

Nazwa podczłonu	Rozmiar
/VAT/ kwota podatku VAT	5x! 13d *)
/IDC/ numer za pomocą którego dostawca towaru lub usługodawca jest zidentyfikowany na potrzeby podatku albo numer za pomocą którego nabywca towaru lub usługobiorca jest zidentyfikowany na potrzeby podatku (dla płatności dotyczących korekt faktur VAT) albo numer za pomocą którego podatnik jest zidentyfikowany na potrzeby podatku (dla zwrotów dokonywanych przez urząd skarbowy w trybie, o którym mowa w art. 87 ust. 6b ustawy o podatku, od towarów i usług) albo numer za pomocą którego płatnik jest zidentyfikowany na potrzeby podatku (w przypadku wewnątrzwspólnotowego nabycia	5x! 14x

towarów) albo numer za pomocą którego posiadacz rachunku VAT identyfikowany jest na potrzeby podatku (w przypadku przekazywania środków na rachunek VAT posiadacza rachunku VAT prowadzony w tym samym banku) /INV/ numer faktury VAT, w związku z którą dokonywana jest płatność, albo numer faktury korygującej (dla płatności dotyczących korekt faktur VAT) albo okres, którego dotyczy wnioszek o zwrot (dla zwrotów dokonywanych przez urząd skarbowy w trybie, o którym mowa w art. 87 ust. 6b ustawy o podatku, od towarów i usług) albo numer dokumentu związanego z płatnością wystawionego przez płatnika (w przypadku wewnątrzwspólnotowego nabycia towarów) albo wyrazy „przekazanie własne” (w przypadku przekazywania środków na rachunek VAT posiadacza rachunku VAT prowadzony w tym samym banku) /TXT/ tekst wolny	5x! 35x 5x! 33x
---	-------------------------------

*) część całkowita kwoty oddzielona jest od części dziesiętnej przecinkiem

2.2. Sposób wypełnienia dokumentu papierowego

Wzrór papierowego formularza wpłaty gotówkowej/polecenia przelewu (WP) wg PN-F-01101

nazwa odbiorcy	
nazwa odbiorcy cd. (nazwa odbiorcy nie jest weryfikowana z numerem rachunku płatniczego)	
nr rachunku odbiorcy	
zlecenie jest realizowane wyłącznie w oparciu o numer rachunku płatniczego	waluta PLN
nr rachunku zleceniodawcy (przelew) / kwota słownie (wpłata)	kwota
nazwa zleceniodawcy	
nazwa zleceniodawcy cd.	
tytułem	
tytułem cd.	
pieczęć, data i podpis(y) zleceniodawcy Opłata: 06	

Biorąc pod uwagę nst. ograniczenia wielkości pól formularza (pole kwota – 12 znaków, pole tytułem – 2x 27 znaków) rekomendujemy poniższy sposób wypełnienia formularza.

Załącznik nr 6

Wystąpienie ZBP z dnia 28 lutego 2018 r. w zakresie wątpliwości interpretacyjnych sektora bankowego dotyczących stosowania przepisów ustawy z dnia 15 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw (tzw. I tura)

ZWIĄZEK BANKÓW POLSKICH

HENRYK DOŁYCHOWSKI
PREZES

Warszawa, 28 lutego 2018 r.

Pan
Paweł Gruza
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Finansów

Szanowny Panie Ministrze,

W nawiązaniu do uchwalenia przez Parlament ustawy z dnia 15 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw (dalej – „**Ustawa SP**”) wprowadzającej do polskiego porządku prawnego mechanizm podzielonej płatności oraz ustaleń wynikających z obrad Komitetu Sterującego, ponadto kierując się pilnością wprowadzenia do systemów operacyjno-technicznych instytucji obowiązanych, przewidzianych Ustawą SP wymagań technicznych w zakresie dedykowanego komunikatu przelewu, chciałbym przedstawić Panu Ministrowi zidentyfikowane zagadnienia dotyczące stosowania przepisów tej ustawy, które podzielone zostały **na 3 obszary tematyczne**, opracowane przez dedykowane tym zagadnieniom zespoły robocze w Związku Banków Polskich przy udziale Przedstawicieli Departamentu Podatku od Towarów i Usług Ministerstwa Finansów, tj. zagadnienia ogólne, zagadnienia dotyczące faktoringu (wypracowane we współpracy z Polskim Związkiem Faktorów) oraz zagadnienia dotyczące poleceń zapłaty.

Omnawiane kwestie dotyczą przepisów, które **w naszej ocenie wymagają uwzględnienia w Objaśnieniach do ustawy wydanych przez Ministerstwo Finansów** w trybie przepisów ustawy - Ordynacja podatkowa, bądź w pozostałym zakresie (który ze względów formalnych nie może być objęty Objaśnieniami) odniesienia się w pisemnym stanowisku Ministerstwa do ZBP.

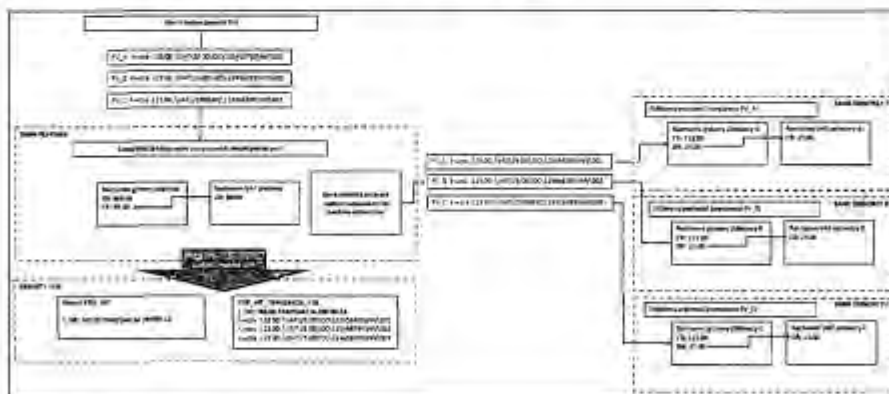
N. ujęciem punktu
info

Wzrost: 180 cm, Ciężar: 75 kg, Ciężar: 75 kg, Ciężar: 75 kg

I. ZAGADNIENIA OGÓLNE

1. W zakresie problematyki dotyczącej księgowania zbiorczych płatności powstaje wątpliwość czy prawidłowa jest na gruncie Ustawy SP możliwość dokonywania przez banki księgowania zbiorczych dla transakcji objętych mechanizmem podzielonej płatności zarówno w odniesieniu do transakcji przychodzących jak i wychodzących. Oczywiście prawidłowość tego typu księgowania jest dopuszczalna pod warunkiem, iż bank ich dokonujący zapewni rozdzielną księgowanie środków dotyczących VAT na dedykowanych rachunkach VAT.

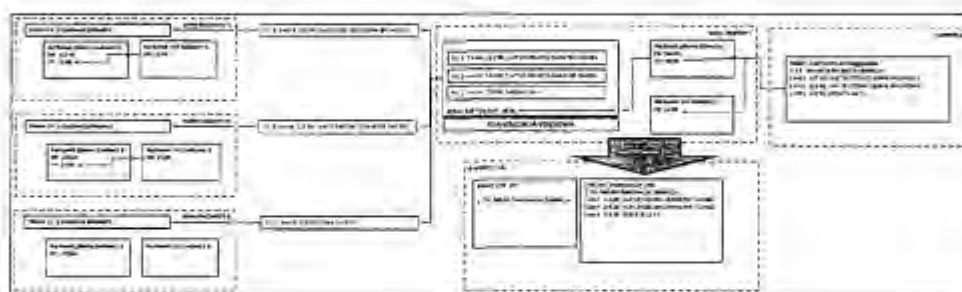
Obecnie stosowanym na rynku rozwiązaniem jest umożliwienie konsolidacji księgowania transakcji zlecanych lub otrzymanych przez Klientów banku. W przypadku transakcji zlecanych (schemat 1), Klient banku przekazuje zestawienie zleceń (z pełnymi danymi beneficjenta) do banku, który po weryfikacji poprawności danych, dokonuje księgowania (pobrania środków będących pokryciem złożonych zleceń) w sposób zbiorczy. W efekcie po złożeniu wielu zleceń przelewów, nadawca (właściciel obciążonego rachunku) otrzyma potwierdzenie księgowania tych zleceń na swoim rachunku w formie pojedynczego księgowania na kwotę zbiorczą. Wyciąg bankowy zleceńodawcy nie będzie zawierał szczegółów poszczególnych zleceń. Jednakże dane te będą w posiadaniu banku. Dodatkowo w myśl regulacji STIR dane te będą przekazywane jako pliki dodatkowe do pliku STIR_WT

Schemat 1

W przypadku, odwrotnym, otrzymania zleceń (schemat 2). Bank odbiorcy, może udostępniać swojemu Klientowi usługę konsolidacji wpłat. Wpłaty dokonywane na

rachunek Klienta (lub tzw. rachunki wirtualne przypisane do tego Klienta) są konsolidowane księgowo i zapisywane na rachunku bankowym odbiorcy w postaci jednej operacji (lub kilku operacji zbiorczych w ciągu dnia). W efekcie odbiorca wpłat otrzymuje na wyciągu bankowym pojedynczą operację księgową – na kwotę łączną otrzymanych zleceń. Równolegle Odbiorca (właściciel rachunku) otrzymuje od banku plik analityczny pozwalający na identyfikację poszczególnych wpłat odpowiadających dokonaniu przez bank księgowaniu. Bank, dodatkowo, pozostając w zgodzie z regulacjami STIR, dokonuje raportowania księgowania zbiorczego jak i danych szczegółowych i odpowiadających mu transakcji pojedynczych.

Schemat 2

W świetle regulacji wprowadzających mechanizm podzielonej płatności, wątpliwości banków budzą zapisy Art. 62b, określające scenariusze w których rachunki VAT mogą być uznane lub obciążone. Przepisy te odnoszą się do „komunikatu przelewu”, który to może być interpretowany jako pojedyncza transakcja. Co za tym idzie banki zgłosiły niejasności interpretacyjne co do możliwości zastosowania przedstawionych wyżej schematów księgowych (w odniesieniu do transakcji przychodzących jak i wychodzących). Mając na względzie pozostawanie w zgodzie z przepisami dotyczącymi podzielonej płatności jak i minimalizację zmian procesów po stronie Klientów, Banki skłaniają się ku przyjęciu interpretacji, która pozwala dokonywać księgowania dotyczących transakcji objętych mechanizmem podzielonej płatności, w sposób zbiorczy, przy jednoczesnym zapewnieniu wydzielenia środków dotyczących kwot VAT na odrębne rachunki oraz zapewnieniu stosownej analityki powiązanej z księgowaniami zbiorczymi.

Tym samym, zwracamy się z prośbą o potwierdzenie podejścia banków zakładającego dopuszczalność dokonywania księgowania zbiorczego transakcji wysyłanych lub otrzymywanych przy zastosowaniu mechanizmu podzielonej płatności w formie księgowania zbiorczego na rachunkach głównych Klientów jak i

odpowiadających im księgowaniach zbiorczych pomiędzy rachunkami Klientów a rachunkami VAT (dotyczącymi kwoty VAT).

Przy pozytywnej opinii Ministerstwa Finansów, na przedstawione powyżej podjęcie środowisko bankowe przyjęłoby interpretację, w myśl której sam sposób dokonania zapisu księgowego – niezależnie od jego modelu (księgowanie łączne dotyczy tylko transakcji nie objętych mechanizmem podzielonej płatności, a objęte są księgowane pojedynczo lub także zbiorczo oraz księgowania wszystkich transakcji pojedynczo lub zbiorczo łącznie) na rachunku Klienta nie wpływa na zgodność z regulacjami dotyczącymi mechanizmu podzielonej płatności o ile zapewnione jest przeksięgowanie środków dotyczących VAT na wydzielone konto, a informacje analityczne dotyczące skonsolidowanych księgowości są udostępnione Klientom oraz uprawnionym organom Administracji Państwowej. Przy czym opis księgowości zbiorczych nie musi wypełniać założonych schematów właściwych dla transakcji księgowanych w mechanizmie podzielonej płatności. Tym samym stosowanie księgowości zbiorczych zawierających transakcje dokonane w mechanizmie podzielonej płatności uznaje się za dopuszczalne. Jednocześnie dopuszczenie takiego podejścia minimalizuje zmiany w funkcjonowaniu produktów opartych o księgowania zbiorcze, co jak wskazano powyżej nie wpływa negatywnie na założenia regulacji dotyczących mechanizmu podzielonej płatności.

- 2. Czy, do czasu planowanej nowelizacji Ustawy SP, prawidłowe jest podejście oparte na wykładni literalnej art. 62e Prawa Bankowego, prowadzące do wniosku, że w sytuacji wypowiedzenia umowy o prowadzenie rachunku rozliczeniowego (wypowiedzenie umowy traktowane jako czynność systemowa/techniczna banku), bank po rozwiązaniu tej umowy może nadal utrzymywać w swoich systemach operacyjnych powiązany z tym rachunkiem rozliczeniowym rachunek VAT do czasu zadysponowania tymi środkami zgodnie z postanowieniami ustawy do momentu, w którym na tymże rachunku nie będą znajdowały się żadne środki pieniężne?**

Z literalnej wykładni art. 62e Prawa Bankowego wynika, iż przed zamknięciem rachunku rozliczeniowego bank zamyka rachunek VAT, który jest prowadzony dla tego rachunku rozliczeniowego, jeżeli ten rachunek VAT nie jest prowadzony dla innego rachunku rozliczeniowego. Przed zamknięciem rachunku VAT bank przeksięgowuje środki zgromadzone na rachunku VAT na wskazany przez posiadacza rachunku VAT jego inny rachunek VAT, prowadzony w tym samym banku. W przypadku, gdy na rachunku VAT zgromadzone będą środki a bank nie prowadzi innego rachunku VAT dla tego posiadacza, posiadacz w celu przelania tych środków na swój rachunek rozliczeniowy musi wystąpić z wnioskiem do naczelnika

urzędu skarbowego o uwolnienie środków zgromadzonych na rachunku VAT (art. 108b ustawy o VAT). Wówczas bank na podstawie otrzymanego postanowienia naczelnika urzędu skarbowego o wyrażeniu zgody na taką czynność dokona przeksięgowania środków na rachunek rozliczeniowy posiadacza rachunku VAT (ust. 3). Oznacza to, że podatnik chcąc przekazać środki zgromadzone na rachunku VAT na rachunek rozliczeniowy będzie obowiązany do wystąpienia do naczelnika urzędu skarbowego z wnioskiem o przekazanie tych środków, zaś naczelnik urzędu skarbowego po przeprowadzeniu postępowania powinien wydać postanowienie o wyrażeniu zgody, lub decyzję o odmowie, jeżeli wystąpią przesłanki tej odmowy wskazane w ustawie o VAT. Jeżeli więc podatnik będzie chciał zamknąć rachunek rozliczeniowy, z którym jest powiązany rachunek VAT, wówczas podatnik będzie musiał:

- dokonać przelewu środków z tego rachunku VAT na inny swój rachunek VAT prowadzony dla innego rachunku rozliczeniowego w tym samym banku, albo
- wystąpić do naczelnika urzędu skarbowego z wnioskiem o przekazanie środków z rachunku VAT na zamknięty rachunek rozliczeniowy.

Podatnik będzie mógł również uwolnić środki z rachunku VAT poprzez ich użycie do zapłaty VAT swojego dostawcy lub usługodawcy albo do zapłaty VAT do urzędu skarbowego.

W związku z powyższą literalną wykładnią przepisu, pojawia się w ocenie banków wątpliwość interpretacyjna, związana z tym, iż zgodnie z brzmieniem Ustawy, banki powinny utrzymywać otwarty w swoich systemach rachunek rozliczeniowy i powiązany z nim rachunek VAT tak długo, jak długo znajdują się na nim środki pieniężne.

Jednocześnie, wskazać należy, iż banki nie posiadają legitymacji czynnej, aby w jakikolwiek sposób móc zadysponować tymi środkami pieniężnymi, np. przekazać do Urzędu Skarbowego. Skutkować będzie to utrzymywaniem przez banki nieokreślonych w ustawie rachunków (na wzór konstrukcji tzw. rachunków uspionych – o których mowa w art. 59a ust. 4 Prawa Bankowego, tj. umowy rachunków rozliczeniowych „rozwiązanych ale wiążących”). Konstrukcja tychże rachunków polega na przyjęciu, iż w przypadku, gdy umowa rachunku ulegnie rozwiązaniu, uważać się ją będzie za wiążącą do chwili wypłaty wszystkich środków pieniężnych zgromadzonych na tym rachunku. Powyższa wykładnia pozwoli bankom oraz SKOK zarządzać na dotychczasowych zasadach środkami pieniężnymi, które były zdeponowane na rachunkach, których umowy uległy rozwiązaniu, aż do chwili przekazania tych środków np. do Urzędu Skarbowego. Konstrukcję rozwiązania zaczerpnięto z art. 749 Kodeksu cywilnego.

W związku z powyższym oraz ze względu na brak rozstrzygnięcia przez ustawodawcę skutków rozwiązania umowy, ale dalszego jej wiązania, należy wyróżnić dwa możliwe przedstawione poniżej (lit. A lub lit. B) scenariusze, w zależności od tego, która ze stron umowy rachunku bankowego inicjuje jej rozwiązanie, w sytuacji gdy bank nie prowadzi dla tego podmiotu innego rachunku rozliczeniowego (wypowiadany rachunek rozliczeniowy jest jedynym rachunkiem rozliczeniowym powiązanym z rachunkiem VAT, co w praktyce oznacza możliwość zaistnienia poniżej wskazanych scenariuszy:

SCENARIUSZ A: wypowiedzenie umowy rachunku rozliczeniowego przez klienta;

SCENARIUSZ B: wypowiedzenie umowy rachunku rozliczeniowego przez bank.

- A. W sytuacji wypowiedzenia umowy rachunku rozliczeniowego przez klienta – jeśli w dniu upływu okresu wypowiedzenia umowy rachunku, na rachunku VAT znajdują się środki pieniężne, którymi klient nie zadysponował w trybie przewidzianym w ustawie, wnioskodawca w powyższej sytuacji uznaje za zasadne przyjęcie interpretacji, iż z upływem okresu wypowiedzenia umowa rachunku bankowego zostaje rozwiązana, a bank utrzymuje w swoich systemach operacyjnych rachunek rozliczeniowy i powiązany z nim rachunek VAT do czasu otrzymania postanowienia Naczelnika Urzędu Skarbowego, stanowiącego podstawę wyksięgowania przez bank z rachunku VAT całości środków pieniężnych, zgodnie z dyspozycją art. 62e Prawa bankowego.

Przyjęta wykładnia literalna powyższego problemu powinna uznawać za prawidłowe podejście sprowadzające się do stwierdzenia, że bank może prowadzić rachunek VAT (i powiązany z nim rachunek rozliczeniowy) do momentu w którym na rachunku VAT nie będzie już żadnych środków pieniężnych.

Przyjmując omawiane rozwiązanie, bank w praktyce dokona blokady rachunku, co w praktyce oznacza, że bank nie będzie wykonywał żadnych dyspozycji w odniesieniu do rachunku rozliczeniowego, w szczególności, takich czynności jak wysyłanie wyciągów bankowych czy też nie będzie informował o zmianach w Tabeli opłat i prowizji. Ponadto, w ramach omawianego wariantu, można uznać, że z chwilą rozwiązania umowy wygasają te z funkcjonalności rachunku, które wiążą się, bądź które można wywieść z instytucji pełnomocnictwa: polecenie zapłaty, stałe zlecenia pełnomocnictwa, ewentualne inne usługi (karty, usługi bankowości elektronicznej)

- B. Zgodnie z drugim scenariuszem - **wypowiedzenia umowy rachunku rozliczeniowego przez bank**, w praktyce może powstać wątpliwość czy na

banku spoczywa obowiązek uznawania umowy, pomimo rozwiązania, za wiążącą do momentu, w którym na tym rachunku będą znajdowały się jeszcze środki pieniężne, ponieważ Ustawa nie reguluje powyższej problematyki.

W odniesieniu do scenariusza B. – wypowiedzenie umowy rachunku rozliczeniowego przez bank, w tym wypowiedzenie umowy bez wypowiedzenia, np. na podstawie wytycznych wskazanych w ustawie o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, banki winny przyjąć analogiczny tryb postępowania jak opisany w sytuacji A.

Bank, powinien analogicznie przyjąć konstrukcję opierającą się na konieczności prowadzenia rachunku do momentu, gdy na rachunku tym będą znajdowały się jeszcze środki pieniężne, jednak w tym wariancie nie istnieją tożsame możliwości dotyczące wskazań, jakie znajdują się w wytycznych dotyczących sytuacji wypowiedzenia umowy przez klienta oraz dokonania tego wypowiedzenia poprzez stosowny formularz wypowiedzenia umowy rachunku, w związku z powyższym, należy przyjąć, że cała aktywność zmierzająca do uwolnienia środków z rachunku VAT, np. poprzez przelew do urzędu skarbowego powinna spoczywać na kliencie

W powyższym zakresie niezbędne są wytyczne Ministerstwa Finansów, które w precyzyjny sposób określą możliwości podejmowanych działań przez banki w opisanych powyżej przypadkach, do czasu wejścia w życie zmian w Ustawie. Jednocześnie, mając na uwadze powyższe wątpliwości, sektor bankowy wskazuje na konieczność nowelizacji ustawy, która pozwoli bankom na zadysponowanie środkami pieniężnymi pozostałymi na rachunku klienta, w sytuacji braku wytycznych klienta co do ich zadysponowania po zamknięciu rachunku, a tym samym przyczyni się do uniknięcia utrzymywania przez sektor bankowy rachunków, nie znajdujących legalnych definicji ani wytycznych w zakresie możliwości zakwalifikowania tychże rachunków do jakiegokolwiek kategorii rachunków bankowych.

3. Dotyczy trybu wykonania księgowania na rachunku VAT i rachunku rozliczeniowym w przypadku naliczenia przez bank odsetek od środków zgromadzonych na rachunku VAT (interpretacja art. 62 b ust. 4 ustawy Prawo Bankowe, w brzmieniu nadanym Ustawą).

W ocenie sektora na powyższe pytanie należy udzielić odpowiedzi twierdzącej.

Uzasadniając powyższy pogląd wskazać należy, iż:

- Art. 62b ust. 2 ustawy Prawo Bankowe (dalej: pr. bank.) obejmuje zamknięty katalog sytuacji obciążania rachunku VAT w wyniku realizacji określonej

dyspozycji, natomiast ust. 4 art. 62b pr. bank. dotyczy całkowicie odrębnej sytuacji, a mianowicie obciążenia rachunku VAT (uznania przez bank powiązanego/wskazanego rachunku rozliczeniowego „bez odrębnej dyspozycji” - a zatem automatycznie. Tym samym przepis ust. 4 stanowi samoistną podstawę uznawania/obciążania rachunku VAT.

Ponadto:

- zgodnie z intencją Ustawy, na rachunku VAT przechowywane są środki z tytułu podatku VAT. W przypadku oprocentowania rachunku VAT, zgodnie z ustaleniami stron (vide: art. 62a ust. 8 ustawy pr. bank.), naliczone i należne posiadaczowi rachunku VAT odsetki są należnością uboczną i tracą tym samym charakter należności VAT;

Powyżej przytoczona problematyka dotycząca trybu wykonania księgowania na rachunku VAT i rachunku rozliczeniowym w przypadku naliczenia przez bank odsetek od środków zgromadzonych na rachunku VAT (interpretacja art. 62 b ust. 4 ustawy Prawo Bankowe, w brzmieniu nadanym Ustawą).

Niezbędne jest uwzględnienie w planowanej interpretacji Ministerstwa Finansów również możliwości obciążania rachunku VAT podatkiem dochodowym pobieranym od odsetek naliczanych na rachunkach prowadzonych na rzecz nierezydentów.

Art. 62a ust. 8 ustawy Prawo bankowe, w brzmieniu nadanym ustawą o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw (dalej „Ustawa”) dopuszcza oprocentowanie środków zgromadzonych na rachunku VAT. Z drugiej strony tego typu operacja również nie jest uwzględniona w katalogu przypadków, w których może nastąpić obciążenie rachunku VAT (art. 62b ust. 2 ustawy Prawo bankowe, w brzmieniu nadanym Ustawą).

Rachunki VAT mogą być prowadzone również dla nierezydentów, rachunki te mogą być oprocentowane stąd niezbędne jest umożliwienie obciążania rachunku VAT kwotą podatku dochodowego z tytułu odsetek naliczanych na rachunkach VAT prowadzonych na rzecz nierezydentów.

- 4. Kwestia realizacji zajęcia na podstawie administracyjnego tytułu wykonawczego, dotyczącego egzekucji należności z tytułu podatku od towarów i usług.**

Przyjmując podstawowe założenie, iż kierowane do banku zajęcia egzekucyjne będą musiały wyraźnie wskazywać, iż zajęcie dotyczy należności z tytułu

podatku VAT, pojawia się wątpliwość, czy w świetle wskazanych wyżej przepisów Ustawy - z rachunku VAT może być egzekwowana:

- 1) wyłącznie należność główna (zaległość podatkowa, powiększona o naliczane odsetki za zwłokę w podatku VAT) - przy czym wyraźnego ustalenia wymaga, czy z rachunku VAT mogą być egzekwowane odsetki od zaległości w podatku VAT za cały okres zaległości – a zatem do dnia zrealizowania zajęcia (zapłaty). W przypadku przyjęcia takiej interpretacji pozostałe koszty np. upomnień, egzekucyjne, w tym także ewentualnie objęte w tym zakresie tytułem wykonawczym podlegałyby egzekucji z innych wierzytelności podatnika; bądź
- 2) wszystkie należności wskazane w zajęciu (dochodzone należności), a zatem nie tylko należność z tytułu zaległości w zapłacie podatku VAT, powiększona o naliczane odsetki za zwłokę w podatku VAT, ale także koszty upomnień, egzekucji itp.

W ocenie banków mając na uwadze cel Ustawy oraz brzmienie przepisu art. 62b ust. 2 pkt. 9 Prawa bankowego, należy przyjąć interpretację wskazaną powyżej w pkt. 2, co oznacza, iż bank w ramach realizacji zajęcia na podstawie administracyjnego tytułu wykonawczego, dotyczącego egzekucji należności z tytułu podatku od towarów i usług, może obciążyć rachunek VAT zarówno kwotą zaległości podatkowej z tytułu VAT wraz z odsetkami wskazanymi w zajęciu oraz naliczanymi przez bank odsetkami z tytułu niezapłacenia należności podatkowej w terminie, należnymi od dnia następnego po dniu wystawieniu przez organ zawiadomienia o zajęciu wierzytelności z rachunku bankowego do dnia przekazania organowi egzekucyjnemu środków pieniężnych uzyskanych z zajęcia (art. 70 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji), jak również kwotą pozostałych dochodzonych należności objętych zajęciem (koszty upomnień, koszty egzekucji). Niewątpliwie uznać należy, iż wszystkie wskazane powyżej należności objęte są zakresem pojęcia „realizacji zajęcia (...), a tym samym zakresem dyspozycji pkt. 9 art. 62b ust. 2 Ustawy

5. Czy prawidłowy jest na gruncie Ustawy zwrot klientowi banku całości środków pieniężnych komunikatem przelewu w ramach Split Payment na rachunek VAT w sytuacji, gdy dokonywany jest zwrot komunikatu płatniczego dla którego zainicjowania tylko część środków pobrana została z rachunku VAT (np. z uwagi na brak wystarczających środków na rachunku VAT)?

Zwrot nadanego komunikatu płatniczego realizowanego w mechanizmie podzielonej płatności następuje na podstawie otrzymanej instrukcji (definicja kwoty VAT w opisie

transakcji), nie wynika z pierwotnego schematu księgowego użytego do zainicjowania oryginalnego zlecenia. Dotyczy to sytuacji, w której oryginalny przelew inicjowany mechanizmem podzielonej płatności nie wykorzystał lub wykorzystał tylko część środków z rachunku VAT (saldo na rachunku VAT było niższe niż kwota wskazanego VAT, więc brakujące środki pochodziły z rachunku głównego), odbiorca otrzymuje zwrot, który jest rozksięgowywany w pełnej kwocie VAT na rachunek VAT. Dokonywanie rozksięgowania zwrotu transakcji, włączając w to zarówno płatności jak i komunikaty polecenia zapłaty w oparciu o oryginalnie użyty schemat księgowy zwiększałoby skomplikowanie procesu rozliczeń tych transakcji co znacząco mogłoby wpłynąć na szczelność schematu przepływu VAT. Dodatkowe zależności wprowadzone na tym etapie mogą stanowić pole do potencjalnych nadużyć. Również od strony banków realizacja powiązania zwracanej transakcji z oryginalnym komunikatem księgowym ją inicjującym wymagałaby znacznych nakładów informatycznych, które oprócz efektów kosztowych mogłyby negatywnie wpłynąć na efektywność rozliczeń.

Płatność związana ze zwrotem komunikatu płatniczego (włączając w tę definicję zarówno przelew jak i polecenie zapłaty) powinna być traktowana jako nowy komunikat płatniczy. Tym samym jego księgowanie powinno być dokonane na bazie treści nowego komunikatu płatniczego a nie komunikatu pierwotnego.

Przyjęcie powyższej wykładni spowoduje znaczne ułatwienie realizacji głównych celów Ustawy jakimi są uszczelnienie systemu podatku od towarów i usług oraz zapewnienie większej stabilności wpływów z tytułu podatku od towarów i usług, jak również zapobieganie unikaniu płacenia podatku, dodatkowo przyczyni się do skuteczniejszego uniemożliwienia nadużyć podatkowych.

6. Problematyka związana ze zwrotem VAT w odniesieniu do rachunków VAT prowadzonych przez oddziały instytucji kredytowych.

Czy prawidłowa jest interpretacja, iż przedsiębiorca posiadający rachunek rozliczeniowy w oddziale instytucji kredytowej otrzyma zwrot VAT z urzędu skarbowego na swój rachunek VAT w tym oddziale Instytucji kredytowej (komunikatem Split Payment) a następnie po wyrażeniu zgody przez właściwego naczelnika urzędu skarbowego zwrot ten zostanie przekazany na rachunek rozliczeniowy przedsiębiorcy prowadzony przez oddział instytucji kredytowej do tego rachunku VAT?

Zgodnie z art. 87 ust. 6a Ustawy na wniosek podatnika złożony wraz z deklaracją podatkową urząd skarbowy jest obowiązany dokonać zwrotu różnicy podatku, o której mowa w ust. 2, na rachunek VAT podatnika, zatem na dowolny rachunek VAT

tj. prowadzony zarówno przez bank z siedzibą na terytorium kraju, jak i polski oddział instytucji kredytowej.

Zgodnie natomiast z art. 108b ust. 1 Ustawy na wniosek podatnika, naczelnik urzędu skarbowego wydaje w drodze postanowienia zgodę na przekazanie środków zgromadzonych na wskazanym przez podatnika rachunku VAT na wskazany przez niego rachunek bankowy albo rachunek w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, dla których jest prowadzony ten rachunek VAT.

Biorąc powyższe przepisy Ustawy pod uwagę, należałoby zatem przyjąć, iż w przypadku jeżeli przedsiębiorca posiada rachunek rozliczeniowy w oddziale instytucji kredytowej i otrzyma on zwrot VAT z urzędu skarbowego na swój rachunek VAT w tym oddziale instytucji kredytowej (komunikatem Split Payment), wówczas po uzyskaniu zgody naczelnika urzędu skarbowego, kwota tego zwrotu VAT w każdym przypadku zostanie przekazana na wskazany przez tego przedsiębiorcę rachunek rozliczeniowy prowadzony przez oddział instytucji kredytowej do tego rachunku VAT.

7. Czy w świetle Ustawy dopuszczalne jest prowadzenie przez Bank rachunku rozliczeniowego do rozliczeń pay-by-link dla dostawcy świadczącego usługi płatnicze bez powiązanego z tym rachunkiem rachunku VAT?

Art. 6 Ustawy wprowadzający do ustawy z dnia 19 sierpnia 2011r. o usługach płatniczych art. 39b dopuszcza pośrednictwo dostawców usług płatniczych w płatnościach z zastosowaniem mechanizmu podzielonej. Stosownie do tego przepisu, dostawcy usług płatniczych polegających na wykonywaniu transakcji płatniczych, w tym transferu środków pieniężnych na rachunek płatniczy u dostawcy użytkownika lub u innego dostawcy przez wykonywanie usług polecenia przelewu, w tym stałych zleceń mogą pośredniczyć w płatnościach z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności.

Art. 62a. ust. 1 ustawy *Prawo bankowe* (art. 3 ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw) stanowi, że dla rachunku rozliczeniowego bank prowadzi rachunek VAT. Wyjątek stanowi rachunek rozliczeniowy prowadzony w walucie innej niż polska, dla którego otwarcie i prowadzenie rachunku VAT jest niedopuszczalne.

W art. 62f. *Prawa bankowego* wprowadzonego w/w ustawą określone zostały rachunki do których ustawa wprowadzająca mechanizm podzielonej płatności nie ma

zastosowania. Wśród tychże wyłączeń brak jest rachunków prowadzonych na rzecz dostawców świadczących usługi płatnicze.

Oznacza to, że dla rachunków rozliczeniowych dedykowanych rozliczeniom pay-by-link prowadzonych w złotych dla dostawców świadczących usługi płatnicze należy otworzyć powiązane z tymi rachunkami rachunki VAT.

8. Czy prawidłowe jest na gruncie ustawy uznanie, iż instytucja finansowa nie jest obowiązana do sprawdzenia prawidłowości wpisanego numeru faktury czy numeru NIP, czy prawidłowości korzystania przez klientów z funkcjonalności przekazania własnego?

Art. 62c ust 10 („Bank nie jest obowiązany do sprawdzenia prawidłowości obliczenia kwoty odpowiadającej kwocie podatku od towarów i usług wskazanej w komunikacie przelewu.”) – z prośbą o potwierdzenie, że zapis ten nie powinien być traktowany jako przepis szczególny, tj. zawężający. W szczególności, **bank nie jest też obowiązany do sprawdzenia prawidłowości wpisanego numeru faktury czy numeru NIP, czy prawidłowości korzystania przez klientów z funkcjonalności przekazania własnego**, gdyż za prawidłowe skorzystanie z tej możliwości odpowiada podatnik inicjujący przelew/przekazanie środków. Warto zaznaczyć, że jeśli przelew międzybankowy z numerem faktury „przekazanie własne” miały być wstrzymany przez bank nadawcy, to tworzyłoby to trudności w sytuacjach, gdy klienci próbują zrobić „przekazanie własne” lub dowolną z niemal nieskończonej liczby kombinacji próbującej ominąć restrykcje na ten ciąg znaków. Powyższe podejście oznaczałoby także, że banki winny przyjmować i księgować przelewy przychodzące, w których jako numer faktury nadawca wskazał np.: „przekazanie własne”, „przekazanie własne” lub jakikolwiek inny ciąg znaków.

II. FAKTORING

1. Czy prawidłowe jest uznanie rachunków cesyjnych, niezbędnych do rozliczeń z tytułu przelewanych wierzytelności za rachunki gospodarki własnej instytucji finansowej, a tym samym uznanie, iż do przedmiotowych rachunków odnoszą się regulacje, o którym mowa w rozdziale 3a Ustawy.

Ustawa wprowadza do polskiego systemu podatkowego tzw. mechanizm podzielonej płatności, zgodnie z którym płatność za nabyty towar lub usługę jest dokonywana za pomocą specjalnego komunikatu przelewu w taki sposób, że zapłata odpowiadająca wartości sprzedaży netto jest płacona przez nabywcę na rachunek rozliczeniowy

dostawcy lub jest rozliczana w inny sposób, natomiast pozostała zapłata odpowiadająca kwocie podatku od towarów i usług jest płacona na specjalny rachunek bankowy dostawcy – rachunek VAT.

Ustawa nowelizująca rozstrzyga jednocześnie (art 108a ust. 1 ustawy VAT), iż inicjatywa w zastosowaniu mechanizmu podzielonej płatności zostaje pozostawiona nabywcy towarów lub usług.

Ustawa nowelizująca rozstrzyga ponadto (art. 108a ust. 5 ustawy o VAT), że podatnik, na którego rzecz dokonano podzielonej płatności, o której mowa powyżej, a który nie został wskazany na fakturze, staje się solidarnie odpowiedzialny wraz z dostawcą tych towarów lub usługodawcą za nierozliczony przez dostawcę towarów lub usługodawcę podatek wynikający z tej dostawy towarów lub tego świadczenia usług do wysokości kwoty otrzymanej na rachunek VAT. Jednocześnie art. 108a ust. 6 ustawy o VAT określa warunki wyłączenie odpowiedzialności solidarnej podatnika, o którym mowa w ust.5 za nierozliczony podatek VAT. Jak podkreśla się w uzasadnieniu do projektu ustawy nowelizującej, regulacja ust. 6 art. 108a ma na celu uniemożliwienie dokonywania działań zmierzających do niepłacenia podatku przy jednoczesnym dopuszczeniu płatności w schemacie np. faktoringu – pod warunkiem że płatności te będą przechodziły przez rachunek VAT nabywcy, faktora oraz faktoraanta.

Wskazane wyżej przepisy przesądzają zatem, iż znówelizowana ustawa o VAT dopuszcza dokonywanie spłat przez przedsiębiorców z wykorzystaniem komunikatu Split Payment również w przypadku wierzytelności, które są przedmiotem cesji, dokonanej na podstawie art. 509-517 k.c. (tj. m.in. w przypadku spłat faktur finansowanych faktoringiem lub w przypadku spłat kredytów zabezpieczonych wierzytelnościami).

Mając zatem na uwadze, iż

- Znówelizowana ustawa o VAT (art. 108a) zakłada dobrowolność w stosowaniu mechanizmu podzielonej płatności, zaś inicjatywę w tym zakresie pozostawia nabywcy towarów i usług , który decyduje, którą fakturę i wobec którego dostawcy zapłaci z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności;
- Płatność dokonana na podstawie komunikatu przelewu na rachunek, dla którego bank nie prowadzi rachunku VAT, podlega zwrotowi;
- Rachunki VAT otwierane są i prowadzone przez banki do rachunków rozliczeniowych w rozumieniu art. 49 ust. 1 pkt 1 ustawy Prawo bankowe oraz do rachunków niebędących rachunkami rozliczeniowymi, jeżeli bank prowadzi je w ramach gospodarki własnej (art. 62a ust. 1 i 11 ustawy prawo bankowe w brzmieniu nadanym Ustawą nowelizującą)

koniecznym jest umożliwienie otwierania przez Bank rachunków VAT do rachunków cesji tj. rachunków technicznych, których właścicielem jest Bank, dedykowanych do księgowania spłat od przedsiębiorców, których wierzytelności są przedmiotem cesji. Wobec powyższego niezbędne jest uzyskanie interpretacji potwierdzającej, że Bank może prowadzić dla tych rachunków powiązane z nimi rachunki VAT.

Mechanizm funkcjonowania rachunków cesyjnych przy faktoringu a także dla zabezpieczeń wierzytelności kredytowych przedstawiają poniższe schematy.

Faktoring prosty

Cesja na zabezpieczenie kredytu

Rachunki cesji prowadzone dla wszystkich wyżej wymienionych przypadków to rachunki techniczne otwarte na imię Banku w formule NRB (26 cyfr). Ich funkcją jest przyjęcie spłaty z faktury VAT od Dłużnika a następnie przełanie środków na spłatę zaangażowania faktoringowego lub kredytowego.

Nie są to rachunki bankowe w rozumieniu art. 49 ustawy *Prawo bankowe*.

Art. 62a ust. 1 w/w ustawy (wprowadzony art. 3 ustawy o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw z dnia 15 grudnia 2017r.) stanowi, że dla rachunku rozliczeniowego bank prowadzi rachunek VAT. Niedopuszczalne jest otwarcie i prowadzenie rachunku VAT dla rachunku rozliczeniowego w walucie innej niż waluta polska.

Na podstawie ust. 11 tego przepisu zrównane zostały z rachunkami rozliczeniowymi rachunki gospodarki własnej banku. Zgodnie z tym przepisem rachunki gospodarki własnej banku nie są uznane za rachunki rozliczeniowe. Brak jest legalnej definicji rachunku gospodarki własnej banku.

Rachunki cesji służące rozliczeniom kredytów i wierzytelności faktoringowych pełnią funkcje rachunków rozliczeniowych (wpłaty, przelewy).

W przypadku rachunków cesji o których mowa wyżej, uznanie rachunku obejmują spłaty wierzytelności Banku, przełanych na Bank w drodze umowy przelewu wierzytelności.

Jak wskazano na wstępie, znowelizowana ustawa o VAT, wprowadzająca mechanizm podzielonej płatności (art. 108a ust. 5) dopuszcza dokonywanie spłat przez przedsiębiorców z wykorzystaniem komunikatu Split Payment również w przypadku wierzytelności, które są przedmiotem cesji, dokonanej na podstawie art. 509-517 k.c. Spłaty dokonywane są na rachunek cesji. Płatności w mechanizmie SP wymagają księgowania na parach rachunków, uznanie albo obciążenie rachunku VAT następuje poprzez uznanie albo obciążenie rachunku rozliczeniowego.

Prawidłowa w świetle przepisów ustawy zaksięgowanie płatności dokonanej z wykorzystaniem SP wymaga prowadzenia rachunku rozliczeniowego albo rachunku gospodarki własnej Banku i powiązaniego z tym rachunkiem rachunku VAT.

Zakwestionowanie przyznania rachunkowi cesji, który działa na zasadach opisanych powyżej, (a zatem z uwagi na jego funkcjonalność służy także rozliczeniom z tytułu należności VAT) statusu rachunku gospodarki własnej skutkować będzie brakiem możliwości rozliczenia spłaty dokonanej w mechanizmie SP przez przedsiębiorcę korzystającego z faktoringu w Banku. Wierzytelności nabyte w drodze przelewu to wierzytelności Banku. Bank je rozlicza poprzez rachunek własny (określony jako

rachunek cesyjny). Wobec dopuszczenia przez ustawę możliwości otwarcia rachunków VAT dla rachunków gospodarki własnej banku i braku legalnej definicji rachunku gospodarki własnej banku, a także funkcjonowania rachunków cesyjnych jak rachunków rozliczeniowych, uzasadnionym jest potraktowanie tego rodzaju rachunku jako rachunku gospodarki własnej Banku i co się z tym wiąże otwarcie dla tego rachunku powiązanego rachunku VAT.

W ocenie Wnioskodawcy zaproponowana interpretacja jest też zgodna z celem ustawy, której istotą jest uszczelnienie systemu podatków od towarów i usług oraz zapewnienie większej stabilności wpływów z tytułu podatku VAT.

Ponadto taka interpretacja wydaje się być spójna z podejściem projektodawcy, który w piśmie przedkładającym projekt Ustawy nowelizującej celem jego rozpatrzenia przez Radę Ministrów (pismo z dnia 12 września 2017 l.dz. PT8 8100.4 2017.TXZ 440E), uzasadniając zmianę art. 62a prawa bankowego w zakresie dodania ust. 8, objął/zrównał zakresem pojęcia „rachunek gospodarki własnej” także „tzw. rachunki techniczne banku”.

W konsekwencji należy uznać za prawidłowy taki system implementacji 62a ust. 11 PB w bankach, który będzie sprowadzał się do tego, że płatności otrzymywane i wykonywane z zastosowaniem MPP w oparciu o rachunki cesyjne, będą uwidaczniane na kontach księgowych służących do ewidencjonowania przychodów i kosztów, przy jednoczesnym wykazywaniu kwot podatku od towarów i usług na koncie/kontach określanych, jako konta służące do ewidencji tego podatku w związku z wykonywanymi i otrzymywanymi płatnościami z wykorzystaniem MPP. Płatności wykonane/otrzymane z zastosowaniem MPP będą uwidaczniane w stosownych raportach generowanych z systemów księgowych banków, w formatach które będą umożliwiające przez dany system księgowy.

- 2. Czy na podstawie ustawy możliwa jest płatność zaliczki w faktoringu prostym w mechanizmie podzielonej płatności oraz czy zwalnia to faktora z solidarnej odpowiedzialności, jeśli tak to w jakim zakresie? Czy dokonując zapłaty zaliczki w mechanizmie podzielonej płatności faktor może korzystać ze środków zgromadzonych na rachunku VAT faktora do zapłaty zobowiązania w zakresie podatku VAT?**

W związku z uchwaleniem Ustawy z dnia 15 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw [dalej: Ustawa nowelizująca], w przekonaniu Wnioskodawcy występuje konieczność wydania przez Ministra właściwego do spraw finansów publicznych na podstawie art. 14a ust. 1 pkt

1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa interpretacji ogólnej następujących przepisów:

- art. 108a ust. 5 i 6 zdanie pierwsze wprowadzonych - na mocy art. 1 pkt 4 Ustawy nowelizującej - do ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług [dalej: *Ustawa o VAT*] oraz

na gruncie ustalenia, czy (zdarzenie przyszłe):

1. Zapłata zaliczki (określony w umowie % ceny nabycia wierzytelności z faktur VAT) przez faktora na rzecz dostawcy towarów lub usług w mechanizmie podzielonej płatności z tytułu sędowanych faktur wyłącza jego odpowiedzialność solidarną zgodnie z art.108a ust. 6 ustawy o VAT do wysokości, w jakiej zaskił on rachunek VAT dostawcy, pomimo że płatność ta miała miejsce przed otrzymaniem przez faktora płatności od dłużnika wierzytelności?
2. Dokonując zapłaty zaliczki w mechanizmie podzielonej płatności faktor może korzystać ze środków zgromadzonych na rachunku VAT faktora do zapłaty zobowiązania w zakresie podatku VAT?

Wspomniane przepisy wejdą w życie w dniu 1 lipca 2018 r. Ustawa nowelizująca, wprowadza do polskiego systemu podatkowego tzw. mechanizm podzielonej płatności. Istota tego rozwiązania polega na tym, że płatność za nabyty towar lub usługę jest dokonywana za pomocą specjalnego komunikatu przelewu w taki sposób, że zapłata odpowiadająca wartości sprzedaży netto jest płacona przez nabywcę na rachunek rozliczeniowy dostawcy lub jest rozliczana w inny sposób, natomiast pozostała zapłata odpowiadająca kwocie podatku od towarów i usług jest płacona na specjalny rachunek bankowych dostawcy – rachunek VAT.

Ustawa nowelizująca rozstrzyga jednocześnie (art. 108a ust. 5 ustawy o VAT), że podatnik, na którego rzecz dokonano podzielonej płatności, o której mowa powyżej, a który nie został wskazany na fakturze, staje się solidarnie odpowiedzialny wraz z dostawcą tych towarów lub usługodawcą za nierozliczony przez dostawcę towarów lub usługodawcę podatek wynikający z tej dostawy towarów lub tego świadczenia usług do wysokości kwoty otrzymanej na rachunek VAT.

Powyższy przepis art. 108a ust. 5 ustawy o VAT znajdzie w opinii Wnioskodawcy zastosowanie do banków i innych przedsiębiorców oferujących w ramach prowadzonej działalności gospodarczej usługi faktoringowe (finansowanie działalności przedsiębiorców poprzez wykup/cesję ich wierzytelności, które to wierzytelności wynikają z wystawianych przez danego przedsiębiorcę faktur). Dłużnik sędowanej wierzytelności, tj. odbiorca towarów lub usług, będzie bowiem dokonywał

zapłaty już nie na rachunek danego przedsiębiorcy, ale na rachunek nowego wierzyciela w postaci faktora, który nie został wskazany na fakturze.

W praktyce rynkowej w umowie faktoringu prostego klient (dostawca towarów lub usług) poprzez cesję wierzytelności wynikającej z wystawianych faktur na faktora otrzymuje od faktora finansowanie - wypłatę zaliczki określonej jako % wierzytelności brutto (ceny brutto na jaką opiewają faktury VAT) bezpośrednio po wystawieniu i przesłaniu do faktora kopii faktury wraz z potwierdzeniem realizacji usługi bądź dostawy towarów. Klient na początku, jeszcze na długo przed terminem płatności, otrzymuje ustaloną w umowie wysokość zaliczki (np. 90%), a po spłacie faktury przez dłużnika (odbiorcę towaru lub usługi) pozostałą część kwoty faktury brutto. Zapłata następuje więc w przeważającej mierze przed otrzymaniem płatności od odbiorcy.

Zgodnie z wprowadzonym art. 108a ust. 6 zdanie pierwsze ustawy o VAT:

Odpowiedzialność solidarna podatnika, o którym mowa w ust. 5, jest wyłączona w przypadku dokonania przez tego podatnika płatności na rachunek VAT dostawcy towarów lub usługodawcy wskazanego na fakturze, o której mowa w ust. 3 pkt 3, albo zwrotu otrzymanej płatności na rachunek VAT podatnika, od którego otrzymano tę płatność, niezwłocznie po powzięciu informacji o jej otrzymaniu, w kwocie otrzymanej na rachunek VAT.

Z powyższego wynika, że w sytuacji, gdy dłużnik wierzytelności zapłaci otrzymaną fakturę w mechanizmie podzielonej płatności na rzecz faktora, faktor może zwolnić się od odpowiedzialności solidarnej poprzez dokonanie płatności na rachunek VAT dostawcy towarów lub usług (a więc na rzecz swojego Klienta) albo poprzez zwrot otrzymanej płatności na rachunek VAT podatnika, od którego ta płatność nastąpiła (a więc na rzecz dłużnika wierzytelności). Jednakże brzmienie przepisu budzi wątpliwości w zakresie następstwa czasowego zdarzeń jakie mają miejsce i co za tym idzie możliwości zwolnienia się z odpowiedzialności przez faktora poprzez zapłatę określonego % ceny nabycia wierzytelności/faktur w sposób wyprzedzający ich spłatę przez dłużnika, tj. jeszcze przed otrzymaniem płatności od dłużnika. Z art. 108a ust. 5 wynika bowiem, że odpowiedzialność solidarna podatnika innego niż wskazany na fakturze (w tym przypadku faktora) aktualizuje się w momencie dokonania płatności na rzecz tego podatnika. Z kolei wspomniany wcześniej ust. 6 tego samego artykułu dotyczy wyłączenia odpowiedzialności poprzez płatność lub zwrot „w kwocie otrzymanej na rachunek VAT”.

Powyższa wątpliwość związana jest również z nowym brzmieniem art. 62b ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawa bankowego o treści:

Art. 62b.

2. Rachunek VAT może być obciążony wyłącznie w celu:

4) przekazania przy użyciu komunikatu przelewu kwoty odpowiadającej kwocie podatku od towarów i usług na rachunek VAT dostawcy towarów lub usługodawcy przez podatnika, który:

a) **otrzymał płatność przy użyciu komunikatu przelewu oraz**

b) **nie jest dostawcą towarów lub usługodawcą wskazanym na fakturze, za którą jest dokonywana płatność;**

Na podstawie analizy nowych przepisów ustawy o VAT oraz Prawa bankowego powstaje kilka zagadnień związanych z tą samą operacją gospodarczą (wypłatą zaliczki na poczet ceny nabycia wierzytelności z faktury):

- czy zapłata zaliczki (określony w umowie % ceny nabycia wierzytelności z faktur VAT) przez faktora na rzecz dostawcy towarów lub usług w mechanizmie podzielonej płatności z tytułu scedowanych faktur wyłącza jego odpowiedzialność solidarną, zgodnie z art. 108a ust. 6 ustawy o VAT w wysokości, w jakiej zasilł on rachunek VAT dostawcy, pomimo że płatność ta miała miejsce przed otrzymaniem przez faktora płatności od dłużnika wierzytelności?

- czy dokonując płatności zaliczki w mechanizmie podzielonej płatności faktor może obciążyć swój rachunek VAT na podstawie art. 62b ust. 2 pkt 1 lit. a)?

W opinii Wnioskodawcy odpowiedź na powyższe pytania jest twierdząca biorąc pod uwagę zarówno wykładnię językową jak i funkcjonalną (celowościową)

- a. **Wykładnia językowa:** Przepisy nie wskazują, że podatnik może się zwolnić z odpowiedzialności solidarnej, lecz mówią wprost, że odpowiedzialność ta w dwóch opisanych przypadkach „**jest wyłączona**” (art. 108a ust. 6 zdanie pierwsze ustawy o VAT), a więc już niejako z góry wyeliminowana. Co więcej budowa zdania i zastosowanie spójnika „albo” świadczącego o rozłączności (wymienności) dwóch części zdania wskazuje, że pierwszy przypadek wyłączenia odpowiedzialności solidarnej dotyczy dokonania płatności na rachunek VAT dostawcy wskazanego na fakturze – bez wskazania w jakim momencie ma ta płatność nastąpić, zaś drugi dokonania zwrotu otrzymanej płatności na rachunek VAT podatnika, od którego otrzymano tę płatność, niezwłocznie po powzięciu informacji o jej otrzymaniu. W obydwu przypadkach zaś odpowiedzialność jest wyłączona, gdy płatność (1) albo zwrot (2) będą obejmowały taką kwotę, jaką faktor otrzymał na swój rachunek VAT. Wedle powyższego, następstwo czasowe zdarzeń zostało więc określone jedynie w drugim przypadku, tj. w przypadku zwrotu otrzymanej płatności na rachunek

VAT podatnika, od którego płatność ta nastąpiła, co wynika także z dosłownego rozumienia słowa „zwrot” jako oddanie czegoś, tj. danie komuś czegoś z powrotem.

Powyższa wykładnia prowadzi zatem do wniosku, że odpowiedzialność faktora aktualizuje się w momencie otrzymania płatności od odbiorcy, ale w tym samym momencie jest już wyłączona w zakresie w jakim uprzednio faktor dokonał płatności zaliczki na rachunek VAT dostawcy towarów lub usług już w momencie, w którym może się zaktualizować.

- b. Wykładnia funkcjonalna (celowościowa):** Zgodnie z uzasadnieniem do projektu Ustawy nowelizującej *celem proponowanego rozwiązania jest zapewnienie większej stabilności wpływów z tytułu podatku od towarów i usług, ale również zapobieganie unikaniu płacenia podatku od towarów i usług, co zapewni większe bezpieczeństwo podatkowe*. Odwołując się więc do funkcji i celu jaki mają spełnić analizowane przepisy, stwierdzić należy, iż przedstawiona powyżej wykładnia stosowania nowych przepisów spełnia tę funkcję, gdyż faktor wpłacając środki na rachunek VAT dostawcy towarów lub usług (z tytułu konkretnych faktur tego dostawcy), jeszcze przed otrzymaniem płatności od dłużnika, zapewnia wpływ należnego podatku. Faktor staje się wręcz jeszcze silniejszym gwarantem stabilności wpływów z tytułu podatku, dokonując jego płatności na rachunek VAT dostawcy na długo przed terminem wymagalności i przejmując na siebie ryzyko braku spłaty ze strony odbiorcy towarów lub usług.

Przy takim rozumieniu ww. przepisów zdaniem Wnioskodawcy należy przyjąć, że odpowiedzialność faktora w zakresie w jakim dokonał wypłaty zaliczki na rachunek VAT dostawcy towarów lub usług jest wyłączona w momencie przekazania przez faktora płatności do dostawcy tych towarów lub usług w mechanizmie podzielonej płatności, niezależnie od tego, czy faktor otrzymał wcześniej płatność za tę fakturę od odbiorcy.

W związku z powyższą wykładnią logicznym jest, aby faktor dokonując płatności zaliczki w części podatku VAT korzystał ze środków zgromadzonych na rachunku VAT, a płatność do dostawcy realizowana była w oparciu o nowe brzmienie art. 62b ust. 2 pkt 1 lit. a) ustawy Prawo bankowe, stanowiącego, że „*Rachunek VAT może być obciążony wyłącznie w celu dokonania płatności kwoty odpowiadającej kwocie podatku od towarów i usług z tytułu nabycia towarów lub usług na rachunek VAT.*”

Z uwagi na fakt, iż w niniejszym wniosku Wnioskodawca przedstawia nie tylko zdarzenie przyszłe, ale i stan prawny, który ma zacząć obowiązywać 1 lipca 2018 r., nie można jeszcze mówić o niejednolitym stosowaniu przepisów podatkowych. Tym niemniej w ocenie Wnioskodawcy istnieje konieczność wydania przedmiotowej

interpretacji z uwagi na występujące już w tej chwili w środowisku faktorów niejednolite rozumienie wskazanych przepisów i wiążące się z tym znaczne ryzyko niejednolitego stosowania przepisów podatkowych.

Przepisy art. 108 a ust. 5 i 6 zdanie pierwsze zostały bowiem ukształtowane w taki sposób, że w odniesieniu do określonych rodzajów sytuacji faktycznych, możliwe są różne jego interpretacje, w tym błędne w ocenie Wnioskodawcy przyjęcie, że dopiero po otrzymaniu przez podatnika nie wskazanego na fakturze płatności w mechanizmie podzielonej płatności otwiera przed nim możliwość zwolnienia się odpowiedzialności solidarnej, zaś wcześniejsze jego działania jako przedwczesne takiej odpowiedzialności nie wyłączają.

W opinii Wnioskodawcy wydanie interpretacji ogólnej na podstawie art. 14a § 1 pkt 1 Ordynacji podatkowej zapewni jednolite stosowanie ww. przepisów przez organy podatkowe w przyszłości.

3. Czy w faktoringu odwrotnym faktor (który spłaca z rachunku własnego dług swojego klienta na jego zlecenie i za jego zgodą w celu wejścia w prawa wierzyciela) może dokonać zapłaty za fakturę w mechanizmie podzielonej płatności w rozumieniu art.108 a ust. 1 oraz czy wówczas jeśli faktor zapłaci dostawcy za fakturę w mechanizmie podzielonej płatności to czy wraz z tą zapłatą odbiorca (dłużnik wierzytelności z faktury) korzysta z uprawnień – korzyści z art. 108c?

Umowa faktoringu odwrotnego oparta jest o konstrukcję subrogacji i art. 518 k.c. Faktor (bank) spłaca dług klienta wynikający z dostawy towarów lub usług potwierdzonej fakturą z wykazaną kwotą podatku VAT. Zgodnie z zapisami umowy, spłacając dług klienta Faktor wchodzi w prawa zaspokojonego wierzyciela.

W związku z uchwaleniem Ustawy z dnia 15 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw [dalej: Ustawa nowelizująca], występuje konieczność wydania objaśnień podatkowych celem ustalenia, czy faktor – spłacając dług swojego klienta - może dokonać zapłaty za fakturę w mechanizmie podzielonej płatności i czy wówczas taka płatność daje odbiorcy (klientowi faktora) korzyści, o których mowa w art. 108c ust.1.

Zdaniem pytającego odpowiedź na obydwa pytania postawione powyżej powinna być twierdząca.

Zgodnie z art. 108a ust. 1 *podatnicy, którzy otrzymali fakturę z wykazaną kwotą podatku, przy dokonywaniu płatności kwoty należności wynikającej z tej faktury mogą*

*zastosować mechanizm podzielonej płatności. Kolejne ustępy 2 i 3 regulują sposób dokonywania takiej podzielonej płatności. Wykładnia literalna powyższego przepisu prowadzi do wniosku, że podatnik może zastosować mechanizm podzielonej płatności, a podstawą tego uprawnienia jest wyłącznie otrzymanie faktury VAT. Ustawodawca przy tym nie ogranicza podatnika co do konieczności samodzielnego dokonywania płatności. Zdaniem pytającego, gdyby intencją ustawodawcy było nałożenie na podatnika obowiązku osobistego działania, wynikałoby to wprost z analizowanych przepisów. Skoro takiego wymogu nie ma, podatnik może zatem zlecić bankowi/faktorowi wykonanie przelewu w mechanizmie podzielonej płatności zgodnie z art. 108a ust. 2 i 3. W zobowiązaniach cywilnych, którymi przecież są umowy dostaw towarów i usług, osobistego świadczenia przez dłużnika można żądać tylko wtedy, gdy taki obowiązek dłużnika wynika z treści czynności prawnej, z ustawy albo z właściwości świadczenia – co wynika z art. 356 § 1 KC. W innym wypadku, zobowiązanie może być zrealizowane przez osobę третią. Obowiązek osobistego działania dłużnika w przepisach ustawy powinien być określony wprost (tak jak w art. 106 KC - *musi działać osobiście*, art. 647¹ KC - *będzie wykonywał osobiście*, art. 738 § 1 KC - *może powierzyć wykonanie zlecenia osobie trzeciej tylko wtedy, gdy ...* itp.). Skoro Ustawodawca nie zdecydował się wprowadzić takiego wymogu w art. 108a ust.1, oznacza to, że podatnik może zlecić bankowi/faktorowi wykonanie przelewu w mechanizmie podzielonej płatności zgodnie z art. 108a ust. 2 i 3.*

Również wykładnia celowościowa przepisu art. 108a ust.1 prowadzi do wniosku, że faktor może dokonać spłaty długu swojego klienta wynikającego z faktury VAT z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności. W opinii wnioskodawcy, wykonanie przelewu przez faktora/osobę третią nie narusza dyspozycji art. 108a ust. 1. Zasadniczym celem wprowadzenia analizowanych przepisów jest bowiem zapobieganie unikaniu płacenia podatku od towarów i usług. Tymczasem w opisaney sytuacji, w wyniku przelewu zrealizowanego przez faktora z tytułu określonej dostawy towarów i usług w mechanizmie podzielonej płatności, kwota podatku wynikająca z tej dostawy znajduje się na rachunku VAT dostawcy. Ryzyko niezapłacenia podatku od tej dostawy zostaje więc zminimalizowane.

Jednocześnie, w momencie uznania rachunku VAT dostawcy kwotą należnego podatku, dostawca pozostaje wyłącznie odpowiedzialny za jego prawidłowe rozliczenie. Tym samym realizacja przelewu przez faktora w mechanizmie podzielonej płatności wyłącza jakąkolwiek odpowiedzialność odbiorcy (klienta faktora) oraz faktora.

Z kolei zgodnie z art. 108c. 1. *do wysokości kwoty odpowiadającej kwocie podatku wynikającej z otrzymaney faktury, zapłaconey z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności, przepisów art. 105a ust. 1, art. 112b ust. 1 pkt 1 i ust. 2 pkt 1 oraz art. 112c nie stosuje się. Oznacza to, że podatnikowi, który decyduje się na stosowanie mechanizmu podzielonej płatności, przysługują korzyści w postaci*

wyłączenia stosowania dodatkowych sankcji związanych z niewłaściwym wykazaniem kwoty zobowiązania podatkowego lub kwoty podatku naliczonego w deklaracji.

W opinii pytającego, wobec odbiorcy (klienta faktora), którego dług wynikający z faktury VAT został przez faktora spłacony z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności znajdzie zastosowanie art 108 c, tzn. wobec tego odbiorcy nie zostaną zastosowane przepisy art. 105a ust. 1, art. 112b ust. 1 pkt 1 i ust. 2 pkt 1 oraz art. 112c ustawy o podatku od towarów i usług do wysokości kwoty VAT, która została przez faktora zapłacona w mechanizmie podzielonej płatności, z chwilą dokonania takiej zapłaty przez faktora. Jest to konsekwencja uznania, że odbiorca ten ma prawo dokonać płatności za pośrednictwem osoby trzeciej/przez osobę trzecią. Należy bowiem wskazać, iż prawa i obowiązki podatnika są związane z konkretną dostawą towarów lub usług, tj. z konkretną fakturą a nie z osobą płatnika.

- 4. Czy, uznając, że w faktoringu odwrotnym faktor może dokonać zapłaty za fakturę przy użyciu mechanizmu podzielonej płatności na podstawie art.108 a ust. 1 Ustawy o VAT, to w stosunku do faktora powstaje odpowiedzialność solidarna z art. 108a ust. 5 Ustawy o VAT?**

Czy, w przypadku odpowiedzi twierdzącej na pytanie pierwsze, zapłata za fakturę VAT przez faktora na rzecz dostawcy towarów lub usług w mechanizmie podzielonej płatności, przed otrzymaniem przez faktora płatności od dłużnika wierzytelności, wyłącza jego odpowiedzialność solidarną, zgodnie z art.108a ust. 6 ustawy o VAT do wysokości, w jakiej zasilil on rachunek VAT dostawcy?

Świadczenie usług faktoringu odwrotnego polega na spłacaniu przez faktora (za zgodą i na polecenie klienta) zobowiązań klienta wynikających z dostawy towarów lub usług potwierdzonych fakturami VAT. Z tytułu tej spłaty faktor wstępuje na mocy art. 518 kodeksu cywilnego (subrogacja ustawowa) w prawa wierzyciela, a klient zobowiązany jest dokonać spłaty zobowiązania na rzecz faktora. W zależności od postanowień umowy zawartej z klientem, faktor może dokonać spłaty zobowiązania dwuetapowo tj. poprzez zapłatę określonego w umowie % wartości brutto wierzytelności (z reguły 80-90 %), a następnie po otrzymaniu płatności od swojego klienta, pozostałej części wartości wierzytelności brutto.

Zdaniem Wnioskodawcy w opisaną powyżej sytuacji odpowiedzialność solidarna faktora nie powstaje, głównie z tego powodu, że w tym przypadku w przeciwieństwie do faktoringu prostego, nie dochodzi do cesji wierzytelności, a do subrogacji ustawowej na mocy art. 518 kc – wejście w prawa wierzyciela, ponieważ faktor płaci za fakturę zamiast swojego klienta – odbiorcy usług lub towarów, na podstawie art.

108 a ust. 1 Ustawy o VAT. Szersza argumentacja w tym zakresie została zawarta w pytaniu nr 3.

Jeżeli jednak Minister Finansów doszedłby do wniosku, że odpowiedzialność solidarna na mocy art. 108 a ust. 5 ustawy o VAT powstaje w stosunku do faktora, to w związku z brzmieniem art. 108a ust. 5, powstaje wątpliwość w zakresie następstwa czasowego zdarzeń jakie mają miejsce i co za tym idzie możliwości zwolnienia się z odpowiedzialności przez faktora poprzez zapłatę określonej faktury jeszcze przed otrzymaniem płatności od klienta - odbiorcy towarów lub usług. Z powyższego przepisu wynika bowiem, że odpowiedzialność solidarna podatnika innego niż wskazany na fakturze (w tym przypadku faktora) aktualizuje się w momencie dokonania płatności na rzecz tego podatnika, i tylko jeśli płatność ta została zrealizowana w mechanizmie podzielonej płatności. Z kolei wspomniany wcześniej ust. 6 tego samego artykułu dotyczy wyłączenia odpowiedzialności poprzez płatność lub zwrot „w kwocie otrzymanej na rachunek VAT”.

Zdaniem Wnioskodawcy, nawet gdyby przyjąć solidarną odpowiedzialność faktora, faktor dokonując spłaty zobowiązania z tytułu faktur VAT zwolnił już się z solidarnej odpowiedzialności zgodnie z dyspozycją art. 108a ust. 6 ustawy o VAT, poprzez dokonanie płatności na rachunek VAT dostawcy towarów lub usługodawcy wskazanego na fakturze, jeszcze przed otrzymaniem zapłaty z tytułu spłaty zobowiązania od dłużnika wierzytelności- swojego klienta. Oczywiście zwolnienie z odpowiedzialności następuje w wysokości, w jakiej zasilł on rachunek VAT dostawcy.

Gdyby przyjąć, iż zwolnienie z solidarnej odpowiedzialności następuje dopiero wraz z dokonaniem takiej zapłaty przez faktora po otrzymaniu płatności od dłużnika- nabywcy towarów, to faktor musiałby dokonać ponownie tej samej płatności, pomimo, że wykonawca usługi/dostawca towaru otrzymał już taką zapłatę z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności. W przypadku faktoringu odwrotnego (subrogacji) spłata wierzytelności potwierdzonej fakturą VAT odbywa się zawsze przed otrzymaniem płatności od zobowiązanego wskazanego na fakturze, ponieważ do czasu dokonania spłaty zamiast zobowiązanego (klienta) faktor nie wstępuje w prawa wierzyciela, a więc nie realizuje się podstawa, na mocy której odbiorca towaru/usługi jest zobowiązany do zapłaty na rzecz faktora. Wymóg ponownej zapłaty do dostawcy – byłby pozbawiony logiki i sprzeczny z istotą regulacji, która sprowadza się do zapewnienia wpływu środków na rachunek VAT dostawcy (oczywiście tylko jeden raz za jeden tytuł). Ponadto za powyższym przemawia zarówno wykładnia językowa jak i funkcjonalna (celowościowa) analizowanych przepisów.

a. Wykładnia językowa: Przepisy nie wskazują, że podatnik może się zwolnić z odpowiedzialności solidarnej, lecz mówią wprost, że odpowiedzialność ta w dwóch opisanych przypadkach „jest wyłączona” (art. 108a ust.6 zdanie pierwsze ustawy o

VAT), a więc już niejako z góry wyeliminowana. Co więcej budowa zdania i zastosowanie spójnika „albo” świadczącego o rozłączności (wymienności) dwóch części zdania wskazuje, że pierwszy przypadek wyłączenia odpowiedzialności solidarnej dotyczy dokonania płatności na rachunek VAT dostawcy wskazanego na fakturze – bez wskazania w jakim momencie ma ta płatność nastąpić, zaś drugi dokonania zwrotu otrzymanej płatności na rachunek VAT podatnika, od którego otrzymano tę płatność, niezwłocznie po powzięciu informacji o jej otrzymaniu. W obydwu przypadkach zaś odpowiedzialność jest wyłączona, gdy płatność (1) albo zwrot (2) będą obejmowały taką kwotę, jaką faktor otrzymał na swój rachunek VAT. Wedle powyższego, następstwo czasowe zdarzeń zostało więc określone jedynie w drugim przypadku, tj. w przypadku zwrotu otrzymanej płatności na rachunek VAT podatnika, od którego płatność ta nastąpiła, co wynika także z dosłownego rozumienia słowa „zwrot” jako oddanie czegoś, tj. danie komuś czegoś z powrotem.

Powyższa wykładnia prowadzi zatem do wniosku, że odpowiedzialność faktora aktualizuje się w momencie dokonania płatności od odbiorcy, ale w tym samym momencie jest już wyłączona w zakresie w jakim uprzednio faktor dokonał płatności na rachunek VAT dostawcy towarów lub usług.

b. Wykładnia funkcjonalna (celowościowa): Zgodnie z uzasadnieniem do projektu Ustawy nowelizującej celem proponowanego rozwiązania jest zapewnienie większej stabilności wpływów z tytułu podatku od towarów i usług, ale również zapobieganie unikaniu płacenia podatku od towarów i usług, co zapewni większe bezpieczeństwo podatkowe. Odwołując się więc do funkcji i celu jaki mają spełnić analizowane przepisy, stwierdzić należy, iż przedstawiona powyżej wykładnia stosowania nowych przepisów spełnia tę funkcję, gdyż faktor wpłacając środki na rachunek VAT dostawcy towarów lub usług (z tytułu konkretnych faktur tego dostawcy), jeszcze przed otrzymaniem płatności od odbiorcy, zapewnia wpływ należnego podatku. Faktor staje się wręcz jeszcze silniejszym gwarantem stabilności wpływów z tytułu podatku, dokonując jego płatności na rachunek VAT dostawcy na długo przed terminem wymagalności i przejmując na siebie ryzyko braku spłaty ze strony odbiorcy towarów lub usług.

Przy takim rozumieniu ww. przepisów zdaniem Wnioskodawcy należy przyjąć, że odpowiedzialność faktora w zakresie w jakim dokonał zapłaty na rachunek VAT dostawcy towarów lub usług jest wyłączona już w momencie dokonania tej zapłaty, natomiast w pozostałym zakresie (np. jeżeli faktor zapłacił kwotę, która odpowiada jedynie części kwoty podatku wynikającej z faktury) może się od tej odpowiedzialności zwolnić – zgodnie z art.108 a ust. 6 ustawy o VAT - dokonując płatności na rachunek VAT dostawcy w wysokości stanowiącej różnicę pomiędzy kwotą przekazaną dotychczas, a pełną kwotą podatku wynikającą z konkretnej faktury albo zwrot płatności otrzymanej na rachunek VAT faktora, od którego faktor płatność tę otrzymał.

C. POLECENIE ZAPŁATY

Polecenie zapłaty jest formą dokonywania zapłaty z tytułu zobowiązań charakteryzującą się odwróceniem roli strony inicjującej transakcję. W przypadku płatności to płatnik po otrzymaniu faktury dokonuje zlecenia płatności na rzecz wystawcy faktury. W przypadku polecenia zapłaty role zostają odwrócone, działając na bazie zgody udzielonej przez Płatnika. Wystawca faktury „sam sięga” do rachunku płatnika i pobiera środki wynikające z zapłaty uprzednio przesłanej mu faktury. W efekcie płatnik otrzymawszy fakturę spodziewa się iż w ciągu kilku dni jego konto wskazane w podpisanym wystawcy faktury upoważnieniu, zostanie obciążone kwota wynikającą z tej faktury.

Z uwagi na fakt, iż działanie podlega kontroli strony nie będącej właścicielem rachunku (to wystawca faktury definiuje kwotę na jaką ma zostać dokonane obciążenie), płatnik jest zabezpieczony od strony prawnej poprzez mechanizm gwarantujący mu możliwość wnioskowania o zwrot środków (wniosek taki nie wymaga od płatnika podania przyczyny, może wynikać z innej niż spodziewana kwota obciążenia lub dowolnego powodu na podstawie którego Płatnik nie zgadza się z pobraniem kwotą). Prawo do opisanego zwrotu jest zdefiniowane dla Polecenia Zapłaty w Ustawie o Usługach płatniczych.

Mechanizm zwrotu jest następujący. Płatnik zwraca się do swojego banku z żądaniem zwrotu pobranych w drodze polecenia zapłaty środków. Jeśli żądanie złożone jest w dopuszczalnym okresie (dla firm 5 dni) środki najpóźniej następnego dnia zwracane są na rachunek Płatnika. Zwrotu dokonuje bank płatnika. Jednocześnie występuje on do banku wystawcy faktury (strony która oryginalnie środki otrzymała) o zwrot środków, które zostały oddane płatnikowi. Bank płatnika na podstawie umowy zawartej ze swoim Klientem – wystawcą faktury – ma prawo do obciążenia jego rachunku środkami zwróconymi przez bank płatnika.

W kontekście mechanizmu podzielonej płatności zidentyfikowano dwa obszary co do których obecna wersja ustawy nie niesie jednoznacznej odpowiedzi:

1. Możliwość dokonywania zwrotów nienależnie otrzymanych środków; otrzymanych poleceniem zapłaty a następnie podlegającym odwołaniu przez płatnika.
2. Brak potrzeby uzyskiwania odrębnych zgód na stosowanie polecenia zapłaty w mechanizmie podzielonej płatności.

Ad. 1. W odniesieniu do punktu 1, środowisko bankowe przedstawiło następującą interpretację:

Ujęty w regulacjach dotyczących MPP katalog księgowani dopuszczalnych na rachunkach VAT nie wskazuje księgowani związanych z poleceniem zapłaty, jako dozwolonych. Wobec faktu, iż możliwość odwołania polecenia zapłaty jest integralną częścią mechanizmu polecenia zapłaty, nie ma możliwości stosowania tej formy rozliczeń z wyłączeniem możliwości zwrotu. Dokonywanie zwrotów w całości z rachunku podstawowego odbiorcy nie wydaje się także rozwiązaniem satysfakcjonującym – szczególnie dla odbiorcy.

Zwrot kwot rozliczonych z tytułu polecenia zapłaty jest spowodowany niezgodą płatnika na obciążenie swego rachunku, co według banków może być użyte, wobec braku mocniejszych argumentów kontekście sformułowania „(...) *nienależnie otrzymanej płatności na rachunek VAT posiadacza rachunku* (...)”. Według banków ten zapis powinien być zinterpretowany jako podstawa prawna do obciążenia rachunku VAT jak i w konsekwencji jego uznania.

Tym samym środowisko bankowe proponuje uznanie, iż zapis art. 62b punkt 2 podpunkt 5 Prawa bankowego o treści:

2. Rachunek VAT może być obciążony wyłącznie w celu:

(...)

5) zwrotu przy użyciu komunikatu przelewu nienależnie otrzymanej płatności na rachunek VAT posiadacza rachunku, od którego otrzymano tę płatność przy użyciu komunikatu przelewu,

powinien być rozumiany, jako odnoszący się także do komunikatów polecenia zapłaty, które są swoistą odmianą komunikatu przelewu. Takie podejście w rozumieniu banków zdaje się wspierać zapis zmiany do art. 63d ust 10 o treści:

10. Do transakcji polecenia zapłaty z tytułu zapłaty faktury między wierzycielem i dłużnikiem będącymi przedsiębiorcami stosuje się odpowiednio przepisy rozdziału 3a

Tym samym banki proponują, aby księgowania zwrotów polecenia zapłaty, zainicjowanego komunikatem MPP mogły być dokonywane w oparciu o analogiczny komunikat (także zawierający mechanizm MPP) i mogły na podstawie art. 62b punkt 2 podpunkt 5 obciążać rachunek VAT odbiorcy, jak również w konsekwencji uznać rachunek VAT płatnika.

Jednocześnie wskazujemy, iż uznanie VAT rachunku płatnika nie jest także ujęte w katalogu transakcji dopuszczalnych do księgowania na rachunku VAT. Jednak mając na względzie powyższe jak i cel wprowadzanych przepisów w naszej ocenie nie stanowi to uszczerbku dla założeń MPP.

Ad. 2) W odniesieniu do punktu 2 środowisko bankowe podnosiło fakt, iż o zastosowaniu MPP decyduje płatnik. W przypadku polecenia zapłaty zainicjowanie komunikatu rozliczeniowego odbywa się po stronie odbiorcy, który decyduje czy komunikat zostanie zainicjowany standardowo czy w formie MPP. Należy jednak pamiętać, iż zgoda udzielona przez płatnika dotyczy możliwości obciążenia rachunku nie precyzując dodatkowych opcji. Dlatego środowisko bankowe rekomenduje przyjęcie podejścia, iż dla stosowania w poleceniu zapłaty MPP nie jest wymagana dodatkowa zgoda płatnika, gdyż, jeśli nie zgadza się on ze sposobem obciążenia w drodze polecenia zapłaty ma możliwość odwołania go i po kontakcie z odbiorcą zlecenia obciążenia w oczekiwany sposób.

Stosowanie MPP w rozliczeniach wierzytelności w drodze polecenia zapłaty powinno być przedmiotem odrębnych uzgodnień pomiędzy płatnikiem a odbiorcą.

Przedstawiając powyższe zagadnienia zwracam się z uprzejmą prośbą o możliwość przedstawienia wskazanych powyżej zagadnień w Objaśnieniach wydanych przez Ministerstwo Finansów w trybie przepisów ustawy – Ordynacja podatkowa. Mając na względzie dobre i należyte przygotowanie się banków jako kluczowych instytucji dla powodzenia stosowania mechanizmu podzielonej płatności, uprzejmie proszę Pana Ministra o możliwe potraktowanie przez Ministerstwo Finansów sprawy wydania Objaśnień jako pilnej. Jednocześnie biorąc pod uwagę fakt, że Zespół ds. interpretacji przepisów regulacji Split Payment nadal intensywnie pracuje, zastrzegam możliwość dostania II tury zagadnień do interpretacji w ramach Objaśnień.

Załącznik nr 7

Stanowisko Ministerstwa Finansów z dnia 27 kwietnia 2018 r., zawierające odpowiedzi na wątpliwości interpretacyjne sektora bankowego dotyczące stosowania przepisów ustawy z dnia 15 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw, wystosowane przez Związek Banków Polskich w dniu 28 lutego 2018 r.

MINISTERSTWO FINANSÓW
PODSEKRETARZ STANU
Paweł Gruz

Warszawa, dnia 27 kwietnia 2018 r.

31.05.2018
3 2 0 1 9 6 7 0

02000105551

PT8.812.12.2018

Michał Gruz
Michał Gruz

Pan
Krzysztof Pietraszkiewicz
Prezes
Związek Banków Polskich

ul. Kruczkowskiego 8
00-380 Warszawa

Szanowny Panie Prezase,

w związku z Pana pismem z dnia 28 lutego 2018 r., w którym przedstawiono zagadnienia dotyczące stosowania przepisów ustawy z dnia 15 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 62) wprowadzającej mechanizm podzielonej płatności, odnosząc się do przedstawionych kwestii uprzejmie informuję:

ZAGADNIENIA OGÓLNE

1. W zakresie problematyki dotyczącej księgowania zbiorczych płatności powstaje wątpliwość czy prawidłowe jest na gruncie ustawy split payment możliwość dokonywania przez banki księgowania zbiorczych dla transakcji objętych mechanizmem podzielonej płatności zarówno w odniesieniu do transakcji przychodzących jak i wychodzących. Oczywiście prawidłowość tego typu księgowania jest dopuszczalna pod warunkiem, iż bank ich dokonujący zapewni rozdzielne księgowanie środków dotyczących VAT na dedykowanych rachunkach VAT.

W odniesieniu do obecnie stosowanego na rynku rozwiązania, które umożliwi konsolidację księgowania transakcji zleczonych lub otrzymanych przez klientów banku wskazać należy, iż takie rozwiązanie jest dopuszczalne na gruncie regulacji ww. ustawy pod warunkiem, iż zapewniona będzie możliwość powiązania konkretnej płatności z konkretną fakturą, a informacje analityczne dotyczące skonsolidowanego księgowania będą dostępne zarówno dla podatnika jak i organów podatkowych, przyjmując jednocześnie, że realizacja zapłaty w takim przypadku następuje per faktura.

Sam sposób dokonania zapisu księgowego nie powinien wpływać na zgodność z regulacjami dotyczącymi mechanizmu podzielonej płatności, o ile zapewnione jest przeksięgowanie środków dotyczących kwoty odpowiadającej kwocie podatku VAT na rachunek VAT, a informacje analityczne dotyczące skonsolidowanych księgowania są udostępnione posiadaczom rachunków oraz upoważnionym organom podatkowym.

ul. Świeżożyńska 12, 00-910 Warszawa | tel.: +48 22 604 55 55 | e-mail: kancelaria@mfin.gov.pl

Należy przy tym zaznaczyć, że nie jest dopuszczalną sytuacją, w której podatnik mógłby dokonać jednego przelewu z tytułu zapłaty za wiele faktur. Dopuszczalna jest wyłącznie możliwość zbiorczego księgowania, z zachowaniem pełnej analityki, paczki np. 500 przelewów z tytułu zapłaty za np. 500 faktur (i analogicznie zbiorczego księgowania przelewów przychodzących). Nie jest natomiast dopuszczalne dokonanie jednego przelewu z tytułu np. 500 faktur.

Kwestia możliwości stosowania mechanizmu podzielonej płatności dla zbiorczych przelewów zostanie omówiona w przygotowywanych przez resort finansów Objasnieniach podatkowych.

2. *Czy, do czasu planowanej nowelizacji ustawy split payment, prawidłowe jest podejście oparte na wykładni literalnej, art. 62e Prawa Bankowego, prowadzące do wniosku, że w sytuacji wypowiedzenia umowy o prowadzenie rachunku rozliczeniowego (wypowiedzenie umowy traktowane jako czynność systemowa/techniczna banku), bank po rozwiązaniu tej umowy może nadal utrzymywać w swoich systemach operacyjnych powiązany z tym rachunkiem rozliczeniowym rachunek VAT do czasu zadysponowania tymi środkami zgodnie z postanowieniami ustawy do momentu, w którym na tymże rachunku nie będą znajdowały się żadne środki pieniężne?*

Zgodnie z postanowieniami ustawy (art. 62e ustawy Prawo bankowe) zamknięcie rachunku rozliczeniowego, z którym powiązany jest rachunek VAT możliwe jest w sytuacji wypowiedzenia umowy rachunku rozliczeniowego przez posiadacza rachunku oraz w sytuacji wypowiedzenia umowy rachunku rozliczeniowego przez bank jednak wyłącznie w sytuacji, gdy na rachunku VAT saldo wynosi zero.

Jeżeli wypowiedzenie umowy następuje z inicjatywy klienta to wówczas środki zgromadzone na rachunku VAT mogą zostać przekazane na wskazany przez tego posiadacza jego inny rachunek VAT prowadzony w tym samym banku.

Jeżeli posiadacz nie dokona wskazania innego rachunku VAT bądź bank nie prowadzi dla tego posiadacza innego rachunku VAT, wówczas środki zgromadzone na rachunku VAT mogą zostać przekazane na powiązany z tym rachunkiem rachunek rozliczeniowy, wyłącznie po utrzymaniu przez bank od naczelnika urzędu skarbowego zgody na uwolnienie środków, wyrażonej w informacji o postanowieniu.

W sytuacji gdy posiadacz rachunku nie zadysponuje w jeden z wyżej opisanych sposobów środkami zgromadzonymi na rachunku VAT i środki te będą nadal pozostawały na rachunku VAT wówczas bank nie może dokonać zamknięcia rachunku rozliczeniowego, z którym powiązany jest ten rachunek VAT.

Należy w związku z tym przyjąć, że w takiej sytuacji umowa z upływem okresu wypowiedzenia rachunku bankowego zostaje rozwiązana ale rachunek rozliczeniowy i powiązany z nim rachunek VAT nie może zostać zamknięty.

3. *Dotyczy trybu wykonania księgowości na rachunku VAT i rachunku rozliczeniowym w przypadku naliczenia przez bank odsetek od środków zgromadzonych na rachunku VAT (interpretacja art. 62b ust. 4 ustawy Prawo Bankowe, w brzmieniu nadanym ustawą).*

W przypadku naliczenia odsetek od środków zgromadzonych na rachunku VAT bank bez odrębnej dyspozycji posiadacza rachunku VAT uznaje kwotę tych odsetek rachunek rozliczeniowy, dla którego jest prowadzony rachunek VAT.

Skoro odsetki są przekazywane na rachunek rozliczeniowy, to pobieranie podatku dochodowego od odsetek naliczanych na rachunkach prowadzonych na rzecz nierezydentów należy przeprowadzać na dotychczasowych zasadach (stosując odpowiednie normy prawa krajowego i międzynarodowego).

4. *Kwestia realizacji zajęcia na podstawie administracyjnego tytułu wykonawczego, dotyczącego egzekucji należności z tytułu podatku od towarów i usług.*

Zgodnie z postanowieniami art. 62b ust. 2 pkt 9 ustawy Prawo bankowe rachunek VAT może być obciążony w celu realizacji zajęcia na podstawie administracyjnego tytułu wykonawczego, dotyczącego egzekucji należności z tytułu podatku od towarów i usług. Konstrukcja tego przepisu wskazuje, że z rachunku VAT mogą być egzekwowane nie tylko należności główne (zaległość podatkowa w podatku VAT wraz z należnymi odsetkami) ale również pozostałe koszty zajęcia, tj. koszty upomnień, egzekucji.

Kwestia ta zostanie omówiona w Objasnieniach podatkowych.

5. *Czy prawidłowy jest na gruncie ustawy zwrot klientowi banku całości środków pieniężnych komunikatem przelewu w ramach split payment na rachunek VAT w sytuacji, gdy dokonywany jest zwrot komunikatu płatniczego dla którego zainicjowania tylko część środków pobrana została z rachunku VAT (np. z uwagi na brak wystarczających środków na rachunku VAT)?*

W przypadku zwrotu płatności realizowanej z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności księgowanie powinno być dokonywane na bazie treści komunikatu przelewu bez badania czy kwota odpowiadająca kwocie podatku VAT wykazana w komunikacie pierwotnie pochodziła w całości z rachunku VAT czy też (z uwagi na brak wystarczających środków) częściowo z rachunku rozliczeniowego.

Płatność związana ze zwrotem komunikatu płatniczego (włączając w tę definicję zarówno przelew jak i polecenie zapłaty) powinna być traktowana jako nowy komunikat płatniczy. Tym samym jego księgowanie powinno być dokonane na bazie treści nowego komunikatu płatniczego a nie komunikatu pierwotnego.

Przyjęcie innej wykładni skutkowałoby skomplikowaniem procesu realizacji przez bank zwrotnego komunikatu przelewu, który byłby obowiązany w takim przypadku ustalać źródło, z którego pierwotnie pobrano kwotę odpowiadającą kwocie podatku VAT wskazaną w komunikacie przelewu.

6. Problematyka związana ze zwrotem VAT w odniesieniu do rachunków VAT prowadzonych przez oddziały instytucji kredytowych.

Zgodnie z art. 87 ust. 6a ustawy o podatku od towarów i usług na wniosek podatnika złożony wraz z deklaracją podatkową urząd skarbowy jest obowiązany dokonać zwrotu różnicy podatku na rachunek VAT podatnika. Zatem taki zwrot będzie mógł być dokonywany również na rachunki VAT prowadzone przez inne instytucje niż bank z siedzibą na terytorium kraju (przykładowo oddział instytucji kredytowej mającej siedzibę poza RP). Warunkiem jest aby dany oddział instytucji kredytowej prowadził rachunek VAT w rozumieniu i na podstawie prawa bankowego.

Do tego typu rachunków będą miały również zastosowanie przepisy o „uwalnianiu” środków z rachunku VAT na rachunek rozliczeniowy wskazane w art. 108b ww. ustawy o podatku od towarów i usług.

Zatem należy przyjąć, iż podatnik posiadający rachunek VAT prowadzony w oddziale instytucji kredytowej może wystąpić do naczelnika urzędu skarbowego z wnioskiem o wyrażenie zgody na przekazanie środków zgromadzonych na tym rachunku VAT na rachunek rozliczeniowy prowadzony również przez tę instytucję kredytową.

Kwestia ta zostanie omówiona w ww. Obyśdzeniach podatkowych.

7. Czy w świetle ustawy dopuszczalne jest prowadzenie przez bank rachunku rozliczeniowego do rozliczeń pay-by-link dla dostawcy świadczącego usługi płatnicze bez powiązania z tym rachunkiem rachunku VAT?

Zgodnie z generalną zasadą rachunki VAT należy otwierać do rachunków rozliczeniowych w rozumieniu ustawy Prawo bankowe.

Wskazać jednakże należy na dopuszczalność pośrednictwa dostawców usług płatniczych w płatnościach z zastosowaniem mechanizmu podzielonej (art. 6 ww. ustawy z dnia 15 grudnia 2017 r. wprowadzający do ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych art. 39b). Stosownie do tego przepisu, dostawcy usług płatniczych polegających na wykonywaniu transakcji płatniczych, w tym transferu środków pieniężnych na rachunek płatniczy u dostawcy użytkownika lub u innego dostawcy przez wykonywanie usług polecenia przelewu, w tym stałych zleceń mogą pośredniczyć w płatnościach z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności.

Art. 62a, ust. 1 ustawy Prawo bankowe stanowi, że dla rachunku rozliczeniowego bank prowadzi rachunek VAT. Wyjątek stanowią rachunki wskazane w art. 62f tej ustawy, które służą wyłącznie rozliczeniom z tytułu wykonania czynności, do których nie mają zastosowania przepisy ustawy o podatku od towarów i usług.

Zatem wskazać należy, iż skoro rachunki rozliczeniowe do rozliczeń pay-by-link dostawców świadczących usługi płatnicze nie mieszczą się w katalogu wyłączeń określonych w art. 62f, oznacza to, że do takich rachunków powinny być otwarte rachunki VAT.

Reasumując, dla rachunków rozliczeniowych dedykowanych rozliczeniom pay-by-link prowadzonych w walucie polskiej dla dostawców świadczących usługi płatnicze należy otworzyć powiązane z tymi rachunkami rachunki VAT.

8. *Czy prawidłowe jest na gruncie ustawy uznanie, że instytucja finansowa nie jest obowiązana do sprawdzenia prawidłowości wpisanego numeru faktury czy numeru NIP, czy prawidłowości korzystania przez klientów z funkcjonalności przekazania własnego?*

W zakresie sprawdzania poprawności wpisanego w komunikacie przelewu NIP oraz numeru faktury należy przyjąć, że instytucja finansowa nie ma obowiązku sprawdzania tych danych. Sprawdzenie tych danych przez instytucje finansowe byłoby zresztą w praktyce niewykonalne, gdyż wymagałoby dostępu do systemów księgowych firm, czy wręcz do dokumentów źródłowych (faktura, umowa, itp.).

Odnosząc się do tzw. przekazania własnego to zgodnie z postanowieniami ustawy taka forma przelewania środków możliwa jest wyłącznie w ramach rachunków VAT prowadzonych w ramach jednej instytucji finansowej. Nie jest możliwe stosowanie przekazania własnego jako komunikatu międzybankowego. Nie jest zatem dopuszczalne, aby posiadacz rachunku VAT przekazał środki z rachunku VAT na inny swój rachunek VAT prowadzony w ramach innej instytucji.

FAKTORING

1. *Czy prawidłowe jest uznanie rachunków cesyjnych, niezgodnych do rozliczeń z tytułu przelewanych wierzytelności za rachunki gospodarki własnej instytucji finansowej, o tym samym uznanie, iż do przedmiotowych rachunków stosuje się regulacje, o których mowa w rozdziale 3a ustawy.*

W zakresie uznania rachunków cesyjnych za rachunki gospodarki własnej banku czyli za rachunki, o których mowa w art. 62a, ust. 11 ustawy Prawo bankowe, należy wskazać, iż regulacje wprowadzające mechanizm podzielonej płatności (art. 108a, ust. 5 ustawy o podatku od towarów

i usług) dopuszczają dokonywanie spłat przez podatników z wykorzystaniem mechanizmu podzielonej płatności również w przypadku wierzytelności, które są przedmiotem cesji.

Rachunki gospodarki własnej banku powinny być traktowane analogicznie, jak rachunki rozliczeniowe podatnika. Wprowadzenie odrębnej regulacji dotyczącej rachunków gospodarki własnej banku wynika z faktu, że bank otwiera taki rachunek sam dla siebie i wobec tego nie zawiera z samym sobą umowy, a więc rachunek taki nie jest w sensie prawnym rachunkiem rozliczeniowym banku. Rachunek gospodarki własnej powinien w szczególności służyć bankowi do dokonywania zapłaty za nabyte towary lub usługi, ale również może służyć do przyjmowania spłat związanych z cesją wierzytelności lub faktoringiem. W związku z tym powinien do niego być utworzony rachunek VAT, żeby umożliwić nabywcy towaru lub usługi zapłatę na rzecz banku w podzielonej płatności.

Zatem zgodnie z przywołanym art. 62a ust. 11 ustawy Prawo bankowe do takich rachunków należy również otwierać rachunki VAT.

2. *Czy na podstawie ustawy możliwa jest płatność zaliczki w faktoringu prostym w mechanizmie podzielonej płatności oraz czy zwalnia to faktora z solidtarnej odpowiedzialności, jeśli tak to w jakim zakresie? Czy dokonując zapłaty zaliczki w mechanizmie podzielonej płatności faktor może korzystać ze środków zgromadzonych na rachunku VAT faktora do zapłaty zobowiązania w zakresie podatku VAT?*

Odnosząc się do wniosku dotyczącego wydania interpretacji ogólnej, o której mowa w art. 14a § 1 pkt 1 ustawy Ordynacja podatkowa w zakresie wprowadzanego z dniem 1 lipca 2018 r. do ustawy o podatku od towarów i usług art. 108a ust. 5 i 6 uprzejmie informuję, że na chwilę obecną wydanie takiej interpretacji nie jest możliwe. Zgodnie bowiem z przepisem regulującym tę kwestię interpretacje ogólne wydawane są w celu zapewnienia jednolitego stosowania przepisów prawa podatkowego przez organy podatkowe. Trudno w tej chwili mówić o rozbieżnościach w stosowaniu przez organy podatkowe art. 108a ust. 5 i 6 ww. ustawy skoro regulacja ta jeszcze nie funkcjonuje. Obawy co do ewentualnego wystąpienia rozbieżności w tym zakresie nie mogą być przesłanką do wydania takiej interpretacji.

Niemniej jednak w celu wyjaśnienia wątpliwości co do użycia w art. 108a ust. 6 ustawy o podatku od towarów i usług zwrotu „*kwoty otrzymanej*” uprzejmie informuję, że sytuacja w której faktor przed otrzymaniem od nabywcy towaru lub usługi płatności za fakturę dokumentującą wierzytelność nabytą przez faktora dokonał płatności przy zastosowaniu mechanizmu podzielonej płatności do zbywcy wierzytelności będącym dostawcą towaru lub usługi mieści się w tym zwrocie. Nie ma zatem znaczenia fakt odwrócenia następstwa czasowego zdarzeń.

W takiej sytuacji decydującym dla uwolnienia się przez faktora od odpowiedzialności solidarnej będzie fakt przekazania na rachunek VAT dostawcy towaru lub usługi (faktoraanta) kwoty odpowiadającej kwocie podatku VAT wykazanej na fakturze wystawionej przez tego faktoraanta.

Kwestia ta zostanie omówiona w Objasnieniach podatkowych.

Mając na uwadze powyższe, zasadnym jest potwierdzenie stanowiska Pana Prezesa, że faktor dokonując wcześniejszej płatności z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności może, w oparciu o nowe brzmienie art. 62b ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy Prawo bankowe, obciążyć rachunek VAT w celu dokonania płatności wysokości kwoty odpowiadającej kwocie podatku od towarów i usług.

3. Czy w faktoringu odwrotnym faktor (który spłaca z rachunku własnego dług swojego klienta na jego zlecenie i za jego zgodą w celu wejścia w prawa wierzyciela) może dokonać zapłaty za fakturę w mechanizmie podzielonej płatności w rozumieniu art. 108a ust. 1 oraz czy wówczas jeśli faktor zapłaci dostawcy za fakturę w mechanizmie podzielonej płatności to czy wraz z tą zapłatą odbiorca (dłużnik wierzytelności z faktury) korzysta z uprawnień – korzyści z art. 108c?

Przepisy omawianej ustawy dopuszczają sytuacje, w których regulowanie należności pomiędzy kontrahentami dokonywane jest przy udziale „osób trzecich”, przykładowo z wykorzystaniem możliwości jakie daje faktoring. Możliwe jest zatem aby nabywca towaru lub usługi zlecił bankowi (faktorowi) dokonanie w jego imieniu płatności wynikających z otrzymanej faktury przy zastosowaniu mechanizmu podzielonej płatności. Nabywca natomiast w uzgodnionym z faktorem (późniejszym) terminie dokonuje płatności na rzecz faktora również w mechanizmie podzielonej płatności.

Z uwagi na fakt, że w takim przypadku płatność przez nabywcę za fakturę dokonana jest w mechanizmie podzielonej płatności na rzecz podmiotu innego niż wskazany na fakturze (tutaj na rzecz faktora), faktor odpowiada solidarnie wraz z dostawcą za nierozliczony przez dostawcę podatek wynikający z tej dostawy do wysokości kwoty otrzymanej na rachunek VAT (zgodnie z art. 108a ust. 5 ustawy o podatku od towarów i usług).

Wynikającą z powyższych przepisów odpowiedzialność solidarną można wyłaczyć poprzez dokonanie płatności na rachunek VAT dostawcy wskazanego na fakturze w wysokości płatności otrzymanej od nabywcy na swój rachunek VAT.

Ponieważ w omawianej sytuacji faktor dokonuje płatności na rachunek VAT dostawcy wykazanego na fakturze jeszcze przed otrzymaniem od nabywcy płatności na swój rachunek VAT to odpowiedzialność podatkowa zostaje już w tym momencie wyłączona.

Jak wspominałem powyżej decydującym dla uwolnienia się przez faktora od odpowiedzialności solidarnej będzie fakt przekazania na rachunek VAT dostawcy towaru lub usługi (faktoraanta)

kwoty odpowiadającej kwocie podatku VAT wykazanej na fakturze wystawionej przez tego faktoranta.

Przechodząc do drugiego zagadnienia czyli możliwości korzystania przez nabywcę (klienta faktora) z korzyści, o których mowa w art. 108c ust. 1 ustawy o podatku od towarów i usług w sytuacji gdy płatność za fakturę dokonana została w mechanizmie podzielonej płatności ale przy zaangażowaniu faktora uprzejmie informuję Pana Prezesa, że nabywca (klient faktora) może korzystać z wymienionych w tym przepisie szczególnych rozwiązań.

Jak słusznie wskazał Pan Prezes zastosowanie tej normy uzależnione jest od faktu dokonania płatności wynikającej z otrzymanej faktury z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności. Nie ma znaczenia, że płatność ta została dokonana za pośrednictwem osoby trzeciej czyli faktora.

4. Czy, uznając, że w faktoringu odwrotnym faktor może dokonać zapłaty za faktury przy użyciu mechanizmu podzielonej płatności na podstawie art. 108a ust. 1 ustawy o VAT, to w stosunku do faktora powstaje odpowiedzialność solidarna z art. 108a ust. 5 ustawy o VAT?

Odpowiedź na to pytanie wynika już z zaprezentowanego powyżej stanowiska, że w tym przypadku (z uwagi na dokonanie płatności na rzecz podatnika innego niż wskazany na fakturze) dochodzi do odpowiedzialności solidarnej faktora. Niemniej jednak, odpowiedzialność ta w momencie dokonania płatności przez faktora na rachunek VAT wystawcy wskazanego w fakturze zostaje wyłączone.

POLECENIE ZAPŁATY

W obszarze polecenia zapłaty z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności wskazał Pan Prezes na dwa obszary budzące wątpliwości, a mianowicie:

1. możliwość dokonywania zwrotów nienależnie otrzymanych środków, otrzymanych poleceniem zapłaty a następnie podlegającym odwołaniu przez płatnika;
2. brak potrzeby uzyskania odrębnych zgód na stosowanie polecenia zapłaty w mechanizmie podzielonej płatności.

W zakresie pierwszej kwestii czyli sytuacji odwołania przez nabywcę (dłużnika) pojedynczego polecenia zapłaty dokonanego z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności, które jest możliwe w terminie 5 dni roboczych od dnia obciążenia rachunku a co się z tym wiąże koniecznością natychmiastowego uznania rachunku nabywcy (dłużnika) kwotą odwołanego polecenia zapłaty przy jednoczesnym obciążeniu rachunku wystawcy (wierzyciela) tą kwotą, należy przychylić się do stanowiska Pana Prezesa w tym zakresie.

Z uwagi na fakt, że odwołanie konkretnego polecenia zapłaty oznacza de facto podważenie przez nabywcę (płatnika) prawidłowości faktury, w związku z którą dokonane zostało obciążenie jego rachunku VAT można uznać, że w tym przypadku mamy do czynienia z nienależnie pobraną

kwotą. W związku z tym zastosowanie może tutaj znaleźć rozwiązanie wskazane w art. 62b ust. 2 pkt 5 ustawy Prawo bankowe, które przewiduje możliwość dokonania zwrotu przy użyciu komunikatu przelewu niezależnie otrzymanej płatności na rachunek VAT posiadacza rachunku, od którego otrzymano tę płatność przy użyciu komunikatu przelewu.

U wystawcy kwestionowanej faktury (wierzyciela) doszłoby do obciążenia rachunku VAT natomiast u nabywcy (dłużnika) rachunek VAT zostałby uznany kwotą wskazaną w „zwrotnym” komunikacie przelewu.

Odnosząc się natomiast do drugiego zagadnienia należy zauważyć, że w myśl przepisów o podzielonej płatności, inicjatorem zastosowania mechanizmu podzielonej płatności jest zawsze nabywca (dłużnik), bo to on ponosi ryzyko co do bezpieczeństwa podatku naliczonego. Decyzję o zastosowaniu dobrowolnej podzielonej płatności powinien więc zawsze wyrażać w sposób aktywny nabywca.

Fakt, że polecenie zapłaty jest szczególną formą regulowania należności, w której następuje odwrócenie roli strony inicjującej transakcję płatniczą czyli to dostawca (wierzyciel) jest stroną, która inicjuje zapłatę za fakturę, nie wpływa na zmianę wprowadzonych zasad.

Zatem w poleceniu zapłaty również niezbędne jest uzyskanie zgody nabywcy (dłużnika) na stosowanie takiej formy rozliczeń. Nie ma jednakże przeszkód, żeby zgoda nabywcy na stosowanie mechanizmu podzielonej płatności mogła być udzielana jednorazowo, z góry i w praktyce obejmować cały okres obowiązywania polecenia zapłaty.

Ułatwieniem w uzyskaniu takiej zgody jest przykładowo modyfikacja formularza zgody na stosowanie polecenia zapłaty (poprzez dodanie znacznika), z którego jasno będzie wynikało, czy nabywca (dłużnik) wyraża zgodę na stosowanie mechanizmu podzielonej płatności w poleceniu zapłaty.

Przy zastosowaniu takiego rozwiązania nie będzie konieczności uzyskiwania zgody na zapłatę w podzielonej płatności każdorazowo przy obciążaniu rachunku nabywcy (dłużnika). Przy czym nabywca (dłużnik) musi mieć zagwarantowane, że w każdej chwili będzie mógł zmienić swoją dyspozycję, tzn. wycofać się z dokonywania płatności w poleceniu zapłaty przy użyciu podzielonej płatności. Nabywca (dłużnik) powinien być również w sposób jednoznaczny i niebudzący wątpliwości poinformowany, że wyraża jednorazowo zgodę na dokonywanie zapłaty w podzielonej płatności i zgoda ta obejmuje każdorazową płatności na rzecz danego dostawcy (wierzyciela), do czasu jej odwołania.

Z poważaniem,

Paweł Gruza

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów

PODSEKRETAŹ STANU

Paweł Gruza

Załącznik nr 8

Wystąpienie ZBP z dnia 10 kwietnia 2018 r. w zakresie wątpliwości interpretacyjnych sektora bankowego dotyczących stosowania przepisów ustawy z dnia 15 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw (tzw. II tura)

ZWIĄZEK BANKÓW POLSKICH

KONFERENCJA PRASOWA

(10.04.2018)

Warszawa, 10 kwietnia 2018 r.

Pan
Paweł Gruza
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Finansów

Szanowny Panie Ministrze,

W nawiązaniu do uchwalenia przez Parlament ustawy z dnia 15 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw (dalej – „**Ustawa**”) wprowadzającej do polskiego porządku prawnego mechanizm podzielonej płatności oraz ustaleń wynikających z obrad Komitetu Sterującego, ponadto kierując się pilnością wprowadzenia do systemów operacyjno-technicznych instytucji obowiązanych, przewidzianych Ustawą SP wymagań technicznych w zakresie dedykowanego komunikatu przelewu, chciałbym przedstawić Panu Ministrowi II turę zidentyfikowanych zagadnień dotyczących stosowania przepisów tej ustawy, opracowane przez zespół roboczy w Związku Banków Polskich przy udziale Przedstawicieli Departamentu Podatku od Towarów i Usług Ministerstwa Finansów.

Omawiane kwestie dotyczą przepisów, które w naszej ocenie wymagają uwzględnienia w **Objaśnieniach do ustawy** wydanych przez **Ministerstwo Finansów** w trybie przepisów ustawy – Ordynacja podatkowa, bądź w pozostałym zakresie (który ze względów formalnych nie może być objęty Objasneniami) odniesienia się w pisemnym stanowisku Ministerstwa do ZBP.

ul. Miodowa 10, 00-611 Warszawa, tel. 22 638 00 77, e-mail: biuro@zbp.pl

- I. Dotyczy interpretacji art. 108a ust. 1 Ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług, w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 15 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw (dalej: „Ustawa”).

W świetle brzmienia artykułu 108a ust. 1 Ustawy powstała wątpliwość, czy podatnicy, którzy otrzymali fakturę z wykazaną kwotą podatku w wysokości 0 złotych, mogą - przy dokonywaniu płatności kwoty należności wynikającej z takiej faktury - zastosować mechanizm podzielonej płatności.

Literalna wykładnia art. 108a ust. 1 Ustawy może prowadzić do wniosku, iż dokonywanie w trybie mechanizmu podzielonej płatności – w drodze dedykowanego komunikatu przelewu – płatności faktur z jednoczesnym wskazaniem **kwoty 0 zł** – w części dotyczącej wskazania w komunikacie przelewu „*kwoty odpowiadającej całości albo części kwoty podatku wynikającej z faktury, która ma być zapłacona w systemie podzielonej płatności*”, jest niedopuszczalne, jako niezgodne z definicją mechanizmu podzielonej płatności, wynikającą z postanowienia art. 108a ust. 1 - 3, jako że:

- art. 108a ust. 1 stanowi o: „fakturze z wykazaną kwotą podatku VAT”;
- art. 108a ust. 2 stanowi, iż zastosowanie mechanizmu podzielonej płatności polega na tym, że zapłata kwoty odpowiadającej całości albo części kwoty podatku wynikającej z otrzymanej faktury jest dokonywana na rachunek VAT.

W konsekwencji przyjęcia powyższej wykładni, płatności dokonywane w drodze dedykowanego komunikatu przelewu z jednoczesnym wskazaniem zerowej kwoty VAT winny być odrzucane przez izbę rozliczeniową/banki.

W ocenie ZBP powyższa wykładnia budzi wątpliwości do zgodności z celem ustawy, wykluczając z mechanizmu podzielonej płatności realizację płatności wynikających faktur za usługi/towary zwolnione z podatku VAT bądź opodatkowane zerową stawką VAT.

Wskazać należy, iż zgodnie z Ustawą o podatku od towarów i usług:

- istnieje szereg czynności, towarów i usług, które zostały zwolnione z VAT, przy czym podlegają one zwolnieniu zawsze, niezależnie od tego, kto i w jakich okolicznościach je wykonuje – vide usługi wymienione w załączniku nr 4 do Ustawy o VAT;
- bądź w odniesieniu, do których obowiązuje preferencyjna stawka podatku VAT, określona w wysokości 0% podstawy opodatkowania.

O ile podatnicy zwolnieni od podatku, co do zasady – chociaż i tu są wyjątki określone w art. 86 ust. 1 i 9 ustawy o podatku od towarów i usług – nie mają prawa do pomniejszenia podatku należnego o naliczony (bowiem w przypadku sprzedaży zwolnionej nie występuje kategoria podatku należnego), o tyle podatnik stosujący stawkę zerową dokonuje sprzedaży opodatkowanej, tyle tylko, że stawką 0%. Tym samym, może dokonać odliczenia podatku naliczonego przy zakupie towarów i usług dotyczących tej sprzedaży, bowiem jest ona opodatkowana. Podatnik może, w

związku z tym, zażądać od Urzędu Skarbowego zwrotu całości podatku naliczonego w terminach określonych w Ustawie.

W ocenie ZBP istnieje realne ryzyko, iż klienci banków mogą wskazywać, iż podejście oparte na literalnej wykładni przepisu art. 108a ust. 1 Ustawy będzie skutkować brakiem możliwości zapłaty przez klienta w drodze komunikatu przelewu faktury z wykazaną stawką VAT „0”, bądź z wykazaniem zwolnienia z VAT – czyli w praktyce zapłaty w trybie mechanizmu podzielonej płatności (komunikatem przelewu) za niektóre usługi i dostawy. Klienci są natomiast zainteresowani płaceniem w trybie mechanizmu podzielonej płatności wszystkich faktur VAT – także tych za usługi ze stawką 0% VAT - chcąc być transparentnymi wobec Urzędów Skarbowych i swoich kontrahentów.

W ocenie klientów banków – a także ZBP – dopuszczalna jest interpretacja Ustawy, iż w przypadku usług/towarów z 0 % stawką VAT, bądź zwolnionych z VAT „wykazana kwota podatku”, o której mowa w art. 108 a ust. 1 może wynosić „0” złotych.

Wskazać należy, iż faktura z 0% VAT może być wystawiona wyłącznie przez przedsiębiorcę zarejestrowanego w urzędzie skarbowym, jako czynny podatnik VAT. W myśl art. 41 ust. 3 i 4 ustawy o VAT, stawkę podatku VAT w wysokości 0% stosuje się w eksporcie i wewnątrzwspólnotowej dostawie towarów, z zastrzeżeniem spełnienia warunków określonych w art. 41 ust. 5 i 6 oraz art. 42 tej ustawy. Szczególne przypadki zastosowania omawianej stawki przy sprzedaży towarów i usług są wykazane w art. 83 ww. ustawy, gdzie wśród nich można wymienić m.in.:

- a) dostawy - różnego rodzaju statków armatorom morskim, części do środków transportu morskiego, rybołówstwa morskiego i statków ratowniczych morskich, środków transportu lotniczego oraz części zamiennych do nich, towarów służących bezpośrednio zaopatrzeniu statków, towarów do wolnych obszarów celnych, itp.,
- b) usługi - w zakresie kontroli i nadzoru ruchu lotniczego, świadczonych na obszarze portów morskich, usług ratownictwa morskiego, nadzoru nad bezpieczeństwem żeglugi morskiej i śródlądowej, usługi najmu, dzierżawy, leasingu lub czarteru środków transportu morskiego, itp.,
- c) import - środków transportu morskiego, rybołówstwa morskiego i statków ratowniczych morskich, środków transportu lotniczego oraz części zamiennych do nich i wyposażenia pokładowego, itp.

Z uwagi na wewnątrzwspólnotową dostawę towarów i usług, w której kontrahent posiada siedzibę w kraju należącym do Unii Europejskiej - wymagane jest, aby posiadał aktualny numer VAT-UE, służący tego typu transakcjom. Co istotne, nawet stosując stawkę 0% VAT dla sprzedaży, podatnik ma obowiązek wykazać opodatkowaną w ten sposób transakcję w deklaracji VAT. Jest ona bowiem nadal traktowana jako sprzedaż opodatkowana, mimo że faktycznie rozliczenie nie wpłynie na wysokość podatku należnego. Oznacza to, że podatnik może ubiegać się o zwrot podatku VAT w przypadku nabycia związanego ze sprzedażą opodatkowaną 0% stawką podatku VAT.

Jednocześnie, na tle podniesionej wyżej wątpliwości podnieść należy, iż banki z założenia nie mają uprawnień ani możliwości, aby kontrolować wysokość podatku VAT wskazywanego w fakturach przez klientów, a jedynie rozdzielać czy też agregować strumienie płatności VAT. Oznacza to, że bank nie może weryfikować stawki VATu wskazanej na fakturze (np.: 8%, 23% czy 0%). Prawidłowość rozliczenia leży po stronie wystawcy faktury i to na nim ciąży odpowiedzialność za ewentualne błędy związane z prawidłowością wystawionej faktury.

Mając na uwadze, iż sektor bankowy przyjął w ramach budowanych rozwiązań IT - w ślad za literalnym brzmieniem Ustawy oraz specyfikacjami KIR S.A. - iż płatności z wykazaną w komunikacie przelewu zerową kwotą VAT nie będą mogły być realizowane w mechanizmie podzielonej płatności, koniecznym jest pilne rozstrzygnięcie powyższego zagadnienia przez Ministerstwo Finansów, w kontekście problemu klasyfikacji faktur wystawianych za usługi opodatkowane zerową stawką VAT, bądź zwolnione z podatku VAT.

II. Problematyka konsolidowania środków na różnych rachunkach VAT tego samego Klienta, w tym samym banku, w celu realizacji płatności w trybie Split Payment, w świetle brzmienia artykułu 62c Ustawy Prawo bankowe, w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 15.12.2017 o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw.

Klienci banków będący posiadaczami rachunków rozliczeniowych korzystają obecnie z usługi konsolidacji sald. Usługa ta umożliwia realizację płatności z jednego rachunku rozliczeniowego klienta pod warunkiem posiadania dostępnych środków na innym rachunku rozliczeniowym tego samego klienta prowadzonym w tym samym banku.

Obecnie usługa konsolidacji sald funkcjonuje w oparciu o rachunki rozliczeniowe. Do tych rachunków rozliczeniowych zostaną otwarte rachunki VAT.

Intencją banków jest, aby po otwarciu rachunków VAT, oferowane dotychczas usługi konsolidacji sald mogły obejmować zarówno rachunki rozliczeniowe jak i nowo otwarte rachunki VAT.

W ocenie banków możliwe są dwa scenariusze funkcjonowania usługi konsolidacji sald rachunków rozliczeniowych i rachunków VAT:

SCENARIUSZ A: konsolidacja on-line rachunków VAT

W ramach obecnie funkcjonującej usługi konsolidacji sald online z każdego rachunku rozliczeniowego można realizować płatności w ciężar środków dostępnych na innych rachunkach rozliczeniowych tego samego klienta.

Umożliwia to realizację płatności z jednego rachunku rozliczeniowego klienta pod warunkiem posiadania i przekazania przed realizacją płatności dostępnych środków z innego rachunku rozliczeniowego tego samego klienta, w tym samym banku.

W przypadku realizacji płatności w trybie opisanym powyżej, tuż przed realizacją płatności z jednego rachunku bank automatycznie prześle środki potrzebne do realizacji tej płatności z innego rachunku tego klienta, na którym są dostępne środki.

Po otwarciu rachunków VAT usługa konsolidacji sald on-line byłaby realizowana w następujący sposób:

1. klient posiada 3 rachunki rozliczeniowe i dla każdego z tych rachunków bank prowadzi odrębne rachunki VAT;
2. klient zleca płatność SP z rachunku rozliczeniowego 1, jednak na rachunku VAT 1 powiązonym z tym rachunkiem rozliczeniowym brak jest wystarczających środków VAT;
3. system bankowy automatycznie weryfikuje czy na rachunkach VAT 2 i 3 jest saldo środków VAT wystarczające do realizacji tej płatności;

- w sytuacji weryfikacji pozytywnej, bank:

- a) dokonuje automatycznego przekazania brakujących środków z rachunków VAT 2 i 3 na rachunek VAT 1;
- b) umożliwia realizację płatności SP z rachunku rozliczeniowego 1 i rachunku VAT 1.

- w sytuacji weryfikacji negatywnej, bank:

- a) w przypadku posiadania środków na rachunku rozliczeniowym 1 w wysokości wystarczającej do realizacji płatności będzie miał zastosowanie art. 62 c) ust. 3;
- b) w przypadku posiadania środków na rachunku rozliczeniowym 1 w wysokości nie wystarczającej do realizacji płatności będzie miał zastosowanie art. 62 c) ust. 4.

SCENARIUSZ B: konsolidacja rachunków VAT z tzw. limitem technicznym

W ramach obecnie funkcjonującej usługi konsolidacji sald na każdym rachunku rozliczeniowym można realizować płatności w ciężar tzw. limitu technicznego, który umożliwia realizację płatności z jednego rachunku rozliczeniowego klienta pod warunkiem posiadania i zablokowania dostępnych środków na innym rachunku rozliczeniowym tego samego klienta.

W przypadku realizacji płatności w trybie opisanym powyżej, na koniec tego samego dnia bank automatycznie prześle zablokowane środki na rachunek, z którego została zrealizowana płatność.

Po otwarciu rachunków VAT usługa konsolidacji sald z tzw. limitem technicznym byłaby realizowana w następujący sposób:

1. klient posiada 3 rachunki rozliczeniowe i dla każdego z tych rachunków bank prowadzi odrębne rachunki VAT,
2. klient zleca płatność SP z rachunku rozliczeniowego 1, jednak na rachunku VAT 1 powiązany z tym rachunkiem rozliczeniowym brak jest wystarczających środków VAT,
3. na rachunku VAT 1 jest ustawiony tzw. limit techniczny, w takiej sytuacji system bankowy automatycznie weryfikuje czy na rachunkach VAT 2 i 3 jest saldo środków VAT wystarczające do realizacji tej płatności.

- w sytuacji weryfikacji pozytywnej, bank:

- a) blokuje na rachunkach VAT 2 i 3 saldo odpowiednie do realizacji płatności SP w ciężar rachunku rozliczeniowego 1 i rachunku VAT 1,
- b) umożliwia realizację płatności SP z rachunku rozliczeniowego 1 i rachunku VAT 1 w ciężar tzw. limitu technicznego ustawionego na rachunku VAT 1 i blokuje tę kwotę na rachunkach VAT 2 i 3,
- c) na koniec tego dnia dokonuje automatycznego przekazania środków z rachunków VAT 2 i 3 na rachunek VAT 1 w celu pokrycia tzw. limitu technicznego.

- w sytuacji weryfikacji negatywnej, bank:

- a) w przypadku posiadania środków na rachunku rozliczeniowym 1 w wysokości wystarczającej do realizacji płatności będzie miał zastosowanie art. 62 c) ust. 3,
- b) w przypadku posiadania środków na rachunku rozliczeniowym 1 w wysokości nie wystarczającej do realizacji płatności będzie miał zastosowanie art. 62 c) ust. 4.

W przypadku, gdy na rachunkach VAT 2 i 3 znajdują się środki wystarczające pokrycia tzw. limitu technicznego w rachunku VAT 1 do realizacji Płatności Split Payment, nie będzie miał zastosowania art. 62 c) ust. 3.

W sytuacji otrzymania decyzji Szefa KAS o zablokowaniu salda na rachunku rozliczeniowym i/lub rachunku VAT w sytuacji wykorzystania tzw. limitu technicznego na rachunku VAT, tj. w czasie pomiędzy pomyślną realizacją płatności Split Payment a uzupełnieniem środków na rachunku VAT na którym wykorzystano tzw. limit techniczny, bank uznaje zablokowaną kwotę (na spłatę tzw. limitu technicznego) za środki już wykorzystane do płatności i blokada Szefa KAS nie może objąć środków już wykorzystanych i oczekujących na przeksięgowanie pomiędzy rachunkami VAT w celu zasilenia rachunku VAT na którym wykorzystano tzw. limit techniczny.

Analogiczne zasady obowiązują obecnie dla rachunków rozliczeniowych, w sytuacji gdy bank otrzymuje zajęcie egzekucyjne skierowane do rachunku rozliczeniowego na którym znajdują się środki przeznaczone na spłatę tzw. limitu technicznego w innym rachunku rozliczeniowym.

Realizacja scenariuszy opisanych wyżej jest możliwa i ma oparcie w przepisach.

Art. 62 b) ust. 1 pkt 3) oraz ust. 2 pkt 6) Ustawy umożliwiają przekazywanie środków pomiędzy różnymi rachunkami VAT tego samego klienta. W sytuacji, gdy

dokonywanie tego typu płatności jest dopuszczone do realizacji przez klienta na podstawie przepisów Ustawy, to nie ma przeszkód aby klienci korzystali z usługi konsolidacji sald tj. zawierali z bankami umowy zarządzania środkami na rachunkach VAT na podstawie których bank będzie dokonywał tego typu płatności na bazie upoważnienia wynikającego z uprzednio zawartej umowy z klientem.

Należy zwrócić uwagę, iż w przypadku klientów o rozbudowanej strukturze rachunków bankowych i istniejących, w dniu wejścia w życie Ustawy, na tych rachunkach usług zarządzania środkami, brak możliwości kontynuacji tych usług na rachunkach VAT, może skutkować utrudnieniami w zarządzaniu płynnością takich klientów.

Przy pozytywnej opinii Ministerstwa Finansów, na przedstawione powyżej podejście, środowisko bankowe przyjęłoby interpretację, w myśl której aktualne brzmienie Ustawy nie wyklucza możliwości zawierania przez banki z klientami umów dotyczących zarządzania środkami na rachunkach rozliczeniowych obejmujących jednocześnie powiązanie z nimi rachunki VAT, w tym w szczególności umów konsolidowania środków na różnych rachunkach rozliczeniowych i rachunkach VAT tego samego klienta, w tym samym banku.

III. Problematyka trybu wykonania księgowania na rachunku VAT i rachunku rozliczeniowym w przypadkach wskazanych w art. 62b ust. 2. pkt 7) i 9) Ustawy Prawo bankowe, w brzmieniu nadanym Ustawą o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw

Zgodnie z art. 62b ust. 2 Ustawy Prawo bankowe, rachunek VAT może być obciążony wyłącznie m.in w celu:

pkt. 7) – przekazania środków na rachunek wskazany przez naczelnika urzędu skarbowego w informacji o postanowieniu, o której mowa w art. 108b ust. 4 ustawy z dnia 11 marca 2004r. o podatku od towarów i usług,

pkt. 9) – realizacji zajęcia na podstawie administracyjnego tytułu wykonawczego dotyczącego egzekucji należności z tytułu podatku od towarów i usług.

W ramach analizy przepisów Ustawy wyłoniła się wątpliwość:

a) Czy we wskazanych wyżej przypadkach, przekazanie środków z rachunku VAT:

- w sytuacji o której mowa w pkt. 7 art. 62b ust. 2 – na rachunek rozliczeniowy powiązany z tym rachunkiem VAT,

- w sytuacji o której mowa w pkt. 9 art. 62b ust. 2 – na rachunek podmiotu uprawnionego,

może nastąpić bezpośrednio w ciężar rachunku VAT, z pominięciem obciążenia rachunku rozliczeniowego powiązanego z tym rachunkiem VAT, czy też w obu przypadkach sposób realizacji przelewu winien być zgodny z zasadą wynikającą z brzmienia art. 62b ust 3.

- b) Czy we wskazanych wyżej przypadkach przekazanie środków winno nastąpić standardowym przelewem, czy przy użyciu komunikatu przelewu o którym mowa w art. 108a ust. 3, czyli przelewem Split Payment.

W ocenie ZBP (odnosząc się do wątpliwości wskazanej w pkt a) - mając na uwadze systematykę art. 62b, uznać należy że art. 62b ust. 3 Ustawy Prawo bankowe formułuje generalną zasadę, iż uznanie i obciążenie rachunku VAT dokonywane jest odpowiednio przez obciążenie albo uznanie rachunku rozliczeniowego posiadacza rachunku VAT prowadzonego w tym samym banku i to niezależnie od celu dokonywania obciążenia rachunku jak i zastosowanej formy przelewu (komunikat przelewu czy zwykły przelew).

W związku z powyższym realizacja przelewu będzie się odbywać w sposób następujący:

- w sytuacji o której mowa w pkt. 7 art. 62b ust. 2 – poprzez bezpośrednie obciążenie rachunku VAT i uznanie rachunku rozliczeniowego powiązanego z tym rachunkiem VAT.

- w sytuacji o której mowa w pkt. 9 art. 62b ust. 2 – poprzez bezpośrednie obciążenie rachunku VAT i uznanie rachunku rozliczeniowego powiązanego z tym rachunkiem VAT, a następnie poprzez obciążenie rachunku rozliczeniowego i przekazanie środków na rachunek podmiotu uprawnionego.

Z kolei (odnosząc się do wątpliwości wskazanej w pkt b) – mając na uwadze wykładnię literalną przepisu art. 62b, uznać należy, iż – o ile Ustawa Prawo bankowe nie stanowi wprost, że płatność następuje „przy użyciu komunikatu przelewu”, płatność taka następuje w drodze zwykłego przelewu – a zatem także w przypadkach, o których mowa w pkt. 7 i 9 art. 62b ust. 2 Ustawy Prawo bankowe.

W ocenie ZBP, z uwagi m.in. na ryzyko sporów z klientami, kwestia ta powinna być wyjaśniona w Objasnieniach Ministra Finansów, a docelowo uregulowana wprost w Ustawie.

IV. Określenie trybu postępowania przez bank/SKOK w przypadku obiektywnej niemożności realizacji przez bank/SKOK postanowienia Naczelnika Urzędu Skarbowego, o którym mowa w art. 108b ust. 1-4 Ustawy – z uwagi na niezgodność danych wskazanych w otrzymanej, w tym zakresie, informacji ze stanem faktycznym/prawnym.

Zgodnie z art. 108b Ustawy SP:

- a) Naczelnik Urzędu Skarbowego - na wniosek podatnika - wydaje, w drodze postanowienia, zgodę na przekazanie środków zgromadzonych na wskazanym przez podatnika rachunku VAT na wskazany przez niego rachunek bankowy albo rachunek w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, dla których jest prowadzony ten rachunek VAT.
- b) Podatnik we wniosku określa wysokość środków zgromadzonych na rachunku VAT, jaka ma zostać przekazana.
- c) Naczelnik Urzędu Skarbowego przekazuje, przy wykorzystaniu systemu teleinformatycznego albo z użyciem środków komunikacji elektronicznej, informację o postanowieniu, o którym mowa w art. 108b ust. 1 Ustawy, bankowi albo spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, które prowadzą rachunek VAT wskazany we wniosku.
- d) Informacja zawiera dane niezbędne do realizacji postanowienia, w tym:
 - numer rachunku VAT, o którym mowa powyżej w literze a) powyżej;
 - numer rachunku bankowego albo rachunku w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, o których mowa powyżej w literze a) powyżej;
 - wysokość środków, jaka ma być przekazana.

Jednocześnie - zgodnie z art. 62c ust. 12 i 13 ustawy - Prawo Bankowe, w brzmieniu nadanym Ustawą:

„12. W przypadku otrzymania przez bank informacji o postanowieniu, o której mowa w art. 108b ust. 4 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług, bank niezwłocznie obciąża rachunek VAT posiadacza rachunku kwotą wskazaną w tej informacji i uznaje tą kwotą jego rachunek rozliczeniowy.

13. W przypadku gdy kwota wskazana w informacji o postanowieniu, o której mowa w art. 108b ust. 4 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług, przewyższa wysokość środków zgromadzonych na rachunku VAT, bank obciąża rachunek VAT do wysokości salda na tym rachunku i uznaje tą kwotą rachunek rozliczeniowy. W tym przypadku uznaje się, że obowiązek, o którym mowa w ust. 12, został wykonany w całości.”

Na ile tak sformułowanych przepisów pojawiła się istotna wątpliwość dotycząca tego czy:

1. bank/skok jest uprawniony/bądź wręcz zobowiązany do odmowy wykonania postanowienia Naczelnika Urzędu Skarbowego, w sytuacji gdy:

- a) numer rachunku bankowego albo rachunku w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, na który mają zostać przekazane środki z określonego rachunku VAT, byłby rachunkiem prowadzonym w innym banku/skok lub nie byłby rachunkiem rozliczeniowym, dla którego jest prowadzony ten rachunek VAT (w tym także sytuacja wystąpienia błędu we wskazaniu numeru rachunku),
- b) w okresie pomiędzy złożeniem przez podatnika wniosku do Urzędu Skarbowego o wydanie zgody na przekazanie środków zgromadzonych na wskazanym przez podatnika rachunku VAT, a datą wpływu do banku/skok informacji o postanowieniu, nastąpiła zmiana stanu faktycznego w zakresie relacji banku/skok z podatnikiem, w tym przykładowo:
- nastąpiło zamknięcie określonej relacji z klientem, np.:
 - klient wypowiedział – z nieznanych dla banku/skoku przyczyn - umowę rachunku rozliczeniowego wskazanego w treści wniosku, powiązanego z rachunkiem VAT, z którego następuje uwolnienie środków; bądź
 - nastąpiło skuteczne rozwiązanie umowy rachunku rozliczeniowego wraz z powiązaniem z nim rachunkiem VAT – albowiem nie można wykluczyć, iż w terminie 60 dni na wydanie postanowienia przez Naczelnika Urzędu Skarbowego, nastąpi „wyzerowanie” środków na rachunku VAT (np. w wyniku regulowania zobowiązań VAT z tego rachunku) i klient będzie mógł skutecznie zamknąć relację z bankiem/skokiem, bądź
 - bank/skok w oparciu o regulacje zawarte w ustawie z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, i uprawnienia wynikające z regulaminu prowadzenia konta, dokona skutecznego zamknięcia rachunku rozliczeniowego, na który – zgodnie z informacją o postanowieniu - mają zostać przekazane środki z określonego rachunku VAT.
2. Czy i w jakim trybie bank/skok miałby dokonać powiadomienia Urzędu Skarbowego o obiektywnej przeszkodzie w wykonaniu informacji o postanowieniu. Mając bowiem na uwadze brak legitymacji czynnej banków/skok w postępowaniu przed Urzędem Skarbowym - w aktualnym stanie prawnym brak jest podstaw prawnych do formalnego powiadomienia naczelnika Urzędu Skarbowego o stwierdzonej nieprawidłowości bądź przeszkodzie.

- V. W ramach swojej działalności banki są uprawnione do ewidencjonowania środków z tytułu VAT otrzymywanego komunikatami dedykowanymi przez Bank (jako odbiorcę przelewów) po stronie aktywów na koncie odzwierciedlającym stan rachunku bieżącego w NBP, po stronie pasywów na kontach klientów (wydzielone subkonto rachunku klienta).

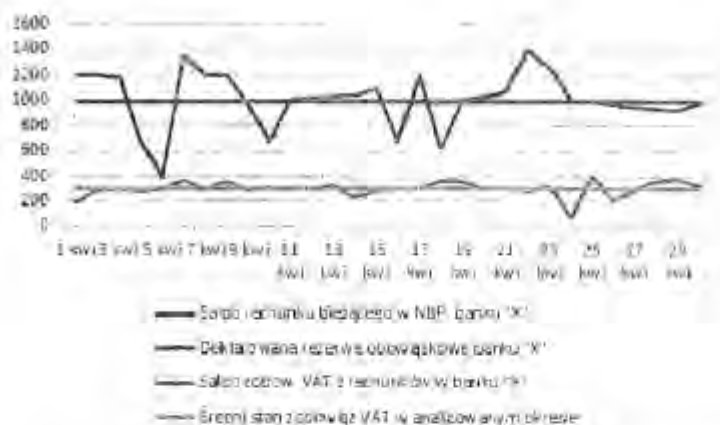
Zgodnie z przyjętą konstrukcją, ograniczenie w dysponowaniu środkami na tych rachunkach (zgodnie z przepisami Ustawy) nie przeczą założeniu, że środki z tytułu VAT są w dyspozycji banku i nie są wymagane szczególne warunki wyłączenia ich po stronie aktywów banku (**w praktyce bankowej takim przykładem wyłączenia po stronie aktywów są zabezpieczenia na rzecz BFG przetrzymywane w papierach wartościowych**).

W konsekwencji powyższych stwierdzeń można przyjąć że od strony aktywów środki z tytułu VAT nie muszą być wyodrębnione z ewidencji środków banku na rachunku bieżącym prowadzonym przez NBP (Ustawa wyraźnie wyłącza możliwość prowadzenia przez NBP rachunków VAT dla banków w rozumieniu przepisów Ustawy).

W związku z wdrożeniem obowiązków wynikających z Ustawy oraz warunków utrzymania wymaganej rezerwy obowiązkowej naliczanej na podstawie stanów środków pieniężnych, o których mowa w art. 38 ust 2 ustawy o NBP, powstała wątpliwość czy prawidłowe jest przyjęcie, iż:

1. Nie ulega zmianie sposób wyliczania wysokości rezerwy obowiązkowej banku. Pasywne konta księgowe banku, gdzie rejestrowane są zobowiązania z tytułu VAT klienta banku wliczą się do stanów, na podstawie których ustala się podstawę wyliczenia deklarowanego poziomu rezerw obowiązkowych. W przypadku gdy nie ulega zmianie, to takie pasywa banku powiększają wartość rezerwy obowiązkowej (praktyka stosowana obecnie).
2. Nie ulega zmianie sposób ustalenia dotrzymania deklaracji wymaganego poziomu utrzymywanych środków banku (rezerwy obowiązkowej) na rachunku bieżącym w NBP. Zaobserwowane poziomy stanów na rachunku bieżącym banku w NBP nie będą obniżane o zobowiązania banku z tytułu środków VAT (zarówno VAT naliczony dla banku przy pobieraniu opłat za usługi świadczone przez bank jak i VAT otrzymany w przelewach na rachunki klientów banku).

Przykład 1

Przyjmując, że jest bank X, którego w analizowanym okresie deklarowany poziom rezerwy obowiązkowej liczony na stanach rachunków klientów wynosi 1000 zł i hipotetycznie średni stan należności z tytułu VAT wynosił 300 zł.

W przypadku, gdy środki z tytułu VAT wpływałyby na ustalenie poziomu rezerwy obowiązkowej (pytanie 1) oraz istniałby wymóg wyłączenia środków z VAT utrzymywanych na rachunku bieżącym w NBP od pozostałych środków na tym rachunku służącym do zarządzania płynnością banku oznaczałoby to:

- Konieczność zablokowania kwot z tytułu VAT (w tym przypadku to jest około 300 zł średnio miesięcznie a realnie może to stanowić 25% poziomu deklarowanego).
- Operacyjnie wysoki stopień trudności zarządzania instrumentem jakim jest rezerwa obowiązkowa z korektą o środki z VAT. Bank w trakcie dnia roboczego decydując jaki poziom salda pozostawić na rachunku w NBP nie jest w stanie dysponować informacją jaki poziom zapewnić na zobowiązania VAT, gdyż suma sald uzyskiwana jest po przetwarzaniu na bilans otwarcia i wygenerowaniu specjalnych raportów lub co najmniej po ostatniej sesji KIR. Szacowanie takiej kwoty obarczone jest dużym błędem a konsekwencje błędu mogłyby wygenerować karę za nie dotrzymanie poziomu deklarowanego poziomu rezerwy obowiązkowej. Przekroczenie salda może się wiązać ze zwiększonym monitoringiem ze strony NBP i zapewne KNF (czyli przygotowywanie dodatkowych informacji itp.).
- Bank dysponujący środkami z VAT (części wpływów na rachunki klientów) traktuje je jak inne zobowiązania wobec budżetu państwa z tytułu środków zgromadzonych na rachunkach prowadzonych na rzecz jednostek budżetowych w celu gromadzenia nadwyżek i (np. depozyty terminowe i rachunki rozliczeniowe na których jednostki budżetowe przechowują swoje nadwyżki finansowe).

- VI. Czy w świetle art. 108 a ust. 5 w zw. z ust. 6 zmienianej ustawy o VAT w zw. z art. 9 Ustawy, podatnik inny niż wskazany na fakturze, na rzecz którego dokonano płatności z faktury przy wykorzystaniu mechanizmu podzielonej płatności, będzie solidarnie odpowiedzialny wraz z dostawcą towarów lub usługodawcą za nierozliczony przez dostawcę towarów lub usługodawcę podatek wynikający z tej dostawy towarów lub tego świadczenia usług do wysokości kwoty otrzymanej na rachunek VAT, gdy podatnik, który nabył wierzytelność z przedmiotowej faktury w kwocie brutto dokonał jej wykupu/zapłacił za nią przed datą wejścia w życie Ustawy?

Przekładając pytanie na przypadek praktyczny: Bank na podstawie umowy wykupu wierzytelności w styczniu 2017 dokonał wykupu wierzytelności z faktury VAT w kwocie brutto. Wykup wierzytelności nastąpił przed wejściem w życie Ustawy. Termin wymagalności wierzytelności dokumentowanej fakturą to lipiec 2018. Dłużnik (nabywca towarów/usług dokumentowanych fakturą) w terminie wymagalności dokonuje zapłaty za fakturę VAT do Banku-faktora (podatnik nie będący dostawcą towarów lub usług). Płatność dłużnika zrealizowana jest z wykorzystaniem mechanizmu podzielonej płatności. W związku z powyższym powstała wątpliwość dotycząca tego, czy w takim przypadku podatnik inny niż wystawca faktury, tj. Bank-faktor, nie będzie solidarnie odpowiedzialny z dostawcą towarów/usług za nierozliczony przez dostawcę podatek VAT.

Wątpliwości interpretacyjne nasuwają się także w związku z rozumieniem art. 9 Ustawy, a w szczególności wyrażenia: „płatności realizowanych od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy”. Czy w przypadku rozliczeń faktoringowych, o których mowa w art. 108a ust. 5 ustawy o VAT, ze względu na rozłożenie w czasie dwóch płatności, ustawodawca miał na myśli płatności, tj. zapłatę za FV dokonaną na rzecz wystawcy przez podatnika/Bank (faktora), czy jednak zapłatę przez dłużnika na rzecz podatnika/Banku(faktora) należności z tytułu wykupionej wierzytelności z FV.

W pierwszej kolejności wykładnia literalna art. 9 Ustawy prowadzi do wniosku, iż ustawodawca dookreślił, iż przepisy art. 103a i art. 108a w zakresie dotyczącym realizowanych płatności mają zastosowanie od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy. Odpowiedzialność podatnika nie będącego dostawcą towarów lub usług jest uregulowana w art. 108a ust. 5 oraz 6 zmienianej ustawy o VAT i jest to ewidentnie konsekwencja dokonania wyboru mechanizmu płatności. W związku z powyższym zasadnym jest wniosek, iż pomimo umieszczenia norm określających zasady odpowiedzialności podatnika nie będącego wystawcą faktury w art. 108 a, to z uwagi, iż nie precyzują zasad realizowanych płatności, a dotyczą konsekwencji dokonanych wyborów mechanizmu płatności, to wiążą adresatów ustawy, niezależnie od daty realizowanej płatności, od dnia 1 lipca 2018r.

Dodatkowo, w ocenie sektora bankowego, fundamentalne znaczenie ma w tym przypadku reguła, będąca elementem poprawnej legislacji, iż prawo nie działa wstecz. Zgodnie powyższą zasadą, nie można stanowić norm prawnych, które nakazywałyby stosować nowe prawo do zdarzeń, które miały miejsce przed wejściem w życie tych norm prawnych.

Na tej podstawie, przepisy dotyczące solidarnej odpowiedzialności podatnika innego niż wskazany na fakturze, na rzecz którego dokonano płatności z faktury przy wykorzystaniu mechanizmu podzielonej płatności, który dokonał wykupu wierzytelności/zapłaty za fakturę VAT, przed dniem wejścia w życie ustawy (1 lipca 2018r.) nie będą miały zastosowania. W ocenie banku, zasadną jest interpretacja, iż podatnik inny niż wskazany na fakturze, na rzecz którego dokonano płatności z faktury przy wykorzystaniu mechanizmu podzielonej płatności, będzie odpowiedzialny solidarnie wraz z dostawcą towarów lub usługodawcą za nierozliczony przez dostawcę towarów lub usługodawcę podatek wynikający z tej dostawy towarów lub tego świadczenia usług do wysokości kwoty otrzymanej na rachunek VAT tylko w przypadku, gdy obydwie płatności, tj. zapłata za FV dokonana na rzecz wystawcy przez podatnika/Bank oraz zapłata przez dłużnika na rzecz podatnika/Banku należności z tytułu wykupionej wierzytelności z FV miały miejsce po dacie wejścia w życie Ustawy.

Powyższa interpretacja jest zgodna z brzmieniem art. 9 Ustawy w zw. ze zmienionym począwszy od dnia 1 lipca 2018r. brzmieniem art. 108a ust 5 i 6 ustawy o VAT, a przede wszystkim nie narusza zasady *lex retro non agit*.

Przedstawiając powyższe zagadnienia zwracam się z uprzejmą prośbą o możliwość przedstawienia wskazanych powyżej zagadnień w Objaśnieniach wydanych przez Ministerstwo Finansów w trybie przepisów ustawy – Ordynacja podatkowa. Mając na względzie dobre i należyte przygotowanie się banków jako kluczowych instytucji dla powodzenia stosowania mechanizmu podzielonej płatności, uprzejmie proszę Pana Ministra o możliwe potraktowanie przez Ministerstwo Finansów sprawy wydania Objaśnień jako pilnej. Jednocześnie biorąc pod uwagę fakt, że Zespół ds. Interpretacji przepisów regulacji Split Payment nadal intensywnie pracuje, zastrzegam możliwość dostania III tury zagadnień do interpretacji w ramach Objaśnień.

zrecunkiem
inf - 4

Załącznik nr 9

Stanowisko Ministerstwa Finansów z dnia 8 czerwca 2018 r., zawierające odpowiedzi na wątpliwości interpretacyjne sektora bankowego dotyczące stosowania przepisów ustawy z dnia 15 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw, wystosowane przez Związek Banków Polskich w dniu 10 kwietnia 2018 r.

Warszawa, dnia 08 czerwca 2018 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTERSTWO FINANSÓW
PODSEKRETARZ STANU
Paweł Gruza

PT8.812.16.2018.LWW.219E

13.06.2018
12.01.19578
00000110917

Łukasz Bruch
Łukasz Bruch
Łukasz Bruch
Łukasz Bruch

Pan
Krzysztof Pietraszkiewicz
Prezes
Związek Banków Polskich
ul. Zbigniewa Herberta 8
00-380 Warszawa

Szanowny Panie Prezeso,

W związku z Pana pismem z dnia 10 kwietnia 2018 r., w którym przedstawiono kolejne zagadnienia z zakresu stosowania przepisów ustawy z dnia 15 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 62), którą wprowadzono mechanizm podzielonej płatności, poniżej przedstawiam wyjaśnienia w tej sprawie.

1. W świetle brzmienia art. 108a ust. 1 ustawy o podatku od towarów i usług, w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 15 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw, powstała wątpliwość, czy podatnicy, którzy otrzymali fakturę z wykazaną kwotą podatku w wysokości „0 zł”, mogą – przy dokonywaniu płatności kwoty należności wynikającej z takiej faktury – zastosować mechanizm podzielonej płatności.

Przywołany przez Pana Prezesa art. 108a ustawy o podatku od towarów i usług wyraźnie wskazuje, że mechanizm podzielonej płatności może być stosowany tylko w przypadku faktury z wykazaną kwotą podatku VAT.

Mechanizm podzielonej płatności polega bowiem na zapłacie:

- kwoty odpowiadającej całości albo części kwoty podatku wynikającej z otrzymanej faktury na rachunek VAT oraz
- zapłacie całości albo części kwoty odpowiadającej wartości sprzedaży netto na rachunek bankowy lub rachunek w SKOK, czy też rozliczenie jej w inny sposób.

Przyjmując więc nawet, że technicznie byłaby możliwość wykazania w komunikacie przelewu kwoty odpowiadającej kwocie podatku w wysokości „zero” to w istocie i tak, z uwagi na brak

Ministerstwo
Finansów

ul. Świętokrzyska 12, 00-916 Warszawa | tel. +48 (22) 694-55 55 | e-mail: kancelaria@mf.gov.pl

kwoty która jest płacona na rachunek VAT, nie byłaby to zapłata w mechanizmie podzielonej płatności.

W związku z powyższym w przypadku faktur, w których nie wykazano kwoty podatku (przykładowo wskazana przez Pana Prezesa sytuacja faktur dokumentujących sprzedaż zwolnioną od podatku czy czynności opodatkowane stawką 0%) zastosowanie mechanizmu podzielonej płatności siłą rzeczy nie jest możliwe.

Należy przy tym zauważyć, że wszelkie korzyści dla płatcy w tym mechanizmie odnoszą się do kwoty odpowiadającej kwocie podatku wynikającej z otrzymanej faktury, zapłaconej w mechanizmie podzielonej płatności. Zatem jeżeli faktura nie zawiera kwoty podatku to i nie występują korzyści, z których płatcy mógłby skorzystać.

Jeżeli jednak dopuszczenie możliwości zapłaty w mechanizmie podzielonej płatności faktur, w których nie wykazano kwoty podatku ma jakiś inny cel, który nie spowoduje zagrożenia dla systemu albo uzyskania nieuprawnionych korzyści przez podatników, przykładowo jeżeli jest to kwestia upraszczająca stosowane przez firmy mechanizmy zlecania płatności, to uprzejmie proszę o ewentualne doprecyzowanie tej kwestii.

II. Problematyka konsolidowania środków na różnych rachunkach VAT tego samego Klienta, w tym samym banku, w celu realizacji płatności w trybie split payment, w świetle brzmienia art. 62c ustawy Prawo bankowe, w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 15 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw.

Kwestię konsolidacji przez bank środków na różnych rachunkach VAT tego samego klienta w tym samym banku należy rozpatrywać w dwóch aspektach, tj. konsolidację dokonywaną on-line oraz konsolidację dokonywaną na koniec dnia czyli z tzw. limitem technicznym.

Jeżeli chodzi o pierwszą konsolidację czyli dokonywaną on-line to w mojej ocenie mogłaby ona być dokonywana. Należy bowiem zauważyć, że dopuszczalne jest w świetle ustawy wprowadzającej mechanizm podzielonej płatności dokonywanie „przekazanie” środków pomiędzy rachunkami VAT prowadzonymi w ramach tego samego banku. Co prawda, inicjatywę w tym zakresie pozostawiono klientowi, jednakże nie widzę przeszkód aby za zgodą klienta konsolidacja ta była dokonywana przez bank. Oczywiście przy założeniu, że „przekazanie” takie dokonywane byłoby przy użyciu komunikatu przelewu jako „przekazanie własne”, zgodnie z właściwymi przepisami prawa bankowego.

W mojej ocenie dopuszczenie wyżej opisanej konsolidacji nie naruszałoby postanowień art. 62c ust. 1 - 4 ustawy Prawo bankowe regulujących postępowanie banku w celu realizacji przelewu. Do konsolidacji dochodziłoby bowiem na wcześniejszym etapie czyli jeszcze przed realizacją przelewu.

Natomiast konsolidacja z tzw. limitem technicznym w mojej ocenie naruszałaby brzmienie przepisu art. 62e ust. 1 – 4 ustawy Prawo bankowe. Należy bowiem zauważyć, że realizacja przez bank przelewu następowałaby w tej sytuacji jeszcze przed konsolidacją. Zatem zgodnie z wyżej przywołaną normą jeżeli na rachunku VAT klient nie posiada wystarczających środków na zapłatę kwoty odpowiadającej kwocie podatku od towarów i usług wskazanej w komunikacie przelewu wówczas bank ma obowiązek „pobrać” brakującą kwotę z powiązanego z tym rachunkiem rachunku rozliczeniowego.

III. Problematyka trybu wykonania księgowania na rachunku VAT i rachunku rozliczeniowym w przypadkach wskazanych w art. 62b ust. 2 pkt 7 i 9 ustawy Prawo bankowe, w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 15 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw.

Przychyłam się do stanowiska Pana Prezesa, zgodnie z którym przekazanie środków z rachunku VAT na rachunek rozliczeniowy powiązany z tym rachunkiem VAT w wyniku realizacji informacji o postanowieniu (cel wskazany w art. 62b ust. 2 pkt 7) oraz realizacji zajęcia na podstawie administracyjnego tytułu wykonawczego, dotyczącego egzekucji należności z tytułu podatku od towarów i usług (cel wskazany w art. 62b ust. 2 pkt 9) powinno odbywać się poprzez bezpośrednie obciążenie rachunku VAT i uznanie rachunku rozliczeniowego powiązanego z tym rachunkiem.

Realizacja powyższych czynności czyli obciążenie rachunku VAT w celu przekazania środków z rachunku VAT na rachunek rozliczeniowy, zgodnie z otrzymaną informacją o postanowieniu, jak i obciążenie rachunku VAT w celu realizacji zajęcia na podstawie administracyjnego tytułu wykonawczego dotyczącego egzekucji należności z tytułu podatku VAT, powinna odbywać się w drodze zwykłego przelewu.

IV. Określenie trybu postępowania przez bank/SKOK w przypadku obiektywnej niemożności realizacji przez bank/SKOK postanowienia naczelnika urzędu skarbowego, o którym mowa w art. 108b ust. 1-4 ustawy – z uwagi na niezgodność danych wskazanych w otrzymanej, w tym zakresie informacji ze stanem faktycznym/prawnym.

W zakresie tego zagadnienia powstała wątpliwość czy bank/SKOK jest uprawniony bądź wręcz zobowiązany do odmowy wykonania informacji o postanowieniu otrzymanej od naczelnika urzędu skarbowego w sytuacji gdy:

- numer rachunku bankowego albo rachunku w SKOK, na który mają zostać przekazane środki ze wskazanego w tej informacji rachunku VAT byłby prowadzonym w innym banku/SKOK-u lub nie byłby rachunkiem rozliczeniowym, dla którego jest prowadzony ten rachunek VAT;

- w okresie pomiędzy złożeniem przez podatnika wniosku do naczelnika urzędu skarbowego o wydanie zgody na przekazanie środków zgromadzonych na wskazanym przez podatnika rachunku VAT a datą wpływu do banku/SKOK-u informacji o postanowieniu nastąpiła zmiana stanu faktycznego w zakresie relacji bank/SKOK (przykładowo zamknięcie rachunku rozliczeniowego z inicjatywy klienta – przy założeniu, że saldo rachunku VAT wynosi zero – czy też z inicjatywy banku w oparciu o regulacje wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu).

Odnosząc się do powyższej wątpliwości uprzejmie informuję, że tryb realizacji przez bank/SKOK otrzymanej informacji o postanowieniu został uregulowany w art. 62c ust. 12 i 13 ustawy Prawo bankowe.

Zgodnie z tymi regulacjami bank/SKOK ma obowiązek niezwłocznego obciążenia rachunku VAT stosowną kwotą i uznania tą kwotą rachunku rozliczeniowego. Zarówno numer rachunku VAT jak i rachunku rozliczeniowego będzie wskazany przez naczelnika urzędu skarbowego w informacji o postanowieniu. Zatem bank/SKOK realizuje uwalnianie środków zgodnie z danymi zawartymi w informacji o postanowieniu.

Jeżeli dane w zakresie numerów rachunków zawarte w informacji o postanowieniu są niezgodne ze stanem faktycznym bank/SKOK nie realizuje informacji o postanowieniu.

Takie sytuacje mogą mieć miejsce jedynie w zakresie opisanym w tiret drugie. Nie dopuszcza się bowiem sytuacji wskazania w informacji o postanowieniu rachunków prowadzonych w różnych bankach/SKOK-ach. Naczelnik urzędu skarbowego będzie obowiązany weryfikować poprawność wskazanych przez podatnika we wniosku rachunków jeszcze przed wydaniem postanowienia.

W zakresie zgłoszonej przez Pana Prezesa wątpliwości „czy i w jakim trybie bank/skok miałby dokonać powiadomienia urzędu skarbowego o obiektywnej przeszkodzie w wykonaniu informacji o postanowieniu” uprzejmie informuję, że bank/SKOK nie ma obowiązku informowania naczelnika urzędu skarbowego o takiej sytuacji.

W sytuacji gdy bank/SKOK nie będzie mógł zrealizować informacji o postanowieniu z przyczyn opisanych w tiret drugie podatnik, w celu przekazania środków z rachunku VAT na rachunek rozliczeniowy, będzie obowiązany do ponownego wystąpienia do naczelnika urzędu skarbowego z nowym wnioskiem, w którym wskaże właściwe numery rachunków.

- V. *W ramach swojej działalności banki są uprawnione do ewidencjonowania środków z tytułu VAT otrzymywanego komunikatami dedykowanymi przez bank (jako odbiorcę przelewów) po stronie aktywów na koncie odzwierciedlającym stan rachunku bieżącego w NBP, po stronie pasywów na kontach klientów (wydzielone subkonto rachunku klienta). Powstaje wątpliwość co do sposobu wyliczania wysokości rezerwy*

obowiązkowej banku oraz sposobu ustalenia dotrzymania deklaracji wymaganego poziomu utrzymywanych środków banku na rachunku bieżącym w NBP.

Kwestia zasad i trybu naliczania oraz utrzymywania rezerwy obowiązkowej, jak i rodzaje środków pieniężnych, których nie dotyczy obowiązek utrzymywania rezerwy obowiązkowej pozostaje w gestii Zarządu Narodowego Banku Polskiego. Zatem adresatem powyższej wątpliwości powinien być NBP.

- VI. *Czy w świetle art. 108a ust. 5 w zw. z ust. 6 zmienianej ustawy o VAT w zw. z art. 9 ustawy z dnia 15 grudnia 2017 r., podatnik inny niż wskazany na fakturze, na rzecz którego dokonano płatności z faktury przy wykorzystaniu mechanizmu podzielonej płatności, będzie solidarnie odpowiedzialny wraz z dostawcą towarów lub usługodawcą za nierozliczony przez dostawcę towarów lub usługodawcę podatek wynikający z tej dostawy towarów lub tego świadczenia usług do wysokości kwoty otrzymanej na rachunek VAT, gdy podatnik, który nabył wierzytelność z przedmiotowej faktury w kwocie brutto dokonał jej wykupu/zapłacił za nią przed datą wejścia w życie ustawy z dnia 15 grudnia 2017 r.*

Dostzegam problem interpretacyjny opisany przez Pana Prezesa w zakresie możliwości uwolnienia się od odpowiedzialności solidarnej firm faktoringowych w sytuacji dokonania przez nich płatności na rzecz dostawcy/usługodawcy wskazanego na fakturze przed wejściem w życie ww. ustawy z dnia 15 grudnia 2017 r. w przypadku gdy otrzymają one płatność od podatnika na swój rachunek VAT po 1 lipca 2018 r.

W celu jasności interpretacyjnej zapisu art. 9 ww. ustawy zostanie on doprecyzowany w ustawie nowelizacyjnej, która mam nadzieję wejdzie w życie z dniem 1 lipca 2018 r.

Ponadto, odnosząc się do przedstawionej w piśmie Związku Banków Polskich z dnia 15 maja 2018 r. (uzupełnienie II tury zagadnień) problematyki dotyczącej rachunków escrow uprzejmie informuję:

- I. *Problematyka dopuszczalności prowadzenia rachunku VAT powiązanego z rachunkiem escrow i zarazem z innym rachunkiem rozliczeniowym prowadzonym dla tego samego posiadacza.*

Mając na uwadze szczególnie charakter prawny rachunków escrow popieram stanowisko Pana Prezesa, że zasadnym jest prowadzenie odrębnego rachunku VAT (otwieranego na wniosek), niepowiązanego z jakimkolwiek innym rachunkiem rozliczeniowym prowadzonym w danym banku.

II Problematyka uwalniania środków z rachunku VAT prowadzonego do rachunku escrow.

Przychyłam się również do stanowiska Pana Prezesa w zakresie sposobu uwalniania środków zgromadzonych na rachunku VAT prowadzonym dla rachunku escrow.

Dla zachowania funkcjonalności rachunku escrow konieczne jest aby środki na rachunku VAT prowadzonym dla tego typu rachunków pozostały na rachunku VAT do czasu wypełnienia warunków określonych w umowie tego rachunku (do upływu czasu oznaczonego na ich wypełnienie).

W przypadku niewypełnienia się warunków określonych w umowie rachunku escrow środki znajdujące się na rachunku VAT prowadzonym dla takiego rachunku traktowane byłyby jako nienależnie otrzymana płatność. W związku z tym ich zwrot następowałby w trybie art. 62b ust. 2 pkt 5 przy użyciu komunikatu przelewu.

Z poważaniem

Paweł Gruza

*Podsekretarz Stanu w
Ministerstwie Finansów*

Załącznik nr 10

Uzupełniające Stanowisko Ministerstwa Finansów z dnia 8 czerwca 2018 r., w zakresie problematyki związanej z poleceniem zapłaty

Warszawa, dnia 08 czerwca 2018 r.

MINISTERSTWO FINANSÓW
PODSEKRETARZ STANU
Paweł Gruz

15 06 2018
12 0 13678

00000110916

PT8.812.12.2018.2

Nyngol
Ant. Bielecki
Ant. Penkiewicz
Ant. M. Rygiel

A

Pan
Krzysztof Pietraszkiewicz
Prezes
Związek Banków Polskich
ul. Kruczkowskiego 8
00-380 Warszawa

Szanowny Panie Prezeso

Nawiązując do mojego pisma z dnia 27 kwietnia 2018 r. znak: PT8.812.12.2018, w którym odniosłem się do zgłoszonych przez Pana Prezesa zagadnień dotyczących stosowania przepisów ustawy z dnia 13 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 62) wprowadzającej mechanizm podzielonej płatności, w związku ze zgłoszonymi przez przedstawicieli Związku Banków Polskich problemami dotyczącymi praktycznego wykonania mojego stanowiska co do uzyskania zgody na stosowanie mechanizmu podzielonej płatności w poleceniu zapłaty, uprzejmie informuję.

Po analizie przesłanego przez Państwa opisu schematu polecenia zapłaty w kontekście mechanizmu podzielonej płatności, przedstawiam następujące stanowisko w tej kwestii.

Fakt, że polecenie zapłaty jest szczególną formą regulowania należności, w której następuje odwrócenie roli strony inicjującej transakcję płatniczą czyli to dostawca (wierzyciel) jest stroną, która inicjuje zapłatę za fakturę nie może oznaczać, że nabywca (dłużnik) pozbawiony jest możliwości wyboru co do formy, w jakiej zapłata za fakturę ma się odbywać (zapłata z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności czy zapłata na dotychczasowych zasadach).

Zatem w poleceniu zapłaty również niezbędne jest uzyskanie zgody nabywcy (dłużnika) na stosowanie mechanizmu podzielonej płatności. Nie ma przeszkód, żeby zgoda nabywcy na taką formę rozliczania mogła być udzielana niezależnie od zgody na obciążenie rachunku nabywcy w formie polecenia zapłaty. Zatem bez uczestnictwa banków w tym procesie (ustaleniach).

Nabywca mógłby udzielić takiej zgody bezpośrednio dostawcy, który inicjując zapłatę za fakturę (mając stosowną zgodę) wskazywałby, że realizacja zapłaty ma nastąpić z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności.

1

Zgoda nabywcy udzielona dostawcy na stosowanie mechanizmu podzielonej płatności mogłaby być wyrażona jednorazowo, z góry i w praktyce obejmować cały okres obowiązywania polecenia zapłaty stosowanej w relacji pomiędzy danym dostawcą a odbiorcą.

Należy mieć również na uwadze, że nabywca ma ustawowo zagwarantowaną możliwość bezwarunkowego odwołania każdej wykonanej transakcji. Taka możliwość (nawet przy nieodwołaniu wcześniej udzielonej zgody na stosowanie mechanizmu podzielonej płatności) zapewnia dostawcy wybiórcze (do konkretnych faktur) stosowanie mechanizmu podzielonej płatności w poleceniu zapłaty.

Zatem w przypadku, gdyby wbrew oczekiwaniom nabywcy (czy wbrew jego wcześniejszym ustaleniom z dostawcą), zastosowany został mechanizm podzielonej płatności ma on możliwość (poprzez odwołanie transakcji) wyrazić swój sprzeciw co do zastosowanej formy płatności, zatem ma on pełną kontrolę, jeśli chodzi o dokonany w poleceniu zapłaty sposób rozliczenia.

Oznacza to, że opisany w Pana piśmie sposób realizacji płatności poprzez polecenie zapłaty, z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności, jest akceptowalny i zgodny z przepisami.

Z poważaniem,

Paweł Gruza

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów

